

**Georgii Fabricii Chemnicensis Rerum Misnicarum libri VII.:
Electorum Saxoniae lib. I. Marchionum Misnensium lib. I.
Annalium urbis Misnae lib. III. Siffridi Misnensis presbyteri
Epitomes lib. II.**

<https://hdl.handle.net/1874/422579>

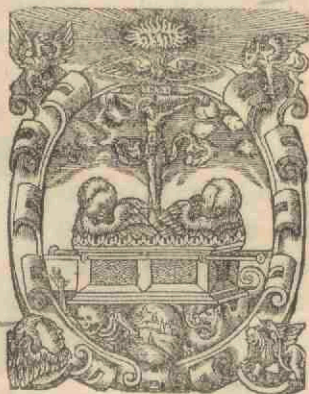
Georgii Fabricii

CHEMNICENSIS

Rerum Misnicarum

LIBRI VII.

ELECTORVM SAXONIAE LIB. I.
MARCHIONVM MISNENSIVM LIB. I.
ANNALIVM VRBIS MISNAE LIB. III.
SIEFFRIDI MISNENSIS PRESBYTERI
EPITOMES LIB. II.

Omnia nunc recens edita

L I P S I Æ

CVRANTE ERNESTO VOEGELINO.

CVM PRIVILEGIO.

Georgii Fabricii

CHYMICUS

Methodi Fabricii

LIBER VII

Omnia hunc recens edita

LIBER

Georgii Fabricii Chymici

CHYMICUS

ILLVSTRISS

DVCIS AC DOMINI

D. AVGVSTI SAXONIAE

ELECTORIS FILIO

ILLVSTRI

D. CHRISTIA-

NO, LANDGRAVIO

TYRINGIAE, MARCHIO-

NI MISNIAE,

S. D.

Georgius Fabricius

Chemnicensis.

MAIORES TVOS, CHRISTIA-
ne Princeps, Domine illustris, Re-
gum Saxoniae nobilissimam esse
prosapiam, literis & monumentis
constat: quorum fortitudinem,
iusticiam, grauitatem, res praec-
lares gestas cognoscere, pulchrum
est: non cui soli aut subdito, praestantium domi-
norum studioso & obseruanti: sed posteris etiam
ipsorum, quos virtutem & gloriam haereditariam
tueri decet, & imitari conuenit, & superare ma-
gnificum est. Igitur cum ante annos sedecim, otij
aliquantulum a munere solito, propter morbi con-
tagiosi popularitatem, nactus essem, ludo dissipa-
to, & dispersis adolescentulis: ceppi nostrorum Du-
cum

cum facta laudabilia annotare, tum honoris & ve-
 nerationis Principum ipforum, tum meæ memoriæ
 causa: putabam enim turpe externa inquirere, &
 res peregrinas admirari, & bona propria ac patria,
 positamq; ante oculos virtutem non considerare.
 Intuens autem in statum Reipub. præsentem, & tuæ
 Princeps Familiæ antiquæ originem repetens pro-
 pinquam, hos duos libellos collegi, primum de
 Electoribus, qui ab Othonis I I I. Imperatoris æta-
 te, hanc dignitatem inter Saxones tenuerunt. Al-
 terum, de Principibus Misniæ, quos Marchiones
 nominant, ad tuendos imperij fines atque limites,
 ab Henrico I. Aucepe, in Germania Magna con-
 stitutos. De ortu Electorum sequor opinionem
 communem, & eorum facta recensui breuissimè,
 quibus sibi nomen pepererunt, etiam aliquot bene-
 ficia commemoravi, quibus meriti de Repub. sunt
 amplissimè, nec non clades aliquot & damna ad-
 didi, vt admoniti exemplis posterì, esse homi-
 nes se meminerint, & sciant felicitatem guberna-
 tionis, solius Dei esse beneficium. Quis enim eue-
 xit Lotharium? quis de potentia maxima deiecit
 Leonem? quis tuum CHRISTIANE Princeps
 atauum Fridericum ornauit atque extulit? Nonne
 is, qui potestatem in regna habet, eiq; tribuit, cui
 ipse fauet? Marchionum Misnensium ortum sumo
 à Thimone Comite Lansbergio & Vuetino, cui
 post cædem Ecberti I I. Marchionis Saxonie, qui
 ausus imperium affectare fuit, Misnensis prouincia
 data est, quam ipsius filio Conrado conseruauit ar-
 mis Lotharius Saxo. Imp. qui has regiones suis opi-
 bus,

D E D I C A T O R I A .

bus, & sua sapientia defendit, dominisq; proprijs
 afferuit. A quo tempore, inter fortunæ varia-
 tem, bellis ciuilibus grauibus, & externis admo-
 dum periculosis, hæc gens incrementa semper ce-
 pit, & Henrici VI. Adolphi. Alberti I. regum Ro-
 manorum cupiditatibus constanter restitit. Adie-
 cta deinceps est ad possessiones maiorum Turingia,
 ditio Pleisensis, & Orientalis: pars item Franciæ, &
 Vodlandia, donec etiam accessit Saxonix ducatus,
 & Electoris dignitas. Quod imperium adhuc du-
 rat, & familiæ tuæ, Princeps illustris, & maiorum
 tuorum amplificat dignitatem: qui & fortunæ suas
 auxerunt splendide, & in his terris, vrbes lautas &
 amplas, metallis ditati, condiderunt: nec minus
 celebres sunt, quam illi, de quibus poëta maxi-
 mus scribit, Reges Albani, qui olim

Nomentum, & Gabios, urbemq; Fidenam,

Et Collatinas posuerunt montibus arces,

Pometios, castrumq; Inui, Bolamq; Coramq;

qui urbium conditores & seruatores rectius prædi-
 cantur, quam sæuissimi illi viri, qui ἡολίπορθοι καὶ ἀν-
 δροφόνος nominantur. Hos duos libellos exiguos, ca-
 pita tantum rerum continentes, tuo, Princeps illu-
 stris, nomini inscribo, obseruantix causa, & peto
 humiliter, vt animo æquo pro tua indole genero-
 sa accipias, & maiorum virtutibus ac benefactis
 intentus, maiore cupiditate legas. Deus æternus
 in optata felicitate conferuet perpetuò. E ludo il-
 lustris, Misna Hermundurorum, Cal. Sept. Anno
 à Christo seruatore M. D. LXIX.

The first part of the book is devoted to a general
 history of the world, from the beginning of
 time to the present. The author has
 endeavored to give a full and accurate
 account of the various nations and
 empires that have existed on the
 globe, and to show the progress of
 civilization and the arts of industry
 and commerce. The second part of
 the book is a history of the
 Christian religion, from the birth of
 Jesus Christ to the present. The
 author has endeavored to give a full
 and accurate account of the various
 sects and churches that have
 existed in the world, and to show
 the progress of the Christian
 religion, and the influence of
 the various sects and churches
 on the world. The third part of
 the book is a history of the
 sciences, from the beginning of
 time to the present. The author
 has endeavored to give a full and
 accurate account of the various
 sciences that have been discovered
 and improved, and to show the
 progress of the human mind, and
 the influence of the various
 sciences on the world. The fourth
 part of the book is a history of
 the arts, from the beginning of
 time to the present. The author
 has endeavored to give a full and
 accurate account of the various
 arts that have been discovered
 and improved, and to show the
 progress of the human mind, and
 the influence of the various arts
 on the world. The fifth part of
 the book is a history of the
 manners and customs of the
 various nations and empires that
 have existed on the globe, and to
 show the progress of civilization
 and the arts of industry and
 commerce. The sixth part of the
 book is a history of the laws and
 government of the various nations
 and empires that have existed on
 the globe, and to show the progress
 of civilization and the arts of
 industry and commerce. The seventh
 part of the book is a history of the
 military and naval operations of
 the various nations and empires
 that have existed on the globe, and
 to show the progress of civilization
 and the arts of industry and
 commerce. The eighth part of the
 book is a history of the literature
 and sciences of the various nations
 and empires that have existed on
 the globe, and to show the progress
 of civilization and the arts of
 industry and commerce. The ninth
 part of the book is a history of the
 manners and customs of the
 various nations and empires that
 have existed on the globe, and to
 show the progress of civilization
 and the arts of industry and
 commerce. The tenth part of the
 book is a history of the laws and
 government of the various nations
 and empires that have existed on
 the globe, and to show the progress
 of civilization and the arts of
 industry and commerce. The eleventh
 part of the book is a history of the
 military and naval operations of
 the various nations and empires
 that have existed on the globe, and
 to show the progress of civilization
 and the arts of industry and
 commerce. The twelfth part of the
 book is a history of the literature
 and sciences of the various nations
 and empires that have existed on
 the globe, and to show the progress
 of civilization and the arts of
 industry and commerce.

MICHAEL BOËMVS
Pirnensis in Electores & Mar-
chiones FABRICII.

ENSiferi quaecunq; Duces gessere, vel armis,
Vel nitidas olea pace tegente comas:
Quos patrijs hostes oris, ingentibus ausis,
Repulerint, ipso nomina magna sono,
Quiq; Palaestina populi, Latiq; ferocis,
Illorum iussi subdere colla iugo,
Et quanto Oceani stagnarint sanguine fluctus,
Sensit ubi nostros Danica terra viros:
Fabricius canit hic, sed nudis ampla recenset
Tantum nominibus, nobilis acta domus:
Et quae praeterea longinquis gesserit annis
Marchio, cui fato Misnica terra data est:
Qui sua Pannonios contra, rigidosq; Polonos,
Sustinuit forti castra mouere manu.
Nec patria passus consistere sede Boemos,
Quos bilis furijs egerat atra suis,
Quiq; nouas celsis firmavit mœnibus vrbes,
Vulneraq; ob patriam cepit honesta suam.
Hec lege, ne quondam dubijs ambagibus erres,
Cum fuerint grandi scripta legenda sono.
Nauiæ sic primum turres & summa salutat
Culina: sic viridi gramina vere placent:
Sic capimur, primum formas ubi pictor adumbrat,
Et rerum obscuro membra colore notat.

*His ventura dies longè maiora reseruat ,
O viuinam tandem prodeat illud opus.
Id quibus excipiam verbis , quaq; oscula figam ,
Quos motus tacito pectore latus alam ?
Interea tibi mane preces , tibi vespere sero ,
Magne Deus , grato , quo decet , ore , canam :
Vinat ut ille diu , nec duros exigat annos :
Non est euentu spes caritura suo.*

GEOR-

2

I
GEOR. FABRICII
CHEMNICENSIS
DE
ILLVSTRISS.
SAXONIAE DVCIB. ET
ELECTORIB. IMPERII,
ENARRATIO.

IMPERII Germanici statum, Pontificum Romanorum cupiditate & iniurijs laceratum, ac penè euersum, sua restituit virtute & sapientia Otho III. Imperator: qui, vt bellorum ciuilium causas præcideret, exterisq; ad imperium aspirandi spem interciperet: Sexuiros constituit, quorum iudicijs & sententia dignus Princeps eligeretur, qui Romani Imperatoris nomen dignitatemq; obtineret. Eum honorem detulit ad tres antistites, Moguntinum, Coloniensem, Treuirenses, & ad totidem præcipuos Principes, Palatinum Rheni, Ducem Saxoniae, Marchionem Brandenburgium: vt illis ordinibus sapientium & fortium virorum coniunctis, magis stabiliretur gubernatio. Additus postea Rex Boemiae est, qui inter dissentientes haberet discernendi auctoritatem. Moguntinus appellatur Cancellarius Germaniae, Coloniensis Italiae, Treuirensis Galliae & Arelati. Palatinus dapifer, Saxo ensifer, Brandenburgius Camerarius, Rex Boemiae pincerna. Othonis sanctio facta est,

Otho III.
Imperator.

Duces Electores.

Gregorius
V. Pontifex.

Ita est, circa annum Christi secundum & millesimum, confirmante eam Gregorio quinto Romano Pontifice, è ducibus itidem Saxoniae nato, & Othonis Magni Imp. pronepote, Lodolphi nepote, Othonis filio. Est autem, siue spectetur auctoritas, seu publici consilij potestas, secundum nomen regium, hodie nullum in terris amplius, & cum magnitudine ac splendore Electoris comparandum. Munus Saxonici Electoris ferè eiusmodi est, quale praefecti praetorio apud Romanos fuit. Qui de sanctione Othonis dubitant, ijs alio loco respondebimus. Mansit autem ista dignitas vsq; ad hæc tempora, in quinque familijs. Prima Ducum Luneburgiorum, è qua numerantur Electores tres: altera Comitum Supplinburgij, è qua vnus Lotharius: tertia Ducum Bauariae Guelforum, è qua duo: quarta Principum Anhaltinorum, è qua octo: vltima Marchionum Misnensium, è qua Electores totidem, quorum facta insignia & laude dignissima sunt, sed eorum tantum summas & capita breuiter notabo.

DUCES LVNEBURGII.

BERNARDVS I.

BERNARDVS I. quem alij Bennonem nominant, quæ res confusionem peperit: nam vnus idemq; Dux fuit: quamuis nomen diuersè scribitur. Hic est Hermani filius, domo Billingorum, qui à sede Stubefgehorna, dicti sunt: Dux Luneburgi secundus, & primus Saxoniae Elector, vir multis factis cla-

Etis clarus, Othoni III. Imperatoris strenuam Romæ operam nauat, cum fratre suo Lothario, contra Crescentij factionem. Vandalos occidentales aliquot prælijs superat, qui etiam si iugum excutere iracundè tentarent, huius tamen viribus eò redacti sunt, vt ipso viuente nihil hostile molirentur: sed importunitas & auaricia præfectorum eius fecit, vt doctrinam Christianam, quam sub Othonibus Imperatorib. didicerant, abijcerent: eamq; non ad salutem animorum, aut libertatis dulcedinem, sed ad seruitutis auctoramentū tradi iudicarent. Circa annum Christi M V I I. Henrico III. Imp. audacia iuuenili fit rebellis, fisis armis Mestouini Ducis Vandalorū: sed maturè errorem agnoscens, Amelungi præsulis Mindensis, patru sui precib. veniam supples impetrat, suamq; obseruantiam erga eundem, bello Boëmico præclare ostendit, & ad victoriam auctor præcipuus fuit. Cum Hermano Turingia Landgrauio manus in auspiciatò conferit. Ducatum tenet, secundū Helmoldum, annos quadraginta. Cum vxore Bertrada, Regis Noruegiae filia, sepelitur Luneburgi, ad cryptam patris.

Auaricia
noxia religioni.

Rebellio.

Temeritas
infelix.

O R D O L P H V S .

ORDOLPHVS Bernardi filius, (quem Heruelldius vbiq; Othonem perperam nominat, quod vicium exemplaris est) vir non instrenuus, sed infelix. Cum ditionem paternam cum Hermano fratre diuideret, virium minus habuit. A Vandalis propter odium in eius patrem conceptum, sapius non

Infelicitas
in admini-
strando.

Crudelitas
barbara.

non sine clade infestatur: ob fortunam bellis omnibus aduersam, demum à suis quoque deseritur, cum à patris obitu annos duodecim rebus præfuisset. Vandali eo gubernante occiderunt Godeschallum Ducem Obetritarum, virum optimum, & in præfules sæuierunt gladio & lapidationibus. Vxor eius Gisela, Olauì Daniæ regis filia, ab iisdem cum cruciatu necatur, vt Annales Saxonici tradunt.

MAGNVS.

Fortuna
magno viro
indigna.

MAGNVS Ordolphi filius, & animo & virtute verè magnus. Contra Vandalos prælia secunda multa facit. Henricum Obetritam, Godeschalli filium armis restituit, Lusatiam imperij nomine recuperat. De Vandalis se vlciscens, decus fortitudinis poenè amissum, genti Saxonicae reddit. Henricus III. Imperator, cum se eius fidei permississet, primùm eum mulctat exilio, & Ticinum in Insubriam ablegat, cum Friderico Saxoniae Palatino, vt Annales Gotesceccij: hunc verò cum liberasset, reductum etiam Magnum, in custodia detinet. Cum molestiam illam multos annos tulisset, neque Othonis Bauariae ducis precibus iustissimis, neque Hermanni Saxoniae Marchionis ope, promittentis captiuorum omnium pro redimendo ipso liberationem, consequi libertatem potest. Principi autem animi ac spiritus Saxonici, cum iniquanimis, & cum ipsius dedecore coniunctæ conditiones proponerentur, honestius visum est, omnes difficultates

facultates perpeti, quam de veterum dignitate aliquid diminuere, aut ab auita honoris possessione decedere. Electoris titulus, cum prole mascula careret, tandem ad filiae & neptis liberos peruenit. Obiit suae familiae vltimus, M C V I. vt scribit Hedio. Sepelitur cum praestante foemina Sophia, Vuidrezlai, vt annales Saxonici: Geisa, vt alij, regis Vngariae filia, Luneburgi, cuius urbis maiores ipsius, quasi alteri conditores fuerunt. Nepos eius e filia Vuilfildi, & pronepos ex Eilicha, vterque est Electoratum adeptus, quodq; auo & proauo ipsorum fuerat ademptum violenter, id ipsi, fauore Principum, summo cum honore suo, obtinuerunt.

E COMITIB. SUPPLINBURGI.

LOTHARIUS IMPERATOR.

LOTHARIUS Gebhardi, Comitis Supplinburgij in Hercinijs, filius, cognomento Aleator, quod & Augusto pœne euenit, quia lusu illo delictatus vterq; fuit. Species ei & animus, digna imperio fuerunt. Dux Saxoniae creatur ab Henrico III. Imp. quam dignitatem, cum ab eo Henricus V. auferre, & in Hoierum Mansfeldium transferre vellet: ad siluam Guelphonis prope Helmstetam, in campo ab alauidis dicto, cum ipso armis congregitur, praelioq; victor euadens, gradum sibi ad culmen imperij facit. Desiderata sunt ex vtraq; acie, quadraginta quinque hominum millia, pugnatumq; toto est die, donec nox praedium dirimeret. Loricae hostibus

Dignitas
summa delata
ad humilitatem.

Trophæi
erectio.

hostibus detractæ, plaustris aueruntur: cætera arma, prædæ dantur militibus. In eodem loco trophæum erectum à Saxonibus de more est: vir armatus, tenens dextera clauam vncis ferreis grauem, sinistra scutum. Id postea cultum est ab agrestibus nomine cuiusdam Ceduti, donec dissiparetur à Vuernero præfule Mersburgio. Victi eodem die fuerunt Vandali Transalбини, quos Imperatori contra Saxones suppetias laturos, inter Mildam & Salam fluuios Otho Ballenstadius, Magni Saxonie Electoris gener, superauit: anno supra millesimum centesimum quinto decimo, Calend. Februar. vt Helmoldus scribit, & inscriptio antiqua testatur, quæ ibi in facello quodam legi perhibetur,

Anno milleno centeno, ter quoq; quino

Silvam Guelphonis perfuderat vnda cruoris:

Sunt hominum occisi quadraginta millia quinq;

Ipsa nempe die Dionysi, martyris almi.

Non procul ab eo loco, vbi trophæum locatum fuit, Vuiderstetam cœnobium condidit Reinhardus præful Halberstadius. Post id prælium anno duodecimo Lotharius, præter animi sententiam conuentu Moguntino eligitur Imperator, VIII. Calen. Sept. Coronatur Idib. Aquisgrani à Friderico antistite Coloniense. Imperium gubernauit, non modò fortitèr, verumetiam insigni iusticia, fortitudine, & magnificentia. Eius temporibus (vt ait Helmoldus) lux oriri noua cœpit, nec tam in finibus Saxonie, quàm in vniuerso imperio: tranquillitas temporum, abundantia rerum, pax (vt ipse loquitur) inter regnum & sacerdotium. Continuis vsus
victo-

victorijs, Fridericum Sueuum cognomento Cocli-
 tem, & Conradum fratrem eius, imperium affe-
 ctantes reprimat. Leopoldo etiam Duci Austriae,
 & Carolo Flandriae Comiti, spem regni aufert: hic
 paulò post à suo ipse populo de vita tollitur. Ger-
 hardi Comitis Geldrensis, à quo erat offensus, acci-
 pit excusationem. Urbem Magdeburgum schif-
 mate periclitantem, metu seditionis liberat. Mo-
 nasterium urbem Vuestualiae insignem, partium
 aduersariarum studiosam cremat, Noribergam, Spi-
 ram, Augustam, Ulmam, rebelles ad imperata faci-
 enda cogit, in Halim Saxoniam exempla statuit,
 arcem Vinciburgam diruit. Bella externa gessit
 plurima. Cum Vlrico Boëmorum Duce pro Otho-
 ne Morauo pugnat die verno æquinoctiali. Mora-
 uus auctor belli cadit: Marchio Albertus, & Ludo-
 uicus Comes Larius, à Boëmis capiuntur. Hartun-
 gus Comes Nordalbingus interficitur. In Rugia-
 nos mouet, Polonos facit tributarios, regem Dano-
 rum, quamuis barbara lacesitus iniuria, supplicem
 recipit. Nordalbingos dicto audientes facit, prin-
 cipem Vandalorum fede ad Albim expellit, ipso-
 rum idoli popularis statuam, quam denuo posue-
 rant, euertit, Pomeranos ad Christianam religio-
 nem adducit, Fridericum Alsatiæ ducem impu-
 gnat, Langobardos contumaces compefcit, Ligu-
 res, Hetruscos, Picenos, Umbros in deditiōnem ac-
 cipit, Innocentium II. Pontificem restituit armis,
 Rudgerum Normanum cum Petro Pontifice sedi-
 tioso, Apulia & Calabria exterminat, Saraceno-
 rum reliquias è Brutijs fugat. Admiratione vir-
 tutis

Victoriz
 Lotharii.

Magnificencia Imperatoris.

Studium religionis.

Leges & medicina reparata.

turis & felicitatis à Calo Iohanne Imperatore Constantinopolitano, & à Bela II. rege Vngarico gratulationis causa, accipit munera. Honores ipse viris fortibus & bene meritis largiens, imperij maiestatem plus, quàm è maioribus quisquam extollit. Canuto regi, donat Obetritarum prouinciã, Magnum ab Imperatore regni accipere insignia compellit, Vandalis ducem confirmat, Conradum Vuetini comitem, Misniã & Lusatia Marchionem facit, Ludouicum III. Comitem Turingia, eiusdem prouinciã Landgrauium, Erbonem comitem Ratisponensem, Ducem Carinthia. Alberto Vrso ducatum Brandeburgium concedit, Adolphum Schauenburgium linguis litterisq; excultum, Nordalbingia comitem creat, Reginaldum Normanum Bari & Apulia principem. Nec minorem munificentia splendore, quàm pietatis, iusticia, studiorum amore, laudem meretur. Diaum Bernardum, hoc ipso tempore, cultu religionis celebrem, colit & obseruat, eiusq; admonitu sæpe erga hostes fuit clementior. Vurciburgijs Emericum præfulem mittit: virum spectatum: Magdeburgijs, Conradum gentilem suum. Homburganum & Aldestetense cœnobia ampliat. Item, Olfennum vetus, prope Verdam instaurat: & Lotharianum, prope Brunsvigam, de suo extruit. Chemnicense item extra urbem de fundamentis ædificat. Veteres Romanorum leges in Apulia repertas, socijs Pisanis donat, qui libri nunc Florentia in palatio Mediceo asseruantur: easq; per Vuernerum Iuriconsultum (Itali Irnerium vocant, vt in eius epitaphio

taphio legimus Patauij) mandat explicari, & ius secundum eas leges dici in imperio. Medicorum Arabum & Maurorum monumenta, in linguam latinam è Saracenicis curat transferenda. Erat enim iaculo læsus in pede, quod vulnus cum ab Ebræo curatum esset, ex eo scire voluit artis magistrum, qui Mauros ei commendauit. Arcem Sigeburgam, à victoria videlicet dictam, in loco quo Primislaum Vandalum vicerat, extruit in inferiore Saxonia. Urbem Chemnicium ad eiusdem nominis fluiuium, in montium Suditarum radice, condit in Misnia, ideo Cæsareum cognominatum: ad differentiam eorum oppidorum, quæ idem nomen habent in Boëmia, quorum alterum est à sterilitate loci, alterum à malis hominum moribus appellatum. Aliam urbem non procul à Rheno de suo nomine, Cæsaris Lothariam appellat. Tot autem tantasq; res Lotharius & breui tempore gessit, vndecimo enim sui imperij anno interijt: & non magnis gessit copijs, vt fortissimis & prudentissimis Imperatoribus conferendus videatur. A scriptoribus Italicis ita celebratur, quòd in toto imperio nihil egerit, quod merito reprehendi possit: Engelhusius tradit ipsum iusticiæ amatorem, & Constantini, Caroli, Othonum fuisse imitatore. Ait etiam Frisingensis, potuisse eius virtute & industria, imperium ad pristinam dignitatem reduci, nisi fuisset morte celeripræuentus: quæ ei accidit anno Christi nati-
 M C X X V I I. præsentis eius patruo Conrado, antistite Magdeburgio, vt ibidem annales declarant. Moritur autem in reditu in Germaniam inter Ve-

Conditor
urbium.

Commen-
datio virtu-
tis.

Prodigi-
um.

ronam & Tridentum: villa humili. Sepelitur extra Brunfugam in cœnobio Lothariano, cum vxore Richifa, Henrici Pinguis, comitis Northemij filia, quæ ab Othonis 1. Imp. fratre Henrico, è Saxonica nobilitate, sexta stirps est. Mortem eius antecessit mirum prodigium, vt terra locis multis per totum biennium arderet: qui ignis nec imbris, nec niuibus, nec alia arte potuit extinguui: vt scribitur in Chronicis Martinianis. Lotharij in membranis vetustis tale inueni epitaphium,

Lotharius scepro, ceu Carolus alter adeptus,

Aequo iudicio præsuit imperio,

Diruit errorem regni, firmavit honorem,

Inclitus Italia victor, & Apulia.

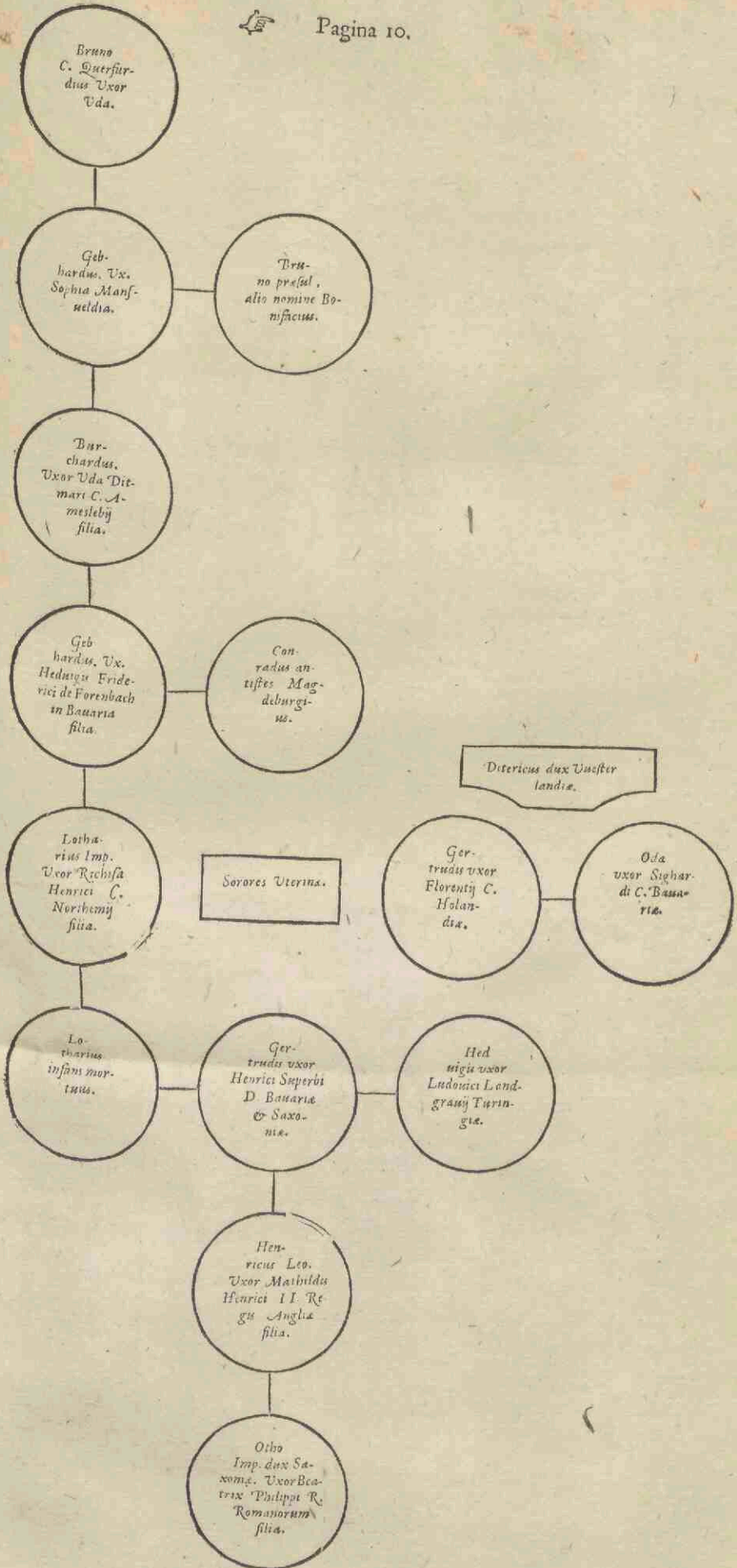
Exiit membris, heu, trina luce Decembris,

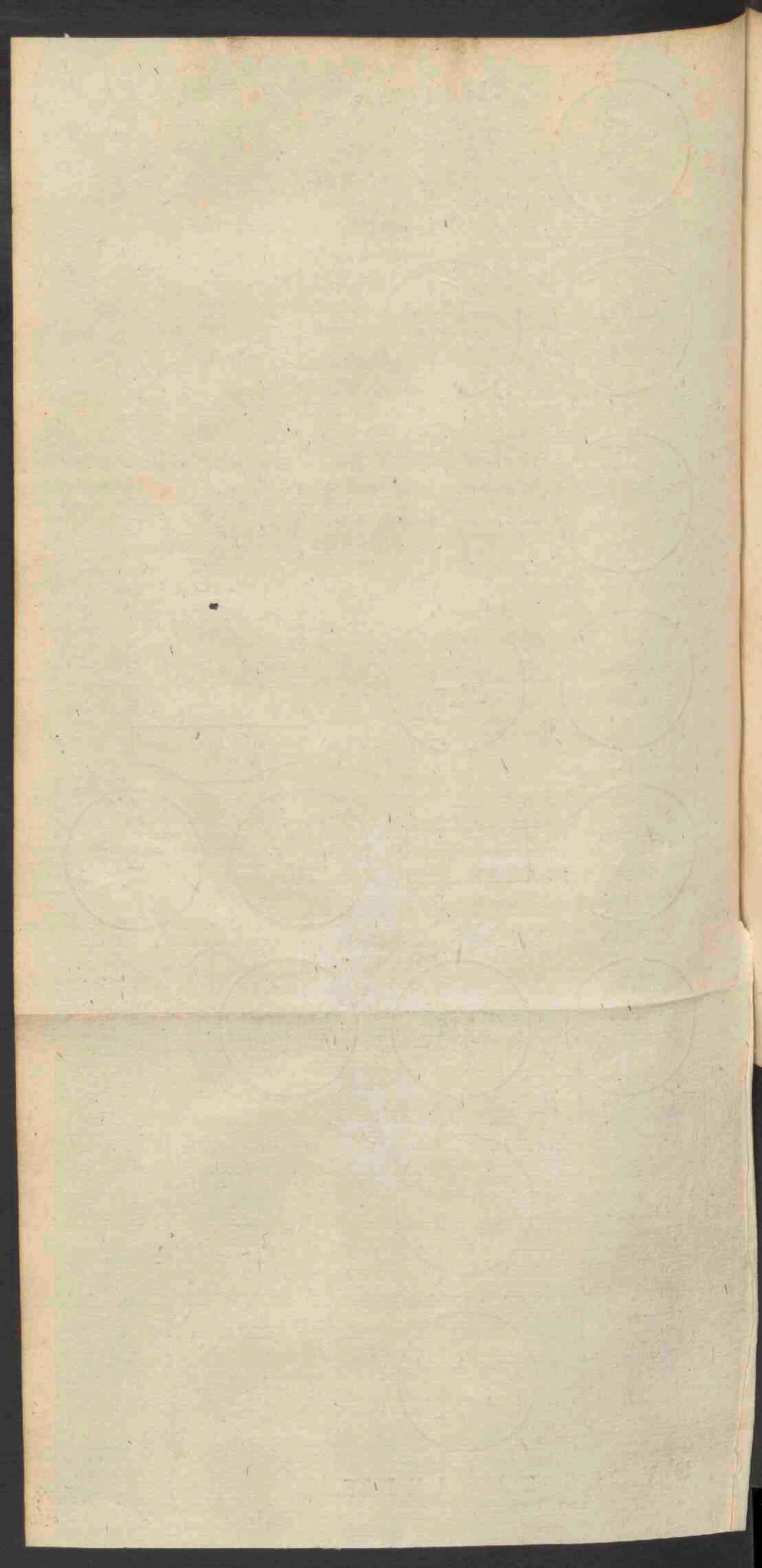
Ecclesie gemitus, illius est obitus. Eius genealogia, quantum inuestigare potui, sic habet,

HENRICVS I. SVPERBVS.

Contentio
de Imperio.

LOTHARIO Imperatore mortuo, Magni Saxonix Ducis nepotes, è Vuilfildi filia, Henricus Guelfo dux Bauariæ, dictus à facie, Niger: à moribus, Superbus: & ex Eilicha filia, Albertus Vrsus Marchio Brandeburgius, cognomento Pulcher, æquali contentione, nec impari studio atque gratia, de nomine & honore Electoris inter se certarunt. Henricum, vt Electorum obtineret, inprimis iuuit Lotharij affinitas, nam Gertrudim eius filiam vnicam in matrimonio habebat: tum etiam fides & magnanimitas, quam bellis Italicis præstiterat.
Affecta-

Affectati in simulatus imperij, & inde Superbus nominatus, Conrado III. Sueuo resistit, & prope Creuceburgum in Turingia cum eo concreditur: Albertum Marchionem Brandenburgium sobrinum suum, cui Saxoniae ducatum Conradus dederat, exutum castris, fugat è Saxonia. Urbem Plotscham diruit, & arcem Anhaltinam incendit. Ipsum redeuntem in Bauariam, quam idem Imperator Leopoldo Leopoldi F. Marchioni Austriae donauerat: alij morbo, alij veneno, alij dolore animi, quod ab omnibus nobilibus, quatuor exceptis desereretur, extinctum scribunt, secundo anno postquam Elector factus fuerat. Obijt XIII. Cal. Nouemb. Quedilnburgi. In cœnobio Lothariano, cuius modò meminimus, cum vxore, focero, & focru tumulatus.

Superbia
noxia est.

Mors incerta.

HENRICVS II. LEO.

HENRICVS secundus, Lotharij nepos, propter animos ingentes Leo dictus, princeps totius Germaniae potentissimus, ab Albi ad Rhenum, à iugis Hercinijs vsq; ad mare Balthicum ditionem extendit: in acquirendo, quam in retinendo fortunatior. In Vandalos quot facit expeditiones, tot victorijs fit illustrior, & populos illos barbaros ad aliquem vitae cultum traducit: Niclotem Ducem eorum seditiosum occidit: filium eius, religionis desertorem suspendit. Episcopatus tres Lubecensem, Raceburgium, Suerinensem constituit, Imperatoris voluntate. Urbem Leostadium de suo

Potentia
nulla durat
perpetuo.

Pontes celebres.

Superbia ante ruinam.

Vindictæ cupiditas.

nomine ædificat prope Hamburgam, & hanc igne consumptam restituit, & è ruinis Bardouici à se euersi, Luneburgum reparat. Vuerlam Vandalicum præsidium oppugnat. Pontem Ratisponæ fruit super Danubium, opus præclarum: secundum quod in Misnia Dresdensis super Albim, & Pragensis in Boëmia super Vultaham memorantur. Primislaum Obetritam captum ferro vincijt: denuo rebellem laqueo strangulari iussit. Rapinis & latrocinijs sublatis, otium & securitatem genti reliquæ comparat. Arnburgium comitem, quatuor præsulum auxilijs agit in exilium, Suenonem IIII. Regem Daniæ ab exilio reuocat, Vualdemarum I. intra fines continet. Cum Henrico Conradi Imperatoris fratre, vitrico suo dimicat in Bauaria. Fridericum Barbarossam prælio supra pontem Aelium Romæ factò, effractis arcis portis, magno animo defendit, & è Romanis ciuibus M C L X V I. occidit, vt numerum pròdit Engelhusius. In obsidione Mediolanensè, in qua portam vrbis quartam vt Olomucensis, oppugnandam acceperat, Imperatorem deserit, eumq; Parthano Rhetiæ oppido sibi propemodum supplicem, fastu ingente contemnit. Inde reuersus in Germaniam, conuentum principum Goslariæ dissipat, officinas & machinas metallicas ibidem euertit, Herciniæ & Turingiæ populos vexat. Northusam & Molhusam vrbes imperiales incendit, Ludouicum III. Turingiæ Landgrauium, & Hermanum fratrem eius, item Virichindum Valdeccium, & comitem Tecchenbergium capit: qui nominantur in Cosmodromio, qui liber Erfurdia

Erfurdia seruat. In Saxonia Bardonicum cremat, & solo æquat, Halberstadium expugnat, & præfulem Vlticum necat in vinculis. Arcem Ascaniam, oppida Iuterbocam & Calbam cremat. In Misnia Diterici Marchionis Landsbergij ditionem depopulatur: nulli homini parcens, in omnes æqualiter sæuiens, nam copijs Vandalicis vtebatur. Factum igitur est, vt propter Principum plurimorum accusaciones in comitijs Vurciburgijs, à Cæsare proscriberetur, edicto grauiissimo. Eidem Vuigmani antistitijs Magdeburgij precibus reconciliatur ex parte, omnibus tamen prouincijs ereptis, præter vrbes Luneburgam & Brunsvigam. Indictum ei præterea est trium annorum exilium: à Vualde-

Exilium
Principis.

Distribu-
tio terrarum.

maro rege Daniae, hospitio non susceptus, ad Richardum I. Regem Angliæ, affinem suum, confugit. Bauariam illi ademptam accipit Leopoldus Austriacus: Nortgoiam Otho Vuitelsbachius, Comes Schierenfis, postea factus Rheni Palatinus: ditionem Transdanubianam, Henricus Austriacus: Vuestoualiam occupat Philippus Antistes Coloniensis, terram vltra Visurgim Bernardus præful Paderbornius: ducatum Luneburgium Bernardus princeps Anhalдинus, ad quem munus etiam Electoris Saxonici defertur: Palatinatum Saxoniae, Hermanus Turingiae Landgravius: Haldeslebam antistes Magdeburgius. Blanchebergam, Vualdebergam, & Lichtebergam diruit Imperator. Adimit ei etiam Lubecam, quæ ad imperium adiungitur. Alij deniq; aliam atq; aliam terrarum consequuntur partem: multi enim Principes, dis-

pendio & calamitate vnus, facti sunt ampliores. Post tot prouinciarum diminutionem, cum adhuc Imperatore beneuolo & æquo uti potuisset, reliquos tamen Principes mitigare non potuit, ideoq; de suarum ditionum restitutione, vel ob iustam Principum indignationem, vel ob nimix potentix inuidiam, frustra sapius laborauit. Gratiam autem quam comparabat facilimè, insolentia multò facilius effundebat: alienatis à se amicissimis, etiam Vuigmano antifite: cuius tutelæ commiserat & vxorem reginam, & ditionem reliquam, cum iter in Palæstinam & Aegyptum susciperet. Ab Imperatore Constantinopolitano, & à rege Aegypcio honorificè accipitur, cum hic se eius affinem, & è matre Germana ortum affirmaret. In eius comitatu fuerunt Conradus præsul Lubecensis, & Buggo Vuormacius: comites Suerinus & Blanchesbergius. Fortunæ mutabilis exemplum hic princeps fuit mirabile, & quasi Marius quidam, maxima potentia & parta feliciter, & amissa celerrimè. Obit v i i i. Id. Aug. Brunsuigæ, supra millesimum centesimum quinto & trigesimo. Mortem eius eluui Ocræ & Visurgis fluminum, & fulmen antecessit, quo conflagrarunt ibidem turres summi templi & campanæ. Sepelitur in æde Blasiana, cum Mathilde Anglica, vxore nobilissima, regis videlicet filia, regum duorum sorore, & matre Othonis iiii. Imperatoris. Coniugem priorem, non Turingicam, nec Carinthiensem, ut nostri perperam Chronographi scribunt, sed ut Helmoldus, Zaringiam repudiare ob propinquitatem coactus fuerat. Natus

ex eo

Insolentia
affert perniciem.

Peregrinatio.

Varietas
fortuna.

Portenta.

Felicitatis
humane exemplum.

Error Animalium.

ex eo incestu filius, adhuc infans, negligentia nutritricis de mensa cadens, fregit ceruices, vt testatur Sarctorius. Electoratum gessit annos quadraginta, sed quindecim exulauit. Filius eius Otho IIII. Romanorum rex creatur.

Pena incestus.

DUCES ANHALTINI ET
ASCANIAE.

BERNARDVS II.

BERNARDVS II. Alberti Vrſi filius, Othonis nepos, Magni Saxoniae ducis vltimi è filia pronepos, è gente nobili principum Anhaltinorum & Ascaniensium, Henrico Leone exauctorato, in conuentu Vurciburgio anno Christi supra millesimum centesimum octuagesimo, dux Saxoniae pronunciatur, ab Imperatore Friderico I. Barbarossa. Ditionem Electoratus Vitebergiam in suam potestatem redigit, primusq; sedem in superiore Saxoniam eo in loco figit, concedente ei Conrado III. eam prouinciam, quae longo tempore domicilium Electorum postea fuit. Ludouicum Turingiae Landgrauium laceffit non sine magno incommodo, bellum enim quod sine maleficio suorum populorum gerebatur, in patriam incautus attrahit. Initio sui Electoratus arcem Leoburgum in ditione Raceburgia ampliat, eamq; dirutam ab Henrico Leone, denuo instaurat: à qua arce duces Leoburgij nomen gentile adhuc retinent. Floruit Bernardus non bellica tantum, verumetiam iusticiae, ac

Merita parentum prouocant posteris.

Prouocatio infelix.

Ambitio
impedita.

Libertas
imperii re-
tenta.

integritatis laude: nam Henrico VI. pecunia Anglica & Boëmica imperium Romanum licitante, utq; hæreditarium, sicuti aliorum regnorum successionem, id faceret, annitente: acerrimè resistit, efficitq; , ut quæcunque ea in re, promissa, constituta, actæue vel sermonibus, vel literis, vel largitionibus essent, irrita planè fierent. Quod quidem factum ob conseruatam Germaniæ libertatem, aliorum triumphis est anteponendum. Hoc legi in Chronico Saxonico, desinente circa annum M C C L. cuius iam aliquoties sum vsus testimonio. Insignia trabium auratarum, & nigrarum, fertiq; rutacei, quibus duces Saxonix nunc vtuntur, primus vsurpauit. Obijt anno 1212. Sepelitur Ballenstadij cum duabus vxoribus Iutta Danica, & Sophia Turingica.

A L B E R T V S I.

Fides in
Socerum.

Expeditio
in Asiam.

ALBERTVS primus, Bernardi & Iuttæ filius in aula Friderici II. educatus, in castris Cæsarianis militat, cum vrbs Lubeca Danis erepta, & rursus restituta imperio est. Othonem III. Imperatorem, Henrici Leonis filium, socerum suum, quem & Henricus frater, & amici reliqui vel metu vel religione deseruerant, impugnante ipsum Innocentio III. Romano Pontifice, constantissimè defendit. Exercitus Christianorum, cum Friderico II. Imp. in Asiam & Aegyptum ipse sequitur, & in ijs honestos gerens ordines, ad urbem Pelusium, vel (vt Annales Turingici) ad Heliopolim, ducis fortissimi

tissimi laudem sibi comparat. Cum Helena Brun-
 fuigia, in cœnobio Lenino duobus à Brandeburgo
 miliaribus sepelitur. Obijt ipse 1260. Vxor 1273.
 VIII. Idus Sept. condita in Franciscano Viteber-
 gæ, quod ipsa struxerat.

ALBERTVS II.

ALBERTVS Secundus, Alberti primi filius,
 Rodolphi Imp. gener. Reges Romani tum in illo
 interregno annorum sex & viginti, fuerunt Hen-
 ricus Turingus, Vilhelmus Holandus, Richardus
 Anglus, Alphonsus Hispanus: electioni Rodolphi
 Habsburgij, qui legitime vocatus ad supremam di-
 gnitatem est, ipse interfuit, & filij item eius Alberti.
 Contentiones ei præcipuæ cum Magdeburgijs, vi-
 ctus à Gunthero antistite est, cum Othonem Electro
 rem Brandeburgium socius iuuaret. Eisdem ad
 Peinam victos fugat, Vuennelingam capit, arcem
 Aquensem occupat, è qua rursus eiectus, in tumultu
 sagitta lethali percutitur: alij in electione Alberti
 in multitudine hominum oppressum tradunt. Re-
 xit Electoratum annos septem & triginta. De loco
 monumenti, vbi sit conditus dubitatur, ita vt & de
 mortis genere, varia opinio est. Filius ei cognomi-
 nis, præful fuit Patauiensis. Vxor eius Agnes obit
 1327. Sepelitur Vitebergæ.

Interre-
 gnum diutur-
 num.

Principis
 mors incer-
 ta.

RODOLPHVS I.

RODOLPHVS Primus, patris Alberti II. iniu-
 rias

Prælium
pax comita-
tur.

rias persequens, bellum in Guntherum antistitem renouat, inprimis opitulante Friderico III. Strenuo, Landgrauio Turingiæ, & Misniæ Marchione, cumq; ciues multi prælio Ganderslebiano, prope Borcam, in hostiles manus venissent, pax vtrinq; diu desiderata, confirmatur. Vualdemaro mortuo ditionem Brandenburgiam, domino vacuam inuadit, & Francofurtum ad Aderam (quam, mixta cum articulo appellatione, Latini scriptores Viadrum nominant) Magdeburgiorum auxilijs obsidet: sed Ludouicus Imperatoris filius, cognomento Romanus, contra ipsum summa populi beneuolentia defenditur atque recipitur. Electioni Imperatorum trium interfuit, Henrici VII. Item Friderici Austriaci contra Ludouicum Bauarum, huic tamen postea reconciliatus est, qui ei tribuit 1328. 6. Cal. Febr. Marchionatum Lansbergi veteris, in Marchia, post obitum Agnetis sororis suæ. Postremo etiam interfuit electioni Caroli III. apud quem inprimis fuit gratosus, hunc etiam gloria auita stimulatus, ad expeditionem Asiaticam in conuentu Principum adhortabatur. Imperatoris aulam secutus, domum sumptuosam Pragæ ædificat, in quam (vt scribit Olomucensis) viuaria ex vitro, vt piscium lusus essent conspicui, introducit. Vxores habuit Iuttam Brandenburgiam, filiorum quatuor matrem, Cunegundim Polonicam, Agnetam comitissam Lindauensem. Iutta obit VII. Id. Maij 1328. Cunegundis V. Id. Apr. 1333. Agnes VII. Idus Maij 1343. Ipse Elector IIII. Id. Martij 1356. cum annos ditionem rexisset minus duobus sexaginta

Electoris
domus Pra-
gæ.

ginta, vnde etiam senior appellatus est. In diplomate quodam quod Misnæ seruatur, hunc eius titulum legi, Nos Rodolphus Dei gratia Dux Saxoniae, Angariae, Vuestphaliae, Comes in Bren, Burgrauius in Magdeburg, sacri Romani Imperij Archimarschallus. Comitatum Brenensem accepit ab amita sua Elisabeta, quæ Conrado vltimo comiti Brenensi fuit nupta : idq; factum concessu Rodolphi Imp. quæ litteræ scriptæ sunt Erfurdia, anno 1290. IIII. Calend. Iulij.

R O D O L P H V S II.

R O D O L P H V S Secundus, Rodolphi senioris filius, è Iutta Othonis Marchionis Brandenburgij filia. Hic Princeps adolescens Philippo Pulchro Regi Gallorum militat contra Eduardum III. Regem Angliæ. In eo bello casus Rex Boemiæ Iohannes, & Angli obtinuerunt victoriam. In castris Anglicis fuit Fridericus cognomento Grauis, Landgrauus Turingiæ, & Marchio Misnensis. Rodolphus socijs suis victis reuersus domum incolumis, Vitebergæ templum cathedrale instituit. Litem ei intendit de Electoris dignitate Ericus II. Dux Leoburgius, sed causa cecidit, & à iure successioni est exclusus. De aliquot oppidorum visitatione, in vicinia ditronis Misnensis, cum Iohanne I. præfule contendit, sed ad aulam Pontificis Elector prouocans, ius antiquum obtinet. Moritur v IIII. Idus Decemb. 1370. Vxor eius Elisabeta comitissa Rupinensis 1373. III. Calend. Iunij.

Templum
Vitebergæ
conditum.

VEN-

VENCESLAVS.

Bellum in-
testinum.

VENCESLAVS Rodolphi II. frater senioris item filius, ex Agnete Lindauiese vxore tertia. Hic bellum gessit cum Magno duce Brunsvigio, & ei Lunenburgum urbem primariam ademit: hunc ciues oderunt, seuerè nimis vtentem potentia sua, ideo etiam arcem in Colebergo diruerunt, Venceslai electoris auxilio subleuati: quod ne cupidè hic tulisse videretur, cum reliquis Ducibus Lunenburgijs affinitatem contrahit, fratribusq; Friderico ac Bernhardo Annam & Margaritham filias despondet. Cum autem potitus esset ditioe Lunenburgia, soli Cellenses ad Elleram fluium repugnabant, quorum vrbs cum obsideretur, & regio propinqua fieret vasta, ante arcem Richlingam vulneratus oppetit. Obijt xv II. Cal. Iunij, anno 1388. Vxor Ziliola, vt nominat eam Forestus Bergomàs: seu Cæcilia, vt nostri scriptores, fuit Francisci Carrariensis principis Patauini, & tum imperij generalis vicarij filia. Ea vidua vixit annum vnum & quadraginta, tumulata Vitebergæ, 1429.

RODOLPHVS III.

RODOLPHVS III. Venceslai filius, Dux quidem prudens atque magnanimus, sed parum felix. Arces Pelticiam & Rabesteinum ab Alberto antistite Magdeburgio obsessas liberat, Dannebergum expugnat. Cum exauctorato Vuenceslao Boëmo, de electione Roperti Palatini, Principes non

non conuenissent , Francofurto ad Moenum decedens, Fridslariae in Hassia , à comite Valdeccio ipse vulneratur, & praesul Verdensis Vlicus capitur: pro Electore propugnans Fridericus Dux Brunsvigius eius affinis, & Hartinghusius Eq. occiduntur. Factum id in profesto Pentecostes. Iohannes antistes Moguntinus gente Nassauiensis, de suspitione, quae in eum transferebatur, sauciati & capti Principis, Marpurgi coram Imperatore se purgat. Missus ad Boemos legatus, plerique veneno ab inuidis sublatum autumant. Obit III. Idus Iunij 1419. filijs orbatus tribus: Rodolpho, qui adolescens moritur, Venceslao & Sigismundo, quos noctu in arce Sueinicia, ad Elistrum nigrum sita, ruina turris dormientes oppressit, & sunt in ripa illius fluij argentea vasa à piscatoribus reperta, in ruderibus. Vxor eius prima Anna Baldasaris Landgrauij Turingiae filia obit 1395. VII. Calend. Augusti. Altera Barbara Roperti Ducis Lignicensis filia 1436. VII. Idus Maij. Si quid in hac enarratione dissentit à Crancio à & Brodusio, meminerit Lector, me sepulchrorum inscriptiones habuisse, quas secutus sum; & caetera esse edoctum à viro clarissimo Caspare Peticero, qui literas & monumenta Anhaltina diligentissime inspexit.

Princeps
in itinere vul-
neratur.

Orbitas &
casus mirifi-
cus.

ALBERTVS III. FRIDERICVS

ALBERTVS III. Rodolphi frater, uxorem habuit Offegam, non Gallicam Aurelianensem (quod nescio quo errore Annales affirmant) sed Conra-

Præsentia
in libro
v. 10.

Infelicitatis
exemplū.

3. 10. 10.
B. 10. 10.

Ambitus
de Electora-
tu.

Conradi Ducis Offensis in Silesia filiam, quam ei Vratislaviae despondit Sigismundus Imperator, in qua vrbe & insignia accepit, & nuptias Imp. præsentate celebravit, anno 1420. Hic Princeps fortunatus parum fuit: nam cum animi causa venatum iuisset in saltus Lochavios, & cum vxore ac Gynecæo in casulam rusticam diuenteret, orto incendio nocturno, vix nudus euadit, morboq; e terrore contracto, paucos dies superuixit. Electoratum vltra triennium non tenuit, absq; hærede mortuus, 1422. Postremus inter Anhaltinos Vitebergæ sepultus. Cum hæres illi nullus esset, electoratus ditionem occupat Fridericus Marchio Brandenburgius, cuius filius Iohannes, gener Rodolphi Electoris erat, propter filiam Barbaram. Ambiebant dignitatem eandem maximis partium studijs, Ludouicus Elector Palatinus, & Ericus Dux Leoburgius: sed repulsam vterq; non leuibus de causis tulit, quæ expressæ in Cæsariano diplomate sunt. Durauit in antiqua & illustri familia Anhaltina, dignitas amplissima annis continuis ducentis viginti septem.

LANDGRAVIIVM TURINGIAE

ET MARCHIONES MISNENSES.

FRIDERICVS I. BELLICOSVS.

FRIDERICVS I. Bellicosus, Friderici Strenui filius, Landgravius Turingiæ, & Marchio Misniæ. Adolescentiam omnem in castris agit. Contra fa-

tra factionem coniuratorum, qui se Stellares nominabant, ductu Burggrauij Noribergij, militat in Francia. Cum Conrado ordinis Teutonici magistro, pro nominis Christi propagatione, in Borussia. Cum Vilhelmo patruo Pragae obsidet, in Boemia. Domi rebus non satis pacatis, in Turingia Comites aliquot licentia insolentes compefcit, Suarceburgium, Heldrungensem, Hoëstemium. In Misnia Apollonium Vicethumum arce Cribsteino ad Muldam eiecit, Comitem Reinftenium Ceruecij captum, Nicolao praefuli Mersburgio vinctum tradit, Bernardum Anhaltinum pecunia multat, Ditericum Quite Zanam fortunis exuit. De Reipub. optimè, vltra annos quinque & viginti, resistendo Boëmis: nec minus praecclare de literarum studijs meretur, Academia Pragense Lipsiam suscepta: quae inchoatur anno supra millesimum quadringentesimum nono, Prid. Idus Nouemb. à Ioanne Munsterbergio, eius rectore primo, & collegij Mariani fundatore. Boëmos Sigismundo Imperatori rebelles ad Brixiam superat, arcem Carolotheinam liberat obsidione. In concilio Constantiense nullius Principis equitatus fuit apparatior, adduxit autem equites septingentos: in quorum numero decem fuerunt Comites. Imperator Sigismundus tribus competitoribus reiectis, nomen dignitatemq; Electoris, cum summa virtutum ipsius testificatione, ei tribuit: titulo ipso honorat in Pannonia Presburgi, insignibus Budae: quo absente magna Misnensium Turingorumq; strages ad Austriam Boëmiaë editur: quae pugna commissa

Tyrocinum salutare.

Inuidia su-
peratur felici-
tate.

missa xvii. Cal. Iulij, anno supra millesimum quadringentesimum sexto & vigesimo. Inuidiam obtranslatam à Saxonibus ad Misnenses summam inter Principes dignitatem, superauit virtute & felicitate. Obijt Vucisenuelsij, Non. Ianuarij, post pugnam memoratam, anno tertio. Sepelitur cum Catharina coniuge, Henrici Ducis Brunsvigij filia, Aldenburgi, vrbe ditionis Osterlandiæ primaria.

FRIDERICVS II. PLACIDVS.

Vltio de
hostibus.

FRIDERICVS II. Placidus, coniunctam cum animi altitudine singularem habuit prudentiam, diu iactatus varijs domi forisq; casibus. Bellum gerit cum Francis, pro fratre Sigismundo præfule Vurceburgio. Vno anno tribus cladibus afficitur, à Boëmis miles eius à Nissa repellitur, vrbe Silesiæ: prope Taucham, fugatur in Osterlandia: ad Grimmam, ceditur equitatus in Misnia. Ad quam ignominiam delendam in Boëmiam profectus, hostes vno prælio ad Satiu, alterò ad Selnitium fundit, ducem eorum Sternbergium captum, Rochlicianæ mandat custodiæ. In eadem Boëmia Alberto Imp. militans, copias dissipat Polonicas, & regis Casimiri legatum Ptasconem ad fugam adigit. Interea dum externis nauat operam, Henricus Comes Suarceburgius, oppida agrosq; Baronis Gerensis, qui principi in Boëmia militabat, depopulatur: quod Fridericus ægre ferens, Gerensem defendendo, Vilhelmum fratrem, & Fridericum Brandeburgium, partis aduersariæ studiosos, in se
conci-

conciat. De diuidendis æqualiter prouincijs, cum conuentus Numburgi & Citij frustra haberentur, demum Hali Saxonica negotium componitur, sed animi Principum valde exulcerati manent. Paulo enim post Fridericus Elector Cambergum & Roslam Apollonij Vicethumi arces obsidet, quod primum belli ciuilibus initium fuit. Mox idem bellum redintegrant, Petrus a vicio oris dictus Balbus, præsul Numburganus, & Ernestus Comes Blichensis, qui defecerant à Vilhelmo. Ad extremam totis viribus itum est in Suarceburgium, Vilhelmo coniunctissimum. Equitatus Friderici Brandenburgij, in Turingia cæditur. Ilmena oppidum ad siluam Se-manam obsidetur, inde tentatur Sigismundi Glichensis ager: tum à præfectura Vucisensehense vsq; ad Echardbergiam, ex utroq; agminis latere, incenduntur villæ, spoliantur agricolæ, abiguntur armenta. Hæc in Turingia dum fierent, damna maiora dabantur Misnensibus: inter Albim enim & Muldam incēdijs sæuebat miles Boëmicus: inter Tscho-pam & Muldam, Brandenburgius. In hoc tumultu cum animi odijs intestinis, agri & vrbes flagrant ignibus, Vilhelmus voce quadam Friderici ad se delata, plena fidelitatis & beneuolentiæ, fratrem ipsum de pace, consiliarijs omnibus inscientibus, conuenit. Molhusæ pacis fundamenta locantur, Numburgi confirmantur, præsentibus Friderico Landgrauio, & Alberto Brandenburgio. In Misnia aliquot seditiosi puniuntur, Comes Leisnicius & Baro Donensis. In Turingia Echardus Tannius. Marchio etiam Brandenburgius, qui è belli Boëmici

Omne ci-
uile bellum
miserum.

Fratres a-
mici sunt.

Exilium
multorū no-
bilium.

Plagii fa-
cinus.

is non
multū
miserū

Pietatis ex
emplum illu-
stre.

1464
1464

focio, hostis acerrimus euaserat, pœnas cum suis pendit. Vicethumi, qui Coburgum tenebant in Francia, ire iussi in exilium, possessiones comparant in Boëmia, adimitur eisdem Lichteualdum in Misnia. Reducuntur ad officium in Turingia Numburgani, in Saxonia Halenses, & Princeps Anhaltinus. In Silesia mandato Imp. urbem Lignitiam defendit. Conradus Kaufungus plagarius, qui duos Electoris filios, ex editissima arce Aldenburgia, scalis admotis rapuerat, quod negata sibi esse stipendia diceret, in solis locis cum Alberto deprehensus, & adductus Fribergam, gladio percutitur: socij eius duo Ernestum ipsi reducunt, & veniam impetrant. Memorabile admodum est illud, quod scribitur, quòd, cùm Friderico antistiti Magdeburgio è Comitibus Beichlingij nato, bellum facturus esset, exploratorem miserit, qui de apparatu & consilij eius cognosceret: is renunciabat, nihil bello opportunum parari, nec vllum conscribi militem: antistitem præterea dixisse, causam se commissurum Deo, qui pro se arma sit sumpturus. Quod vt Elector audiuit, Alius (inquit) infaniam, vt bellum inferat ei, qui confidit se Deum defensorem habiturum. Laudandus antistes, qui Dei patrocinijs filius est: laudandus Princeps, qui Deum veritus, arma deposuit. Electoratum gessit annos sex & triginta. Moritur die profesto natalis Christi 1464. Vxor vidua vixit annos viginti. Conditur Misnæ æneo monumento in sacello, quod ipse sibi posterisq; fieri fecerat, cum vxore Margaritha Austriaca, Friderici 111. Imperatoris sorore.

ERNE-

E R N E S T V S.

E R N E S T V S Friderici II. filius, bonitate, fortunis, liberis, gratia florentissimus, Plauam Vodlandiæ capit, Olsnicium & Adorfum occupat, Rifebergam & Doxam Boëmiæ expugnat. Quedelburgum, Halim, Halberstadium, Erfurdiam luxuriantestum licentia ciuitates, partim armis iustis, partim legibus seueris coërcet, vt Ernesto & Alberto filijs, altero antistite Magdeburgio, altero Moguntino, administrationem tranquilliolem redderet. Apud Fridericum III. Imperatorem auunculum, summa in auctoritate fuit, & Maximilianus amitinus, eum obseruauit. Matthiæ & Casimiri Vngariæ Poloniæq; regum exercitibus, magno quidem animo, sed sapientia maiore iuit obuiam: quos ambos quia à ceruicibus Germanorum (siquidem ultra fines iam transierant: & alter in agro Vratislauiano, alter in Opaliense castra locauerat) prudentia arcuit, splendidiore præconio dignus, quam si armis eiecisset. Hic Princeps Misnæ natus & conditus, obit 1486. VII. Cal. Sept. ætatis XLVI. Vxor eius Elisabetha Alberti III. Ducis Bauariæ filia, obiit, biennium ante maritum Lipsiæ, & ibidem in Paulino voluit sepeliri.

Princeps
felix.

Hostes pro-
puli sapien-
tia.

F R I D E R I C V S I I I. S A P I E N S

D E S I G N A T V S R E X R O M A N O R V M.

F R I D E R I C V S tertius cognomento sapiens,
Torgæ natus: is paci studuit, & studia amauit, nec

Auctor cō-
cordiæ.

Academiæ
Vuitebergiæ
initium.

Historicorum tantum, sed etiam Philosophorum libros legit, & Musicis vehementer delectatus est. More illorum temporum, maiorum aliquot exemplo, 1493. anno, Palæstinam adiit: testamento relicto, ut studiosis decernerentur stipendia, si quid illi accidisset humanitus. Bello Bauarico Philippum Electorem Palatinum, qui pro filio Roperto bellum susceperat, suum in Repub. collegam, Cæsari Maximiliano reconciliat: è bello Cameracense, aduersus Venetos gesto, domum reuocatur. Canonici Vuormacienses, qui annos propemodum decem exulauerant, ipsius & antistitis Treuirensis opera, restituuntur. Plebem Erfurdianam contra senatum tumultuantem placat, & Vrielem antistitem Moguntinum, dissensiones alentem, ut sui eum instituti pœniteret, adigit. Academiæ Vitebergiæ, adiutore Ernesto fratre, antistite Magdeburgio, fuit fundator liberalis, quæ celebritate solenni in die Diui Lucæ Euangelistæ inchoatur, anno supra millesimum quingentesimum secundo. Martinum Lutherum, cœlestem de salute animorum doctrinam ibidem renouantem, contra Pontificios sua auctoritate præclare defendit: Philippum Melanchthonem, ex Iohannis Reuchlini viri optimi sorore natum, Tubinga euocat: quorum virorum summa diligentia & immensis laboribus, cum vera & antiqua de Deo & salute hominum doctrina, tum philosophiæ, artium, & literarum omnium elegancia, cum præcipuarum linguarum studijs, maximo Dei beneficio sunt apud Saxones instaurata & propagata, non modò per Germaniam, sed

sed per vicinos populos, & aliquot regna externa. Viuente Maximiliano gubernator imperij fuit, quod certo etiam numismate declaratur; post obitum verò ipsius, delatam ad se omnium Electorum summa voluntate dignitatem imperatoriam recusat accipere, Carolo autem Quinto, ad eam sua sententia profuit potissimum. Quanta tum eius fuerit integritas & innocentia, ex epistola quadam Erasmi Roterodami, quæ in manibus est, satis constat. Friderico III. Maximiliano I. Carolo V. Imperantibus, trigesies comitijs & conuentibus interfuit. Electoratum administrauit iusticia & pietate annos octo & triginta. Vixit annos 72. Men. 3. Di. 9. Hor. 4. Obijt Lochauix die 5. Maij. 1525. morbo nephritide. Conditur primus Vitebergæ in templo arcis, coniugem non duxit.

Honorum
cōtempus.

I O H A N N E S.

I O H A N N E S, Friderici frater, Ernesti filius: Friderico III. Imp. in itinere Italico, adolescens comes fuit, vt scribit Crancius. Huic principi postea defensæ religionis amor, Constantis nomen tribuit. Auspicijs Imp. Maximiliani primùm in Pannonia inferiore, deinde in Italia Transpadana militat. Initio eius gubernationis agrestium tumultus è diæcesi Fuldana, in Turingiam effunditur, tanta celeritate & impetu, vt nisi maturè princeps arma sumpsissent, maximum fuisset ortum in Saxonia incendium: cui extinguendo vix Germaniæ vires suffecissent. Cùm autem ad Franchen-

Tumultus
agrestium.

Principis
pientissimus.

hustiam essent vno prælio dissipati & victi, Dux Elector Vinariæ, Ienæ, Isenaci, de auctoribus pœnas gladio sumit, & ciuitatibus arma adimit. Fuit princeps iste veritatis, pacis, sobrietatis, omnis honestatis, & inprimis puræ religionis cupidissimus. Vidi ipse palimpsestos, in quibus manu sua sacras conciones integras pœnè ad verbum exceperat. Quamobrem cum doctrinam cælestem rectè intelligeret, & animo ardentissimo amplexaretur: coram imperatore Carolo v. & rege Ferdinando, omnibusq; imperij ordinibus, multis etiam regum exterorum legatis, in comitijs Augustanis, anno supra millesimum quingentesimum trigesimo, eandem eximia veneratione, constantiq; sententia profiteretur, nec de rigore illo diuino (Zelum sacre litteræ appellant) vlllo terrore deiici, aut periculo depelli potuit. Etsi autem sanguinarij quidam præfules atq; duces, *Φόνια λουτρα*, vt in Tragœdia dicuntur, & ipsi sic patria lingua nominabant, minitarentur Ecclesiæ, & inprimis genti Saxonica: tamen Deus principi optimo affuit, suumq; professorem clementer, vsque ad extremum vitæ halitum rexit, defendit, conseruauit. Prima eius vxor Sophia Magni Mechelburgij ducis filia, Iohannis Friderici mater, quæ eo partu obiit: altera Margaritha, filia Vualdemari principis Anhaltini. Sophia obiit 1503. die 12. Iulij, sepulta Torgæ. Margaritha 1521. sepulta Vitebergæ. Ipse moritur Sueinitij Idib. Augusti, 1532. conditus Vitebergæ.

IOHANNES FRIDERICVS.

IOHAN-

IOHANNES FRIDERICVS patris & patru
nomina, cum ipsorum virtutibus retulit, à toleran-
tia rerum aduersarum, dicendus Magnanimus: à
corporis obesitate, dictus ab aduersarijs Crassus, à
patre missus Coloniam electioni regis Ferdinandi
contradicit, in quam tamen certis conditionibus
postea Viennæ consensit. Controuersiam inter
ipsum & agnatum Mauricium, de Vurcina, præsu-
lis Misnensis oppido, Philippus Hassiæ Landgrauus
componit. Henricum Brunsvigium foederatorum
auxilijs primùm è ditione eijcit, deinde eam repe-
tentem, cum principibus socijs adigit ad deditio-
nem. Cum Carolo Imp. auxilijs foederatorum
principum, & Germaniæ ciuitatum, bellum gerit:
contra quem cum in Bauaria & Sueuia totam æsta-
tem castra habuisset, brumæ ipsius tempore, in ag-
natum Mauricium tum imparatum arma conuertit.
Oppida Turingiæ, Saxonix, Misniæ recipit, Lipsi-
am ita tormentis concutit, vt sit antea vix simile au-
ditum: neque in oppugnatione Aronæ ad lacum
Verbanum, in Insubria: neq; Pæsti in Pannonia, id
obsidente Georgio monacho: quæ oppugnationes
ante id tempus grauissimæ, hominum memoria fue-
rant. Ditione Mauricij potitur, vrbibus quatuor,
Lipsia, Zuicca, Dresda, Pirna exceptis, quæ par-
tim milite Germanico, partim externis Vngarorum
& Boëmorum præsidijs defendebantur: earum ta-
men vrbium præter Pirnam, magna & populosa
cremabantur à copijs Mauricianis suburbia. Al-
bertum Marchionem Brandeburgium, & Christo-
phorum Leuchteburgium, intercludere ipsum vo-
lentes,

Bellum in
ter agnatos
principes.

Obsidio
Lipsiæ.

Clades cap-
ti principis.

Aequanimi-
tas in aduer-
sis.

lentes, sed securos & incautos capit Rochlicij, anti-
qua Osterlandiæ vrbe. Initio veris, aduentu Cæ-
saris, & regis Ferdinandi, & principum sociorum,
qui Egra, extrema regni Boëmici ciuitate, exerci-
tus coniunxerant, inopinatò oppressus, cum relicta
vrbe Misna, & ponte post se incenso, Vitebergam
contenderet: in itinere copijs suis disiectis, contra
insequentès pugnans, in aduersum os, mala fini-
stra vulneratur, & à Thilone Droto è diæcesi Mers-
burgia, ordinis equestris viro, non procul ab oppi-
do Mulbergo capitur, cui in eius rei testimonium,
annulum de manu detractum tradidit. Ominosum
fanè loci huius viris principib. nomen est. Ad Mul-
bergiû in Bauaria, ducem Austriæ Fridericum, ce-
pit Ludouicus IIII. Imp. ad Mulbergum supra
Nemetes, Bernardum marchionem Badensem Ro-
pertus. Prodigia multa prælium antecedunt, in pri-
mis lumen solis sanguineum, per dies septem. To-
miferus tribunus eius, qui adhuc partem exerci-
tus ducebat, audita clade, ex vrbibus montanis, quæ
in Misnia ceperat, in Saxoniam pergit, Bremam
liberat, & Ericum ducem Brunsvigium, amissis ta-
men impedimentis, superat prope Tracheburgum,
iuxta Meseram fluuium. Iohannes Fridericus Cæ-
saris aulam, captus sequitur: qui exilium non alio
animo tulit, ac secundam fortunam tulerat: nulla
enim vox humilis est ab ipso audita, nulla deiectionis
animi facta significatio, qua fortunæ commuta-
tionem testaretur: à religionis certè sinceritate nec
minis, nec gratia, nec promissis potuit auocari,
cumq; mitigatio sententiarum edicto Imperatorio
quæ-

quæreretur, suam confessionem scripto edidit, & pietatis illustris exemplum, omni posteritati grauissimum reliquit. Dimissus post quintum exilij annum, summa gratulatione à suis accipitur, præsertim à coniuge atq; liberis, qui ipsum singulari semper pietate obseruantiaque fuerant prosecuti. Post Mauricium in acie interfectum, cum Augusto fratre ipsius, conuentu Numburgano, totius Reip. negotia componit, sublatisq; controuersijs multis atq; magnis, obit anno supra millesimum, quingentesimum quarto & quinquagesimo, die III Mart. quo mense ante annos octo de duobus principibus Rochlicij captis, triumphauerat. Sepelitur Vinariæ cum vxore Sibylla Iuliacense, Iohannis ducis filia, cum sibi ad latus vxoris loculum relinqui, paucis antè diebus mandauisset. Arcem Torgæ amplam & magnificam condidit, & in eius templo tumbam sibi fecit, in quam impositus non fuit.

Coniugum
mors vnus
temporis.

M A V R I C I V S.

M A V R I C I V S Henrici filius, Alberti nepos, Friderici II. Electoris pronepos, bellicis studijs ardens, animo suscipiendi res arduas, & perficendi constantia, nulli maiorum inferior. Primo eius principatus anno, cum animi gratia è carmine Virgiliano sortes, à viris quibusdam eruditis in villa Luigana, quam Pisanus Cardinalis Venetus, in agrorum extruebat Patauino, colligerentur: memini ei primam & auspiciatissimam exiisse, quæ erat,

Sortiū ali-
qua certitu-
do.

*Curibus paruis & paupere terra
Missus in imperium magnum.*

Tyrocinia
singularia.

Bello Vngarico, quod pro Buda & Pæsto recuperando suscipiebatur, documentum virtutis dat singulare, sed sibi pœnè exitiosum: bello Gallico, quod Imperator Carolus postremum cum rege Francisco r. gessit, ad Diuum Victorinum fortissimi Ducis officium exequitur. Tumultum Saxonicum, in quo Henricus Dux Brunsvigius, cum Carolo filio aduersarijs se dedit, suo dirimit arbitrio. Contra confœderatos Smalachalcidenses, cum bellum Imperator graue excitaret, partes sequi Cæsarianas, existimauit tutissimum, neque deceptus suo iudicio est: victo Iohanne Friderico, Saxoniae Elector declaratur in castris ad Vitebergam, insignia accipit Augustæ Vindelicorum: quibus comitijs bellum etiam contra Magdeburgios illi committitur, qui urbem celebrem & fortissimam, hieme acerrima obsidere incipit. Initio eius obsidionis Verdensem exercitum, qui metuendus fuerat, sua prudentia dissipat, post mensem obsidionis quartum decimum, dat conditiones minimè renuendas. Compositis rebus Saxonis, pro liberatione soceri sui, cum preces nihil valuissent, arma sumit, & in castra Vilhelmi Landgrauij è conuentu Torgano profectus, Augustanis sese deditibus parcit, Vlmensium agrum per socios diripit. In aditu Alpium Rheticarum, superatis captisq; Ereburgi montis angustijs, metum Carolo v. incutit, vt Oenipontem relinqueret. In conuentu Pataviense, arbitrio regis Ferdinandi, liberatus est ipsius fide & auctoritate

Studiū af-
ferendæ liber-
tatis.

etoritate Philippus Landgravius Hassiæ, & Otho
 Henricus Palatinus restitutus. Data venia & im-
 punitas est alijs etiam tribunis & præfectis, qui con-
 tra Cæsarem militauerant. Copijs Solimani Tur-
 cæ in Vngaria occurrens, eas continet, & insulam
 Danubij munit. Anno igitur isto, qui fuit secun-
 dus & quinquagesimus, duobus potentissimis mo-
 narchis in Europa & Asia terrori fuit. Suscepto
 deinceps vicinorum patrocínio, Albertum Marchi-
 onem Brandeburgium, igne ferroq; sæuientem,
 adoritur, & cum eo in diæcesi Hildeshemia fortiter
 congressus, fuso fugatoq; eius exercitu, in præfe-
 ctura Peinense, captis hostium signis sexaginta
 octo, victoria insigni potitur. Ipse tamen bellici
 tormenti ictu, quem in latere dextero ad ilia acce-
 perat, tertio post die obiit, anno principatus sui
 duodecimo. In eadem pugna Carolus & Philip-
 pus Duces Brunsvigij, Henrici filij, & Fridericus
 Dux Luneburgius interierunt. Portenta tantæ
 calamitatis fuerunt multa. Canum rabies, qua ad
 mortem vsque certarunt, fremitus in aëre, sangui-
 næ in herbarum folijs guttæ, hominū & equorum
 illo campo, in quo conflictus fuit, nocte intempesta
 auditi clamores, eiulatus item nocturni in oppidis.
 In arce Perlini de statua Mauricij, nulla vi adhibita,
 delapsum caput est: ipse quoque viro cuidam opti-
 mo, in domo flagrante, per quietem visus fuit. In-
 testina Siuershusiæ condita, corpus è castris Fri-
 bergum delatum, in templo Mariano iuxta pa-
 trem conditur, monumento maxime insigni: in quo
 eius res gestæ, tabulis duodecim breuissimè perscri-
 ptæ

Pugna ca-
lamitosa.

Portenta.

ptæ sunt. In ista armorum tractatione humanitatis studia non duxit negligenda. Academiam Vitebergiam conseruauit, Lipsiensem auxit reeditibus & ædificijs: ludos tres prouinciales aperuit, Misnensem ad Albim, Portensem ad Salam, Grimanam ad Muldam, in quibus pueri in pietate sincera, litterisq; elegantioribus, & tribus linguis instituuntur. Arces aliquot ædificauit, vel dirutis antiquis nouas fecit, Mauricijburgum à se dictam, Radebergiam, Senfftenbergiam, Chemnicensem, Tschopensem, & ornatissimam ac maximam omnium Dresdensem. Si & ætatem, & animum, & facta spectes, ducibus summis & fortunatissimis, Mauricius non indignè comparatur.

AUGUSTVS.

AUGUSTVS, Henrici filius, Mauricij frater, in quo indoles, integritatis, grauitatis, rectitudinis, sapientiæ, maximiq; ingenij & singularium virtutum ab annis teneris enituit. In aula regia adolescens fuit Pragæ: patris sui, Principis optimi de se iudicia & vaticinia habuit magna. Militauit, Carolo v. in Gallia, cum ipse & frater castra haberent ad fanum Desiderij, victoriam assequerentur ad Diuum Victorinum. Castra item fratris secutus in Germania, fortitudinis & clementiæ eius socius fuit ac particeps. In comitijs Augustanis absentis data Electoris insignia sunt, quæ nomine ipsius Iohannes Hoierus comes Mansfeldius accipit. Cum abesset in Dania, fratre in armis defuncto,
venc-

veneratio nominis ipsius, & exercitum & populos in officio continuit: deinde ad pacem suis restituendam, cogitationes & animum totum conuertit. Cum Iohanne Friderico & eius filijs transigit, & omnia ad pacem pertinentia procurat, foedus cum iisdem hæreditarium, item cum Landgrauio Hassiæ renouat. Eligendis Ferdinando ac Maximiliano II. Imperatori, & Regi Daniæ Friderico, affini suo coronando, præsens affuit. Bellum Gothanum imperij nomine ipse gessit, & de factionis illius auctoribus sumpsit supplicium, & latrocinia, quæ locis multis inualuerant, seuerè coërcuit: Exemplo Othonum Imperatorem iam ætate corroborata, linguam Latinam didicit, & quocunque eum aut animi aut ingenij impetus fert, id naturæ bonitate, & assiduitate intentionis faciliè consequitur. Deus omnipotens, ducem hunc pacificum, & hætenus felicitate ingenti vsum, ad sui nominis gloriam conseruet, vt eo gubernante, populi ipsius salui & incolumes sint,

Qualiaq; Augusto sub Cesare secla fuere,

Augusto persistent talia secla duce,

vt vetus nostrum votum repetamus.

GEOR-

GEOR. FABRICII

CHEMNICENSIS

ILLVSTRIVM

Marchionum Misnensium.

LIBER I.

T H I M O

PRIMVS MARCHIO MISNEN-

SIS, COMES LANSBERGI ET

VVETINI.

*T*himo Vuitechindi generoso stemmate natus,
 Magnanimis claro nomine dignus auis.
 Non se degenerem monstravit Regibus ipsis,
 A quorum genus hic nobile gente trahit.
 Vlciscens sibi facta feris opprobria telis,
 Longè à natali cogitur ire lare.
 Vt Tydeus olim patrijs procul egit ab oris,
 Inq; peregrina tollitur exul humo:
 Sic quoq; castra sequens victricia Caesaris iste,
 Virtutis merite premia digna tulit.
 Misnia quà flauo florens coniungitur Albi,
 Quàq; Soraborum terra vetusta iacet.
 Accipiens latam ditionis fertilis oram,
 Promeruit titulos auctus honore nouos.
 Non tamen ille diu parto gausus honore,
 Oppetit, & sauo pressus ab hoste cadit.
 Ex acie patriam Niemeci vectus in arcem,

Henricus
 IIII. Imperator.

Niemeciū
 oppidum.
 Viba

Vrba tibi tumulto est iunctus, ut ante thoro.

CONRADVS PIVS MARCHIO

MISNIAE ET LVSATIAE, COMES
ROCHLITII, ET ILEBVRGI.

*Conradus tenuit patrios Illustris honores,
Qui forti multis pectore notus erat.*

Kirchber-
gum arx. *Hunc patruelis atrox Kirchbergi carcere clausit,
Quod matrem dicto laferat ille suam.*

*Flagrauit magno vera pietatis amore,
Armaq; pro sancta religione tulit,
Noscere cum cepit primum Pomerania Christum,
Vandalag; ad nostram turba coacta fidem.*

Lotharius
Sax. Imp. *Tempore quo populis Lotharius intulit illis,
Cunctaq; victrici contudit arma manu.*

Vipertus
Osterlandus
comes. *Liquerat Henricus dux vite lumina Groca,
Filius ille tuus magne Viperte fuit.*

*Eius Conradus ditionem suscipit, vrbe
Ad Moganum, praesens quando ibi Caesar erat.
Addit Rochliciam coniunx quoque Caesaris arcem,
Quae coniuncta illi sanguine Richsa fuit.*

*Extulit ergo soli fines spaciamaq; feraces,
A Nissa lentam diues ad vsque Salam.*

Conradus
II. Impera-
tor. *Trans etiam alta venit, Conradi castra secutus,
Aequora, Dux Syrijs Marte timendus agris.*

*Bellica cum celsam quaterent tormenta Damascum,
Tunc eius virtus maxima penè fuit.*

*Inde adiit Solymas etiam cum Casare terras,
Pertulit & dubia longa pericla vie,
Armaq; Sarmaticas idem cum ferret in oras,*

Amiffas

*Amiffas genero quò repararet opes :
Conradi stabilem firmat prudentia pacem,
Mitigat & magni damna propinqua mali.*

Vladislaus
dux Poloniæ.

*Hic sex eximios natos, totidemq; puellas
Leutharde thalamis pignora clara tulit,*

Distribuensq; illis forti bona parta labore,

Claustra pius subiit relligiosa senex.

Septimus Hermanus, qui præful in vrbe Paberga,

Filius, è patrijs nil tulit ille bonis.

Ipsè sepulchra tenet montis præcelsa Sereni,

Hic ubi sunt fontes Saxonis Hala tui.

Lauterbergum
cœnobi
um.

O T H O D I V E S M A R C H I O M I S -
N I A E E T L V S A T I A E .

Saxonicas iuuenis circumtulit arma per oras

Aeneobarbe tuæ pars Otho militia.

Restitit Henricho, cui vasta Superbia nomen,

Mox eadem luctus exiliumq; dedit.

Pòst emtas propter Turingi principis vrbes,

Ipsè sibi proprio comparat are malum.

Insidijs captus, Kuaribergaq; arce retentus,

Auxilio libex Casaris inde redit.

Arma capit sprete propter connubia nata,

Se socians hosti dure Bœme tuo.

Terror finitimis populis Odoacer, es ause

Supra fortunam multa subire tuam.

Hinc Otho composita ciuilia commoda pace

Curat, & amiffas sarcit & auget opes.

Argenti reperit Sudeto in monte metella,

Nunc ubi Fribergum nomina clara tenet.

Fridericus
Barbarossa
Imp.
Henricus
dux Bauariæ
& Saxonie.

Premis-
laus Bœmiæ.

Fribergum.

- Lipſia. *Lipſiacam firmis circumdat mœnibus urbem,
Collocat & multis ardua caſtra locis.*
- Dibinum oppidum. *Impius hunc ſeruat Dibenò in carcere natus,
Collectasq; patri tollit auarus opes.*
- Filii bel-
lũ contra pa-
trem. *Aſt Otho crudeli factò, ſua membra dolore
Tabidus, haud annum poſt ſuper ipſe fuit.*
- Cella ve-
tus cœnobi-
um. *Cella tenet corpus, ſiluoſa ad flumina Mulde,
Hedwigis lateri proxima iuncta viri.*

ALBERTVS I. SVPERBVS

MARCHIO MISNIAE ET LVSATIAE.

- Prætulit Alberto Ditericum mater, in iſto
Quòd plus ingenuæ ſimplicitatis erat:
Hedwigis nato daret vt ſua regna minori,
Fœminca mouit calliditate virum.
Vt iuuenis tumidas iniuria vènit ad aures,
Conſilium, præceps ira, ſalubre rapit.
Collocat inſidias, ſpreta pietate, parenti,
Injicit & capto vincula dura ſeni.
Vtq; patrem natus cepit, ſic carcere clauſo
Eſt patruo, cuſtos additus ipſe nepos.
At tandem metuens Albertus Cæſaris iras,
Dimittit placita conditione patrem.
Antè tamen capti theſauros diripit omnes,
Et varia abſtruſas arte recludit opes.
Armis Cæſareum iuuat auxiliariſibus hoſtem,
Qui tenuit regni ſceptra Bœmæ tui.
Vt fratri eriperet, quæ pauca reliquerat antè
Circundat muros Leucopetra a tuos.
Nec cum Turingo concurrere Principe ſolus*
- Conradus
Dedonis C.
Rochlicii fi-
lius.
- Vladislaus
R. Bœmio.
Vueiffen-
uelfa opp.
Fratriſ bel-
lum co: tra
fratrem.

Abnegat

Abnegat, & liti ponere morte modum:
 Sed ne conferrent equato Marte duellum,
 Flexit amicorum sidus utrunque fauor.
 Instruit hinc patrias externo milite vires,
 Et renouat forti pristina bella manu.
 Exutus totis Hermano à Principe castris,
 Committit trepidæ saucia terga fuga.
 Tum prius inuisam cupiens acquirere pacem,
 Trans Alpes subitum carpere cæpit iter,
 Insuadet Casar cum ferret signa per vrbes,
 Teutonico fremans Itala colla iugo.
 Spem venia postquam sibi comperit esse negatam,
 Quæq; patri tulerat, nunc quoque vincla timet:
 Clam fugit è castris, vno comitatus amico,
 Tectus & ad patrios peruenit inde lares.
 Nulla tamen mentem frangunt aduersa ferocem,
 Sæq; putat cunctis hostibus esse parem,
 Quodq; nequit supplex, ardet virtute parare,
 Aggrediturq; suo robore maius opus.
 Excelsis aliquot communit turribus vrbes,
 Casareas audax nil metuendo minas.
 Interea duri vexatur tormine morbi,
 Nec patitur tangi putrida membra dolor.
 Stramineo positus parua sub culmine villa,
 Indignans misera mortis adiuit iter.
 Ter dena coniunx sequitur quem luce Sophia,
 Amborumq; Vetus Cella sepulchra tenet.

Heiners-
 dorfum pro-
 pre Fribergū.

D I T E R I C V S M A R C H I O

M I S N I A E E T L V S A T I A E , C O M E S

V V R I S E N V E L S I I .

D 2

Mul.

*M*ltorum insidias passus Ditericus iniquas,
Terra quod argenti patria diues erat.

Henricus VI. Imperator.
*N*auigio redijt Syrijs ut uictus ab oris,
Fugit Casareos abditus utre dolos.
*N*empe quod auri esset non iustus Casar amator,

Richardus R. Angliæ.
*I*d docuit damnis capte Britane tuis.
*E*xterno tutus fuerat Ditericus ab hoste,
*G*ratia sed minimè fratris amica fuit.

A quo Misniaca pulsus violenter ab ora,
*V*ix scopulos tenuit Leucopetra tuos.

Hermanus L. Turingiæ.
*C*ollectis generum Turingus vindicat armis,
*B*is pellens ab eo castra inimica loco,
*R*henano validas adducit milite turmas,
*F*rater in exitium iam Diterice tuum.

*Q*uas socii tacito solertia dissipat actu,
*V*ertit & in subitam nescia terga fugam.

*T*um primùm Alberti vires cecidere Superbi,
*Q*uem talit heu tetra mors violenta lue.

Philippus & Ocho Imperatores.
*V*iribus Imperij mox sunt grauiore tumultu,
*B*ella repentino mota furore Ducum.

*N*ec potuit generum Ditericus iure tueri,
*A*rmis qui sociam Casaris addit opem:

*T*unc quando inuadit Turingica rura Philippus,
*C*irca Album ponens regia castra lacum.

Vueisen-
seha urbs.
Othoganis
R. Boemiz.
*N*octe fugam timido furtim rapiente Boëmo,
*A*d partes princeps Casaris ipse redit.

*L*ipsia defendens, post facta rebellis, Othonem,
*Q*uæ nimis hostiles improba fouit opes.

*S*axonicas Ditericus Aquas obsedit ad Albim,
*D*iruit & Lopenæ mœnia capta solo.

*L*ipsiacos etiam vertit fundamine muros,

Cogit & imperij iura subire sui.
Quod Friderice tenes Romani nomina Regis,
Magna eius meriti pars Ditericus erat.
Amisam Pegæ Siffrido reddidit urbem,
Sed facti iusti premia nulla tulit.
Tollitur hæc tetro virtus generosa veneno,
Illi quod Medici perfida dextra dedit.
Communem in Cella tumulum cum coniuge Iutta,
Matura nondum morte peremptus, habet.

Fridericus
 II. Imperator.

HENRICVS I. MVNIFICVS,
 LANDGRAVIVS TVRINGIÆ, COMES PALATINVS SAXONIÆ, MARCHIO MISNIÆ ET LVSATIÆ.

*M*visici meritis tulit hic Henricus honorem,
Malleus atque alio nomine dictus erat,
Quem puerum rexit Ludovicus auunculus, atque
Pro patre defuncto munera patris obit.
Hic tamen arma mouens Saracenis, occubat vrbe
Hydrunto, Hadriaci quam ferit vnda maris.
Filius at sumpto, Berchtæ molimine, philtro,
Infelix iustum concidit ante diem.
Henricus Sueuam frater percussus ad Vlmam,
Cum vita regnum deserit ipse datum.
Principibus spoliata pijs Turingia mæret,
Amisus dubitat sitne habitura pares.
Exoritur miserum ciuili sanguine bellum,
Factio vix annis tollitur illa nouem.
Adiuuat Henrici Deus & victoria causam,
Turingasq; parit Misnius acer opes.

Ludovicus
 III. L. Turingia.

Hermanus
 L.

Henricus
 L. Turingia
 Imperator.

Henricus
D. Brabantie
puer.

Albertus
D. Brunsvi-
gius.

*Saxonas expellit, consanguineumq; Brabantum,
Haec tamen Hestiacum linquit habere solum.*

*Ipse tuum Brunsviga Ducem prope cepit Elistrum,
Suerini Comites, Ascaniaq; duces.*

*Henricus terris hinc auctus, & inde metallis,
Clarus erat belli, clarus honore toga.*

*Non cum fortuna deerat sapientia Cræsi,
Et populis animus ferre benignus opem.*

*Vt platanus quondam celebris fuit aurea Xerxis,
Regales cuius texerat umbra dapes:*

*Non minus audita est Henrici argentea quercus,
Quam Northusa equiti ponit in vrbe suo.*

*Peruenit ad canam tranquilla pace senectam,
Multorum lachrymis nec sine, raptus obit.*

*Cum tribus hic natis, totidemq; vxoribus, vnam
Concordem, ad tumultum patris auig; tenet.*

ALBERTVS II. DEGENER,
LANDGRAVIVS TVRINGIAE, MARCHIO
MISNIAE, DOMINVS TERRAE
PLEISENSIS.

*Austriaca Albertum peperit constantia patri,
Quam satus hac vellem non foret iste domo.*

” *Educat aſt herbas interdum terra nocentes,*

” *Triticeos lolium ſæpe moleſtat agros.*

Ipſe ſuos fratres iniuſtis expulit armis,

Quorum facta viris annumeranda bonis.

Ditericus
Sapiens.

Henricus
Exul.

Horum alter nomen Sapientis, at Exulis alter,

Morum ac fortuna ſigna notamq; tulit.

Cæſaream thalamis pepulit, virtute puellam

Illuſtrem

*Illustrem ; cui dos Pleisena terra fuit.
 Pellicis infames illi præponit amores,
 Ter pater è cuius corpore factus erat.
 Nec minus in proprios eius dementia natos
 Senuit, & potuit quæ mala ferre, tulit.
 Misnensem regi ditionem vendit Adolpho,
 Tollere captum optat te Friderice nece.
 At non legitimè prognatum, sperat Apici,
 Turingo dominum te dare posse solo.
 Verùm nobilitas hunc libera ferre recusat,
 Nec probat insani facta nefanda patris.
 Hinc Ostrolandis irati Caesaris arma
 Infert, ne natis spes foret vlla super.
 Sed prius in rebus Fridericus cognitus arctis,
 Bella parat, populis promptus adesse suis.
 Ille bonus captum dimittens antè parentem,
 Accepit nullas pro pietate vices.
 Pòst iterum socrus Alheidis, itemq; nouerca
 Indicio, Albertum depulit arce sua,
 Exiliumq; patri viridem prope dicit Hieram,
 Vrbs vbi præcelsum sustulit ampla caput.
 Albertus patitur, dederat quæ damna propinquis,
 Et duram toleret, vix habet vndè, famem.
 Hospitium & tumultum dedit illi Erfurdia: nam non
 Maiorum ad cineres additus iste cinis.
 Illius ad Mænum Francorum conditur vxor
 Margaris, exilio nobilitata suo.*

Margari-
 tha Friderici
 II. Impera-
 toris filia.

Patris bel-
 lum in filios.

Apicius
 Cunegundis
 Isenbergiæ
 filius.

Fridericus
 a gena ad-
 morfa di-
 ctus.

Erfurdia
 vrbs.

Francofur-
 tum vrbs.

FRIDERICVS I. FORTIS,
 LANDGRAVIVS TVRINGIÆ, PALATINVS
 SAXONIÆ, MARCHIO MISNIAE ET
 OSTROLANDIÆ.

*Misniaca genti suus es Friderice Camillus,
 Libertas armis reddita pulchra tuis.
 In cunis placido seruatis numine, cum te
 Deserit admorsa mater amica gena.
 Nec minus infensi fugisti vincula patris,
 Asciamq; ducum, Casareosq; dolos.
 Non meditata tuo capiti nocere venena,
 Impiaq; à collo sica repulsa tuo.
 Scilicet ut patria iuuenis daret iste salutem,
 Propitij sensit tot benefacta Dei.
 Quem patruus primo format Ditericus ab auo,
 Militia monstrans & graue Martis opus.
 Affini iubet Henricus quem ferre Boëmo
 Contra Sarmatici spicula regis opem.
 Inde Nariscorum feliciter occupat arcem,
 Plauenſi reddens iura vetusta Vodo.
 Immanem inuitus contra capit arma parentem,
 Lansberga captum quem super arce tenet.
 Reddere Tanbergum qui cum promitteret (illud
 Spurius abstulerat) carcere liber abit.
 Misnia Romano tum vendebatur Adolpbo,
 Terra metallifero nobilitata solo.
 Pænè subacta fuit crudeli tota Sucuo,
 Qui fuit in castris miles Adolphe tuis.
 Turinga Brubergus erat pellendus ab ora,
 Annis vexarat quatuor omne solum.
 Nec non in Misna Fribergum, signa bis octo
 Menses, ad muros saeva volare videt.
 Sexaginta homines de nobilitate trucidat
 Caesar, id ut captum proditione fuit.
 Liberet ut reliquos, tunc oppida proxima Mulda*

Vuences-
 laus rex Boë-
 mia.

Adolphus
 rex Romano-
 rum.

Obsidio
 Fribergi dif-
 ficilis.

Tradit.

Tradit, & è patria Marchio cedit humo.
Occidit interea fato miserandus Adolphus:

Nomen ab amisso fers Friderice solo.

Accipit imperij partas Albertus habenas,

Ac reparat valida tristia bella manu.

Curaq; Milimobeo mandatur maxima rerum,

Qui noua Turingis signa mouebat agris.

Dum flagrant magni dubio certamine motus,

Vuartberga natus cepit in arce patrem.

Milimobeus castris exutus pellitur hostis,

Vinclaq; iam gestat, qua tulit arma, manu.

Protinus ad Luccæ paruam concurritur urbem,

Sanguineis flauus manat Elister aquis.

Hoc illo nobis libertas reddita campo,

Misnensi Suenus latro necatur humo.

Hinc spolijs victor redijt Fridericus opimis,

Dum fratrem Cesar sternit Adolphe tuum.

Iste ferebatur Dicemani causa perempti,

Infelix Aras qui cadit ante sacras.

Differtur terras Friderici fama per omnes,

Notus & externis cæperat esse plagis.

Illum olim petijt cum forti Insuber Hetrusco,

Magnanimo cupiens credere bella viro.

Francus adhuc scuit Turingos miles in agros,

Alberti præerat stirps inhonesta patris.

Tum que Cesareas Aquilas est turba secuta,

Cogitur imperij iura subire noni.

Isidis vrbs supplex post cunctas ultima venit,

At fortem colit hinc officiosa ducem.

Amittis Zuence Friderice ad mœnia natum,

Quem tulit ex alto missa sagitta loco.

Exilium
Principis.

Albertus
Austriacus
rex Romanorum.

Lucca oppidum Osterlandiæ.

Philippus comes Nassensis.

Mediolanenses & Florentini.

Isenacum vrbs.

Chemnici *Hinc capis, extruxit quam rex Lotharius urbem,*
um vrbs.

Aldebur- *Quaę, suum veteri nomen ab arce tenet.*
gum vrbs.

*Mox sentit populos tuas Erfurdia vires,
Quę pulsata acie terę, quaterę, tua.*

» *Nulla diu rebus constat fortuna secundis,*

» *Iunctaę, habet dulcis semper amara lepor.*

Hana op- *Lusatia populis dum vult succurrere princeps,*
pidum.

Ad ripam capitur Redera rubra tuam.

Est referenda viris Pleisensis maxima terra

Gratia: turba suo fida reperta duci est.

Quorum opera liber, captos intercipit hostes,

Consulit & thalamis Elisabetha tuis,

Albertus *Vualdemarię, illo dimittit honore nepotem,*
Charrensis
comes.

Arbiter ut posthac pacis utrinque foret.

Barchardum bello quem Magdeburga fugarat,

Restituit populi pontificisę, malo.

Antistes *Hic aufertur enim nodosa verberere claua,*
Magdeburgi-
us a ciuibus
occisus.

Plebs sentit diras Roma seuera tuas.

Expellit tota porrò regione latrones,

Creuerat illorum bella per ipsa furor.

Hostibus ipse suis terror, sed cura suorum,

Ac patrię fido notus amore parens.

In templo *Linguit humum, morbi consumptus tabe triennis,*
diuę Catha-
rina.

Isidis & tumulum possidet vrbe suum.

Seruat eum iuxta coniunx & nata sepulchrum:

Cara magis nullo corpore iuncta loco.

FRIDERICVS II. GRAVIS,

DESIGNATVS REX ROMANORVM, LAND-

GRAVIVS TVRIN. MARCH. MISNIAE,

COMES ORLAMVNDAE,

T V *Gravis es propter mores Friderice vocate,*
Rursus ab exili corpore, dicte Macer.
Prouida quem tenerum rexit prudentia matris,
Imperio quoniam non satis aptus erat.
Henricus Nigri vt montis comes occidit armis,
Plauenſis Miſnam pace tuetur humum.
Inde Trifurdenſes quoque Vuangenhemiſ hosſtes,
Arcet Turingo non ſine clade ſolo.
Prima Grauis ſtauo iunxit ſocia arma Britano,
Cui bene Rex merito nomen equeſtre dedit.
Ardua cū patria cæpit moderamina terra,
Seruafſet pacis tempus in omne bonum :
Sed non paſſa fuit violento Erfurdia factō,
Commonit damnis quæ noua bella ſuis.
Venit vt hoſtis, ab it factus Fridericus amicus,
Reſtituitq; urbis pænè ruentis opes.
Reddita cū felix illo victoria campo,
Quo miſeræ dederant ſaucia terga fuga.
Conſeruat ſocios, proprios ulciſcitur hoſtes,
Aſſerit & laſum ſeditione decus.
Guntherum Nigri cognomina montis habentem
Cepit, & eſt ſedes paſſus habere patris.
Cum prece Vinario tendenti ſuplice dextram,
Eripit id tantum quod lauat Orla ſolum,
Quiq; tenet montis de nomine nomen acuti,
Arcem aliqua retinet conditione ſuam.
Viribus audacter nimium Stolbergius uſus,
Perdidit ultori caſus ab enſe caput.
Ignibus heu miſeræ perierunt mœnia Salzæ,
Mille homines letho flamma inimica dedit.
Culpa Moguntino fuit hæc in milite, clauſit

Eduardus
 VI. R. An-
 gliæ.

Comites
 Turingiæ
 Principi re-
 belles.

obſeſſas

*Obsessas querulis ciuibus ipse fores.
 Euertit validis latronum viribus arces,
 Vnster & ad ripas, Salag, lenta tuas.
 Pectore Casareos excelso spreuit honores,
 Quos fauor, & virtus cognita saepe dedit.
 Augusta thalamis auctus tamen ille puella,
 Quae de Boiorum stemmate nata fuit.
 Magnanimos linquens natos, in flore iuuenta,
 Bis quater emensus lustra caduca, perit.
 Haud positus procul est Mathilde à coniuge Cella,
 Cui tumulum ante suam fecerat ipse necem.*

Mathildis
 Ludou. IIII.
 Imperatoris
 filia.

FRIDERICVS III. STRENVVS,
 LANDGRAVIVS TVRINGIAE, MARCHIO
 MISNIAE, DOMINVS FRANCIAE
 MONTANAE.

*Strenuus à factis Fridericus nomine dictus,
 Imperium solus bis duo lustra gerit,
 Externis fratrum dum virtus anxia bellis,
 Miorum querit laudet tenere decus.
 Ipse domi Russum Plauensem bella mouentem,
 De patrijs victum cedere cogit agris.
 Hermundurorum veteres subiere Narisci,
 Vixerat illa diu libera turba, iugum.
 Cattorum superat sisum virtute Tribocum,
 Fulda tuas celebrat qui sacra propter aquas,
 Herm. inuig, animis Beichlin, um vana tumentem,
 Efficit officij mox meminisse sui.
 Saxoniam magnis ingressus viribus, arces
 Brunsvigi ferro vastat & igne Ducis.*

Vodlandi
 victi.

Albertus
 dux Brunsvi-
 gius.

obsidit

Obsidet Embecca dum mœnia, fulmine miri
 Tormenti retulit territus inde pedem.
 Tunc visa est nostris, imitatrix fulminis, oris
 Machina in humanum dira reperta genus.
 Albertus damnis motus precibusq; suorum,
 Obsidibus firmat fœdera facta datis.
 Sed violata fides incommoda cuncta nouauit,
 Iuraq; laesa alia sunt stabilita fide.
 Cingitur infestis posthac Erfurdia signis,
 Quæ studuit rebus præsul Adolphe tuis,
 Audax quæq; datum Fridericum ferre recusat,
 Impediens bello se furiosa sacro.
 Quatuor ingenti est obsessa sub agmine menses,
 Igne videns agros, igne micare domos.
 Carolus adueniens in castra hostilia Cesar,
 Arma iubet ciues ponere, & arma duces.
 Auget opes paruas Fridericus, comparat agros
 Dum Sangerhusi pingua rura soli.
 Accipit à soceri montanum morte Coburgum:
 Francica Misnensi subdita terra duci.
 Lustra nouem felix, & tres exegerat annos,
 Magnanimum cum mors sustulit atra virum.
 Conditur in Cella postremus: iuncta fidelis
 Vnanimi coniunx est Catharina viro.

Bombar-
da.

Schisma
inter antisti-
tes Mogun-
tinos.

Carolus
IIII. Impe-
rator.

Francia
montana.

VILHELMVS I. COCLES,
 EAND GRAVIVS TVRINGIAE, PALATINVS
 SAXONIAE, MARCHIO MISNIAE.

Hannibal est celebris, nec non Sertorius armis,
 Hic quamuis oculo captus, & ille fuit.

Nec

*Nec nocuit forti facies fœdata Vilhelmo,
 Cui celfo inuictum pectore robur erat.
 Germanis inuit propellere finibus hostem,
 Cùm ferus Alsatiam perderet Anglus humum.
 Insubrum magnam cum Casare pergit ad urbem,
 Virtute egregijs ne minor esset auis.
 Ipse vicem reddens, inopinis undiq, flammis
 Est Erfurdanum depopulatus agrum.
 Vrbs ea Misniacis immiserat urbibus hostes,
 Furtiuo curans tecta cremanda modo.
 Affuit & Socero, cui rex iniusta Boëmus,
 Fortune infensus Principis, arma tulit,
 Sagaq, vt induitur pro libertate Morauï,
 Munitam cingens obsidione Pragam:
 Sic fuit illa statim deponere sumpta paratus,
 Vt Regis subijt pectora pacis amor.
 Inde domi instis moderatus legibus vrbes,
 Cum vulgi auxit opes utilitate suas,
 Extenditq, modis fines ditionis honestis,
 Contulit & patrio commoda mille solo.
 Misnia Phœbeos vrbs quâ respectat ad ortus,
 Tecta eius seruat frigidus ossa lapis,
 Elizabetha sui lateri est coniuncta mariti:
 Illorum caruit prolis honore thorus.*

Armenia-
ci.

Idocus D.
Morauit.

VILHELMVS II. DIVES
 LANDGRAVIVS TVRINGIAE, PALATINVS
 SAXONIAE, MARCHIO MISNIAE.

Marchio-
natus Bran-
deburgius.

*Marchia quæ veteris refert cognomina Brenni,
 Cuius adit vitreis rura Viadrus aquis,*

Valde-

Valdemaro dominis amisso paruit illis,
 Quos dedit haud una fors variata vice.
 Primum Boius habet Princeps, Rex deinde Boëmus,
 Tum Marcomano venditur illa duci.
 Hinc ad Misnensem precio delata Vilhelmum,
 Aequa viris solitum ponere iura suis.
 Illius inuictam furiosa Boëmia dextram,
 Non uno sensit Marte fugata loco.
 Nam cum fratre Pragam Friderico cinxerat armis,
 Quam versurus erat, si licuisset, humo.
 Nam Sigmundus eos insit decedere Caesar,
 Pro cuius bellum mouit vterque bono.
 Brixia quam non segnis eras, & Thabora nouit,
 Regia quoque sita est tuta Corona, Lapis.
 Frater ut Ensiseri tuus est Ducis auctus honore,
 Saxonia capiens Casare dante solum.
 Sponte Viadrea, fuerat quæ vendita, terra,
 Ne status imperij diminuatur, abis.
 Fœdus & ipse nouas iterum cum Principe Catto,
 Quod patruus paulò fecerat antè tuus :
 Cum pro communi sociarunt arma salute,
 Et Stellatorum vi pepulere manum.
 Magnus erat bello, sed maior pace Vilhelmus,
 Antefereus Marti dulce quietis opus.
 Misnia quam felix illo sub Principe tellus,
 Hostis enim vidit nullius arma sui.
 Pleisensi, fato sanctus, tumulatur in vrbe,
 Quæ clarum antiqua nomen ab arce tulit.
 Ipse carens natis, fratri bona parta relinquit,
 Qui cum egit placidos & sine lite dies.

Sigismundus Imperator.

Sanctio hæreditaria inter Turingos & Hessos.

Aldeburgum.

Vilhel-

VILHELMVS III. DVX SAXO-
NIAE, LANDGRAVIVS TVRINGIAE,
MARCHIO MISNIAE.

*CAESAREIS VIRTUS CASTRIS PERSPECTA VILHELMI,
EXTULIT ILLIUS NON SINE LAUDE DECUS.*

EXTERNOS IPSUM IUNIT TOLERARE LABORES,

FERRET UT IN PATRIAM COMMODA TANTA SUAM.

Factio Huf-
fitica vastat
Misniam.

RESTITIT INSANO NON FRACTA MENTE BOËMO,

VASTANTI RIPAS ALBIS VTRING, TUAS.

PASSA FUIT NUNQUAM MAIOREM MISNIA CLADEM,

QUAM TUNC TURBA FURENS CADEQ, & IGNE DEDIT.

ADIUNAT IRATOS QUORUNDAM PERSIDUS ARDOR

NOBILIUM, COLUIT QUOS FERA TURBA DUCES.

Austia vrbs
Boemiae.

AUSTIA SI PASSES, VEL TU GRIMMA EDERE VOCEM,

NOTA OMNI POPULO NOMINA FæDA FORENT.

Grimma
vrbs Misniae.

VBIVS INDOMITUM PRÆSUL CUM MARTE SICAMBRUM

HOSTEM, DE SUPTI PELLERE VELLET HUMO:

NORICIQ, SUIS CUM TRUDERE FINIBUS VRBIS

ALBERTUS VALIDA FRANCICUS ARMA MANU:

ADIUNGENS FORTI SOCIAS CUM MILITE VIRES,

DUXIT ADORATAM TURPE NEGARE FIDEM.

Bellum ci-
uile inter fra-
tres.

QUIS TIBI TAM MITI BELLUM FURIALE VILHELME

SUASERAT, IN FRATREM CUM RUIS ENSE TUUM?

QUOS VIX EXPULERAS PRIUS È REGIONE BOËMOS,

TURBA FEROX SIGNIS MILITAT ILLA TUIS.

AGMINA IAM CAMPIS STABANT DISCORDIA FRATRUM:

NON PASSUS PERAGI EST HOC DEUS IPSE NEFAS.

MILES AIT FIDA FRIDERICO VOCE: QUID HORRES?

INTORTO HOC FRATER, SI CUPIS, ARE CADET.

NON CADAT, ISTE REFERT: FRATRIS MIHI PARCE SALUTI,

Exposita

Exposita est telis cetera turba tuis.
 Peruenit ut fratris vox hæc in castra Vihelmi,
 Consilij cepit pœnituisse sui.
 Colloquium poscens, germani ut pendet in vlnis,
 Blanditijs, preces addit, amicus abit.
 Non lux fausta magis fuit his regionibus vlla,
 Propitio miseris ciuibus orta Deo.
 Firma fuit posthac charorum gratia fratrum,
 Gratia consilij non violata malis.
 Dotem Silesias Augusta coniugis vrbes,
 Post mortem Alberti Cesaris, ense petit.
 Vrbe tenet tumulum cum fratre Vilhelmus eadem,
 Ac prope dilectum conditur Anna virum.

ALBERTVS III. ANIMOSVS,
 DVX SAXONIAE, LANDGRAVIVS TVRIN-
 GIAE, MARCHIO MISNIAE, GVBER-
 NATOR PHRYSIAE.

Nomen ab inuicta cepit virtute Rolandi
 Albertus, quod ei castra dedere seni.
 Bis sex annorum puer, alta raptus ab arce est,
 Pleisena sæcundus quâ fluit inter agros.
 Ipse Palestinas adolescens iuit ad oras:
 Visere religio tunc loca multa fuit.
 Cimborum neptim Regi deduxit, & inde
 Lubecis gratus ciuibus hospes erat.
 Illius admonitu legem sanxere pudicam,
 Atque maritali consulere thoro.
 Mox legit in celebrem quoque Cesar auunculus aulam,
 Primus vbi iuuenem strenuitate fuit.

Aldebur-
gum.

cc
Iohannes
rex Danic.

Fridericus
III. Impera-
tor.

E

Pannonium

*Pannonium equavit virtute & pectore Regem,
Hannibali Fabius cui reputatus erat.*

Matthias
R. Vngariae.

*Germanis capta minitatus vincla Vienna,
Captum Matthias hoc Duce liquit opus.
Signa annos ter sex victricia mouit in hostes,
Pro populis pugnans Maximiliane tuis.*

Bella Bel-
gica.

*Quas Dux Menapius terras subduxerat armis,
Rursus ei fausta victor ademit aue.
Littoreos forti cum Flandro cogit Holandos,
Teq; subire suum flauae Brabante iugum.
Inde tua externas accessit gloria gentes,
Dexteramq; Imperij dictus es esse manus.*

Georgius
R. Boemiae.

*Optauit votis viduata Boemia Regem
Hunc sibi, post mortem Pogiebrade tuam.*

» *Maluit aut alij intactam seruare coronam,
» Tradita quam cupida sumere scepra manu.*

Anneber-
gum vrbs con-
dita.

*Illius auspicijs primum caput extulit altum,
Vrbs in Sudeto diues & ampla soto.*

*In pede Peliaci quae nunc iacet inclita montis,
Fossus vbi argenti messe nitescit ager.*

*De qua magnificam Misnia quoque condidit arcem,
Quae de colle tuas prospicit Albis aquas.*

Phrysia
subacta.

*Praemia post belli casus, vitaeq; pericla,
Dat regimen Phrysijs Caesar habere soli.*

*Quod sibi dum sumptis bellator vindicat armis,
Conatu medium concidit inter opus.*

*Infesta Phrysiam Lachesi sublatum ad Embdam,
In patriam, ut debet, non redit inde suam.*

Sepulchra
Misniae.

*Spectat in occasum qua parte vrbs Misnia solis,
Coniuge cum Zedena contumulatur humo.*

Quem pater ante locum Fridericus legerat, atque

Caesaris

Cæsaris Austriaci, mater amica, soror.

GEORGIUS BARBATUS

DUX SAXONIAE, LANDGRAVIUS TYRIN.
MARCHIO MISNIAE.

*D*edita bellorum studijs tibi prima Georgi
Aetas, audacem cum sequerere patrem.
Fert socio Phrysiæ Burgundo signa per vrbes,
Premia pro patrio iusta labore petens.
Saxonice eadem reparat robustior armis
Bella, nec auspicijs non gerit illa bonis.
Groningos implet flammis hostilibus agros,
Euertit captum seuæ per arma Thamum.
Non animus præsens, non defuit ardua virtus,
Sed cæptis magnis fors inimica fuit.
Omnibus ad pacis conuersus viribus artes,
Deposuit duri flebile Martis opus.
Aurea restituit Saturni secula, nulla
Nec tormentorum cura, nec ensis erat.
Donec in arma feros Aleæto mouit agrestes,
Plurima qui furijs damna dedere suis.
Hos, prope Francorum dictam de nomine sedem,
Strauit: sanguineas Vipparis egit aquas.
Persoluit meritas itidem Molhusia pœnas,
Et vetus amittis ius Smalachalci tuum.
Masiliam peteret cum Cæsar Carolus urbem,
Misit ei lecta nobilitate manum,
Thraciæq; adiunxit propellere finibus arma
Austriacis, Turca depopulante solum.
Iura domi populis, & leges condidit equas,

Bellum ru-
sticum.

Francolu-
sia vrbs.

Molhusia.
Smalachal-
cis.

Carolus
V. Impera-
tor.

Ac placida rexit pace quietus humum.
Egerat ille sui satis qui tempora felix,
Si spectes cunctas, quas habet orbis, opes.
Hoc miser heu nimium, quod paucis perdidit annis,
Omnem spem stirpis progeniemq; sua.
Tum super ipse dies non multos vixit, & acris,
Creditur extincto causa fuisse, dolor.
Misensi princeps hic ultimus vrbe sepultus,
Conditus ad patris est natus uterq; latus.
Barbara Sarmatici Casimiri filia Regis,
Iuncta prius thalamo, iungitur & tumulo.

Casimirus
 rex Poloniæ,

HENRICVS II. PIVS, DVX
 SAXONIAE, LANDGRAVIVS TVRINGIAE,
 MARCHIO MISNIAE.

Peregrina
 tio Palestinæ
 & Hispani-
 ca.

A Patrÿs Syrias terris accessit ad oras,
Hospes & Hesperium venit ad vsque fretum.
Scilicet ut sanctis Henricus ponere terris,
Pro veteri posset religione pedem.
Multa solo poterat memorare pericula, duro
Sapius acta sibi tempore, multa mari.
Euasit Phrysiùm patria virtute furorem,
Cùm Franica rupto fœdere, captus erat.
Nec secus ac patiens illa omnia vicit Vlysses,
Ausu magnanimo, consilioq; bono.
Redditus ac patriæ diuino numine terra,
Saxa tenet montis Neritos alta tui.
Tum Fribergensi sedem sibi collocat arce,
Tranquillusq; data munera sortis amat.
Hoc condi cepit Marianus principe collis,

Vuolchen-
 Reinum vrbs.

Marieber-
 gum vrbs con-
 dita.

Lantia

Laeta metalliferis vrbs celebrata iugis.
 Debita defuncto nactus moderamina fratre,
 Henricus patria factus amore parens :
 Eximium vera meruit pietatis honorem,
 Quod sancta instaurat religionis opus,
 Hospitiumq; pijs aperit doctoribus, atque
 Excipit excelsi dona benigna Dei.
 Heroës inter magnos, animasq; beatas
 Aetherei fulgens sideris instar erit :
 Quando sua in sanctis ornabit munera Christus,
 Praemia pro meritis digna cuiq; ferens.
 Tempore commissas non longo rexit habenas,
 Iam factus multa debilitate senex.
 Fribergum sedes fuerat gratissima vini,
 Nunc quoque defuncti corporis illa domus.
 Quem prope sex teneri, sublatis morte nepotes
 Praepropera, tumulis nomen inane tenent.
 Hic Mausolei stat mole erecta, nitensq;
 Marmore, Mauricij splendida tumba Ducis.
 Salue sancte senex, caelestibus addite templis,
 Praesenti cernens lumine, Dine Deum.

Henrichus
 auctor & de-
 fensor reli-
 gionis renoua-
 ta.

Sepulchra
 Fribergi.

63

GEOR. FABRICII
CHEMNICENSIS

Annalium vr̄bis Misnæ

LIBRI III.

GEORG. FABRICIVS
CHEMNICENSIS

CONSVLIBVS ET SENATVI
MISNENSI VIRIS PRVDENTISS.

S. P. D.

VIATOR fessus locum editiorem conscendens, interdum respicit, interdum oblata occasione, aut vrgente necessitate etiam resistit, vt post aliquantulū quietis iter suum perficiat celerius: idem mihi accidit in rerum Saxonicarum inuestigatione versanti, quæq; sunt ad illud argumentum necessaria colligenti: vt quædam ad hanc vr̄bem, vndè Principum origo vetus est, attinentia annotarim, quasi respirans ab illa narratione continua, quæ multum diligentia & laboris requirit, cùm ipse à labore aut molestia nunquam esse possim vacuus. Vtile sine dubio est, scire rerum humanarum variam & mutabilem conditionem, non solum in imperijs & regnis, sed in singulis etiam vr̄bibus, quæ bona ipsis, quæue aduersa contigerint: certum enim est, in regno Ecclesie casum & fortunam nihil esse, nec

eorum nomina pijs nota sunt, cum magna paruaq;,
 firma & infirma, priuata etiam non minus quam
 publica, à Deo ipso regantur: nec vlli loco, tem-
 pori, aut homini ad custodiam & ad diurnitatem
 desit Dei præsentis, & respicientis prouidentia.
 Hanc etsi ignorent homines prophani, & repræ-
 hendant quidam, vt pulcherrimis Horatij verbis
 vtar, insipientis sapientiæ consulti: tamen ratio lo-
 quitur in Sophocle, ἐστὶ μέγας ἐν ἀθανάτοισιν ὁ θεὸς ἰσορροπία καὶ
 κρατεία. Diuinæ prouidentiae testis est, Senatores,
 ciuitas vestra, Henrici primi, optimi Imperatoris
 vrbs, quæ in suis initijs, ac primo veluti ortu est Vn-
 garicis, Polonicis, Boëmicis bellis vexata: quæ in
 progressionibus & incremento oppugnata, capta,
 cremata, vidit ciuium cædes, & principum exilia:
 quæ sæpe terræmotus, sæpius inundationes, inedi-
 am, & (vt veterum Theologorum verbo, nostro ve-
 rò loquar idiomate) mortalitatem sensit: Dei ta-
 men manu & benignitate, seruata continenter est,
 & iam hoc ipso tempore, lætatur potentia & felici-
 tate suorum principum, & gubernatione tranquilla
 ac salutari. Omitto commoda illa, quæ ante ocu-
 los sunt, cæli temperiem, salubritatem aëris, agri
 vbertatem, copiam vinetorum, vallium amœnita-
 tem, & ipsum flumen nauigabile: quæ in situ & solo
 ipso munera Dei sunt, cultuq; & diligentia homi-
 num indices sunt fructuosiora. nam quid leges, quid
 ingenia, quid studia, quid sacra ipsa commemo-
 rem? quæ propria quodammodo loci huius sunt, &
 si antehac vnquam, nostro nunc seculo maxime vi-
 gent. Hæc animo prudenter reputans, quis neget
 esse

esse splendida & celebria? vt sunt certè viris bonis & gratis hominibus: nam prophanis illis, de quibus modò dicebam, nullum Dei donum, nullum cœlorum beneficium satis amplum est, aut habetur gratiarum actione dignum. Maiorum vestrorum institutum sapiens est, qui vr̄bis ante annos plus quingentos, à Polonis oppugnata, ad auorum vsque ætatem retinuerunt solennem memoriam, quod aliqui vestrum meminerunt, & nos decet recordari ac repetere, quoties ab huius vr̄bis templis ac testis, quoties à ciuium capite & ceruicibus, iniuria & calamitas sit repulsa, in bellis, in penuria, in incendijs, in peste, in alijs periculis: propugnante videlicet eo, qui dat salutem populo & regibus. Igitur quæcunq; sunt, quæ literis aut monumentis, quæ uè nostris aliorumq; scriptis cognoui, aut è parietinis ipse erui, in hos libellos opera singulari ac studio contuli: & adhibui alia, quæ viderentur habere aliquid ornamentis, & vt vberiores fierent, epitaphia Ducum, virorum memorabilium, amicorum etiam multorum inferui: non quidem ostentatione, sed grato animo atque officio. Hos libros vestrorum Annalium, amoris mei erga hanc ciuitatem testes, ad vos Senatores prudentissimi mitto, quos & mentibus benignis legere, & contra vestros inuidos, atque maleuolos tueri debetis: si & amatis me, & vestram vr̄bem dignam laude, ipsi iudicatis. Valete feliciter, III. Cal. Octob. A nato Christo seruatore, anno M. D. L X I X. ab vr̄be vestra condita anno D C X X I X.

AD ANNALES VRBIS
MISENÆ EDITOS A

Georgio Fabricio,

ANDREAS ELLINGERVS

M E D I C V S .

A Nnales Fabricij polita charta
 Lucem cernite aui bona, & placete
 Misena populog^s, patribusq^s
 Urbis, qui genuitq^s, vos parenti
 Vestro dicite, dudum vt inchoatum
 Augusta historia elaboret orsum,
 Qua res Saxonicas ab inde magno
 Sighardo repetit, bonisq^s, ab vsque
 Regibus Vitichindo Othonibusq^s.
 Non nescimus enim, quot ille lustris,
 Quot voluentibus immoretur annis
 Huic felici opera, incitate queso
 Cunctantem, vt monumenta qua pedestri
 Iam perfecta stilo premit: labores
 Maturos nimium, satisq^s, cultos
 Dias luminis afferat sub auras,
 Aspirante fauore Principali.
 Nam qua defcimus vel hunc in vsque
 Diem Teutones elegante rerum
 Gestarum historia atque copiosa,
 Vnius labor & beata nobis
 Hanc industria comparare possit:
 Admiranda nepotibus relinquens
 Arguta monumenta scriptionis.

At vos interea euolate, dulces
Magni progenies patris libelli,
O pura nitidi toga libelli,
Illustri patriamq; claritate
Seclis acta prioribus docete,
Annales Fabricij crudita charta.

MARTINVS SALBACHIVS.

Fabricio, suada qui iure medulla vocatur,
Haectenus hac varijs sunt celebrata modis:
Numen homo, genij sancti, clariq; triumphis,
Fortia facta patrum, vera feraxq; fides.
Imbuta est ab eo pietatis amore inuentus,
Vt toto spiret pectore & ore Deum.
Fabricius thalamos ornauit, carmine planxit
Lugubri, tumulis ossa relata suis.
Iam rude dignus erat, sed enim consistere mentem
Non sinit, aetherea qui venit arce, vigor.
Ergo antiquam urbem, trahit à qua Misnia nomen,
Aeterna dignum posteritate, canit:
Saxonia iam fata Ducum, & pia facta canente,
Omnia Fabricio sunt data, fama feret.

AVCTO-

AVCTORVM ET CHRO-
NICORVM NOMINA, E QVIBVS
ANNALES ISTI SVNT EXCERPTI.

Æneas Silivius.
Albertus Crancius.
Auctor de vita Henrici IIII.
Bilibaldus Pircheimerus.
Caspar Bruschius.
Caspar Hedio.
Caspar Peucerus.
Conradus Celtes.
Constantinus Phrygio.

CHRONICON

Chemnicense
Erfurdianum
Geriswaldense
Goteseccense
Isenacense
Magdeburgium
Mersburgium
Mifnense
Neustatense
Ofchacense
Peganum
Pirnense
Quedelmburgium
Salzenfe
Sangerhusianum
Saxonicum
Veterocellenfe
Vinariense

Conradus Vrsbergensis.
Conradus Presbyter Lautenbergius.
Cosmas Decanus Pragensis.
Diplomata & literæ.
Ditericus Engelhusius.
Ditmarus præful Mersburgius.
Erasmus Stella.

Ernestus

Ernestus Brodusius.
 Exequiarum liber.
 Georgius Agricola.
 Georgius Siffridus.
 Georgius Spalatinus.
 Henningus Hildeshemius.
 Hieronymus Emserus.
 Iohannes Carion.
 Iohannes Cuspinianus.
 Iohannes Dubravius Olomuensis.
 Iohannes Nauclerus.
 Iohannes Riius filius.
 Iohannes Stumpfius.
 Lambertus Schafnaburgius.
 Lilius Gyraldus.
 Matthæus Sarcctorius.

MONVMENTA SEPVLCHRORVM

Cellensia
 Fribergia
 Lauterbergiana
 Misnensia
 Sufelicia
 Vinariensia.

Petrus Appianus.
 Philippus Melanchthon.
 Plinius.
 Rythmi antiqui.
 Siffridus Presbyter Misnensis.
 Sigebertus Gemblacensis.
 Strabo.
 Supplementum Schafnaburgij:
 Syrodalia statuta Misnensia.
 Tacitus.
 Valentinus Muncerus.
 Viperti Groizensis vita.
 Vuetislariensis.
 Vuitichindus Corbeiensis.
 Volfgangus Crusius.
 Volfgangus Lazius.

GEOR-

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Marginal notes or a section header, possibly indicating a list or index.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

GEOR. FABRICII CHEMNICENSIS

Annalium vr̄bis Misnæ

LIBER I.

VR̄BS MISNA CONDITA IN EA REGI-
one, quæ dicta olim est Dalemincia, vt apparet è li-
teris Iohan. XIII. Pont. appellata à Boëmis Sirbia, vt
scribit Cosmas Pragensis: à Sclauis Lomacia, vt legi-
tur in Ditmari præsulis Mersburgij Chronico. Antiquis-
simis nominibus terra Senonum & Soraborum, quam
Sueui olim habitarunt. Romæ ante ædem Mineruæ, Ni-
colaus Schonbergius Cardinalis, natus scribitur è Sueuis
Misnensibus, in lapide tumuli. Has terras ad Albim an-
tiquitus coluisse Hermunduros, Sueuorum portionem,
testatur Strabo libro septimo, in cuius libris non rectè le-
gi Eumunduri, è Plinio & Tacito constat. Sed & Dalemin-
ciorum nomen deprauatum est, quos Dalmanticos no-
minat Vuitichindus Corbeiensis, nomine verò magis alie-
no Dalmatas Gemblacensis & Ursbergius: eosq; secuti
Crancius, Cuspinianus, Phrygio. In vr̄bis huius vicin-
ia à Ditmaro duo fluuij commemorantur, Misna & Ia-
na, qui nomina vetera adhuc retinent: nomen etiam re-
tinet vallis quædam, sed literis transpositis, Mincidala, &
pagus ei adiacens, & superest oppidum Lomacium. Con-
radus Pircheimerus & Petrus Appianus viri Clarissimi,
Lupurdum dici in tabulis Ptolemæi Misnam opinantur,
coniectura fortasse non planè nulla aut infirma, quasi di-
cas, traiectus Lupsi: hoc vero nomen proprium est, non
Lupum,

Lupum, vt aſſerit Broduſius, ſignificat. Fuiſſe Traiectus circa has anguſtias, teſtimonio ſunt loca ſuburbana, qui ſuperior & inferior Traiectus appellantur. Quinetiam è ripa aduerſa duobus inde milliariſibus, nobilis pagus eſt, Coſchenbroda, qui à traiectu ſimiliter denominatur, id enim Broda lingua Vandalorum deſignat. Ab Oriente hæc vrbs alluitur à fluuio Albi, qui à numero, vt Boëmi dicunt, fontium vndecim : vt Saxones, tot annium influentium, dictus putatur, à meridie torrentem habet Trebiſam, ab occaſu, montes : verſus ſeptentriones, riuulum Miſnam, de quo ipſa vrbs appellationem, ſecundum Ditmarum, vt ab vrbe tota regio, creditur accepiffe : nec obſtat claritati paruitas, tales enim in agro Veiente Cremeram, in Feſulano Munionem, hiſtoricorum & poetarum literis nobilitatos, ipſe vidi. Fontes Albiſ ſic ſe habent. Oritur ſub monte à Gigantibus dicto, *der Kiſenberg*. Riuulorum ſeu fontium nomina ſunt. In initio *Krumſeiſſen*, quæ duo ſtagna ſunt, ſed tum cum primus adiungitur fluuiolus, dicitur Albiſ magnus. Secundus fons *Groſſeiſſen*, tertius *Woſam*, quartus *Grantz*, quintus *Sperberſeiſſen*, qui duo inter ſe diuiſi. Sextus *Haubriß*, inde arcem Gendorſiam præterlabitur in loco edito ſitam, infra oppidum ſubiectum paruus Albiſ miſcetur magno : paruus autem dictus, non procul à maioris paludibus oritur, montibus interiectis. Initium ſeptimi fontis dicitur *der Hemmerlein*, octauus anſeris nomine appellatur, nonus Aquæ nouæ, decimus *der Heidelbach*, vndecimus *das Kalchwaffer*. Tot fontes & fluuioli gignüt Albiſ paruum, qui ſe deinceps in maiorem exonerat. In Albiſ affluunt ex ripa meridionali hi fluuij Egra, Billa, Gotleba, Muglicium, Katzbachium, Albula, Trebiſa, Aqua nigra, Milda, Sala, Havelus. E ripa altera Penica, Chemnicium, Kirſbachium, Sebenitium, Veſenitium, Briſnicium, Elifter niger, Hagela, Foſſa Lubecenſis. Situs vrbs

urbis Misnæ cum montibus adiacentibus, vrbi Romæ, conferri quodammodo potest. Mons Capitolinus sit, in quo nunc ludus illustris, & templum Afranum. Palatinus, in quo arx principis & basilica: & ex eius regione Auentinus, in cuius aditu templum Diui Martini. Redeundo ad arcem Principis, vineta in montibus oppositis, Cœlij, Esquilini, Viminalis, Quirinalis, circuitus referant. Ultra fluiû mons Zeila, dictus *der Steinberg*: in quo Diui Georgij fanum, sit Vaticanus, & campus qui ei adiacet à latere, Ianiculensis. Extat ænigma vulgi apud nos, quænam illa vrbs sit, quæ tribus cingatur fluminibus, tresq; habeat in vno monte arces, in cuius fossa iaceat pagus, & in qua pons sit templo altior: cum de Misna videlicet interrogant. Misnam ab ortu tangit Albis, à meridie Trebisa, à Septentrione Misna. Tres in vno monte arces sunt, à Principis, præsulis, & Burggrauij. Pagus Misna, ante vrbs introitum, in loco decliui est, & pons versus arcem lapideus, per quem montes duo iunguntur, templi Iacobæi tecto & turre extat altior. Annales nostri conditorum vrbs Misnæ fuisse Henricum I. Imp. memoriæ prodiderunt, anno Christi supra noningentesimum trigesimo, imperij ipsius vndecimo, qui propter situs opportunitatem, præsidium militum Riparensium hoc in loco contra Vngaros, qui tum plurimas Germaniæ inferebant calamitates, constituit. Talia præsidia ab alijs postea Imp. contra Lusatios, Milcienos, Boëmos, & Polonos sunt extructa in montibus vicinis. Mons, in quo arx sita, tanquam fossis munitus est: idem cum monte Afrano ponte lapideo ingenti, supra vallem interiectam constructo, coniungitur: vt olim Capitolinum & Palatinum ponte marmoreo iunxit Caligula. Vrbs ipsa partim in valle, partim ad colles, quibus cingitur, sita est, duoq; montes Palatinus ac Martinianus, anconem & sinum efficiunt. Est itaq; vrbs Misna; fluminis nauigabilis commoditate, collium

circumfusorum frequentia, hortorum amœnitate, aëris temperati salubritate, cultoribus opportuna. Ager frumento, colles vino fertiles sunt, fortasse etiam metallis: id quod Scharffenbergi venæ argentariae & plumbariae, vno inde milliario versus ortum sitæ, testantur: aliæ itidem meridiem versus, non longius distantes prioribus, in Dibesgrunda, Mincidala, & ad villam Mocritiam, quæ à triginta annis derelictæ iacuerunt, hoc tempore cœperunt recoli, auspicio viri ornatissimi Valerij Craconis Illustris. Electoris Secretarij. Charadræ ad occasum quæ erant, diligentia hominum, pleræque sunt in agros, hortos, aut in vineta mutata. In colle orientali, quem Palatinum sapius iam nominauimus, extructæ duæ arces nouæ, altera Principis ampla & ornata, quam condidit Albertus Dux Saxoniae: altera præfulis, quæ à Iohanne v. inchoata, necdum perfecta est. Inter has interiacet Basilica cathedralis, operis vetusti, cui occasum versus adiunctum sacellum, in quo Ducum Saxoniorum sepulchra sunt & monumenta. De arce & templo ita Conradus Celtes,

Hic vbi Misnensis celeberrima Regia surgit,

Arce[m] & quæ templum continet alta sacrum.

Tertia arx Burggrauij, vna ruina est, de qua extat turris rotunda Pyramidalis, vetustum propugnaculum. Ante templum olim stetit turris, dicta rubea: prope quam iudicia exercebantur: eius nunc vestigia etiam sublata sunt. In colle occidentali cœnobium Afranum, à Reinero præfule fundatum: in quo ludus illustris ante annos septem & viginti aperiebatur Ducis Mauricij amplissimo beneficio. Habuit & alia duo cœnobia, puellarum, quod in Vuasserburgo situm, extra mœnia translatum est: & Franciscanum, in quo erectus iam ludus Senatorius. Pons super Albim ligneus, tali arte factus, vt eius iuga sint extremis tantum partibus pilis imposita, per medium sine sublicijs librata pendeant, artifice lignorum compagine: cuius in
vniuer-

vniuersa Germania non esse similis perhibetur ligneus.

De hac vrbe, tale scripsit Epigramma, vir omni laude clarissimus Philippus Melanchthon, cum primum huc accessisset hospes,

Χαῖρε πόλις, μυσῶν γενναίων κλισμα, ἐν ὄχθαις

ἀλβίδῳ, ἢ ἔθνους τᾶνομα μὲν ἔχεις,

ἔκλεῳ ἢ δ' ἀρετὰς μάντις ἄδεισι παλαιῖ.

οἵτινες ἡρώων ἔργα λέγῃσι καλά.

κῖῳ ἀνὴρ ἔθνῳ μυσᾶς ἀπέφηνε δίκαιον:

καλλίσῃ δ' ἀρετῶν ἐστὶ δικαιοσύνη.

μαρτυρεῖτε καὶ ἐμπείρας πολέμοιο γενεᾶς,

ἔνν δὲ δικαιοσύνη καρτερία, ἀγαθόν.

καὶν δὲ βροτῶν φύσις ἔσθ' ἢ νῦν κωθεῖτε σαθρήτε.

σπέρμαθ' ὅμως ἀρετῶν τῆτο γένῳ κατέχει.

καὶ τὰδε πρὸς. νῦν ἔξδειξεν παιδόμενα μυσῶν,

καὶ περὶ ἀψύδῃ οἶδε θεῶν διδαχῶν.

πᾶσι δ' ἐν λαὸν μυσῶν εὐχόμεθα πάντες,

ὅς μάλα σπυδαίως ἤθεα σέμν' ἀγαπᾶ.

νῦν δὲ Φιλοξενίῳ ἀσκῆς, ἡμᾶς εἰ δειξόν,

οἶνον καὶ λιαρὸν πέμπε τάχις α φίλοις.

ANNO A NATO CHRISTO

SERVATORE,

DCCCLXXXVIII.

Imperante Carolo III. anno eius octauo, Suendepoldus Dux Morauix, Albis ripam infestat, & his terris damna infert: inter cuius facinora illud memoratur, quod arboribus ne frugiferis quidem pepercerit.

Vastatio.

DCCCXCI.

F 2

Imperan-

Præful inter
sacra occi-
sus.

Imperante Arnolpho Arnus præful Vurceburgius ad Albim bello Danico interficitur, vt annales Francici: bello Boëmico, vt Ditmarus præful Mersburgius, qui videtur rectiora scribere. In castris eum hostili agmine circumuentum, & dum rem diuinam faceret, oppressum, omnes consentiunt. Eius mortem vindicantes Germani, prælio contra hostes fiunt superiores, quod commissum 3. Cal. Iul.

Fames.

Imperanté Conrado I. ita has terras depopularunt Vngari, vt incolæ domibus & agris relictis, cum liberis fugerent, & populis vicinis ad famem tolerandam pro annonâ ferirent, auctor Vuitechindus Corbeiensis.

D C C C C X X V I I I .

Dalemin-
cii.

Dalemincij, qui terras has habitauerunt, cum Vngaris sentire, & eis dare transitum coacti sunt. Dalemencios populos, ait Ditmarus inter Albim & Chemnicium fluuios habitasse.

Fons pro-
digiosus.

In hac regione fons fuit nomine Glomaci, non longius ab Albi, quam duobus milliariibus positus, qui de se paludem efficiens, mira, vt incolæ pro vero asserunt, oculisque approbatum est à multis, operatur. Cum bona pax est indigenis, lætos vicinorum confluentium, crebrò efficit animos: quandò autem sæui belli tempestas ingruit, eam sanguine & cinere, certum futuri exitij indicium, præmonstrat. Hunc incola sanctius, quam Ecclesias, spe quamuis dubia, veneratur & timet. Hæc Ditmari pœnè verbis recitata sunt. Tale aliquid de fonte Vngarico, apud ruptum Traiani pontem, qui sanctæ Crucis vulgò dicitur, scribit Cuspinianus in oratione, De bello aduersus Turcam: is cruore fluit, cum rex aliquis moritur, vel periculum subire cogitur.

Supersti-
tio.

D C C C C X X X .

De vrbe

De vrbe Misna ab Henrico I. Imp. fundata his rursus verbis idem scribit Ditmarus :

Hic montem iuxta Albin positum, & arborum densitate tunc occupatum, excoluit, ibiq; urbem statuens, eidem de riuo quodam, qui in parte septentrionali fluit, nomen Misna imposuit, quam, vt hodie in vsu habetur, Misna riuus. præsidij & alijs impositionibus muniuit: & ex ea Milcienos suæ subactos ditioni, censum persoluere coëgit. Hæc ille. Ante paucos annos inter Grimam & Lausigam, pago Bardo minore, nummi argentei reperti sub terra sunt, qui effigiem Henrici, manu dextera auem tenentis, repræsentarunt.

D C C C C L V I I I.

Dicata Ecclesia Misnensis, proximo die dominico, Basilica Misnensis. ante diui Martini festum, iubente Othone I. Imp. qui patris testamento eam perfecit. Hic Otho I. Princeps felicissimus & Ecclesiarum patronus nominatur à Ditmaro: qui populis externis denictis præter Ecclesiam Misnensem, fundauit etiam Magdeburgiam ad Albin, Brandeburgiam ad Huelum, Mersburgiam ad Salam, Citiensem ad Eliftrum, quas partim bonis suis, partim gentium denictarum agris fundisq; constituit atque dirauit. Inter has Misnensis dicta Ingenua, quòd videlicet libera sit, & Ingenua Ecclesia Misnensis. nulli antistiti aut metropolitano: sed vni Pont. Romano subiecta. Foundationem Othonis x l i i i. Pontifex confirmauit, anno suæ selsionis tertio, & post victos ab Othone Imperatore, in Lyci campo Vngaros, itidem tertio, subscripserunt præfules vndequadraginta. Præfuit ei primo loco Burchardus, Othoni Imperatori à sacris, qui auctoritate Hildeberti antistitis Moguntini, è cœnobio Ratisbonense curator missus, nomine ac titulo pastoris, annos circiter viginti eam rexit. Exemplum confirmationis pontificiæ, sic habet ab initio.

Iohannes Episcopus, seruus seruorum Dei. Si semper sunt concedenda, quæ pijs desiderijs congruunt: quanto potissimum ea, quæ diuini cultus prærogatiua noscuntur, non sunt omnino abneganda: quæ sunt à largitoribus non solum poscenda, sed vi charitatis procul dubio exigenda. Habita igitur Synodo, & multorum venerabilium fratrum cœpiscoporumq; nostrorum conuentu Romæ, in Ecclesia beati Petri principis Apostolorum, assidentibus augustissimis Imperatorib. Othonibus vtrisque, anno scilicet imperij maioris sexto, minoris primo, ijdem gloriosissimi Imperatores postularunt à nobis, quatenus monasterium, quod pro remedio animarum suarum primitus construi, & in honorem beati Iohannis Euangelistæ consecrari fecerunt, super ripam fluminis, cui nomen est Albea, in ciuitate Misna sita, videlicet in prouincia, quæ dicitur Dalemincia, cui etiam monasterio virum venerabilem, nomine Burchardum honorificè præfecerunt, priuilegijs sedis Apostolicæ decorati, vt sub iurisdictione sanctæ Ecclesiæ nostræ, cui auctoritate Dei præsidemus, constitutum, nullius alterius Ecclesiæ ditionibus submitatur. Pro qua re pijs desiderijs fauentes, hac nostra auctoritate, id quod exposcitur, effectui mancipamus: interponentes tamen ea, quæ & ipsi principes, in nostris priuilegijs cupiunt exponi, & cunctis in Christo fidelibus manifesta fieri, more antiquorum Imperatorum. Hi duo Imperatores pater & filius nobis assidentes, Misnensi Episcopatu terminum imposuerunt, nominando etiam determinationes locorum, sicut infra continetur. Vbi caput & fons est aquæ, quæ dicitur Odera, inde quasi recta via vsque ad caput Albeæ. Inde deorsum ad occidentalem partem, vbi diuisio duarum regionum est, Behem & Nisen: Ibidem ultra Albeam, & per siluam in occidentalem partem vsq; ad caput Mildæ, & sic deorsum per ambas plagas eiusdem fluminis, vsque dum Mildæ intrat in Albeam, & sic sursum

Terminus
Ecclesiæ Mis-
nensis.

furfum vltra proninciam Nifci, ad ipfum terminum: nec non in altera parte Luzyci & Selpoli, & fic vſque ad ciuitatem Sulpize, illam videlicet infra eundem furfum vſque ad caput eius. Homines verò, quemadmodum hi præſentes Imperatores ſtatuiſſe fatentur, qui infra terminum iſtum habitant, in omni fertilitate terræ, frugum & pecudum, in argento, & veſtimento: nec non quod Teutonici dicunt, Ouarcapunca & calunga familiarum. Inſuper tota vtilitate, & in omnibus rebus, quibus mortales vtuntur in diuerſis modis decimationes, quas Deo cuncta gubernanti debent, ad Miſnensem Eccleſiam, Inſuper tota vtilitate, & in omnibus rebus, quibus mortales vtuntur in diuerſis modis decimationes, quas Deo cuncta gubernanti debent, ad Miſnensem Eccleſiam, primùm Deo, deinde ſancto Iohanni Euangeliftæ vniuerſa dubietate procul remota, perſoluant, referant, & reddant. Et ideo in Chriſto ſanximus, firmiterq; conſeſimus, vt nullus metropolitanus, nullus Epifcopus, nulla etiam magna vel parua alterius ordinis & gradus perſona, præter ſedis Apoſtolicæ antiſtitem infra terminos Miſnensis Eccleſiæ, cui venerabilis Epifcopus Burchardus præſſe dignoſcitur, quemque ordinare, diiudicare, excommunicare, vel aliquid temere exercere vlllo modo, præſumat. & quæ ſequentur.

DCCCCLXX.

Burchardus prouisor Eccleſiæ Miſnensis, vt Ditarus eum nominat, ab Alberto antiſtite Treuirenſe, Burchardus præſul. in præſulem conſecratur x v. Calend. Nouembris vna cum Boſone Mersburgio, Hugone Citienſe, Vdone Haudburgio.

DCCCCLXXII.

Præſul in ſuo pontificatu nihil egit, quàm quod confirmationem pontificiam, & Cæſaream donationem ple-

Mors subita.
Volchuldus pr.

bi publicauit. In itinere, lapsus de equo, ceruices fregit, x v i i i. Cal. Iulij. Succedit ei Volchuldus, seu (vt Lambertus) Volcradus, Vuilligisij Moguntini antistitis familiaris. Hic tempora lectionum & orationis, & munerum Ecclesiasticorum distribuit: cibum cum Canonicis sumpsit, qui temporibus melioribus in his terris, non proprias rexerunt familias, sed familia fuerunt præsulis: neq; administris vicarijs vsi sunt, sed ministri Ecclesiæ ipsi fuerunt. Prima enim istorum collegiorum institutio, disciplina monasticæ erat simillima: & hæc Ecclesia in literis pontificijs monasterium appellatur, vt modò relatum est.

D C C C L X V I I I.

Misna vrbs
capta a Boë-
mis.

Vrbs Misna à Vuagione, Boleslai II. Boëmiæ Ducis præfecto, capitur per insidias. nam cum loci præfectum, absente Marchione colloquij causa, ad se euocasset: occupatis post eum portis, ad templum quoddam iuxta torrentem Trebisam, incautum occidit, & firmum vrbi præsidium imponit. Præsulem Volchuldum agit in exilium, qui primum fugit Moguntiam, deinde Erfurdiam concessit, donec Imperatoris auctoritate restitueretur.

D C C C C X C.

Boemi pel-
luntur.

Echardus Marchio, ex vrbe Misna Boëmos eiecit, Volchuldum reducit: præsulî Boëmus pro illata iniuria satisfacit, eumq; recipit in fidem & amicitiam.

D C C C C X C I I I I.

Mors re-
pentina.

Volchuldus Pragam euocatus, dum solenni parasceues die, sacra celebrat, in stuporem mentis atque artuum ante aram incidit, paucis horis superstes. Sedit annos tres & vi-

& viginti, moritur x. Cal. Sept. Tempore suo difficilimo, cum sumptus supernuacaneos detrahendo, tum necessari- os moderatè faciendo, vt res Ecclesiastica plurimum au- geretur, effecerat. Nam comitis Esiconis bona compa- rauit Vurcinam, Bicham, Bauchum, Lubenitium, anno fefsionis duodecimo. Hic Vualtardo & Geroni Magde- burgijs infulas imposuit, & pedum tradidit. Oculis pro- pter studia lippis & caligantibus fuisse scribitur, familiam suam regebat, non tam imperio, quam exemplo. Plura de eo Ditmarus, qui fuit eius familiaris. Volchuldo suc- cedit vir generosus & eruditus Ido, comes Rochlicius, è collegio Mersburgio, quem Giselerus antistes Magde- burgius eo honore dignum censuit. Hic in munerib. Ec- clesiasticis, baptizando, concionando, sacra adminiftran- do, diligens fuit, neque suæ modò Ecclesiæ fructum illum tulit, sed & Vandalis Transalbinis concionatus est, quod præfules tum fecisse, etiam constat ex Ditmaro, qui in sua confessione his verbis conqueritur, Postquam pastor esse- tus sum, docui subiectos, sed verbis tantum, non exem- plis.

Incremen-
tum Eccle-
siæ.

Esico co-
mes Vurcen-
sis.

Ido præsul.

Præfules
concionato-
res.

D C C C C X C V.

Otho III. Imperator post reditum ex Italia, Misnam diuertens, ab Idone præfule, & à Marchione Echaro honorificè excipitur. Anno præcedente hiems à die III. Non. Nouemb. durauit vsque ad III. Non. Maij. Secuta siccitas, fames, & pestis.

Pestis.

D C C C C X C V I I.

Loca ad Albim terræmotu ingenti concussa sunt vsq; ad vrbem Magdeburgam.

Terræmo-
tus.

D C C C C X C I X.

F 5

Aluci

Pestis.

Aluci flumiorum siccati, vt ex putredine piscium mortuorum, pestis oriretur.

M V I I.

Synodus
TremonianæCanonici
contumaces.

Ido præful ad Synodum Tremonianam vocatur ab Henrico I I. Imp. in qua de malis moribus & negligentia sacerdotum est actum: sed sæpe frustra tentata eiusmodi emendatio. Tum Canonici tantum obœdiebant præfulibus in sacris & ceremonijs: extra eas, sua libertate utebantur, vix Imperatoribus ipsis parentes, cum de eorum vita & actionibus ageretur.

M X.

Contentio
inter Marchi
ones.

Vastatio.

Arci Misnensi dux Boëmiæ, imposuerat præsidium, cui præerat gener eius, Hermanus Marchio Misnensis: nam urbem tenebat Guncelinus, Hermanni patruus, qui cum fratris filio capitaliter dissentiebat: Ciues Misnenses iniuria lacesiti, absente vtroq; Marchione, expugnant arcem, & Boëmos expellunt. Dux Boëmus re cognita exules restituit, ciues sibi cogit satisfacere, & ex vrbe Misna ad Elistrum vsq; fluuium prædabundus excurrit.

M X I.

Marchio
in exilium
missus.

Vilhelmus comes Rochlicius, ditionem paternam beneficio Imp. recipit. Marchio Guncelinus, qui urbem Rochlicium cremauerat, Lebusiam in Slauos ire in exilium iubetur, & vincus eius loci præfecto traditur.

M X I I I.

Theadagus præful Pragensis, a Bretislao duce Boëmo,
è dice-

è dicecesi sua eijcitur, qui Misnam ad Marchionem Echar-
 dum 11. diuertens, hospitio benigno excipitur. Huius
 Echardi fago & pallio vestiti, extat adhuc statua Num-
 burgi in basilica. Vixit Echardus ille vltra annum octua-
 gesimum. Circa hoc tempus præfules Citienses, cœperunt
 dici Numburgani.

Echardi
 statua.

M X V.

Corpus Geronis, Marchionis Lusatij, ab Vlrico rege
 Boëmiae in prælio interfecti, deportari in hanc urbem Ido
 præsul facit. Hinc mittitur in cœnobium Munchneubur-
 gum à patre ipsius Ditmaro conditum, in ditone Bern-
 burgia, prosequentibus funus Gerone antistite Magde-
 burgio, patruo ipsius, & tribus Marchionibus Misnensibus.
 Fuit Gero è familia antiqua Viburgia, quæ post Scla-
 uos eiectos, possedit Lusatiam. Auia ipsius Hidda post
 obitum mariti Christiani, Ierosolymam proficiscitur, neue
 placeret regi Aegyptio, vulneribus ipsa sibi scædauit faci-
 em: teste Lamberto Schafnaburgio, & Contado Lauter-
 bergio. Mater Geronis Suanhildis Luneburgia post prio-
 ris mariti obitum, nubit Echardo Turingiæ & Misniæ Mar-
 chioni, qui factus est rebellis Henrico 11. Imp.

Gero Lu-
 sariæ Mar-
 chio.

Exemplum
 pudicitiz.

Echardus
 rebellis Imp.

Anno eodem vrbs Misnâ obsidetur à Mesicone, ducis
 Poloniæ Bolislai filio, Idib. Sept. cum Marchiones Misnen-
 ses Guntherus & Echardus 11. abessent in castris Impera-
 toris, & Hermanus eorum frater, eodem die urbem intras-
 set, quo hostis cremavit suburbia. Oppugnatio acriter
 cepta in vico Vuasserburgo, & iniectus in tabulata dua-
 rum turrium ignis est, quæ propter inopiam aquarum, sunt
 hydromeli restinctæ à sceminis. Mesico, qui suos sterni, &
 ciues pugnare fortiter, de colle propinquo prospiciebat,
 suos reuocat. Ea nocte imbre repentino Albis incremen-
 tum cepit, veriti Poloni, ne sarcinas vltra ripam amitte-
 rent, & iter illis auctu fluminis intercluderetur, re infecta
 disce-

Vrbs Mis-
 na oppugna-
 ta a Polonis.

Memoria
conferuatæ
vrbis.

discedunt, cumq; in vicinia esse audirent Imperatoris præsidia, fugam celeriter capessunt. Hæc ex Ditmaro. Huius beneficij memoria ne intercideret, dies natiuitatis Mariæ solennis fuit habitus, vsque ad patrum memoriam, ciuibus omnibus collectis ad curiam, mulieribus ad consulis domum, vt templum in foro frequentes pariter adirent, & Deo animis coniunctis gratias agerent, & mala portò instantia deprecarentur.

Præsul fa-
tidicus.

Eodem anno Ido præsul è legatione Polonica rediens, quam Imp. iussu obierat, dum in Franciam properat, vbi tum agebat Imperator, incidit in morbum Lipsiæ, è quo non conualuit: diem obitus sui amicis prædixit. In vrbe Misna, quod vastationem ei loco imminere diuinaret, sepeliri se prohibuit. Moritur xlii. Calend. Ian. anno sessionis vno & vigesimo. Hiluardus Citjensis præsul, & Vilhelmus comes Rochlicius Misnam vsque funus profecuti sunt: inde vt petiuerat, paucos post annos ab Hermanno comite Rochlicio, corpus eius Colditium est translatum, & loco humili conditum in templo diui Magni. In eius locum ab Imperatore mittitur Eiluardus, qui Ditmaro Marchioni Lusatio antea à sacris fuerat.

Eiluardus
præsul.

M X V I.

Sanguis e
pane.

Cum rusticus quidam familia panem diuideret, aliquoties ex eo sanguis effluxit. Eo prodigio bellum portendi existimatur.

M X V I I.

Primus
Burggravius
Misnensis.

Fridericus Ileburgi comes, primus Burggravius Misnæ constitutus, grandi ætate moritur, die profesto Epiphaniæ.

Dux Boëmæ Bolislaus agmen quadripertitum immit-
tit in

tit in Misniam, vt urbem hanc circumuentam Guncelino Marchioni iam restituto, vi & fraude eriperet: sed proditis eius consilij, cum multo suorum damno cogitur recedere. Mogellani tria Boemorum millia occidunt, reliquos ad oppidum Strelam, in Albim impellunt, Lomatium oppidum, & villa Zerena in aditu Cheleboscij cremantur. Copiosius hæc in libro I I I. Originum Saxoniarum commemorabimus.

Boëmus victus.

M X V I I I .

Post Cometam visum pestis sequitur. Fuit tempus annum multis religiosis fatale, Ditmaro præfui Mersburgio, Balderico Leodiensi, Arnddo Rauennati, Aldigero præposito Halberstadio, Othoni presbytero Magdeburgio. Hi omnes in Chronico Quedelburgio memorantur. Item Henrico Vurciburgio, Gundegaro Eistadensi, Popponi abbati Fuldano, qui in Chronicis recensentur alijs. Hoc eodem anno Chronicon Ditmari præfulis Mersburgij viri boni & diligentis, finit.

Cometa. Annus fatalis.

M X I X .

Pagi inter Albim & Mildam exercitū Boëmico vastantur, abductis vltra mille agricolis. Bruno Marchio Misnensis exul apud Boëmos, Hermanum Echardi fratris sui filium, in itinere, cum Misnam à regio præfecto duceretur, voluit intercipere, sed insidijs patefactis, spe sua eluditur.

Vastitas.

M X X .

Albim & Visurgim fluvios, in parte septentrionali tribus diebus totidemq; noctibus, arsisse vaporibus flammis, & fundotenus extra aluëum incredibiliter elatos, in

Fluminum ardor prodigijsus.

Chroni-

Serpentes.

Chronico Quedelburgio scribitur. Aquis decrefcentibus, corpora infinita hominum inuenta sunt, quæ cum pium quorundam studium terræ mandare vellet, spiris serpentum ita implicata inter se fuerunt, vt nulla vi, nulloq; ferro diuelli possent. Itaque vt per acervos aggesta iacuerunt, obruti terra aut harenis sunt. Secuta aëris corruptio, & pestis violenta.

Pestis ex putredine.

M X X I.

Eiluardus præful interfuit dedicationi basilicæ Quedelburgiæ, & aram quartam ad aquilonem ipse sacravit, præsentibus Henrico I. Imp. & eius vxore Cunegundi. Item patruæ Adelheidi, antistita Quedelburgia, & Sophia sorore, sacerdote Paderbornia. Quo die cum agnatis suis, antehac celebriorem Imp. non habuerat. Hoc anno desinit cum vita Henrici II. Imp. Chronicum Quedelburgium.

M X X I I I.

Exemplum disciplinæ.

Idem præful, moritur xvi. Calend. April. cum sedisset annos octo. Hic vir, adeò frugalis fuit, vt legem in alios nullam sanciret, quam ipse non obseruaret diligentissimè.

M X X I I I I.

Umbertus præful.

Umbertus præful obit Non. Aprilis, consecratus ab Hunefrido Magdeburgio.

M X X V.

Ditericus I. præful.

Ditericus I. præful obiit vi. April. Interfuit Synodo Franco

Francofurdianæ, cui Imperator Conradus II. cum duobus & viginti Germaniæ præfulibus ipse præfuit propter Aribonem Moguntinum, & Gothardum Hildeshemium. Synodus Francofurdiana.

M X L V I.

Post mortem Diterici secutum schisma. In electione Henricus III. Imperator suam auctoritatem interponit, & Reinerum præfulem Misnenfibus mittit, qui consecratus ab Engelhardo Magdeburgio. Reinerus præful.

M L X.

Reinerus præful perficit, & dicat diuæ Afræ monasterium, Nicolai III. Romani Pontificis, anno secundo: Henrici Imp. III. anno quarto. Obijt xv. Cal. Maij. In Hildeshemio & Chemnicenfe Chronicis, scribitur eius nomen, Rotmanus.

Eodem anno Craftus præpositus Goslariensis, designatur præful, à Vuernero antistite Magdeburgio, voluntate Imp. Hic à diabolo strangulatur: nam cum ditissimus esset, & thesaurorum suorum, quam sacrorum studiosior, in conclaue ad numerandam pecuniam, sæpius se inclusit. Quod cum more consueto faceret, quodam die horrendum in modum exclamat in cubiculo. Eius ministri cum territi accurrerent, pecuniæ incubantem, colore tetro & fractis cernicibus inueniunt. Testis Lambertus Schafnaburgius, id factum x. Calendas Iulij. Craftus præful Arangulatus a dæmone.

M L X I.

Dedo Marchio Misnenfis rebellis Imperatori, Beichlingo Marchio interfectus.

lingo arce Turingorum vetere, quam tuebatur, expugnata, interficitur a ministro proprio, & permisso Imperatoris Misniam transfertur, ad sepulchra maiorum: quæ in medio basilicæ templi cathedralis tum fuerunt.

MLXVI.

Meinardus præsul.

Benno præsul.

Præfules conspirant contra Imp.

Meinardus præsul in Craſti locum è Goslaria miſſus, annos fedet quinque & menſes aliquot, moritur III. Non. Maij. Huic Benno ſuccedit, è nobili familia Saxonica, comitum Vuoldenburgiorum, qui fuit antea Goſlarienſis præpoſitus, & Abbas Hildeshemius, & ab Henrico IIII. declaratus præſul Miſnenſis. Incidit in tempora turbulenta, nam contra Imp. conſpirare cum principibus & præſulibus cogitur: homo (vt Lambærtus ſcribit) Eccleſiaſtica paupertatis, & nihil aut parum habens pompæ militaris. Vota (inquit idem) forſitan contra Imperatorem facere, arma ferre non poterat: nec magnum vel his vel illis partibus momentum, amicus ſiue inimicus extiſſet. Recentiores nonnulli Sclauum fuiſſe dicunt, & ei pagum Gadam, patriam aſſignant, quò in loco concionatum, & facellum ſtruxiſſe fama eſt: ſed vulgi ſermoni hanc fabulam relinquimus.

Misna traditur Boemis.

MLXVII.
Henricus IIII. Imperator milite Boemico & Francico in Miſniam venit, cui ciues Miſnenſes urbem denſenſoribus vacuam dedunt. Bona præſulis dantur deripienda. Vrbs Vratiſlao duci Boemiæ traditur.

MLXIX.

Inopia.

In tota Miſnia frumenti maxima inopia è bello, & iniquo frugum prouentu.

Henri-

MLXXI.

Henricus IIII. Imperator conuentu Misnæ indicto, Concilia-
tio.
Boleslaum, & Vratislaum illum Poloniae, hunc Boemiae
duces dissentientes, à mutuo odio & maleficio iubet de-
fistere, eiq; se socium contra alterum profitetur, qui pri-
mus arma sumpturus esset, cuius compositionis forma
publicè est in templo Misnense recitata, praesentibus Im-
peratoris consiliarijs, Vuzelone antistite Magdeburgio,
Annone Colonense, Alberto Bremense: praesulibus, Bur-
cardo Halberstadio, Eppone Citienne, Vuernero Mers-
burgio. Ducibus, Othone Bauariae, Magno Saxoniae.
Marchionibus, Ecberto Turingiae, Dedone Misniae, Vdone
Lusatiae. Comitibus, Gerone & Thimone Vuitinis, Bur-
cardo Misnense praefecto, eiusq; filijs Euone & Burchar-
do. Eodem tempore iisdemq; praesentibus, quidam no- Liberali-
tas.
bilis Slauus Borus nomine, consensu Vuichardi & Ludge-
ri filiorum, in dioecesi Nissana villas decem, templo Mis-
nensi obtulit, ea conditione, vt pater ipse dum viueret, ijs
frueretur, post mortem filij eisdem aequaliter diuiderent:
si alter obiret, haereditas illius ad alium non veniret, si es-
set mortuus utraq; haereditate illa praesul integre poti-
retur.

MLXXV.

Dedonem Marchionem, Dedonis interfecti filium, Marchio-
nis exilium.
Imp. Henricus ditione exiit, Bennonem praesulem vin-
ctum abducit, oppidanis absque omni alia iniuria praes-
ectum constituit.

MLXXVI.

Imperator auxilijs Boemicis prouinciam Misniam Misna re-
cepta.
igne ferroq; iam tertium depopulatur, & vrbi praesidium firmius
G

firmius imponit. Saxones ne opem vicinis ferrent, Milda fluij inundatione prohibentur. Ecbertus I I. Turingia Marchio, Imperatoris patruelis, vt primùm aquæ decrescentes præbuerunt militi transitum, & ducem Boëmum & præfidia eius eiecit, cui comites Brenenses fuerunt auxilio, Ditericus & Vilhelmus, iuuenes fortissimi, qui exules tum temporis conatibus Imperatoris plurimum obexant.

Comites
Brenenses
exules.

M L X X X V I I I.

Benno præ
sul restitu-
sus.

Bennonem præfulem Clementi I I I. Pont. supplicem, Henricus Imperator in pristinam dignitatis sedem restituit, & liberaliter tractat, vt post id tempus testantur priuilegia scripta Rochlicij, Alsteti, Goslariæ, Mantuæ, Spira, Moguntia, Bernæ. De hac Bennonis pœnitentia, auctor qui huius temporis historiam, pro Imperatore scripsit, non nominatus, quem in æde diui Hemerani Auentinus Ratisbonæ: in Fuldana bibliotheca Huttenus inuenit, ita scribit: Ex his omnibus (inquit) Episcopis, qui vel damnati fuerant, vel depositi, vnus Benno Misnensis, venit ad sedem Apostolicam, pro errore suo veniam petiturus, quam impetrat. Clemens etiam Papa I I I. antea Vipertus, Episcopus Rauennas (quem Gregorio Septimo successorem dederat Imperator) pœnitentem benignè suscepit, & tractauit honorificè: ab euntem quoque cum literis ad Imperatorem misit, quem & ipse correctum libenter accipiens, libere in Episcopium suum abire permisit. Sed illa satisfactio (inquit idem auctor) vtinam fuerit pura, sincera, atque catholica: nam certum est eundem Episcopum nihil deinceps viriliter egisse, cum comprouincialibus Pseudoepiscopis, vel cum Saxonæ principibus, pro reparatione & studio pacis Ecclesiasticæ: quales dicuntur à Domino per

per Isaiam Prophetam, speculatores cæci, canes muti, non valentes latrare, quoniam sicut Gelasius Papa scribit, Præuaricatoribus utique consentiens, quisquis suggestionem, qua potest, non resistit: & qui alios ab errore non reuocat, errare seipsum demonstrat. Hæc ille.

MLXXXVIII.

Vratislaus I. Rex Boëmiæ anno superiore designatus, ditionem Misnensem, ab Imperatore dono datam, armis sibi vendicat, & ad urbem Misnam castrum Guozedecum (vt Cosmas nominat) intra breue spacium extruit, præsidijq; firmat. Hodie huius castrum & locus & nomen planè ignoratur.

Guozedecum arx iuxta Misnam.

MXCVIII.

Castrum modò dictum rex in locum munitiorem transfert. Interea Beneda exul, vir illustris, quem rex oderat, ad Bennonem præfulem confugit: Hunc rex specie colloquij circumueniens, ei persuadet, vt gladium deponat, quod cum fecisset, ipsum compræhendi mandat. Vir animosus alio gladio, de femore regij cubicularij raptò, ipsam cubicularium primo ictu prosternit, regi pugnanti tria vulnera infligit: demum à turba è castris aduolante opprimitur. Mortui corpus equo tractum, & ante fores templi Misnensis conditum v. Idus Iulij. Idem Cosmas de cuius historia hæc transtulimus, Benedam virum iustum & Dei martyrem nominat.

Beneda Boëmi facinus.

MCVII.

Benno præsul obit, anno ætatis suæ sexto & nonagesimo, sessionis septimo & quadragesimo, xvi. Cal. Iulij. In numerum Diuorum quando relatus sit, & quibus auctoribus, libro tertio exponetur.

Heruigus
præsul.

Eodem anno, qui fuit Henrici v. Imp. electi primus, eligitur præsul Heruigus, qui templum Vurcinense ad Muldam fundauit intra mœnia, inq; eo fuit sepultus. Tumulum eius clatris circumdatum diruit Erasmus Spigelius, nostro tempore.

M C V I I I.

Donatio.

Donatio facta ab Henrico v. templo Misnensi, quam confirmarunt antistites Fridericus Colonienfis, Bruno Treuirensis, Adelgodus Magdeburgius. Præfules, Albinus Mersburgius, Otho Bauenbergius, Burchardus Monasteriensis.

M C X V I I I.

Grambo-
rus præsul.

Heruigus præsul obit v. Calend. Iulij, cui Gramborus succedit.

Eluuiio.

Eodem anno aquarum magnitudine agris villisq; illata, vastitas est, mense Septemb.

M C X X.

Præfules Misnensis & Huelburgius, Magdeburgi erant, vt Norbertum antistitem Heriberti domini Sandinij filium conuenirent. In ea vrbe prid. Iulij, tumultus à plebe excitatur, quòd antistes maiorem Ecclesiam violatam, noctu clam dedicasset. Obsessus ipse cum duobus socijs præsulibus, & conuicijs ciuium, tanquam sacrilegus agitur, pacem à ciuibus consequitur, amborum præfulum rogatu, vt scribit Conradus presby-

presbyter Lauterbergius. Huius temporibus Ditericus præful Citiensis, in colle Bosenam monasterium extruit, qui cum religionis ac disciplinæ esset obseruans, adolescen-
tem quendam Sclauum, quem multis beneficijs affecerat, sed admodum contumacem, sæpe obiurgans, officij sui admonebat. Verùm sceleratus homo non de emendatione, sed de vltione cogitans, oblato tempore, quo in monasterio sacra præful faceret, eum ante aram sica trajicit, & quia meditatio facinus commiserat, impunis euadit.

Præfulis
Citiensis ca-
des.

M C X X I I I.

Henricus v. Imp. morte Dedonis Marchionis cognita, eius ditionem regis Vratislai genero, comiti Ostro-
landiæ Viperto, militia exactæ præmium, tradit possiden-
dam, sed eam vltra triennium non tenuit: Henricus enim
Henrici nepos, Dedonis filius, qui pro patre obses fue-
rat, & è custodia præfeti imperatorij effugerat, auxilio
Electoris Saxonæ Lotharij, qui paulò post imperauit,
expellit Vipertum, & paternam prouinciam recipit. Hos-
tes eieci agrum Misnensem vastant, vt Cosmas tempora
notat, sole morante in decimaquinta parte sagittarij: vt
nos loqui solemus, die x x i i i i. Nouembris: vt Roma-
norum ratio habet, v i i i. Calend. Decemb.

Misna da-
ta comiti Vi-
perito.

M C X X V I.

Vetere Marchionum gente, de stirpe atque familia
Brunonis Vuernechini filij, extincta, prouinciam Misnen-
sem Imperator Lotharius, Conrado Vuetini comiti, Thi-
monis filio, affini suo concedit, cuius posteritas rerum
adhuc potitur feliciter, & à Vuitichindo Magno, Bruno-
nis fratre, auspiciam ducit originem.

Conradus
I. Marchio
Misnensis.

M C X X I X.

Godeuoldus præful. Gramborus præful obit prid. Calend. Iun. cui succedit Godeuoldus, vel (vt Sarcorius illum vocat) Gotholdus.

M C X X X.

Synodus
Misnensis.

Anno Lotharij Saxonis Imp. quarto, Godeuoldus synodum conuocat in urbem Misnam, omnium sacerdotum suæ diœcesis. In ea congregatione disciplinam laxatam restituere, & licentiam sacerdotum coërcere voluit: sed ita ab omnibus ei repugnatum est, vt desistere à proposito cogereetur. Ei synodo Marchio, cum filijs Othone, Diterico, Henrico, Dedone, Friderico interfuit. Abfuit Hermanus præful Bauenbergius, qui in omnibus Annalib. Misnensibus omittitur.

Funus Viperti comitis Ostrolandiæ, cum vicinis aliquot præfulibus in Pega monasterio præful Misnensis procurat.

M C X X X V.

Finit Chronicum Gotesecium, anno Lotharij Imp. nono.

Mense Decembre tanta vis ventorum, vt multas domos in agris urbibusq; destrueret.

M C X X X I I I I.

Eclipsis solis.

Eclipsis solis tanta, i i i i. Non. Augusti, vt mane hora dici octaua, stellæ in cælo apparerent, cuius mentio in supplemento Lamberti Schafnaburgij, quod Monachus quidam Erfurdiantis collegit.

Gode-

MCXL.

Godenoldus obit Calend. Septem. cui Reinuardus Reinual-
dus p̄sul.
præpositus, successor datus est. Hoc sedente quatuor
castella diruuntur, Groninga, Anhaltum, Gabelentia,
Vuitega, vt ait Conradus presbyter. Eiusdem tempo-
ribus Bruno comes Pleisensis, Vuillæ vxoris instinctu, cœ-
nobium Smollense ad Salam transtulit, & Portam appel-
lari fecit: quod antea ad Sprottam fluium fuit situm.
Smolla autem incrementum sumpsit, ex æde beatæ vir-
ginis, ad quam concursus non minor fuit, quàm ad A-
quisgranensem, vt ait Sarc̄torius.

MCXLIII.

Hiems aspera & diuturna & niuosa. Hoc anno Her-
manus Burggrauis Misnensis, & Henricus Leisnicius
subscriperunt diplomati Conradi I I. Imperatoris, quo
confirmauit foundationem Lotharij, de cœnobio Chem-
nicense extra mœnia.

MCXLIIII.

Inter Reinuardum præfulem, & Conradum Mar- Lis inter
præfulem &
marchionē.
chionem Misnensem, ob villas aliquot in diœcesi Nisana,
circa urbem Budissinam sitas, contentio oritur: quam
Conradus II. Imperator æquis conditionibus dirimit, iu-
re partibus ambabus præscripto. Cùm Marchio esset
alieniore erga præfulem animo, Eugenius I I I. Romanus
Pontifex, literis eum principi commendat, & reconciliat,
vt est in Annalibus Lauterbergi.

MCXLVI.

Berthol-
dus.

Reinuardus præsul obit 1x. Cal. Aug. in cuius locum Bertholdus succedit, de quo nihil inuenimus, præter obitus diem XIII. Cal. Sept.

M C L I.

Fames &
lues.

Fames & pestilentia, quæ secuta sunt hiemem, adeo asperam, vt apes & volucres frigoribus perirent.

M C L I I.

Legatio in
Græciam.

Albertus præsul à Conrado Imp. euocatur Aldeburgum, ad Pleisam annem, à quo propter eruditionem & prudentiam legatus in Græciam mittitur, ad Immanuellem Imp. Constantinopolitanum. Huius præsulis nomen in catalogis communibus, ideo fortasse omissum, quia procul à patria, in itinere periit. In Chronico Saxonum nominatum inueni, quod desinit circa annum M C C L.

M C L I I I.

Gerungus
præsul.

Bruno I. præsul, obit III. Idus Iunij nec ultra biennium sedit. Ei succedit Gerungus, abbas Bosanus, decanus ordine, qui à Friderico Imp. in demortui Alberti (vt Chronicum Saxonum) vel (vt catalogus Misnensis) in Brunonis locum missus est: vir opinione integritatis clarus. Anno suæ sessionis primo, x. Cal. Decemb. exulibus Flandrensis, Coranam villam prope Vurcinam habitandam concessit. Ad instaurandum montis diui Viti templum in Vodlandia, ter igne iniecto absumptum, Olsincensibus impensas misit. Primus bibliothecam instituit, quam postea sub Iohanne VII. auxit libris, & ædificio ornauit, Melchior Meca Cardinalis, præsul Brixinensis, & Misnensis præpositus. Inter viros laudatos celebratur Gerun-

Templum
diui Viti.

Bibliothe-
ca.

Gerungus, in Annalibus Lauterbergi. In hac bibliotheca inuenti nuper sunt sermones quatuor De patientia Iob, & decem De pœnitentia, quos vertit Lilius Tifernas, quas Cochlæus curauit excudendas primùm Lipsiæ per Nicolaum Vuolrabium M. D. XXXVIII.

MCLV.

Conradus Marchio Misnensis, quem Magnum vocat cognomento Sarctorius, Pium alij: suasu Vuigmani antistitis Magdeburgij, & Gerungi præfulis, dedicat templum Lauterbergianum, situm non procul ab Hali Saxonica, in monte.

Mons Serenus, seu diui Petri.

MCLVI.

Idem Marchio præfente Vuigmano suæ sororis filio, antistite Magdeburgio: præpositis Conrado Hallense, Ernesto Numburgano, Friderico Kettelingo, præterea genero suo Alberto Marchione Brandeburgio: comitibus Hoiero Mansfeldio, Vualthero Arnstadio, Burchardo Falchensteinio: plurimis item nobilibus, armâ equestrâ vltro exiit, & in basilica Misnense suspendit. Inde pridie Cal. Decemb. in Lautbergum concedit, habitumq; religiosi assumit, post duos menses, ac dies quinque obit ibidem: liberorum tredecim parens, è quibus Hermanus filius, præful Bauenbergius, in nostris Annalibus non memoratur. Eius filia Gertrudis Hermani Palatini Rheni vxor, perperam in montimentis Cellensibus eius soror dicitur, cum sororem habuerit Mathildim, Geroni comiti Bauariæ nuptam.

Marchio fit canonicus regularis.

Error Annalium.

MCLVII.

Boëmus
vastat Misni-
am.

Vladislaus Rex Boëniæ I I. Misniam regionem ar-
mis & rapinis inuadit: sed mox ductus facti violenti pœ-
nitentia, pro damnis illatis, præfuli Gerungo satisfacit.

Naulum.

Eodem anno naulum, quod de traiectu Albis, ponte
publicio nondum facto, peculiariter pendebatur familia
præfulis, Gerungus reeditibus templi assignat.

Burggra-
uius Misnæ.

Circa hoc tempus, Hermanni Burggrauij vrbis Misnæ,
& Prebelsai eiusdem vrbis aduocati, quos nunc præfe-
ctos nominant, fit mentio in Chronico Lauterbergio.

M C L X.

Comitia
Erfurdiana.

Comitia Erfurdia celebrantur, mandato Imp. Fride-
rici I. quibus bellum decretum est in Insubriam contra
Mediolanenses. Interfuerunt antistites, Treuirensis, Co-
loniensis, Magdeburgius: præfules, Eberhardus Bauen-
bergius, Eberhardus Mersburgius, Bertholdus Citien-
sis, Gerungus Misnensis. Duces, Henricus Saxonum,
Fridericus Sueuorum, Ludouicus Turingorum, Conra-
dus Palatinus Saxonum, Albertus & Otho Marchiones
Misnenses.

M C L X I I I.

Eluuió.

Albis fluuius ripam transgreditur, cum infinita agro-
rum strage.

M C L X I I I I.

Pluuia
ferri.

Circa festum Pentecostes in magno typhone, pluuisse
ferro, annotauit Sarctorius.

M C L X V I.

Frumenti

Frumenti omnis generis magna vbiq; copia.

M C L X X.

Gerungus cum cœnobium Lauterbergianum visitandi gratia adiret, in morbum incidit, & ibidem mortuus x i i i. Calend. Decemb. Misnam ad sepulchra præsulum refertur. Datur ei successor ex eodem cœnobio Martinus, qui cum principibus & sacerdotibus, summa vixit con-

Martinus
præsul.

cordia, vir moderatus & simplex. Eius in privilegijs Lauterbergi fit mentio, & in supplemento Lamberti.

M C L X X I I I I.

Ventorum fuit tanta vehementia, tota æstate, vt inopia sequeretur frugum: toto verò autumno, tantæ pluviæ, vt inde non modica inundatio.

Sterilitas.

M C L X X V.

Æstas admodum sicca, & tempestates fulminum, quibus excitata multis in locis ædificiorum incendia.

Incendia.

Otho Marchio Misnensis Conradi filius, ad fluvium Muldam fundat in siluosis vallibus cœnobium veterocollense, ante quod tribus annis à Friderico Imperatore fundatum fuit Aldenburgium.

M C L X X V I I I.

Saxonix Palatinatus à comitibus Gotesceccijs ad Landgrauium Turingiæ, & Misniæ Marchionem Ludovicum i i i. munere Friderici i. Imperatoris inde ad Henricum i. Marchionem Misnensem, hæreditate peruenit.

Palatinatus
Saxonix.

Otho

M C L X X X.

Comitia
Vurcibur-
gia.

Otho & Ditericus fratres, Marchiones Misnenses, interfuerunt comitijs Vurciburgijs, in quibus Imp. ducatum Bauariæ & Saxonix, ademit Henrico Brunfugio, cognomento Leoni, Henrici Nigri filio.

M C L X X X I I I.

Nobilitas
disciplinæ
impatens.Probst tum-
pel.

A Dedone diuæ Elizabethæ proauo materno, comite Rochlicio, conditum est Cillenense cœnobium ad Muldam, in quo nobilium tantum liberis educari voluit: sed breui & religionis forma, & principis institutum mutatum est. Illi enim non pietatis studijs, sed odijs inter se & inuidia certantes, cancellos legum ac disciplinæ rumpunt, suumq; præpositum in coërcenda petulantia acriorem, armis inuadunt, & pede mutilant, & in profluentem conijciunt: vnde is locus nomen seruauit, vt præpositi gurges appelletur. Secundum à præposito, priorem vocant, in collo & capite lethaliter vulnerant. Post illud facinus, cœnobium cum redivis Hardemano comiti Heldrungio ordinis Teutonici magistro assignatur, & nobilitas contumax iussa fuit ire in exilium. Cillena nostro tempore mutauit nomen, & appellatur nunc Vuechfelburgum. Eisdem temporibus à Marchionibus Misnensibus fundata Dobralucha ad Elistrum nigrum, in Lusatia à Diterico: Bucha ad Zscopæ fluminis ostium, in Osterlandia, à Friderico: Brena prope Halim Saxoniam, à Friderici filijs Othone & altero patri cognomini, qui in locis transmarinis cum Barbarossa Imp. perijt in vrbe Ptolemaide.

M C X C.

Comitia
Moguntina.

Martinus præsul vitam finit, Id. Iul. qui in conuentu Moguntino

Moguntino consenserat, in expeditionem & bellum sacrum in Palæstinam, eidem sufficitur præpositus Misnensis, Ditericus II. Hic cœnobij Afrani reditus & libertatem auxit, Canonicis deligendi præpositi, quod ius penes præfulem fuerat, potestatem concedit, ita tamen, ut electus auctoritate ipsius confirmaretur.

Ditericus
II. præsul.

Libertas
concessa.

M C X C.

Dedo Rochlicius, Conradi Marchionis Misnensis filius, dictus propter obæsitatem Crassus, obiit xv i i. Calendas Sept. Hic aruinam corporis secandam medico præbuit, antequam cum Henrico v i. iret militatum in Apuliam, ut scribit Conradus Lautenbergius. Filiam habuit Agnetem, quæ Bertholdo duci Meraniæ erat collocata: hæc in filiabus duabus mater extitit infelix: nam primam sibi cognominem (non Mariam dictam, ut Aemilius scriptor Gallicus) instinctu Innocentij i i i. Pont. maritus Galliæ rex Philippus repudiat, & Pontiacum relegat. Alteram Gertrudim duxit Andreas rex Vngariæ, qui eam interfici iubet, nescio cuius adulterij consciam. Hæc peperit Elizabetham, vxorem Ludouici v i. Turingiæ Landgrauij: quæ itidem infelix, nam matrem amisit gladij supplicio, maritum in locis externis propter nauigationem nausea, filium domi veneno, ipsa præterea à leuiro suo possessione expulsa est: ista tamen omnia sæmina præclara superauit virtute & patientia. In numerum diuarum post obitum ascripta, tumbam habet Marpurgi in Hafsia.

M C X C I I I.

In agrum Misnensem Boëmus Sobisslaus facit incursions, & ex eo locisq; vicinis prædam agit.

Incurfio.

Misna

M C X C V.

Misna urbs
capta.

Misna capitur ab Henrico VI. Imp. qui Alberto Marchione, Othonis Diuitis filio fugato, eam triennium regit per vicarios. Discordia principum de imperio certantium efficit, vt Ditericus Marchio eiusdem Othonis filius paternam atque auitam prouinciam, sine armis atque tumultu recuperaret.

M C C V I.

Ludus
Afranus.

Ditericus præful puerorum duodecim ludum instituit, in cœnobio Afrano, qui ipsius elemosynis viuere, & in literis ac Musicis erudirentur: cuius institutum ad nostra vsque durauit tempora, & eius ludi vltimus magister fuit Wolfgangus Pfendnerus, postea doctor Theologiæ, & pastor Annebergius, vir singulari doctrina & grauitate.

Ordines
mendicanti-
um.

Litem quæ inter præfulem, & Burggrauium Donensem intercefferat, Ditericus Marchio Misnensis eodem anno componit. Circa hæc tempora duo mendicantium ordines capiunt initium, Dominicani, & Franciscani: ille in Aemilia, hic in Vmbria, Italiæ regionibus. Erant tum & de imperio, & de pontificatu contentiones tantæ, vt omnis religio & disciplina neglectui haberetur: vnde postea superstitioni & erroribus plenæ fenestræ aperiebantur. Sacerdotes enim de dignitatibus prælia suscipiebant, & munus docendi concedebant alijs, quod in claustra ad monachos secessit.

M C C V I I.

Schisma.

Ditericus præful cum sedisset annos septendecim, III. Cal. Sept. obit, fautor modestiæ & studiorum. Durauit schisma

schisma supra anni spacium, antequam alius eligeretur. Siffredi presbyteri Misnensis Chronicum hic terminatur, anno Alberti I. Imperatoris nono, Clementis V. secundo: ut ipse in praefatione testatur.

Hoc anno de caelo tacta basilica Misnensis: sed Magdeburgia diui Mauricij tacta est & cremata.

Fulmen.

MCCIX.

Tribus competitoribus remotis, Bruno II. antea praepositus Misnensis, pronuntiatur praesul. Fratres Milidenstienij Arnoldus, Henricus, Richardus, a quib. ipse decimas exigebat, in dioecesi Francobergia ad Tschopam fluuium, ditionem praesulis ferro & igne violant, & tempore locoque captato, praesulem capiunt, & comitem eius sacerdotem mutilant. Quod factum, cum instigante Honorio pontifice, animo iniquissimo ferret, Ludouicus VI. Turingiae Landgravius, Henrici Marchionis Misnensis, sororis suae filij tutor, nobiles cogit, ut praesulem incolumem dimittant, eumque sibi, quasi sacro parricidio commisso, reconcilient. Illi ad satisfactionem compulsi, primum censura Ecclesiastica, ut vniuersi cum triginta alijs nobilibus, habitu supplicantium, fascesque virgarum manibus omnes tenentes, a praesule Mersburgio veniam delicti in publico conuentu peterent: Arnoldus deinde solus, qui sacerdotem vulnerauerat, cum alijs quinquaginta nobilibus, templum Misnense supplex ac fordidatus, nudis pedibus intraret, & se praesulis iudicio submitteret. Placata sacerdotum ira, iussi sunt a tutore principe decimas dare praesuli, de suis bonis omnibus, & tria pondo argenti annua numerare: tum solum patrium vertere ad biennium. Terrore aduersarijs tanto exemplo incusso; administrationem minime turbulentam in posterum habuit.

Bruno II. praesul.

Pena in nobiles qui sacerdotem laeserant.

Tanta

M C C X.

Hiemis a-
speritas.

Tanta hiemis intolerantia, vt homines multi frigore perirent, arbores vsque ad radices imas gelu exarescerēt.

M C C X I.

Repudium
filiæ Marchi-
onis.

Adela Othonis, cognomento Diuitis, Marchionis Misnensis filia, non soror eius, vt Crancius, repudiatur à Premislao rege Boëmiæ. Causa repudij ponitur in monumentis Cellensibus, propinquitas: à Dubrauiio, sterilitas: sed neutra vera est. Nam coniunctionem eorum nemo impedit, & ipsa parens quatuor liberorum fuit. Habere autem eam vxorem Boëmus recusauit, odio fratris eius, affinis sui Diterici Marchionis, ideo quòd partes regis Romani Philippi foueret, contra factionem Othonianam, cui Boëmus erat addictissimus: vnde Othogarus, quasi Ottisch gar nòminabatur, vt idem Dubrauius scribit. Causa Adelæ à Pont. Innocentiò III. demandata est arbitris Alberto I I. antistite Magdeburgio, & præposito Seburgensi: vt testatur constitutio decretalis lib. 2. titulo De testibus & attestationibus 20. cap. 46. Cuius constitutionis verba subscribam, quæ ex hac annotatione nostra fient apertiora.

ANTISTITI MAGDEBURGENSI,
ET PRAEPOSITO SEBURGENSI.

Constitutis in præsentia nostra, procuratore sororis nobilis viri Diterici Marchionis Misnensium, & nuncio illustri Principis Boëmorum, ipsa volente ad ipsum accedere, vt suas coram eo proponeret actiones: sed à satellitibus eiusdem prohibita, qui eam bis vel tertio prohibuerunt ingressu, post appellationem ad nos interpositam,
diuortij

diuortij sententiam promulgauit, à qua ipsa fecit ad nostram praesentiam prouocari, &c. Mandamus, quatenus partibus ad locum idoneum conuocatis, recipiatis testes, quos vel nobilis ipsa pro se, vel princeps pro parte sua (cum nondum testificata didicerint) super processu Praegenusium Episcopi, vel posteriorum iudicum duxerint producendos: & nobilis ipsa pro se, vel testes, quos induxit Episcopus, ves alios si voluerit inducere, non vetetur, cum non renunciauerit testibus producendis.

Causa transacta non est, sed Adela ad mortem vsque exulauit. Cui frater Marchio de eius sententia ex ipsius dote coenobium condidit in Vuasserburgio, quod post paucos annos ex vrbe translatum ad ripam Albis est, in qua vitam transegit vidua, obiit Calend. Febr. Boemus duxit Constantiam, Belæ III. regis vngariæ filiam.

MCCXIII.

Bruno II. praesul, templum diuæ Mariæ in oppido, monachis Afranis regendum tradit. Pastores improbi Pastores mali, sunt, qui munus docendi egentibus mercenarijs committunt. Idem templum Budisinsense ad Sueuum fluuium fundauit, & cum Premislao rege Boemiæ negotium de finibus inter Budisinsam & Zagostam transigit.

MCCXVIII.

Erat Mocco quidam primæ inter Vandalos nobilitatis, à quo oppidum Iocherinum, & arx Stolpena possidebantur, qui cum suorum animos iniurijs alienasset, inclinare ad praesulem Misnensem coeperunt, qui primum praefecturam Stolpenensem à Moccone redemit, postea totam eius ditionem comparauit.

MCCXIX.

Mors mi-
sera.

Vilhelmus patria Torganus, abbas Veterocellenfis, Albim nauicula traiecturus, cum aliquot monachis & ministris mergitur.

MCCXXII.

Princeps
infelix.

Obit Ditericus Marchio Misnensis filiorum quinque & trium filiarum parens: sed vnus filius tantum superstes mansit Henricus, primus Landgravius Turingiæ. Infelix propter fratrem, qui illum in exilium egit: & propter Henricum VI. Imp. qui ei propter metalla insidiatus est. Filiorum mortuorum nomina sunt Ditericus, Otho, Conradus, Henricus I. præpositus Misnensis, & Henricus II. Landgravius: filiarum, Iutta, Heduigis, Sophia, quæ puellæ moriuntur, primæ nomen exprimitur in monumentis Misnensibus, vltimæ in Lauterbergijs, mediæ in Originibus, Iutta obit 1111. Idus Iunij. Sophia xvi. Calendas Aprilis: tempora annorum non sunt annotata.

Incendiu.

Vrbs Misna x. Cal. Sept. igne tota consumitur, vt est in Annalibus Lauterbergi.

MCCXXIII.

Bruno præful & Ludgerus abbas Cellensis de agris contendunt: arbitri sunt, Ludouicus Turingiæ Landgravius, Engelhardus Numburganus, Conradus Hildeshemijs præfules.

MCCXXV.

Scharfen-
bergum me-
tallum.

Venæ metalli Scharfenbergi inuentæ atque effossæ sunt.

sunt, argenti & plumbi feraces, supra Misnam vno ad ortum milliario. Coluntur adhuc nostris temporibus, estq; locus sub ditione familiæ Milticiæ. Hoc anno desinit Chronicum Conradi presbyteri Lautenbergij seu montis Sereni, anno Friderici I I. Imperatoris decimo quarto.

MCCXXIX.

Bruno II. auctis Ecclesiæ bonis & ditione propagata prid. Non. Decemb. obiit, anno fefsionis vigesimo.

MCCXXX.

Henricus declaratur præsul. Hic quasdam donationes ab Othone Henrici Burggrauij Donensis filio, capite Henricus præsul. punito accepit, permissu Hippolyti, cancellarij Vladislai, regis Boëmiæ. Idem ius obtinuit in metalla, quæcunq; in fundo Ecclesiastico foderentur: diploma Friderici II. Imp. scriptum ad portum Naonis, in Carnia.

Circa hæc tempora iniuria sacerdotum & negligentia in docendo excitauit alios duos mendicantium ordines Heremitarum & Seruorum Mariæ.

MCCXXXV.

Decano Misnensi & præposito Magdeburgio committitur causa inter præsulem Mersburgium Fridericum, & abbatem Peganum, quæ ab Innocentio III. deuoluta ad Gregorium IX. quod præsul fundos spoliaret, & immunitates abbati adimeret. Cuius controuersia mentio in Decretalib. lib. 1. cap. 5. Tit. 43. & lib. 2. cap. 15. Tit. 39. vbi monasterij nomen deprauatè scriptum est. Vtraq; constitutio sic habet.

GREGORIUS IX. PRAEPOSITO
SANCTAE M. MAGDEBURGEN.
ET DECANO MISNEN.

Cum bonæ memoriæ: & infra. Cum acta originalia dicantur apud priores iudices remansisse, mandamus quatenus ea cum omni diligentia requirentes, ipsa si potuerint inueniri, & si quæ partes duxerint legitime proponenda, in scriptis redacta ad nostram præ. remittatis. Alioqui cum non reuocetur in dubium de contestatione litis, super statu Pegauiensis monasterij, & quibusdam spoliationibus contra Abbatem eius factis, à Mersburgense Episcopo, recipiatis partium probationes de nouo, audientes, si partes audire voluerint de compositione tractatum, tam quod super hoc inueneritis, quam causam sufficienter instructam, ad nos remittere procuretis.

Eandem controuersiam multos ante annos agitatam è libro I. appâret Tit. XLIII. De arbitris cap. v. vt declarant hæc verba.

INNOCENTIUS III. ABBATI ET
CONVENTUI DE PEGAVIA.

Super controuersijs quæ inter te, & Mersburgensem Episcopum, & quosdam tuos monachos vertebantur, te promisisti arbitrium Magdeburgensis Archiepiscopi seruaturum: & infra. Quia legitime constitit, quod fide hinc inde data, compromissum est in Archiepiscopum memoratum, nos arbitrium ab ipso prolatum, decernimus obseruandum, illis duntaxat capitulis exceptis, quæ contra libertatem ipsius monasterij, & duarum capellarum, eiusdem in arbitrio sunt expressa: Cum etsi sponte volueris, de iure tamen nequiescas sine licentia Romani Pontificis renunciare priuilegijs vel indul-

indulgentijs libertatis, quæ monasterium illud indicant ad
ius & proprietatem Ro. Ecc. pertinere.

MCCXXXVI.

Definit Chronicum cœnobij Pegani anno Friderici Hiems in-
xi. Imp. 25. Hiems calida, quæ vltra sedecim dies glacia- fueta.
les non habuit. Tonitrua audita vi. Cal. Febr. & vi.
Id. Martij. Meminit eiusdem supplementum Lamberti.

MCCXXXIX.

Obit Henricus præsul, v. Cal. Iunij & in magna fa- Conradus
ctionum dimicatione præsul proclamatur Conradus I. I. præsul.
Hic de limitibus Vurcinæ, deq; decimis in Lusatia & vrbe
Misna contendit cum Henrico Marchione: sed concordia
inter ipsos sancita semel, violata postea non est. Huius Contro-
præsulis & Henrici Misnensis Marchionis voluntate am- uersa.
pliatum est pomærium Afranum. Eiusdem arbitrio inter
præpositum, & canonicos Lautenbergios, iurgia sunt
composita. Confirmationem priuilegij de finibus ditio-
nis Budisinenfis à rege Vuenceslao impetrauit.

MCCXL.

Dicatum Lipsiæ cœnobium Paulinum, præsentibus
antistite Magdeburgio, item præsulibus Rodolpho Mers-
burgio, Engilhardo Numburgano, Conrado Misnense.
Hoc cœnobium nostris temporibus dux illustris Saxonie
Mauricius ad Academiam adiunxit.

Venceslaus rex Boëmæ & Cunegundis eius vxor, sacer-
doti sibi à sacris ex vrbe Misna nato sumptus constituunt
annuos: cui donationi Vladislaus regis filius consensit.

M C C X L I.

Eclipsis solis, pridie Nonas Octob.

M C C X L V I.

Innocentius Episcopus, seruus seruorum Dei, venerabili fratri Magdeburgensi Episcopo, & dilecto filio præposito Seburgensi.

Dilecti filij, Misnenses suam nobis transnferere querelam, quòd Burggravius de Donin, ipsos quadam possessione ad suam Ecclesiam pertinente, spoliavit iniuste, castrum ibidem ædificare præsumens. Ideoque discretioni vestræ per apostolica scripta mandamus, quatenus præfatum Burggravium, vt ablata restituat, conquerentibus, vel exhibeat iusticiam coram vobis, monitione præmissa per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, cogatis. Testes autem qui nominati fuerint, si se gratia, vel odio, vel timore subtraxerint, per eandem districtiorem, appellatione postposita compellatis, veritati testimoniũ perhibere. Nullis literis veritati & iusticiæ præiudicantibus, si quæ apparuerint à sede apostolica impetratæ. Quòd si ambo his exequendis nequiveritis interesse, tu frater Archiepiscopo, ea nihilo minus exequaris. Data Lateran. 4. Non. Iunij anno Pontificatus nostri 1111.

M C C L V I I I.

E viuis excedit Conradus 1. præsul, pridie Epiphaniæ seu (vt alij vocant) Theophaniæ. In eius sedem asciscitur Albertus II. Vurcinensis præpositus, Theologiæ doctor, genere Motzanus, ætate atque moribus maturus, qui à quinq; tantum Canonicis Non. Febr. eligitur, cum alij concordare nullo modo possent.

Albertus
II. præsul.

Peragra-

M C C L X.

Peragrabant Misniam homines quidam famelici, quos Isidorus appellat, Circumcelliones, qui religionis causa ipsi se flagellis lacerabant, hos è sua omni diœcesi præsul hic expulit. Incedebant seminudi, iniecta veste rubea, fortasse simili illi, quæ voce Hispanica dicebatur olim armilausa, non ignota Paulino Nolano ad Sulpitium.

Flagelliferi.

M C C L X I.

Idem præsul scholæ cathedrali primus succentorem, ut vocant, dedit, qui studio Musico & ritibus Ecclesiasticis pueros institueret. Idem arcem Mogellanam, dictam Rugetalam ædificat, quam collapsam vetustate, nunc instituit reparare Iohan. IX.

Succentor
datus Eccl.

M C C L X II.

Obit Constantia Leopoldi Austriæ ducis filia Nonis Iulij, vxor Henrici Marchionis, in Cella sepulta.

Hugo Vuolckenbergius consanguineus Henrici præsulis Mersburgij, mouit controuersiam Alberto Misnensi: arbitri dati Mersburgius præsul, & Albertus Burggrauus Aldenburgius.

M C C L X I I I.

Cometa visus in orientali plaga, ante ortum diei, cursu veloci tendens versus meridiem, durauit ultra dies quadraginta. Eodem anno in Decembri, diebus Iduum pluuiæ ingentes, & inundationes aquarum. Meinherus Burggrauus, vxor Dobriga: amborum filij Meinherus, Iohannes, Boulaus, Bernhardus, hoc tempore referuntur.

Cometa.

Burggrauus.

M C C L X V.

Ludi eque-
stres.

Henricus Marchio cognomento Munificus, postea etiam Landgravius Turingiæ, ludos equestres in hac vrbe apparatu splendido facit: in certamine viri quidam nobiles hastis traiciuntur, è vulgo homines aliquot calore ac pulueribus extinguntur, vt Chronica Saxonum memorant. Idem leges promulgat eodem anno, quibus in ditione Misnense Iudæi vterentur, quos ad finem huius libri addere, non visum est incommodum.

N O S H E N R I C U S D E I G R A T I A
M I S N E N S I S E T O R I E N T A L I S
M A R C H I O.

Leges Iu-
dæis traditæ.

Vniuersis præsentem literam inspecturis, propter diuersos quæstionum articulos, qui super iure Iudæorum sæpius proponuntur, nos iura ipsorum quibus eos in terra nostra vti volumus, pariter & gaudere, præsentem litera duximus exprimenda.

Debita.

Si Iudæus contestari voluerit super Christiano, de debito, vel de alia causa, contestari debet cum duobus Christianis, & vno Iudæo, veracibus & bonæ famæ, Christianis iurantibus suo more, & Iudæo iurante in suo libro.

Si Christianus contestari voluerit super Iudæo, de debito, vel de alia causa, contestari debet cum duobus Iudæis, & vno Christiano veracibus & bonæ famæ.

Nullus Iudæus tenetur respondere coram alio, quam suo iudice, quem nos dederimus eisdem.

Pignora.

Omne pignus quodcunq; fuerit, potest Iudæus accipere, sine adductione testium, exceptis præparamentis, & alijs rebus Ecclesiarum, quas semper debent accipere cum adhibitione testium, duorum Christianorum, & vnius Iudæi, qui sint bonæ famæ.

Omne

Omne pignus quod Iudæus acceperit, si de eo tanquam de furto Christianus aliquis impetierit, Iudæus potius obtinebit cum iuramento, quod in pignore acceperat, quam Christianus id auferat cum iuramento. Sin Iudæus super hac re testes habere poterit, non erit necessarium quod iuret, propter præparamenta, ornatus, & res Ecclesiarum, de quibus si Iudæus conuentus fuerit, Vuarandatores suos abducere debet, vel testes duos Christianos, & vnum Iudæum, veraces & bonæ famæ: sin minus, perdet pignus, & denarios accommodatos.

Vuaranda
tor.

Si Iudæus de rebus Ecclesiarum conuentus, se habere negauerit, & postea sub eo inuentæ fuerint, perdet res ipsas, & denarios accommodatos, & iudicio suo vadiabit: aliud incommodum, aut aliam pœnam non sustinebit.

Si Christianus equum Iudæo in pignore posuerit, & postmodum extra suam vuarandiam alius sub eo reperit, eundem equum, si Iudæus vuarandiam habere poterit, vel contestatores positus pignoribus, equum retinebit: sin minus, equum perdet, & aliud damnum non sustinebit. Si infra vuarandiam non repetitus fuerit, nec impetitus, Iudæus obtinebit cum iuramento, vel testibus, quod idem equus sit sibi impigneratus.

Si Christianus cum nuncio iudicis Iudæorum, de re sibi ablata, interrogauerit scholis, & Iudæorum communitatibus, si aliquis habuerit, & non recognouerit, & postea sub eo inuenta fuerit, rem ipsam perdet, & denarios accommodatos, & iudici suo vadiabit, aliud damnum non sustinebit.

Si Iudæus pignus positum perdiderit cum alijs rebus suis, per ignem vel per furtum, vel per violentam raptam, & hoc contestatus fuerit cum iuramento in libro, vel veracibus hominibus, pignus perditum soluere non tenetur. Sed si Christianus, qui pignus posuerat, veniens ad Iudæum argentum suum tulerit, & ponderatum exhiberit,

buerit, repetens pignus, quod posuerat à Iudæo: super hoc testes videlicet duos Iudæos, & vnum Christianum, veraces addens, & Iudæus non reddiderit, ab ea die, vsura non accrescit, & si postea Iudæus idem pignus perdidit, igne, vel furto, vel quocunq; modo, tenetur Christiano soluere ad iusticiam sub iuramento, restitutus illud, in quo pignus erat melius, quàm summa accommodata, & vsura.

Si autem Iudæus sequenti die, vel quocunq; die postea venerit ad Christianum, & pignus idem exhibuerit ad redimendum, sub testimonio duorum Christianorum & vnius Iudæi, & ille non redemerit, & si postmodum Iudæus perdidit eidem pignus, igne vel furto, vel violenta rapina cum alijs rebus suis, non tenebitur soluere Christiano.

Si conquestus fuerit Christianus de Iudæo corā Imperatore, & si Iudæus tenetur vadiare, vadiabit marcā auri.

Item si coram nobis conquestus fuerit Christianus de Iudæo, & si Iudæus vadiare tenetur, vadiabit similiter marcā auri.

Si coram Camerario nostro iudice erit conuentus, vadiare tenetur, vadiabit marcā denariorum.

Coram quocunq; alio inferiore iudice, si conuentus vadiare tenetur, vadiabit libram piperis.

Item quicunq; contra Iudæum habet aliquid quæstionis, debet coram suo iudice, qui pro tempore fuerit, ipsum, & apud scholas, vbi ipsorum causæ tractantur, conuenire, & iusticiam accipere applicatam.

Cæterum si qua difficultas quæstionum orta fuerit, contra Iudæum aliquem, quæ superius non est expressa, illam specialiter nostræ definitioni duximus referuandam. Ne autem super ijs vnquam dubium oriatur, præsentis literas conscribi fecimus, & sigilli nostri patrocinio roborari. Testes huius sunt, nobissimus vir

Herma-

Hermanus de Lobdeburg.

Iohannes Burggravius de Vuetin.

Vuitigo Præpositus.

Albertus Dapifer de Brene.

Henricus Camerarius de Gnanestein.

Vlricus de Maltitz, & alij quàm plures.

*Has leges Indæis latas, mihi ex antiquo codice describendas
dedit optimus & ornatissimus vir Valentinus Grauius, Senator
& Decumanus Fribergius, summa fide officij & benevolentia
præditus.*

GEOR-

GEOR. FABRICII
CHEMNICENSIS

Annalium vrbs Misnæ

LIBER II.

ANNO A NATO CHRISTO
SERVATORE

M C C L X V I.

PRAESVLE Alberto ad VII. Cal. Maij defuncto, & Budisina sepulto, succedit præpositus Vurcinensis & (vt Lamberti supplementum) Northufanus, & Erfurdianus Canonicus, nomine Vuitigo, de generosa Camenitiorum familia, castris aptior, quam quieti: primus enim à maiorum suorum moderatione discessit. Cum Henrico Marchione Misnense, de metalli Scharffenbergij decimis litigat, quam causam rex Boëmiæ Vuenceslaus, Henrici affinis componit.

Vuitigo I.
præsul.

M C C L X V I I I.

Agnes Boëmica Henrici Marchionis Misnensis prima vxor, cum ægrotaret morbo graui, vidit in somnis Angelum, de poculo aureo sibi propinantem: quod cum de manu eius accepisset, atque gustasset, Heu quam Amara, inquit, potio. Cui angelus, Amara quidem certè, sed mox ingens dulcedo consequetur, quia mitigabit illam amariciem Dominus. Hoc somnium, cum Principi suo retulisset, paulò post obijt, Idib. Sept. in cœnobio Veterocellenfè sepulta. Hæc è Chronico Isenacense.

Vitio An-
geli.

Fames

M C C L X X I.

Fames duravit per triennium, cuius & Siffridus meminit, & Lamberti supplementum.

Fames triennii.

M C C L X X I I.

Conuentus indicus Budissinam, in quo Brandeburgij Iohannes, Otho, Conradus, fratres Marchiones, per arbitros litem diremerunt cum præfule Misnense, propter eas villas, quas rex Bœmiæ præfule ademerat, & maioribus Marchionum dederat, estq; satisfactum voluntati præfulis.

M C C L X X V I.

Fluminum inundatio passim agros & villas perdidit, & (vt nonnulli scribunt) montes destruxit, ipso mense Augusto. Meminit eius eluionis Ditericus Engelhusius, & pontes maximos fractos recenset Traiectinum, Francofordianum, Heidelbergium.

Inundatio.

Canonici satisfecerunt Hebræis, & scœnore sumptam pecuniam, tempore caritatis, soluerunt pro ciuibus, nempe mille quingentos & sexaginta florenos.

Liberaltas.

Eodem anno Ditericus Marchio Misnensis grassatores è nobilitate & vulgo, quatuor & triginta, capitis pœna affici imperat.

Supplicium grassatorum.

M C C L X X I I I.

Hic annus, insignis obitu aliquot virorum generosorum Diterici Marchionis Lansbergij, Alberti comitis Orlemundani, Othonis Vinariensis, Henrici Suarceburchij, Alberti Glichenensis.

Meinhe-

M C C L X X X V.

Meinherus Burggravius Misnæ pomerium ampliat, & mœnibus Afranum includit cœnobium, permisso Leonis præpositi.

M C C L X X X V I.

Synodus
Numburgia.

Bruno præsul Numburganus, cum Vuitigone Misnense & Henrico Mersburgio agit conuentum: in quo decretum Honorij v. Pontificis promulgatur, contra eos, qui bona Ecclesiastica alienarent aut diriperent. Bruno nis valuit præ alijs auctoritas, quia è comitibus Quernfurdi natus fuit, & prudentia atque eruditione plus potuit.

M C C L X X X V I I I.

Henricus Marchio Misnensis, primus Turingiæ Landgravius, princeps magnanimitate, gloria, diuitijs potens, obit Dresdæ x v. Febr. inde Misna sistitur, donec sacra solita fierent, postea in cœnobio Veterocellense tumulatur. Fuit hic Princeps trigamus, vxores enim habuit Constantiam Aufriacam, Agnetem Boëmam, & Elizabetham Misnensem: in liberis infelix, propter Albertum, cognominatum Degenerem: qui & fratrem odio profectus est, & erga filios proprios animum exiit paternum.

M C C X C.

Comitia
Erfurdiana.

Comitijs Erfurdianis, quæ Rodolphus rex Romanorum indixerat, harum terrarum præfules interfuerunt: item Albertus Landgravius cum Friderico & Dicemano filijs, & Fridericus Marchio Misnensis. In ijsdem comitijs

tijs trabibus cuiusdam domus fractis, Fridericus comes Auenbergensis, Henricus Suarceburgius, Germarus Zigenhanus, Bellingerus Mellingus, Burchardus præfectus Vuartbergius, morte miserabili interierunt.

Eodem anno præsul Vuitigo sera ductus pœnitentiâ, quòd dicecesim suam bello exhauserat in Lusatia, cœnobium Mariæstellam, duobus à Budisina milliaribus condidit, cuius procurationem, ob formam religionis, committit abbati Veterocellensi.

Hoc tempore, eiusmodi inscriptionem legimus, Vuencesslaus Dei gratia rex Boëmiæ, dux Cracouiæ & Sandomeriæ, Marchio Moraviæ, S. Ro. Imperij per terras Misnensem, Orientalem & Pleisensem vicarius generalis.

MCCXCI.

Vuitigo præsul cum Friderico Diterici Marchionis, cognomento sapientis, filio, bellum inauspicatum gerit, quem cum ab obsidione oppidi Pirnæ præsul primùm repelleret, adolescens Princeps factus irritior, copias instaurat, Pirnam expugnat, Dresdam capit, Scharfenbergum occupat. Præsul cum quò se tutò reciperet, præsidium non haberet, ad Vuernerum antistitem Moguntinum confugit. Interea & arx Stolpena illi eripitur. Tandem Henrici Mersburgij, & Brunonis Numburgani patrocinijs vix efficit, vt in sedem pristinam restituatur.

Præsul bel-
lator.

Eodem anno idem Marchio, qui tum Sufelicij habitabat, delectatus venationibus, cum forte lassus Hirfestei nam, arcem ad Albim sitam, venisset, toxico in cerasis dato, de vita tollitur. Sufelitij conditus iuxta patrem.

Marchio
sublatus ve-
neno.

MCCXCII.

Inter fratres Marchiones Misnenses Fridericum & Dicemanum,

Bellum.

manum, & inter Iohannem Brandenburgium, qui tertius prælio, conditiones pacis quærebat, controuersia in hoc oppido componitur. Eberhardus Anhaltinus è vinculis dimittitur.

MCCXCIII.

Bernhardus præsul.

Vuitigo post damna multa collegio illata, anno sepsionis septimo & vigesimo moritur, 11. Non. Martij. Ei succedit Bernardus Misnensis præpositus, ex eadem Cameniorum gente, vt quidam annotarunt. Hic senex admodum, cum viro inquieto, & ad egestatem redacto succederet, difficiliorem & magis onerosam habuit functionem. In initio, controuersia inter ipsum & Fridericum Marchionem ac Palatinum Saxonie fuit, quæ bonis conditionibus sedata.

MCCXCIIII.

Frigus.

Magna frigorum vis extitit, & in exercitu Adolphi, qui Fribergi hiemabat, plurimi tabe & inedia confecti extinguntur.

MCCXCV.

Marchionem Fridericum integerrimum, & valde afflictum Principem, Engelhusius scribit expulisse præfulem Misnensem & canonicos, & è templo cathedrali fecisse horreum, quam calumniam ortam arbitror ex aula Adolphi regis Romani, qui maxime hostili in Misnenses animo fuit, & suæ cupiditatis ac violentiæ voluit extare prætextus aliquot in vulgus, cur patris Friderici iniusti & inhumani Principis voluntatem exequeretur. Vndè fortasse talia per eius militem sparsa sunt figmenta: nec reticissent

cuiſſent illam prophanitatem annales cateri, cum ne minima quidem contumelia in ſacerdotes ſint ſilentio prætermiſſa, quales ipſius fuerunt Adolphi, de quo iſta tradita,

Mactauit clericos ſentes, templiq; clientes,

Virgineum violans cætum, quod non fuit æquum.

Aras deſtruxit, plebs ergo plurima luxit.

Traxit ab Eccleſiis mulieres, dans ſcleratis,

Veſtibus exutas, & miſit currere nudas. & alia indi-

gniora, quæ in Chronico Lipſienſe legimus.

MCCXCVI.

Adolpho regi Romanorum arx & vrbs Miſna, poſt captum Fribergum tradita deditioe ſunt, vt ſcribit Siſfridus Miſnenſis preſbyter, qui hac ipſa tempeſtate vixit. Præfectus vrbi datur Siſfridus comes Anhaltinus. In pro-

Miſnia ſub
Adolpho re-
ge.

uincia Miſnenſe & Orientali vicarium regis agit Henricus comes Naſſaënſis, vt monumenta diplomatum Miſnenſium teſtantur.

MCCXCIX.

Bernardus præful obit v. Idus Octob. qui ad inſtaurandas ſeruandasq; ſuæ diœceſis reliquias, oppidum Pirnam regi Vuenceſlao, Drefdam Henrico Marchioni vendidit. Literæ Alberti I. Regis venditionem comprobantes, Noribergæ ſunt ſcriptæ. In locum demortui præfulis declaratur Albertus III. præpoſitus Miſnenſis, è generoſa comitum Leiſneciorum familia. Arcem Stolpenam hic recuperauit. Obiit eodem anno Henricus Marchio Alberti Landgrauij filius, qui Aldenburgi habitauit: ſepelitur in Veterocella, & ibidem Fridericus eius filius reconditus.

Albertus
III. præful.

MCCC.

Osterhil-
dis.

Osterhildis sacerdos S. Crucis, quæ exemplum appellatur sanctitatis, v i i. Cal. April. obit. Hoc anno primum celebratio Iubilæi Romæ instituta fuit.

MCCCII.

Adolphus
rex occisus.

Adolpho rege occiso, succedit Albertus, ad quem Papa scribit, Occidisti & possedisti, & quia erat Cocles addidit, Imperatorem oportere Argum esse. Hic bella Adolphi in Misnia acriter continuauit. De quo extant hi rithmi,
*Post annos domini duo sunt & mille trecenti,
Albertus Dux Australis, prostrauit Adolphum,
Regem Romanum, regno successit eidem.*

MCCCIII.

Litteræ sequentes, mandato Principis, & præfulis permissu, ad valnam basilicæ appensæ sunt, de puero in Turingia à Iudæis miserabiliter occiso.

De puero
à Iudæis oc-
ciso.

Nos Fridericus, Dei gratia, Misnensis & Orientalis Marchio, tenore præsentium recognoscimus, publice protestando, quòd dum à carissimo parente nostro, D. Alberto, Turingiæ Landgrauiò, de arce Vuartberg, in celebre oppidulum nostrum Vuifenseham mitteremur, ea quæ de passione boni & innocui pueri Conradi, iam passim diulgabantur perscrutaturi: inuenimus beatum ephelum, in vinearum custodiaro iacentem, aspectu quidem non nimis horribilem, sed amœnum & incundum. Quædam enim maculæ albæ, & rufulæ in facie eius, & pectore tenerimo apparebant. Ad hæc omnia corporis membra, tam maiora quàm minora, adeò flexibilia, ac si uiueret, existebant. Præterea sub singulis vnguibus digitorum, & manuum, & pedum cicatrices vulnerum videbantur: quæ farina

fina pasta, obturata & oblita erant: vt oculi intuentium facilius fraudarentur. Caterum cum corpusculum ipsum ad eadem beati Petri, oppidi modò dicti, honorificè delatum esset: vidimus claudum quendam, gressum, intercessione felicissimi adolescentis, recipere. Insuper relatione multorum prudentum ac discretorum vtriusque status virorum didicimus, plurima signa & miracula ibidem per felicitis pueri ossa, diuina clementia perpetrata. Hæc bona fide contigisse omnia protestamur. Ad quæ quidem ad vnguem exploranda, mandato & iussu parentis nostri piētissimi præscripti, obstricti, & inducti sumus. In quorum omnium testimonium & munimentum sigillum nostrum præsentibus est appressum, x i i Calend. Sept. Anno à natali Christi M. ccc. iiii. Simile quiddam legitur de puero Bacherachensi & Tridentino.

MCCCVIII.

Hermanus & Henricus comites Orlemundani, Frederici Turingiæ Landgrauij sorotij nominantur.

MCCCXI.

Pluuiæ corruerunt gramina, segetes, vineta: secuta fames & pestis.

MCCCXII.

Albertus iiii. præsul obit v. Non. Martij. Eius pontificatus, intra annos tredecim, publicis calamitatib. multis extitit insignis. Adolphus Romanorum rex ferro necatur, filius eius capitur, Vuenceslaus Boëmorum rex extinguitur veneno. Sueui ceduntur ad oppidum Luccam in Osterlandia, Bolislaus rex Boëmiæ à Iohanne Botelstenio dormiens interficitur. Albertus Imp. occiditur à patruale in nau, Rhenū transiturus. Dicemanus Marchio Misnensis

Mala publica.

Vilhelmus
præful.

Vuitigo
II præful.

Lipsiæ in templo obtruncatur. Philippus Nassaënsis Romanorum regis frater transfigitur in prælio, Fridericus Turingiæ Landgravius ad Hanam capitur. Tempestate imbrium pereunt segetes, lue pestis intereunt homines, bellis multæ vastantur regiones. Alberto defuncto præful Vilhelmus succedit, à quibusdam omissus, fortasse quia designatus tantum fuit, aut munus alterius obiit vicarium, aut bellorum tumultu non potuit frui possessione libera. In libellis duarum donationum nomen ipsius inueni, quod in vulgaribus Catalogis non legitur. Vilhelmum sequitur Vuitigo II. Othonis Burggrauij Leisnicioj frater, Decanus Misnensis.

MCCCXIII.

Hermanus Burggravius Misnensis memoratur: eius filij Meinherus & Albertus, & Vuitigo Decanus Misnensis, amborum adolescentum auunculus.

MCCCXIII.

De hoc anno rithmus ait antiquus,
Cruciferi. *Ibant cruciferi clypeis habituq; seneri.* Erant homines vagi, cruces portantes manibus, & clypeos de humeris, & induti loricis ferreis. Viuebant eleëmofynis, & desidiã monachorum carpebant.

MCCCXV.

Marchio
in bello op-
petit.

Fridericus Marchio cognomento Claudus, Friderici Fortis Landgrauij filius, in oppugnatione arcis Zuencanæ prope Lipsiam sagitta traicitur, & in cœnobio Veterocellenfē conditur Idibus Ianuarij. Hic Ruspam oppidum abbati dedit.

Aqua-

Aquarum eluisionem & duos Cometas vnus anni fa- Fames tri-
mes triennis consequitur, qua multi mortales perierunt. ennis.
Hic tamen annus postremus, difficilimus fuit, de quo
extant rithmi eiusmodi,

*Albani festa denarrant tristia gesta,
Terram portentis tetigit manus omnipotentis,
Imbribus innumeris merguntur gramina quauis,
Brutaq; cum stabulis pereunt, atque oppida villis.*

Est & vnicus versus apud Ditericum Engelhusium, cuius ex-
trema vox, anni numerum literis continet, nempe eius-
modi,

Vt lateat nullum tempus famis, Ecce C V C V L L V M.

Anno eodem post mortem Henrici V I I. Imperatoris Schisma
ambitus ingens fuit, & comitia turbulenta. Ludouico in imperio.
Bauaro studebant Petrus Moguntinus, Balduinus Treui-
rensis, & rex Boëmiæ. Friderico austriaco Henricus Co-
loniënsis, Albertus Dux Saxonie, & Rodolphus Palati-
nus. Ad comitia illa Vualdemarus Brandenburgius non
venit, & vtrunque Principem lactauit modò literis, modò
nuncijs: ipse autem conabatur Henricum patrum effer-
re, vt in supplemento Lamberti legitur: cui non modò di-
tionem Brandenburgiam orientalem obtulit, sed etiam
Misnie ciuitates, quas hæcenus tenuerat, ei possidendas
tradere voluit. Deferto à principibus Vualdemaro Mis-
nensis Marchio, Fridericus armis sumptis maiorum suo- Fridericus
rum bona recuperat, in Turingia, Isenacum: in terra ori- fortis.
entali, Lipsiam, Grimam, Torgam: in Pleisense, Alde-
burgum in Misnia, Fribergum, Misnam, Hanam, Oscha-
cium: tum duas vrbes imperij, Zuiccam, quam condidit
aut instaurauit Fridericus Barbarossa, Chemnicium,
quam Lotharius Imperator, quas ei confirmauit socer Lu-
douicus Bauarus Imperator.

M C C C X V I.

Fridericus Marchio, Henrici I. Landgrauij filius, ex Elizabetha Malticia, obit Dresdæ VII. Cal. Maij, qui per urbem Misnam in Veterocellam deportatur, ad patriam monumenta. Hic cognomine appellatus, à vehementia Clemme, quasi rigorosus.

MCCCXIX.

Franciscanorum generalis.

Burchardus comes Maufeldius, minister ordinis Assisiatis in Saxonia, numero vigesimus hac transijt, propter doctrinam & nobilitatem in magno precio habitus.

MCCCXX.

Vuitigo præsul Vlrico abbati Chemnicensî auunculo suo, dignitatem archipresbyteri donat, eiq; ius parochiæ Chemnicensis assignat.

MCCCXXIII.

Fridericus Grauis & Elizabetha mater eius parochiam Mitbedensem subijciunt præfuli Misnensi.

MCCCXXIX.

Nascitur Friderici Grauis Turingiæ Landgrauij, primus filius Fridericus, Rochlicij, in partu matris periculoso atque difficili: moritur albus Non. Decemb. tumulatur Misnæ.

MCCCXXX.

Nascitur in hac vrbe Sigismundus, Friderici eiusdem filius secundus, qui postea successit Gebhardo præfuli Mers-

Mersburgio, vt in fragmento Chronici Oſchaceniſis legi.
Erneſtus hunc confundit cum altero Sigismundo primi
Electoris filio, præſule Vurciburgio, de quo infra di-
cetur.

MCCCXXXIIII.

In die Lucæ Euangeliftæ, vt ait Rythmologus Er-
furdianus,

Arboribus magnam dat nix inopina ruinam.

Nix fran-
git arbores.

MCCCXXXVII.

Copioſus prouentus frugum, vini, leguminum, fructu-
um. Obijt Hermanus Burggrauius Miſnienſis vi. Calend.
Nouemb. deportatus in Veterocellam, cùm ante ſex dies
obijſſet Vilburgis eiufdem vxor.

Copia fru-
gum.

MCCCXXXVIII.

Rurfus ſecundum eundem Rythmologum,

viſæ percelſa locuſtæ,

Et veluti nubes, vmbra fecere volantes

Quas niue mox truce, proſtrauit lux altera luce.

MCCCXL.

Erant inter Franciſcanos quidam Entuſiaſtæ, qui de
extremo die vaticinarentur, auctore Iohanne quodam
De rupe ſciſſa: ſed hic in carcere detentus, vſque ad diem
quem præſtituerat, ſenſit à dæmone ſe deluſum, & eius af-
ſectæ ad mentem redierunt. Iſ terror ad vſque Ludouici
Imp. aulam peruaſit.

Entuſia-
ſtæ.

M C C C X L I I.

Eluio. Albis exundans XII. Cal. Aug. multos hinc inde pontes rupit, & in his Misnensem.

Lutholdus & Iohannes comites Torgani memorantur, in quadam causa præfulis. Iphis adempta vrbis potestas erat ab Adolpho rege, ante annos triginta septem.

M C C C X L I I I.

Inundatio. Albis rursus exundans I I I I. Id. Martij, sustulit etiam pontem Dresdensem. Rythmologus,

Præcedis festo, rogo te non immemor esto,

Dilunium rumpit fontes, & tres quoque pontes,

Posthæc Gregori sub festo nobiliori,

Undosa glacie Dresdensis pons ruit, eu, uæ.

Eodem anno Vilhelmus, dictus postea Cocles, Frederici Grauis filius, in hac vrbe nascitur X I I. Cal. Ian. post in hac idem vrbe sepelitur, vt infra referendum erit.

M C C C X L V.

Adelheidis Schleincia moritur, sepulta ad latus Cunemani mariti, iuxta baptisterium in æde Afrana.

Gemellus
partus D. I.
cissæ.

Mathildis Friderici Grauis vxor, V I I. Idus August. Annam & Claram gemellas in arce Misnense parit, quas filia Beatricæ Suselicensis sacerdoti tradit educandas. De alio partu gemino vnus principis in hac familia, non legi-

M C C C X L V I.

Eadem Mathildis obit V I. Non. Iulij, in cœnobio Veterocellense sepulta. Rursus id notatur rythmis huiusmodi,

Post

Post M. post tria C. post XL. bis tribus aucta,
Sensit Salza ignem, & Misnensis Principis ensem,
Inclita Matbildis moritur, quæ Principis vxor.

Vrbs cre-
mata.

MCCCXLVII.

Vuitigo II. præsul, obit v i i i. Calend. August. anno
fessionis quinto & vigesimo, sepultus in cœnobio Crucis
ad Albim. Eius pater, vxore consentiente mutat habi-
tum, & fit monachus Veterocellensis: vxor eum secuta,
etiam velamen sumit. Hic præsul Ecclesiam Misnensem,
antecessorum negligentia, bellorum quæ in his regioni-
bus, inter reges Romanorum & Marchiones Misnenses,
diuturnitate admodum labefactatam, in aliquem digni-
tatis statum reponit, ac eius auget terminos. Oppidum
Nossam ad Muldam, inter Misnam & Henicham situm:
Libetalam ad Albim inter Pirnam & Stolpenam are suo
comparat. Arcem Mogellanam instaurat, Pirnam ad
certum tempus redimit. Decretum antiquum Gregorij
I I I I. contra aduersarios Ecclesiæ promulgat. Successor
ei datur Iohannes I. Isenbergius.

Iohannes
I. præsul.

MCCCXLIX.

Hic annus aliquot calamitatibus fuit memorabilis.
Friderici Grauis Marchionis obitu, terræmotu, peste,
Iudæorum excidio, luporum rabie, flagellantium exilio,
de quibus rythmis his perscriptum est,

Calamito-
sus annus.

*Pestis regnavit, plebis quoque millia stravit,
Insolitus populus flagellat se seminudus,
Contremuit tellus, populusq; crematur Ebraus,
Inclitus atque pius Princeps obiit Fridericus.
Fit terra dominus Fridericus filius eius.*

Isti plagipatidæ aut plagiferi pileos gestabant rubrâ infi-
gnitos

Flagelli-

Constanti
nus impo-
stor.

gnitos cruce, incedebant tota ferè facie velata, scapulis & tergo, quibus plagas acciperent, nudati. Flagra erant ferro acuminata, aut cathenis rigentia. Cum in se vim exercerent, ad terram prostrati, canebant lingua vernacula, & alios alliciebant, quadam simulata sanctimoniaz specie. Ex eorum numero Constantinus quidam, qui se filium Dei affirmabat, seque moriturum & resurrecturum dicebat, ante gradus templi Mariani, in focum incensum in hac vrbe viuens conijcitur.

M C C C L.

Tubilæi
celebratio.

Tubilæi celebratio à Gregorio x i. permiffa est præfuli Mifnensi, quæ ante id tempus in hac vrbe audita non fuerat. E concursu exterorum magnæ opes acquisitæ sunt, & aucti canonicorum reditus sunt in posterum.

Præful in
chorea mor-
tuus.

Eodem anno Iohannes præful Numburganus è Mel-
dingia familia, suum natalem agitans, in media chorea, cum inter duas saltaret mulieres, mortuus cõcidit. Huius fit mentio in Chronicis Magdeburgijs, & supplemento Lamberti. Desinit id ipsum supplementum in hoc anno, quod continuauit monachus Erfurdianus, vsque ad Caroli IIII. Imp. annum nonum.

Ante festum Paschatis insolitæ fluminum inundationes.

M C C C L V.

Duo Vespillones capite truncati.

M C C C L I I I I.

Meinherus & Bertholdus fratres, & Burggrauij Mifnenses, comites Hartensteinij vixerunt: Ienichinus & Erenfridus Schleinicij in Afrano sepeliuntur. Pestis grassatur in cænobijs sanctæ crucis & Mulbergi.

Pestilen-

MCCCLVIII.

Pestilentia in hac vrbe grassata est,
Bertholdus Burggravius vitam finit mense Octobri,
relictō Bertholdo filio.

Pestis.

MCCCLIX.

Deciditur controuersia inter præfulem Iohannem &
Iohannem abbatem Chemnicensem, de visitatione mo-
nasterij: abbas causa cecidit, iudicio Innocentij v i.

MCCCLXII.

Fuit inopia frumenti, filigo duobus florenis empta,
per hanc ditionem, & vicinam.

Fames.

Eodem anno Fridericus, Baldasar, Vilhelmus fra-
tres Landgrauij Turingiæ, à Ludouico Romano Brande-
burgo, Marchione Palatino Rheni, & duce Bauariæ aum-
culo, ius patronatus acceperunt in Lubena, Archidiacono-
natus in Lusatia, idēq; obtulerunt Ecclesiæ Misnensi.

MCCCLXIII.

Denuo vehementi peste laboratur. Obit v i. Cal. Ian.
Iohannes Stoius præpositus, qui propter ædificia instau-
rata secundus fundator Afrani cœnobij, appellatus est.

Pestis.

MCCCLXVII.

Bolco dux Silesiæ, dominus in Furstenberg & Sueid-
nitz, & Marchio Lusatiæ parochiam Lubenensem resignat
Ecclesiæ Misnensi.

MCCCLXX.

Moritur

Moritur Iohannes I. præful, Non. Ian. in sede eius ponitur Ditericus III. de Goëcha familia, Misnensis Decanus, & Budisnensis præpositus, qui cum pro confirmatione sua, Romam ipse contenderet, morte præuentus in via, ad possessionem non venit.

Ditericus
III. præful.

MCCCLXXI.

Nicolaus Becherer consul Misnensis sedat controuersiam inter Canonicos & ciues.

Amator
furiosus.

Amavit eo tempore adolescens puellam vicini, filiam, sed ab ea contemnitur, & cum ludibrio repudiatur. Amor eius in iram versus & furorem, cum eam diebus Bachanalibus à choreis redeuntem, obuiam habuisset, ferro eius faciem scædat, & idem mox in pectus adigit. Id cum in crepusculo factum esset, fuga euasit.

MCCCLXXIII.

Conradus
II. præful.

Conradus II. præful fit, de nobili familia Kirchbergia, quod in monumentis inueni: nam catalogi inter se non consentiunt, & alias duas familias ponunt. Hic Cotschenbrodanos & Mogellanos vineta plantare docuit, & eadem transfulit in Vuartam superiorem & Gosliciam pagos. Eius suffraganeus, vt vocant, fuit Franco, præful Zerossensis. Ante hunc Franconem in Ecclesia Misnense fuisse suffraganeum non legi: vndè circa hæc tempora momentum istum institutum conjicio.

Suffraganeus
præfulum
instituti.

Burggrauij Misnæ Meinherus & Bertholdus, nominantur in quodam diplomate: & fuerunt hi duo patruelles, sub tutela Meinheri.

Conuentus Franciscanorum Misnæ habetur, scæuit pestilentia contagio.

MCCCLXXV.

Impetrat

Impetrat ab Urbano Pontifice Carolus IIII. Imperator, vt antistiti Pragensi, tanquam legato apostolico subijcerentur, Ratisbonensis, Bauenbergius, & Misnensis præfules: sed pro sua quisque parte, ne fieret, propugnauit fortiter: cumq; post biennium moreretur Carolus, libertatem eorum pristinam amplius nemo mutare cogitauit.

MCCCLXXVIII.

Conradus præful obit VI II. Calend. Iunij. Hunc virum disciplinae studiosum fuisse, inde constat, quòd instituire cœperit cum collegij emendationem, tum Ecclesiarum omnium inspectionem: sed in bono & salutari conatu, non sine suspitione, morte præripitur. Post cuius obitum certatum in collegio est, cumq; studia factionum magna essent, nequa pars alteri honorem deferret, ad homines externos spectarunt: alij censuerunt Pragensem, sedis apostolicæ legatum, alij antistitem Lubecensem euocandum. Iohannes Pragensis, de Genzenstena familia, Pauli filius, vir munificus, & magna grauitatis opinione, primas tulit, sed Misnæ tamen nunquam resedit: labores fugiens, honore contentus, & titulo.

Schisma.

Iohannes
II. præful.

MCCCLXXIX.

Iohannes præful, misit Chemnicensibus subsidium, quorum vrbs tota, die VII. August. noctis tempore, fuerat cremata.

MCCCLXXX.

Fridericus Strenuus Marchio obit VII. Calend. Iun. vltimus in Veterocella sepultus.

Præful Misnensis moritur Pragæ III. Calend. Dec. & ibi-

& ibidem sepelitur. Fuit per totam Germaniam maxima pestilens.

Pestis.

M C C C L X X I.

Contentio in collegio sacerdotum, de summo gradu dignitatis, quæ aliquot annos inter nobilitatem ambitiosam durauerat, sedari nondum potuit. Id cum delatum ad Urbanum v i. esset, ad tollendum schisma, dedit ipsis, quem & antea destinauerat Lubecensem, cui Pragensis fuerat prælatus, Nicolaum videlicet primum. Erat is Monachus Dominicanus, Prior & lector conuentus Paulini Lipsiensis, vt scribit Crancius: tum Decanus factus Misuentis est, & postea antistes Lubecensis, pontificis (vt dictum est) autoritate. Ipse autem literis assuetis & quieti, gubernationem illam difficilem propter negocia ciuilia, sustinere non potuit, & se præfulatu Saxonico abdicauit. In Misnensem missus Ecclesiam, nihilo tranquilliozem habuit administrationem, nam cum Ludouicus antistes Magdeburgius, nescio quibus iniurijs laesissus, pagos in ditione Mogellana & Vurcinense vastaret, quod in hunc diem desertæ aliquot villæ testantur: præsul hic simplex exarsit, armacq; sumens necessaria, antistitem se longè potentiozem, duobus leuibus prælijs victum ab iniuria compellit desistere, & diui Victoris diem x i i i. Cal. Octob. in rei memoriam statuit posteris solennem. Captiuos Saxones antistiti remittit sine precio: qua modestia, & ipsum antistitem, & Fridericum Landgrauium Turingiæ eius fratrem, sibi placatos reddidit & amicos. Tempore eius administrationis, Ludouicus eius aduersarius, qui erat Moguntinus & Magdeburgius antistes, item Halberstadius & Bauenbergius administrator, cum in oppido Calba ad Salam fluium, Bacchanalia ageret, & choreas duceret in loco publico, orto incendio inopinato, cum per scalas è curia euadere prope-

Nicolaus
I. pr.

Præsul mi
litaris.

Præsul ca
dens in cho
ca moritur.

properaret, impeditus veste mulieris, quã manu ducebat, gradib. ligneis ruptis, & circiter trecentis hominibus vnã cadentibus, eo casu collisus, solus expirat, vt prolixè scribit lib. 10. Metropolis suã Crancius.

MCCCLXXXII.

Præful Misnensis Venceslao Romanorum regi exacti-ones pendit per biennium, causa literis non expressa. Idem Venceslaus Iohannem quendam doctorem Theologia, patria Germanum, in flumen Vultaham iubet conijci, qui coram rege dixerat, eum regio nomine indignum, qui regnum non didicisset aut sciret administrare: id autem fecisse suasu obscuri hominis Puchniconis præfulis. Eum Puchniconem cum auarum esse rex sciret, iussit ex arario suo tantum auri sumere, quantum efferre posset. Latatus ille regia munificentia, non solum tunicam amplam impleuit, sed etiam perones rusticis vsitatos induit, quos cum simili modò referisset, progressurus loco, se mo- vere non potuit. Rex illius stulticiam irridens exui iubet, & onere illo spoliatum, à suo conspectu eijci.

Auarus
sacerdos.

Obijt Henricus Schleinicus, qui tale habet in pau-mento epitaphium. MCCCLXXXII. obijt strenuus famulus Henricus de Schleinitz. Illo tempore non ampli- or virorum nobilium fuit titulus, quàm vt strenui famuli nominarentur, quod & monumento hoc, & literis multis probari potest. Equites vero aurati, vt dicerentur, mi- lites. Cum decrescit virtus, titulorum crescit arrogancia.

Titulorum
arrogancia.

MCCCLXXXIII.

Burchardus abbas Veterocellensis, propter inopiam bona quãdam vendere præfuli Misnensi, maluit, quàm ab vsurarijs exhauriri.

Præful

MCCCLXXXV.

Iohannes
III. præful.

Præful Nicolaus obit 111. Idus Febr. conditus in cœnobio sanctæ crucis ad ripam Albis, in sedem eius locatur cœnobitate Iohannes 111. de gente Kittelitia, dominus Baruti. Huius temporibus Antonius Veterocellenfis abbas, chymia deditus, & rerum sacrarum negligens, à suo munere depositus, redigitur in ordinem.

MCCCXC.

Obijt x111. Calend. Ian. Hencelinus Schleinicius, Canonicus Afranus, in templo ibidem sepultus.

MCCCXCII.

Erenfridus de eadem familia in Afrano fuit præpositus, Vlricus de Maltitz ab illo secundus.

MCCCXCIII.

Rector
scholæ ex e-
ruditione iu-
dicandus.

Decretum à præfule est, vt rector scholæ ab ipso Parocho, non à Parochialibus eligatur: neq; eligatur (vt diplomatis vtar verbis) secundum sortem, sed secundum artem.

Philippus quidam Alencorius Germaniam peragrat, pontificis legatus, vt inuitaret homines ad celebrandum Iubilæum.

MCCCXCIIII.

Incendiarij, ab Erfurdianis immisi, rogo imponuntur. Albertus Burggravius Leisnicensis, dominus in Penica, & Fridericus Schonburgius, dominus in Glaucha, inter se dissident, quibus arbiter inter Ecclesiasticos datus præful Misnensis.

Illustris

MCCCXCVII.

Illustris domina Catharina, Friderici cognomento Strenui vxor, Henrici comitis Hennebergij filia, obit Idibus Iulij. Ex hac vrbe traducta Veterocellam, & ad latus mariti vltima condita. Vidua vixit annos decem & septem.

Hac Catharina cubat tumba, quæ gloria matrum,

Illustrisq; fuit quæ studiosa viri.

Oderat hæc luxum, nec pulchra monilia gessit,

Indelibata simplicitatis amans.

Prima dedit partu, primum electoris honorem

Qui tulit, eximio præmia digna viro.

MCCCXCIX.

Vilhelmus I. Marchio, cognomento Cocles, iubilæum agit permittente Bonifacio I X. Pontifice, Iohanne III. præfule. Aucti reditus templi accessione viginti milium aureorum.

Vilhelmus
Cocles.

MCCCC.

Vilhelmi Marchionis vxor Elizabetha, Iusti ducis Morauie filia, obit X III. Calend. Decemb. in choro basilicæ hic sepulta. Hæc in nostris Stemmatibus, & Annalibus Ludomilla nominatur, patriæ suæ fortasse nomine: sed lapis sepulchro impositus Elizabethæ nomen habet, sic enim est inscriptus. Anno Domini MCCCC. crastino Elizabethæ, obiit illustris domina Elizabeth, filia Marchionis Morauie, Landgrauiæ Turingiæ, vxor Vilhelmi Marchionis Misnensis.

Hieme in agricolâs & peregrinatores lupi sæuierunt, præter solitum.

Lupi.

M C C C C I.

Senatores
quatuor pu-
niti capite.

Vifus cometa est, in fine Februarij. Inter præfectum urbis Zuiccatiæ & Senatum, quibus de causis ignotum est, orta simultas, & consecuta contentio: quam animo adeo iniquo & iracundo tulit Dux Fridericus, vt euocatis quatuor senatoribus, Petro Mergentalio, Iohanne Ditmaro, Iohanne & Stephano Guldenijs, eos capite plecti iuberet: sepulti sunt in Afrano, sub vno lapide. Burggrauij eius temporis fuerunt Henricus & Meinherus, fratres. Præfectus vrbi Christannus Vuicelebius, cuius insignia cernuntur in fornice templi Afrani.

M C C C C V.

Thimo
præful.

Iohannes III. ætate confectus, consensu collegij, dignitatem resignat, cognato suo Decano Misnensi Thimoni, de generosa Colditiorum familia, cuius propinquus Otho graciosus apud Duces Saxonie fuit. Cum collegio suo Thimo raro consensit, & canonicis in omnia vicia prolapsis, grauem se censorem exhibuit: quos tamen nec monendo nec obiurgando, compellere ad vitæ incorruptæ & modestæ officia valuit. Ipse factus legatus Roperti Ducis Palatini, Romanorum regis, vasa aurea argenteaq; aut oppignerat aut vendit: & a latronibus in via spoliatus, vim pecuniarum magnam amittit. Suffraganeum habuit Nicolaum Cathosensem. Hic Ropertus rex, non dictus est Paruus, vt multi scribunt, & in his Cuspinianus; sed (vt Pirnense Chronicum habet) *Herzog Klem*, quasi dicas, Rigorofus, eò quod fortiter hostes Reip. pressit, quæ ibidem ratio additur. Clemma autem pressuram seu *Druck*, nostrate lingua significat. Thimone præfule ad titulum facta adiectio est, vt scriberetur, Timo Dei & apostolicæ sedis gratia, cum antea sedis apostolicæ nomē fuisset prætermisum.

Prodigali-
tas præfulis.

Ropertus
rex Roma-
norum.

Augmen-
tum tituli.

Vilhel-

MCCCCVII.

Vilhelmus Marchio è viuis eripitur 1111. Idus Feb. ad
 latus vxoris sepultus in templo cathedrali, cum eiusmodi
 inscriptione. Anno Domini MCCCCVII. die Cine-
 rum obiit illustris Princeps Vilhelmus, Marchio Misnen-
 sis, Turingiæ Landgravius, Palatinus Saxonix. C. A. R. I.
 P. Dies Cimrum vocatur, proximus ab extremo ne die
 Bacchanalium, cum solenni ceremonia cineres in capita
 hominum spargerentur.

MCCCCX.

Ventus vehemens multa destruxit ædificia x. Cal. Feb.
 die Felicis, qui cum sit à suis discipulis interfectus flilis &
 subulis: ideo De pincis appellatum est ab Italis eius tem-
 plum. Obiit 1111. Non. Decemb. Thimo præsul, cupidior
 aulæ quàm Ecclesiæ.

Eodem anno Iacobus quidam, ex hoc oppido natus,
 Pragæ in pauperû collegio professor, & ad diuum Michaë-
 lem vrbis antiquæ concionator fuit: huc scholæ vicinæ mo-
 derator, Petrus Dresdensis (quem Nauclerus non rectè Tre-
 censem nominat) aggressus, è diui Pauli scriptis, & ex Dio-
 nyssij ac Cypriani libris edocet, Testamentum Christi in pa-
 ne vinoq; vtraq; (vt nunc loquuntur) specie, populo esse
 distribuendum: cumq; ritum, vt alios, veræ & veteris eccle-
 siæ, esse à Romanis pontificibus, impietate & flagitio corru-
 ptum, & calicis vsu populo ereptum, sine causa. Id cum
 Iacobo, ipsius Christi verbis persuasisset, primus plebi
 Boëmicæ, iuxta Christi institutum, speciem vtranque, in
 diui Martini templo porrexit atque diuisit, nam ex altero
 templo, cum id facere tentasset, expulsus fuerat. Huic
 omnes hæretici (ait Aeneas Siluius) consenserunt, quòd
 articulum inuenisset in lege Euangelica fundatum, per
 què sedis Romanæ vel ignorantia vel nequitia argui posset.

Iacobus
 Misnenſis
 professor Pra-
 gæ.

Vfus sacra-
 menti sub u-
 traque spe-
 cie.

Hæc Siluius. Hæreticos autem qua fronte dicat eos, qui ipsius Christi institutum, & legem Euangelicam fundamentum habeant, ipse rationem reddet filio Dei, iudici iusto. Huius Iacobi non in nostris solum Annalibus: sed etiam in scriptoribus Boëmicis, Polonicis, Vngaricis, Anglicis, Gallicis, Italicis fit mentio: ab exteris tamen Iacobellus per contemptum appellatur. Fuerunt tum temporis hi duo viri, Iacobus & Petrus, Iohannis Husi socij, quib. annuntantur Hieronymus Pragensis, Iohannes Iesnitius, Stephanus Paletius, Matthias Engeranus, Petrus Lunensis. Petrus ille redijt in Misniam, & ludi moderator fuit primum in patria, deinde Chemnicij & Zuiccauiæ. Hymnos Ecclesiasticos (tum introitus vocabant) de quibusdam diebus festis, item de natali Christi, in quibus Germanica Latinis mixta sunt, ipse magna ex parte composuit, qui vsq; ad nostra tempora in vsu fuerunt.

MCCCCXI.

Rodolphus pr.

Rodolphus de Plaunitz præsul eligitur VI. Idus Ianu. Misnæ, consecratur Numburgi. Antecessoris æs alienum magna ex parte soluit, & Reinersdorfium ad Ecclesiam adiungit. Præfectos & quæstos sine collegij consensu non recepit, nec sine eius scitu dimisit: & singulari fide redditus administravit. Eius suffraganeus fuit Henricus Catholicus. Aulas perpetuò sectatus fuerat, antequàm factus præsul est, utq; muneri suo vacaret præsens, persuaderi non potuit. Ideo cum & absentia præsulis, & vicarij imperium graue collegio esset, dignitas à nobilitate rursus ad virum humilem, post mortem Rodolphi deuoluitur.

Prodigali
tatis effectus

Pæng sce
lerum.

Iudæi propter varias imposturas, & stellationum, in hac tota principum ditione, mulctantur pecunia ingenti. Veneficæ aliquot mulieres rogo imponuntur, sacrificuli earum vsu consuetudine, in ordinem rediguntur, & sacerdotali priuantur officio.

Frideri-

MCCCCXII.

Fridericus Placidus Friderici Bellicosi, primi postea Electoris filius, in hac vrbe nascitur, 1 x. Cal. Sept. In hac etiam vrbe tumultatus, vt suo loco dicitur.

MCCCCXIII.

Tempesta insolita ventorum imbriumq; Non. Aug. Tempe-
ras. secunda hora Pomeridiana oritur. In basilica duas turres, cum septem campanis deiecit: in tectis imbrices tegulasq; in domibus, fenestras & valuas grando diminuit: in collibus & hortis arbores radicitus turbo euellit. Albis & Trebisa extremam pontis partem sustulerunt: vici oppidani ad coenobium vsque Franciscanum fuerunt nauigabiles.

Eodem anno Rodolphus praesul obit, 1 x. Calend. Iul. post cuius obitum magis quam antea vnquam pugnatum est: nam nec collegium ferre praesulum mores, propter suam nimiam licentiam, poterat: nec ipsi praesules, sacerdotum ingenia probare & audaciam. Cum igitur septem menses acerbis animis contendissent, tandem Iohannem Hofmanum, Sueidnicij in Silesia natum, Theologiae in Lipsiense Academia professorem, & Canonicum Misnensem, suffragijs communibus nominant. Hic est numero Germanorum, Rector fuit vltimus Academiae Pragensis, cum tumultu Hussitico, ad locum mutandum sunt compulsi. Idem cum vitae periculo in dimicatione nocturna Pragae cum aduersarijs armatis certauit. Schisma.

Iohannes
III. praesul.

Pragensium
dimicatio
cum Germa-
nis.

MCCCCXIII.

Iohannes III. praesul ad synodum Constantiensem proficiscitur, ad quos sumptus tolerandos, & oppidum

Nosſam Henrico Oderano, abbati Veterocellenſi vendidit, & à collegio ſuo maiores, quàm vllus maiorum, exactiones poſtulauit: quæ res magnæ ei inuidiæ fuit. Barones Birchij de Dauba proxime arcem Lomam in arcis Hoëſteniæ vicinia habitantes, præſulis villis ſæpe erant moleſti, quos tandem eò adegit, vt locum mutare cogerentur, qui Mulbergum ad Albi emerunt, quod poſtea ad duces redijt, ſtirpe Birchiorum extin&ta. Fuit hic præſul ſuorum temporum vir eruditus. Scripſit quæſtiones Theologicas, cum ſolutionibus. Item, De officio Miſſæ, ad illuſtres Fridericum & Vilhelmum Marchiones, libroſ ſex. Item, Commentarios in tractatum Vincentij de fine mundi: quos cum negocijs abſoluere non poſſet, Iohannem Melcerum, Theologum Lipſienſem, ad ſe euocauit Vratſlauia, vt ſtudio communi eos libros perficerent. Melcerus Stolpenæ in morbum incidit, Drefdæ inter medicorum manus obit, Pirnæ ſepelitur.

Præſul e-
ruditus.

Nix.

Eodem anno vis niuis menſe Octobri vaſtitatem arboribus, pondere diffractis ramis, infert.

M C C C C X V I.

Periculum
in glacie.

Merguntur in Albi duo adoleſcentes, qui in glacie vehiculis oſſeis veſti, in lacunam incidunt, quæ facta erat ad aquam hauriendam.

Zigani.

Zigani genus hominum erroneum & maleficum, ex hac ditione propter furta, ſtellationum, & libidines exterminatur, mandato Friderici Principis.

Frigus &
inundatio.

Hiems tam continua & acris, vt molendinorum vſu ceſſante, frumentum toſtum aut coctum manderetur. Annium tanta ſequitur inundatio, vt fluminum multis in locis pontes, violentia euerterentur.

Eodem anno naſcitur Grimmæ Sigifmundus, Friderici I. poſtea Electoris filius, prid. Calen. Martij, ſepelitur Miſnæ, vt dicetur inferius.

Iohan-

MCCCCXVII.

Iohannes de Schleinitz Canonicus Misnensis, & præpositus Budisinus moritur, frater Henrici & Hugoldi Schleinitz habitantium.

MCCCCXIX.

Obit xv i. Cal. Apr. vxor Erenfridi Schleinitz Elizabetha, ad mariti latus in Afrano tumultata. Coruscationes & tonitrua v i i. Cal. Dec. secutæ pluuiæ & venti.

MCCCCXX.

Tam calida hiems, vt die xx. Martij inciperent florere arbores: die i i i. April. etiam vineæ. Meminit eiusdem Engelhusius, cuius Chronicum hoc anno desinit.

MCCCCXXI.

Pro victoria de Boëmis ante Bruxiam parta, publice aguntur in vrbibus gratiæ. Vrbi tum præfectus fuit Detricus Vuicelebius Equ. de ea eiusmodi rythmos inueni,

Victoria
de Boëmis.

Anno milleno quadringent viceq; primo,

Dominici præsto simul Osualdi quoque festo,

Marchio tunc Misne Fridericus bellat honestè,

Qui prope Brux strauit Boiemos atque fugauit:

Plurima pars læsa, sunt & duo millia caesa.

Gloria sit Christo, pro factò iugiter isto.

Eodem anno Friderici i i. & Caroli i i i i. Imperatoris constitutiones renouantur, nequis bona Ecclesiastica inuaderet, ne sacerdotes aliena curarent, & in iudicijs versarentur. Qui raperet sacram pecuniam, triplo iniuriam penderet. Qui prophana negotia exerceret sacerdos, suo munere & dignitate priuaretur. Mandatum executus est Conradus Dux Silesiæ,

Constitu-
tiones impe-
riales.

dominus Steinauiæ & Vuolaniæ, Decanus Vratislauienſis, iudex & conſeruator conſtitutionum imperialium.

M C C C C X X I I.

Henricus Friderici I. mox Electoris filius, hîc naſcitur, die aſcenſionis Chriſti. Alij natum Lipſiæ ſcribunt, nô verè.

M C C C C X X I I I.

Obijt Dicemanus Grunrodus, ad patris Vlrici latus in æde Afrana conditus. Præſectus vrbi fuit, Boſo Vice-
thumus.

M C C C C X X I I I I.

Hugoldus Schleiniſius Equ. in templo Afrano ſacellum extruxit. In ære circum ſepulchri lapidem hæc verba lecta ſunt,

In vigilia Iohan. ante por. Lat. quinta die menſis Maij, obijt ſtrenuus miles Hugoldus de Schleinitz, amator pacis ac veritatis, fundator huius capellæ, cuius anima requieſcit in pace.

Electo-
ratus
traditus
Marchioni
Miſ-
ſenſi.

Electoris titulus ac dignitas ad Fridericum Landgrauium Turingiæ, & Marchionem Miſniæ transfertur, mortuis Rodolpho & Alberto fratribus Anhaltinis.

M C C C C X X V.

Vilhelmus I I. Friderici I. Electoris Saxonie frater, matre Catharina Hennebergia natus, moritur Miſnæ, ſepelitur Aldenburgi, in æde Georgiana, à ſe fundata.

Eodem anno Vilhelmus I I I. Friderici I. Electoris Saxonie filius, matre Catharina Brunſuigia naſcitur
Miſnæ. In

MCCCCXXVI.

In prælio Austiano, quod die Solstitiali æstiuo commissum est, qui ex vrbe Misna ciues missi erant, vix vno & altero superstite, cæsi sunt. Misi sunt autem præter pediatum, equites viginti. Vilhelmus III. fratris absentis legatus fuit.

Prælium
Austianum.

MCCCCXXVIII.

Fridericus è Misnensibus Marchionibus, primus Saxonix Elector, obit Aldenburgi Non. Ian. ibidem terræ mandatur. Alij Misnæ, alij Reinhardborni tumulatum, non satis prudenter tradunt. Tumba tamen ænea, quæ in sacello principum hîc est, huiusmodi habet inscriptionem, huic principi debitam, non filio, qui Misnæ sepultus est.

Error in
monumento.

Anno Millesimo quadringentesimo xxviii. dominica proxima post circumcisiõis obiit illustris Princeps & dominus, D. Fridericus Dux Saxonix, sacri Romani imperij Archimarschallus, Turingiæ Landgravius, Marchio Misnensis, hîc sepultus.

Igitur tumbæ inscriptio & imago Aldenburgum deferri debuit, quæ nescio qua negligentia filij sepulchro est imposta. Vide infra annum mcccclxiiii.

MCCCCXXIX.

Natalibus Christi ferijs Hufsita Misnensia suburbia & templa cremant, & ulterius progressi totam prouinciam, duce Procopio Boëmo, & Petro Malticio deuastant: equites quadringentos cedunt prope Grimmam. Hugoldus Schleinicius inter cadauera adhuc spirans, inuentus, spoliatur, & priuatur oculis.

Boëmi in
Misniam.

MCCCCXXXII.

Eluuiο.

Albis hoc anno bis effluit. Primò v I. Cal. Martij, al-
ueus ad ipsum pontem ascendit: durat inundatio quadri-
duum. Iterum Cal. August. catarrhacta cœli totum pon-
tem euertit, murosq; meridiem versus deijcit: durauit ea
vis aquæ ad diem vsque quintum. Harum inundationum
mentio in Vandalia Crantij.

MCCCCXXXIII.

Fames qua-
driennis.

Solis eclipsis fuit, mense Iunio: Cometa luxit Septem-
bre. Secuta quadriennis frumenti penuria.

Eodem anno, qui in hac vrbe natus erat, Henricus Fri-
derici II. Electoris filius, morte tollitur, anno ætatis ter-
tio decimo x I. Calend. Aug.

Conditur hoc Saxo, cui mortem Dresda, sepulchrum

Misna dat, Henricus principe stirpe satus.

Tollitur in cælum, teneris extinctus ab annis,

Tristitia hic matris prima dolentis erat.

Mortali quicquid de semine nascitur, illud

Mortali pariter conditione perit.

Hiems af-
pera.

Hiemis fuit magna asperitas, à die Martini vsque ad
conuersionis Pauli diem.

MCCCCXXXIIII.

Eluuiο.

Iterum ripa transcendit Albis v III. Calend. Iulij,
Burggrauius Misnæ fuit Henricus præfectus vrbi Diteri-
cus Paccius.

MCCCCXXXV.

Incendia.

Incendio multæ domus conflagravit x IIII. Cal. Iun-
mox quæ reliquæ fuerant, cremantur v III. Cal. Iul.

Ameleis

MCCCCXXXVI.

Ameleis Friderici II. Electoris filia, Misnæ nascitur, qua postea duci Bauariæ Georgio, cognomento diuiti, data est in matrimonium.

Sigismundus Dux Saxoniae v. Calen. Martij sacro initiatur ordini.

Eodem anno Anna Electoris II. filia altera, hic nascitur, Non. Martij, secunda vxor Alberti Brandenburgij, mater liberorum duodecim.

MCCCCXXXVII.

Vilhelmus Sternbergius x. Cal. Octob. cum multis Boëmis captus, à Friderico Electore II. in carcerem conijcitur: Sternbergius numerata pecunia, dimittitur è custodia Rochliciana: vulgus in carceribus perijt, detentum Misnæ, & alijs oppidis, per quæ distributum erat.

Captus ho-
stis Boëmus.

Concilio Basiliensi omnes eruditi in his terris subscribunt, excepto Iohanne Cunone Theologo Lipsiense.

MCCCCXXXVIII.

Nobilitas Brandenburgia bello capta, quod Misnen-
bus mouit Marchio Fridericus, custodiæ in hoc oppido traditur, & post aliquot menses se redimit argento.

MCCCCXXXIX.

Fridericus primogenitus Friderici II. Electoris, nascitur in hac vrbe v. Calend. Septemb. qui annum ætatis attingit duodecimum.

MCCCCXL.

Morbus

Pestis tri-
ennii.

Sacellum
ducum.

Morbus popularis grassatus est toto triennio.

Illustrium Marchionum sepultura à cœnobio Vetro-
cellense, in quo annos ultra ducentos durauerat, Misnam
transfertur, à Friderico I I. Electore. Conduntur hoc
tempore in sacello ad id extructo, Principes vndecim:
Fridericus I I. Elector fundator, cum fratre Sigismundo,
præsule Vurciburgio, & cum quinque filiis, Friderico, A-
lexandro, Henrico, Ernesto, Alberto: cum duobus ne-
potibus. Friderico Prussiae magistro, & Duce Saxoniae
Georgio, Alberti filijs: cum totidem pronepotibus Io-
hanne & Friderico, filijs Georgij. Quiescunt ibidem
vxores principum quatuor, Friderici I. Electoris Catha-
rina, Henrici Ducis Brunsvigij filia: Alberti Zedena Ge-
orgij regis Boemiae filia: Georgij Barbara, Casimiri filia
regis Poloniae: Ameleis, Georgij Ducis Bauariae coniunx.

M C C C C X L I.

Ernestus Dux Illustrissimus Elector, qui patri succes-
sit, nascitur in hac vrbe v I I I. Cal. April. hora nona Po-
meridiana.

M C C C C X L I I.

Catharina Henrici Ducis Brunsvigij filia, Friderici I.
Saxoniae Electoris vxor, obit v. Calend. Ian. Grimmae,
conditur Misnae. Hæc ante annos sedecim exercitum Tu-
ringicum & Misnensem, cum in Vngaria maritus Elector
abesset, in Boemos collegerat, & Fribergi delectu habi-
to, dimiserat: sed est infeliciter pugnatum.

*Hic Catharina iacet, Brunsviga stirpe creata,
Saxonici coniunx qua generosa Ducis.
Consilio excellens, animi matrona virilis,
Zeschorum fortes mittit in arma viros,*

Pro patriaq; gerit curas, absente marito,

Auspicio sed res illa peracta malo.

Hac capit optatam nunc sub tellure quietem,

Inter honoratas maxima fama duces.

Eodem anno vineæ corrumpuntur niue & frigoribus,

Prid. Calend. Maij,

MCCCXLII.

Domus mercatorum, in foro à nundinis dicto, iaciuntur fundamenta, consule Venceslao Segilio.

MCCCXLIII.

Calend. Maij, & die sequente tanta nix fuit, vt omnia vineta corrumperet.

Albis inundatio duo iuga pontis tollit, & pontem ipsum aquis tegit, & flumen supra muros urbem introit.

Inundatio.

MCCCXLIIII.

Iohannes Cuno Dominicanus Lipsiæ, Theologiæ doctor, & Misnæ Sebastianus Calbius Franciscanus improbant concursum ad templum Vuelsnacense, quod est in diœcesi Huelburgia, de quo Crancius & Sarctorius etiam scribunt. Ambo accusati apud principem, iubentur solum mutare, & è prouincijs eius excedere. Appellarunt ipsi ad suum quisque præfulem, & dicta die x i i. Septem. disputarunt Burgi, in oppido antistitis Magdeburgij. Præfuit Henricus Taco eiusdem loci Canonicus & Theologus, & Matthias Doringius, minister ordinis Minorum. Cùm decedere de sententia illa nollent, neque conuinci rationibus, aut veritate verbi diuini possent, duabus Academijs Lipsiensi & Erfurdianæ causa dijudicanda datur, hæ

Vuelsenacensis superstitio.

suase-

Tumultus
ob supersti-
tionem.

suaserunt non vrgendam pertinacius sententiã, quòd pau-
corum testimonio ea constaret, & (vt Erfurdiana addi-
dit) superstitioni non dissimilis res videretur. Scripsit eo-
dem tempore Iohannes Vunschilburgius Silesius, de signis
& miraculis falsis, & similibus recitauit imposturarum mul-
ta exempla, & adhortatus præfules est, vt vigilarent in sa-
lutem gregum suorum. Inualuit autem tantopere hæc
disputatio, vt anno post hunc congressum quarto, vulgus
Berlini tumultuaretur, monachorum instinctu, contra Io-
hannem Marchionem, & Friderici Marchionis filius contra
antistitem Magdeburgium, monachorum audaciam
comprobantem. Re tandem ipsa deprehensum est, re-
ctissimè sensisse eos, qui pro præstigijs Sathanæ, eum con-
cursum hominum fanaticorum habuerunt.

M C C C C X L V.

Albis subito inundans, prid. Idus Maij agros perdit.
Eo anno Fridericus dux & Vilhelmus fratres de regionum
suarum diuisione habuerunt conuentus, Vilhelmo datunt
negocium diuidendi, Friderico eligendi. Cùm Fridericus
eligeret Turingiam, frater illi cedere noluit: quæ contro-
uersia motuum plurimorum causa fuit.

M C C C C X L V I.

Moritur illustris puer, dux Alexander, Friderici II.
Electoris filius, indolis præstantis.

Dignus Alexandri qui nomine posset haberi,

Heu rapitur manibus mors violenta tuis,

Talis erat facie, forma, virtute, vigore,

Maiorum ingenuo ferret vt ore decus.

Sæpe cadit crescens læsis radicibus arbor,

Virtus sæpe suum concidit ante diem.

MCCCCXLVII.

Misna igne conflagrat cum templis, vi. Calend. Iulij, quo tempore Vilhelmus & Fridericus fratres inter se acerbè dissidebant. Mansit solum templum & arx in monte incolumis.

Incendii.

MCCCCXLVIII.

Iohannes præful & præpositus Lipsiensis, cœnobium Afranum ad instaurandam disciplinam inspiciunt. Causa erat, quòd Canonicus quidam, in sacrorum primitijs, rem faciens diuinam, adeò ebrius ad aram accessit, vt preces vsitatas legere non posset.

Ebrietas
turpis.

MCCCCXLIX.

Noua à Boëmis est in Misniam facta irruptio. Inundatio Albis à die x x i i i. Aprilis durauit vsque ad x. Majj. Tertio post solstitium æstiuum die, vineæ vento & pruina corrumpuntur.

Inundatio.

MCCCCCL.

Tubileus multorum mortalium concursu celebratur, quod vt fieret, à Nicolao v. pontifice Vilhelmus dux, & Iohannes i i i i. præful impetrarunt.

Eodem anno tanta pestis lues, & tam valida contagio consecuta in locis multis, vt pars hominum tertia putata sit interiisse. Defunctæ sunt in cœnobio sanctæ crucis Iuliana Berenstenia abbatissa, Cæcilia Hartuschia Morriffa, & quarum familiæ non sunt expressæ, Benigna, Adelheidis, Beita, Kela, Iutta, Sophia, Agnes, Rixa, Mechtildis.

Pestis.

Obit

MCCCCLI.

Obit Fridericus, Friderici II. Electoris filius, x. Cal. Ian. in hac vrbe sepultus. Mater ad tumulum loquitur,

Vulnera terna tuli, genitrix mœstissima: natis

Quæ tribus ereptis, iam viduata, gemo.

Quis titulos patrios feret aut virtutis honores?

Quis seræ ætatis dulce leuamen erit?

Has tibi spargo rosas, hos flores pono sepulchro

Nate tuo, supera læte recepte domo.

Cætera Christe tibi, tacita commendo querela,

Sum mater superis sedibus, orba meis.

Eodem anno Iohannes præsul obit v. Cal. Aprilis

Casparus
præsul.

anno sensionis septimo & trigesimo. In eius locum Casparus Schonbergius Decanus succedit, Prid. Cal. Maij. Is inter alios arbiter electus, cum duce Saxonie Vilhelmo Pragam abit, quia erat de finibus inter regem Ladislaum, & Fridericum Saxonie Electorem II. grauis contentio.

Cusanus.

Transiit per hanc urbem Cardinalis Nicolaus Cusanus, suorum temporum vir doctissimus in tota philosophia, & Theologia professor, is missus erat, vt mores religiosorum & vitam inspiceret, & eos ad parendum Pontifici Romano adhortaretur. Fuit patria Germanus. Celtes Amorum 3.

His ripis duxit clarus Trittemius ortum,

Et qui Cusa tuum, clara Mosella decus.

MCCCCLII.

Capistranus.

Iohannes Capistranus Aprutius Franciscanus, per Christannum Augustanum interpretem in hac vrbe, de pinna domus in foro concionabatur è regione curiæ. Alucolos, tessaras, chartasq; lusorias in ignem conijcit, plicæ & flammea, & superflua ornamenta mulierum comburit.

rit. Verba sæpe per duas horas fecit, interpretes etiam vltimus. Ad expeditionem contra Turcas, qui in Thraciam duxerant exercitum, animauit populum. Rediturus in Italiam, post suæ peregrinationis annum decimum quartum, moritur Villaci in Carinthia, ibidem in Franciscano natus tumultu: vir singularis facundiæ, auditor Bernardini Senensis, & æqualis Roberti Caracholæ, præfulis Licenfis: qui suorum temporum habiti sunt difertissimi.

MCCCCLV.

Dimidia pars oppidi rursus incendio deflagrat xvii. Cal. Apr. Ex arce Aldenburgia rapiuntur die solstitiali æstiuo, Ernestus & Albertus Principes, à Conrado Kaufungo, Vilhelmo Mosseno, & Vilhelmo Schonfelsio: Conradus gladio punitur Fribergi, qui Albertum abduxerat: reliqui impunitatem consequuntur ambo, qui Ernestum sponte reducerunt.

Plagiarum.

MCCCCLVI.

Pluuiæ durant à messis tempore vsque ad vindemiã, consecuta annonæ & vini penuria.

Fames.

MCCCCLVII.

Sigmundus præful Vurciburgius, in nocte natalis Christi obiit Rochlicij, inde transfertur Misnam, in sacellum, quod frater eius Fridericus II. Elector extruxerat.

Sigmundus Francis dominans gladioq; stolaq;

Fraternum propter conditur hic tumulum.

Ipse resignauit munus, cui viribus impar,

Et placida ingenij simplicitate fuit.

MCCCCLXIII.

L

Obit

Ditericus
III. pr.

Obit Casparus præsul, prid. Cal. Iun. Misnæ sepelitur, in cuius locum frater eius præpositus Misnensis designatur Ditericus IIII. Nicolai Equ. Reinspergæ habitantis filii. Cum Diterico præfule Numburgano, eodem die infula insignitur & pedum accipit. Hicvt superiorum temporum luxuriam corrigeret, & sacerdotes exemplo regeret, & persuadendo ad officium potius quàm cogendo reduceret, & suum ipse modestissimè munus fecit, & familiam amplam redegit ad paucos: tota vita vir grauissimus.

Pestis.

Eodem anno pestis passim grassatur, Moriuntur hic in Afrano, Canonici quinq;. Lipsiæ à mense Augusto vsq; ad Octobrem monachi Dominicani in Paulino nouem & viginti obeunt. Memorabile est, quod inter eos accidit Martino Drencigio, qui diem horamq; obitus sui præuidit: cui cum præfectus cœnobio diceret, Quid est Martine, quo speras Deum habere te propiciam? Ille ait: Non cognoui literaturam, quia nimis indoctus sum: sed alijs psal lentibus solitus sum aliquam partem passionis & mortis Christi meditari, & gratias illi pro munere & merito redemptionis agere: cuius memorabor iusticiæ solius. Miratus pietatem hominis archimandrita, oratione confirmauit & sperare iussit optimè, quia recordaretur iusticiæ Domini solius. Hanc historiam descripsi è libro Aegidij Misneri, docti viri, & amici veteris.

Pius vitæ
exitus.

Eodem anno obit Iano Schleinicius Eq. die Solsticij brumalis, erat hic Friderici II. Electoris marschallus, sepelitur in templo Afrano.

Moritur itidem Iohannes Sthenius, Afranus præpositus v I. Calend. Ianuarij.

MCCCCLXIIII.

Illustriss. Elector Fridericus II. vitam claudit Lipsiæ v I I. Id. Sept. anno ætatis tertio & quinquagesimo, gubernationis

nationis sexto & trigesimo. Deportatur Misnam in sacellum, quod occidentem versus, templo cathedrali ante annos viginti ipse adiūxerat. De hoc principe sic scripsit Vuentisliariensis, *In Christum credit, felix in pace recedit,*

Fides in
Christum.

Illius atque anima dux Christus, summus & in spe.

Nostrum epitaphium, rerum eius gestarum summam, breuiter complectitur,

Stemmatis antiqui Princeps, insignis honore

Ensiferi, hanc tumbam pace sepultus habet.

Ad Satium forti congressus Marte Boëmo,

Te leo terribili fecit abire iuba.

Ille truces cogit quoque vertere terga Polonos,

In Brandeburgos & mouet arma duces.

Tum Francos superat signis felicibus hostes,

Cumq; suo bellum flebile fratre gerit.

Amittit plagio natos recipitq; tuetur

Ipse magistratum qui iubet esse, Deus.

Compositis placidè rebus, componitur ipse,

In patrioq; tenet debita busta solo.

In tumba eius aenea, numerus anni non rectè signatus est, nam is est annus, & is dies mortis inscriptus, qui fatalis patri eius fuit. Aenea igitur tabula illa Aldenburgum fortasse mitti debuit, vbi conditus pater est, quæ postea filio imposta fuit. Hæc mutatio in Annalib. errores multos peperit.

Moritur Cal. Octob. Georgius Haubitus Friderici II. Ducis cancellarius, Decanus Misnensis, electus nuper præsul Numburganus. Eius agnatus Petrus, de eadem gente, cui succedere debebat, suo muneri præfuit annos triginta.

Præsul electus moritur.

MCCCCLXVI.

Acerrima hiems & vis niuium fuit, adeò vt multi mortales frigoribus perierint.

Hiems aspera.

MCCCCLXVIII.

Sacellum diui Volfgangi extra portam Lomacensem inchoatur mense Aprili, à tubicine quodam, qui se eò in loco aram extructurum, vouerat. Sacellum hoc dirutù est.

Obit Nicolaus Stoius præpositus Afranus, vi. Id. Iul. Mesis humida, autumnus pluuius, vites frigore marcescunt.

MCCCCLXX.

Sacerdotes in studia benefici.

Obit Nicolaus Tronitius Theologiæ doctor, & Canonicus, initio mensis Ianuarij. Testamento legat Senatui Misnensi, quinque florenos annuos, numerandos adolescenti bonæ indolis, & non neglecto in literis puerilibus, qui iudicio Decani probandus esset: factum id Cos. Nicolao Baumgartnero, & Nicolao Steinbachio. His alios quinque annuos addidit Iohannes Thilo vicarius 1533. Cos. Nicolao Aneforgo, & Henrico Faulsto. Moritur Catharina Berenstenia in cœnobio extra Albim Cal. Aprilis.

Cædes Abbatibus.

Iohannes Mocha abbas Veterocellensis, qui *Contra*do Schonbergio successerat, à Meca viro nobili, in pago Raufchlicio prope Dobelam interficitur, in contentione de villæ cuiusdam redivibus.

MCCCCLXXI.

Arx Misnensis ab Alberto Saxonie Principe inchoatur, Arnoldus architectus quidam Vuestualus, eam extruit: quæ magnifica est & splendidissima.

Eodem anno inchoatum templum diui Volfgangi extra urbem, quod dum extrueretur, Misna riuiulus i x. Calendas. Septembris, ita excrescit, vt lapides raperet è fundamentis nuper positis, & quatuor operarios perderet, horrea agricolarum prope habitantium cum

tium cum frumentis aucheret. Excreuit ex altera vrbs parte torrens Trebisa, qui prope templum diui Nicolai longurium rumpit, inde fœmina grauida delapsa submergitur.

MCCCCLXXII.

Cometa visus per menses duos. Vberimus fuit proventus metalli Schnebergij in Misnia, numerus anni hoc dicto continetur, ECCBCVI COMETA LVXIT.

Copia ar-
genti.

Tanta vini copia, vt cantharus triente, hoc est, nostris nummulis quatuor emeretur.

Copia ui-
ni.

MCCCCLXXIII.

Iohannes Mergentalius Alberti Saxonix Ducis cancellarius moritur, qui iter eius Palæstinum descripsit.

Fontes & riuuli siccati, vt molendina cessarent, & aquæ potabiles venderentur.

Siccitas.

MCCCCLXXIIII.

Fons vberimus è valle satis remota, in Afranum cœnobium ducitur, à Iohanne Deutschendorfio, præfulis vicario, qui eum testamento curauerat ducendum.

MCCCCLXXV.

Mercatus vernus, proxima ante palmarum diem dominica, ex oppido Lomacio in hanc vrbs transfertur, Principum fratrum voluntate.

MCCCCLXXVI.

Albertus dux Saxonix cum suo comitatu hac transijt
iturus

iturus Romam & in Palæstinam, mense Martio.

Iohannes
V. præful.

Præful sum
ptuosus.

Obit Ditericus IIII. præful, pr. Id. Apr. eius successor Iohannes v. de familia Vveiffenbachia, Decanus Misnensis, Doctor iuris. Is Ducum Saxonorum, quorum erat consiliarius, & regis Boëmiæ secutus aulas est. Victu sumptuoso & structuris magnificis, æs alienum contraxit: argumeto manifesto, eos qui proprii muneris curam negligunt, & aliena administrant, suis non prodesse. Cum Ernesto Electore Romam profectus, consecratur in præfulem, à Papæ Cancellario. Ernestus à Sixto IIII. rosam auream obtinet, quam templo Misnensi donat. Hic præful confirmationem Ernesti Magdeburgij antistitis, Romæ impetrat. Idem arcem Misnæ inchoat, Stolpensem & Mogellanam ædificijs ornat. Fribergense collegium introducit, & templum dedicat. Causis matrimonialibus præfectus sub eo fuit Iohannes Breitenbachius, iuris studiosus, suæ deinceps facultatis princeps seu ordinarius, & cof. Lipsiensis, vir præclarus, & auctoritate singulari præditus. Obiit in Academia Francofordiana.

MCCCCLXXVII.

Bombar-
da.

Prima Bombarda ænea, in suburbio Dresdense fusa, per hanc urbem ducitur, cum obsideretur in Hercinijs vrbs Quedelburgum.

Moritur Barbara Berenstenia, præfecta penui, in cœnobio ad Albim, v 11. Calend. April.

Siccitas.

Propter calores intentissimos riui & torrentes siccantur.

MCCCCLXXVIII.

In cœnobio modò dicto moritur Agnes Berenstenia x. Cal. Maij, quæ vicem abbatissæ gessit.

Iterum

MCCCCLXXIX.

Iterum ætas sicca, & à festo Pentecostes, vsque ad diem Archangeli pluuia nulla. Domum frumentariam in Afrano Nicolaus Questeuuius præpositus extruit.

Aedificatur in vrbe domus curiæ. In templo cathedrali erectæ tres turres, quas ignis postea consumpsit, eo anno, quo captus Elector Iohannes Fridericus, vt libro sequente exponetur.

Præfectus vrbi fuit Georgius Reinsbergius.

MCCCCLXXX.

Institutum ab Ernesto Duce Electore est, vt in templo Perpetui dierum nocti umq; cantus. Misnense, diebus noctibusq;, absque intermissione distributis operis caneretur. Erant ad id destinati Canonici Iesus minister. xiiii. & totidem eorum facellani, & vicarij sexaginta plus minúsue: ex his septem, Scoti nominabantur, qui in vna domo pariter habitabant, his minister erat, quem Iesum appellabant, qui minima officia exequeretur, nam quòd nemo vel infimus hominum facere vellet, id Iesu imponebatur. Erant Chorales duodecim: erant à tumba Principum, dicti Grabati quindecim, quos Dux Ernestus addidit: erant ab hora nocturna octaua, appellati Octauiani. Erant duo Oculi vocati, alter Decani, alter præpositi, qui chorum inspicerent, & inchoarent cantica. Hi diuisis temporibus ita alternatim suis muneribusungebantur, vt cantionibus neq; diurnum neq; nocturnum tempus ynquam vacaret.

MCCCCLXXXI.

In ferijs Pentecostes facta inundatio vehemens, quæ Inundatio. durauit triduum.

MCCCCLXXXII.

Sacra ue.
nalia. Iohannes v. præful sacris interdixit abbatibus, Cellen
fi, Buchano, Dobriluchio, propter non numeratam cer-
tam pecuniam : qua soluta, rursus rem diuinam facere po-
tuerunt.

M C C C C L X X X I I I.

Pridie Non. Maij, Henricus Stercker quatuor Eccle-
siarum Canonicus, & Iurisc. obit, qui hoc sibi ponendum
curauit monumentum,

Mellerstad genuit, sed Lipsia contulit artes,

Ius dedit & leges vrbs Perusina mihi.

Absumpsit febris, Henricum agnomine Stercker,

Misna tegit corpus, spiritus astra tenet.

Siccitas.

Aestatis siccitatem secuta penuria, quia fata proueni-
re non potuerunt: Vredo etiam perdidit herbas & vineta.

Obit Hildebrandus huius vrbs Medicus peripateti-
cus, vt in eius tumulto lectum est.

Vrbi præfectus fuit Caspar Schonbergius Eq. qui
Sachsenburgi habitat.

M C C C C L X X X I I I I.

Albertus Dux Saxonix 1111. Febr. filiam Cathari-
nam deducit Oenipontem, desponsam Sigismundo Athe-
fino, Duci Austriaco. Eum secutus Iohannes v. præful.
Ipsis absentibus mense Martio obit Misnæ Elizabetha Ele-
ctoris vxor, & mense Maio eiusdem filius Albertus, anti-
stes Moguntinus. Elizabetha Lipsiam deducitur, & in
æde Paulina, in templi medio tumulatur, cui hoc scripsi-
mus epitaphium,

Elizabetha decus sexus, probitate, pudore,

Iusticia, Ernesti quæ Ducis vxor erat,

Quæ tumulto, à cari tumulto disuncta mariti,

Sed viuens fido pectore iuncta fuit.

Eximia

Eximia prolis mater : quia diuitem partu

Tres Electores lumina clara dedit.

Fuit enim mater Electorum Friderici I I I. & Iohannis Saxonum, & Alberti Moguntini : quod humanæ felicitatis Felicitas partus. exemplum est.

MCCCCLXXXV.

Eclipsis solis, hora tertia pomeridiana xvi. Cal. Aprilis : eam secuta pestis.

In cœnobio sanctæ crucis ad Albim, moniales nouem : Mulbergi quarto inde milliario, septem & viginti obierunt. Lues contagiosa. Misnæ præpositus fuit Nicolaus Cuno, Abbatissa Agatha Berentenia.

Habentur comitia Numburgi & Hali inter Ernestum & Albertum, de diuidendis prouincijs, quæ causa est altero demum anno Lipsiæ transacta.

MCCCCLXXXVI.

Illustris. Elector Ernestus, anno ætatis quinto & quadragesimo obit in arce Choldicia à se extructa, vi. Cal. Sept. vesperi hora quarta. Eius agoni interfuit Albertus frater, qui funus est statim Misnæ prosecutus. Ad exequias (quas corruptè beicrustam nostri vocant, quasi prope cryptam) venerunt filij eius tres, Ernestus antistes Magdeburgius, Fridericus & Iohannes duces. Legati item Erfurdianorum, Moguntinorum, Colonienſium. Cura funeris commissa tribus Eq. auratis, Henrico Endio, Henrico Milticio, Caspary Schonbergio, tum vrbs huic præfecto. Feretrum antecedeabant equi pullati quinque, sequebantur octo, qui templo relictis sunt, ij gestabant prouinciarum subiectarum insignia. Epitaphium eius tale est,

Ernestus pacis tranquilla maximus auctor,

*Sepultura
magnifica.*

A pa-

*A patria atque domo depulit omne malum.
 Arma tamen nunquam sumpsit, nisi iusta, Nariscis
 Prima tulit, terris altera Zesche tuis.
 Germanis etiam placidè dimouit ab oris,
 Castra Silesiacæ qui posuere solo,
 Pannonia Matthian, & te Casimire Polonum:
 Iste potens scutis, arcubus ille ferox,
 Sacrificos etiam luxu & leuitate rebelles,
 Officium cogit cum pietate sequi.
 Officijs clemens, atque integritate seuerus,
 Aere sub hoc, cineres ossaq; tectus, habet.*

Morbus
Saxonicus.

Grassatus est nouus & inauditus in his terris morbus, quem nauæ Saxonicæ vocant, Den Schorbock, quæ est inflammatio in membris partium carnosarum, cui quò celerius adhibetur medicina, eò citius malum restinguitur. Sin mora accedit paulò tardior, sequitur membri affecti mortificatio, quam siderationem nostri, Græci σφαιριδὸν dicunt, vltimum gangrænæ malum: nam caro de ossibus defluit, & continua quæq; à lue corripiuntur. Fuit idem morbus contagiosus, multorum mortaliū graui periculo.

M C C C C L X X V I I .

Christophorus Eccelius Decret. Doctor, Misnensis, Mersburgius, Fribergius Canonicus, Calend. Ang. Obit: è cuius agnatione Matthias Eccelius, Musicus suæ ætatis insignis, in aula Henrici Ducis Saxonix floruit.

Iohannes
VI. præsul.

Iohannes v. præsul obit Calend. Nouemb. Lipsiæ, sepelitur Misnæ: in eius locum eligitur Idibus, Iohannes vi. de familia Salhusia, Decanus Misnensis, Decret. Doctor: is competitorem habuit Melchiorem Mecam præpositum, postea præsulem Brixinensem, & Cardinalem t. S. Stephani in monte Cælio. Statuta Ecclesiæ Misnensis, item libros, quibus orando, legendo, cantando, sacerdotes vtuntur,

vtuntur, opera Vilhelmi Betschitij Canonici, & Andreae Prolis monachi, emendandos imprimendosq; curauit, vt vel hac diligentia ad munus suum exequendum eos inuitaret.

Cura fuit officii.

Eodem anno porta à Ianijs nomen habens ædificatur, mense Maio. Eodem mense arx de cælo tangitur.

MCCCCLXXVIII.

Tumultus inter Iohannem abbatem & monachos Cellenses fuit, qui abbatem interfecissent, nisi ab Heinitorio Canonico Misnense, qui casu tum erat præsens, esset defensus: is enim arcu contento, quorum duos attulerat, quinque monachos vulnerauit, & abbatem ex eorum manibus abripuit.

Abbatis & monachorū contentio.

MCCCCLXXXIX.

Fugerunt è cœnobio Afrano tres Canonici, patria Vurcinenfes: præpositus erat Andreas Tetelbachius ex eadem vrbe accersitus.

MCCCCXC.

Obit Hugoldus Schleinicus, Alberti Ducis Saxonie Marschallus, xiiii. Cal. Febr. Is ex arce Cribesteino Misnam deportatur. Funus profecuti sunt ipsi principes, & Henricus abbas Chemnicensis, eius gentilis: & mulieres nobiles, quatuor & octoginta. In templo Afrano tale habet epitaphium, laminæ æneæ insculptum,

De Schleinitz clarus, nulli integritate secundus,

Hic iacet Hugoldus, quo malè Misna cares.

Te auxerat is titulis, fama, atque opibus, meritisq;

Marschallus, magno iudicio atque probo,

Heroaq; manu miles, capitaneus armis,

Consilio-

*Consilioq; potens, verba diserta dabat,
Nec totus moritur, virtutis semina liquit,
Lector funde preces, chare viator aue.*

MCCCCXCXI.

Andreas Tetelbachius præpositus Afranus, ex indulgentijs Ronnebergi & Schluccenæ collegerat mille & trecentos aureos: qui in itinere ei à latronibus rapiuntur, ipse vix precibus saluus euadit.

Ignis.
Inundatio.

Oritur incendium Misnæ xvi. Cal. Iulij, Rurfus vi. Cal. Iul. fluminum inundatio per totam regionem. In pago Langolunguitio, & vrbe Zuiccania quatuor & quadraginta homines aquis improuisis pereunt.

MCCCCXCII.

Obit in die Epiphaniæ Ditericus Schleinicus Eq. aulæ Saxonicæ præfectus. Obit etiam Nicolaus Questeuitius, præpositus Afranus.

MCCCCXCIII.

Casus trifcs.

Ciuis quidam Himmelrichus, filium interficit: pater capite plectitur, initio mensis Iulij: mater dolore extinguitur, in fine Augusti.

MCCCCXCIII.

Nicolaus Steinbachius hac in vrbe natus, vir prudens & consilij plenus, fuit in aula Alberti Ducis Saxonæ.

Fridericus Dux Saxonæ, Alberti filius, die 24. Sept. hac transit, iturus Senas in Italiam, literarum causa, in eius comitatu fuit comes Leisnicus, & Anargus Vuildenuefius.

felfius. Doctores Paulus Vuateus, & Henricus Scheiba.

MCCCCXCV.

Vis ventorum horrenda, quæ ædificijs & fatis, detri-
menti multum dedit xii. Cal. Augusti.

Ventus.

Burchardus Grosius consul, inspecturus lapicidinam
supra diui Nicolai templum, cum equo præceps de monte
ruit, & moritur.

Ab hoc anno grassatur pestis, vsque ad finem septimi
& nonagesimi.

Pestis tri-
ennii.

MCCCCXCVI.

Nix profunda vii. Calend. Aprilis.

Georgius Dux Saxonix Alberti filius xii. Calend.
Decemb. duxit uxorem Barbaram, regis Poloniae Casi-
miri filiam, nuptiæ celebrantur Lipsiæ: fuerunt ibi equi-
tum Germanicorum & Polonicorum millia sex, ducenti
octoginta sex.

MCCCCXCVII.

Albis exundans tribus portis urbem introit. Secuta
pestilencia est.

Inundatio.

Iohannes præsul ædificat arcem Vurcinensem à fun-
damentis.

MCCCCXCVIII.

Nascitur iiii. Non. Febr. Volfgangus à Lutichau,
qui postea doctor iuris, fit Canonicus Misnensis, cui digni-
tatem illam Dux Georgius ultro obtulit, quatuor alijs
repulsis, qui eam ambiuerant: quam cum annuo spacio
finito resignasset, ei succedit Ditericus Tegnicus, multis
facer-

sacerdotijs ditatus : sed antequam è camera Spirense veniret Misnam ad possessionem, vitam in itinere finit. Lutchius adhuc viuit vltra septuagenarium, vir egregia virtute & integritate, duodecim liberorum parens.

Fulmen. Diui Martini templum x v i. Cal. Aug. de cœlo tangitur, & rumpuntur campanæ.

Pestis. Peste obeunt septem Canonici Afrani. Magna fuit vis aquæ, & tempestates incertæ.

M C C C C X C I X.

Volfgangus Georgij Ducis primogenitus, obit x i. Calend. Febr. mense quinto postquam natus fuerat, Misnæ sepelitur.

Aetas, nobilitas, non rumpunt vincula mortis :

Volfgangus Princeps occidit, atque puer.

Eodem anno v i. Calend. August. Ericus Dux Brunsvigijs cum Catharina vxore sua, Ducis Alberti filia, Dresda discedit, cum socrum Zedenam salutasset.

Iohannes filius Duci Georgio nascitur Dresdæ ix. Cal. Septemb. post mortem tumulatur Misnæ, vt alibi dicitur.

Hoc anno rerum omnium felix copia. Mensura vini, quam nos cantharum nominamus, empta quadrante.

Nascitur in hac vrbe Bernardus Freidingerus, Bernardi pictoris filius i i i. Idus Octob. Is trium ducum Saxonix D. Henrici, eiusq; filiorum Electorum Secretarius, vt singulari fide & grauitate, adhuc in viujs est.

Prid. Cal. Decemb. conuentus indictus Lipsiam, ad quem Albertus Dux accessit è Phrysia.

Mors miser.

Die huius anni vltimo Iohannes Hofmanus vicarius, vt licetorum manus effugeret, in puteum à Vualtero quodam dictum, cum domum contiguam intrare per putei tegumentum vellet, præceps delabitur & perit.

GEOR-

GEOR. FABRICII CHEMNICENSIS

Annalium vrbis Misnæ

LIBER III.

M. D.

ALBERTVS Dux Saxonie fortissimus (manus dextera Imperij à pontifice, Rolandus à milite Belgico cognominatus: ex Embda, vrbe Phrysiæ, prope quàm in cœnobio quodam obierat, per Iohannem pincernam Teuburgium, ad maiorum sepulchra Misnam defertur, Non. Sept. Concionem funebrem, de eius reb. gestis habuit D. Iohannes Hennigius, natus in oppido Hana, vicino huic vrbi, inter Canonicos sui temporis eruditissimus. Epitaphia eius varia inueni, vnum scripsit Conradus Vuimpina, professor Lipsiensis, de laude eius bellica,

Alberti
Ducis mors
apud exte-
ros.

Saxonie Dux magnanimus, virtute vel armis,

Fridrici Augusti tiro neposq; fuit.

Qui Phrysijs, Flandrosq; leues, glaucosq; Britanas,

Terribili lituo sepe fugauit atrox.

Extitit hic terror Gallis, acriq; Sicambro,

Eius & expanit Belgica terra iugum.

Victor ab Oceano, Zephyris luctantibus, amplas

Exuias retulit, signaq; capta ducum.

Victor ab aurora, prostrauit Pannonas armis,

Regis & Ungarici sepe refregit opes.

Et vos ô Phrysijs, ob captum tristia natum

Ferre iubet, vestros depopulatus agros.

Illius ad cunctas peruēnit gloria terras,

Dictus & Imperij dextra fuisse manus.

Pro

*Pro tantis meritis ingratus nil dedit orbis,
Præmia sed nouit iusta referre Deus.*

Alterum edidit Hermanus Buschius de virtutibus eius
in pace,

*Alberti sita sunt hîc clari Principis ossa,
Qui fuit inuictus robore, pace, fide.
Aequabat cælum quo sospite Misna, supremo
Et tetigit superos vertice leta Deos.
Hoc viuente, fuit scelerum repressa facultas,
Hoc pro iniusticia Principe, pugna stetit.
Virtuti nunquam meritos subtraxit honores,
Fulsit in excelso pax probitasq; loco.*

Tertium de incerto genere mortis, quod in vulgus
emanauit, id scripsit Ioachimus Camerarius scazonte tri-
metro catalecto,

*Nondum genus mortis meæ refertur,
Neque adhuc sciunt populi, quid interemit.
Hic ferreum somnum capio sepultus,
Albertus ille Phrysijs timendus,
Propago Martis, præliorum Enyo.
Multi putant hostilia obsidentem
Mœnia, trucidatum esse flammicreperæ
Fundæ globo: multi negant ita esse.
Sat hoc tamen constat, carere vita
Albertum, ab ortu Saxonum Duce[m] auito,
Ne Phrysijs iam nunc quidem timendum.*

Strages pe-
corum ex gra-
minum infe-
ctione.

Fuit per triennium strages pecorum per hanc totam
ditionem: infecta pascua fuisse, depræhensum est, & de
auctoribus passim sumpta sunt supplicia, & in hac vrbe, &
Dobela, Vurcina, Eilenbergo, alijsq; vicinis.

M D I.

Inundatio

Albis x i x. Calend. Septemb. ita ripam excessit, vt in
foro a

foro à nundinis appellato, in tribus ac cymbis nauigaretur. Iugum pontis vnum è maioribus, euersum, in quod cum homines multi currerent, vt iugum grauarent, quatuor cum fractis sublicibus natarunt, vsque ad cœnobium sanctæ crucis, prope quod euaserunt incolumes. Albitæ glacie constitit, eadem hieme.

M D I I.

Ameleis Alberti Ducis Saxonix filia, duci Bauariæ Georgio nupta, moritur Rochlicij, anno ætatis sexto & sexagesimo, sepelitur in hac vrbe:

In Misna genita, & Bauaro sponsata marito,

Cuius defunctæ Misna cadauer habet.

Annum vnum, & tredecim que vixit lustra, sub isto

Ære latet corpus, spiritus alta tenet.

Initio Maij tanta copia erucarum fuit, vt hortos & siluas nudarent folijs: in vijs ab hominibus & iumentis tererentur.

Erucæ.

M D I I I.

Raimundus Card. legatus à latere, Misnam venit, initio Ianuarij: onustus indulgentijs mercenarijs, à cuius famulis Lipsiæ incensum cœnobium Paulinum. Intra menses duos tres fuere Romani pontifices, Alexander VI. Pius III. Iulius II.

Raimundus.

Circa festum Palmarum excreuit Albitæ, secuta æstas sicca, & hiems asperrima, per menses integros quatuor.

Nummos Angelicos adulterant Ebrai, falsariorum auctor Ephrem nomine, Lipsiæ crematur, socij eius duo fuga elabuntur.

Perduelles à duce Georgio proscribuntur, Georgius Gutensteinius, & Eberhardus Brandstenius, qui adiuti

M

Boëmo-

Boëmorum auxilijs diripiunt Verdã Episcopale oppidum. Tumultus inter senatum & ciues Misnæ.

M D I I I I.

Incendiariorum.

Incendiarij grassati, qui putabantur ab Ebræis immisi.

Institutum pharmacopolium in hac vrbe, diligentia solertis viri Caroli Leuschneri, qui filium Christophorum, Doctorem medicinæ egregium, reliquit.

Fames.

Ab initio Aprilis vsque ad finem Iulij mensis, nullæ pluuiæ: eam siccitatem secuta frumenti penuria. Secuta acris hiems, quæ menses tres durauit. In profesto natiuitatis Christi, tonitrua & fulmina, sine vlla aëris perturbatione fuerunt.

Ludum prope Basilicam rexit M. Iohannes Pellichius Citiensis, ad quem vt virum bonum & eruditum, sic scribit Buschius,

*Ille mihi liber, rex ille & diues habetur,
Vti qui partis audet amice bonis.*

*Ille mihi doctus, qui non vulgare docere
Nouit discipulos, nec triviale, suos.*

*Hanc vtramq; tibi laudem non denegat vllus,
Si modò non fallax arbiter esse velit.*

Idem in hac vrbe sepultus. Ei deinceps successerunt Valentinus Hertelius, & Iacobus Breitenbachius, donec ludus in vrbem transferretur.

M D V.

Pœna leuitatis.

Monachus Afranus, qui vrbis pastor erat, cum de instituto Christi, sæmella aliqua sacris vndis esset abluenda, in contemptum sexus dicere solebat, statim à baptismo in profluentem conijciendam, *Geteußte vnd erseußte.* Is de ponte

ponte Albis, cum fortè prospiceret, iusto Dei iudicio decidens, submergitur.

Tempestatas imbrium & fulminum maxima, I I I I. Idus Augusti.

M D V I.

Mulier flagrans appetentia illa viciosa, qua pręgnantes affici solent, adolescente viro, qui cruribus nudis in publico stabat (quod faciunt apud nos pannorum confectores) crura eius morsu inuadit, quod cum tulisset bis, & tertio negaret, paulo post trigeminos illa edidit: priores duos sanos & valentes, tertium in vtero extinctum. Hoc in commentarijs Simonis Pistorij, viri præstantis legi, qui Medicus in aula Saxonica fuit.

Grassante per omnem Misniam peste, hæc vrbes à lue immunes fuerunt, Pirna, Dresda, Misna, Fribergum.

M D V I I.

Peste quatuor mensium obierunt homines quingenti. Vilitas annonæ, modius frumenti emptus grossis nostratibus quinque, hordei sex, aenæ tribus, ita vt cultura agrorum pluris constaret, quam proventus fructuum esset æstimandus.

Vilitas.

M D V I I I.

Iohannes VI. præsul aditus difficiles habuit ad dignitatem, & in initio muneris præcipuos aduersarios, sacerdotes Budisinsenses & Misnenses, ita vt illa conspirationi similis aduersatio videretur: accusatus Romæ, non cessit potentiæ, quia iure erat superior, & quia magis dignitati diocæsis, & officij sui studebat, quam aliorum seruirebat cupiditatibus, victor partis vtriusque extitit. Accessit postea vexatio ab exteris: nam indulgentiarj Liuonienses

Præsul seuerus.

Romæ literis ab Alexandro & Iulio Pont. impetratis, suas merces exponere cupiebant in eius urbibus, nomine & auctoritate antistitis Magdeburgij, hoc ille planè reijciebat, & suæ Ecclesiæ Ingenuæ obijciebat libertatem, ideo ab omnibus locis suæ diocesis illos nugiuendas feueritate arcuit, & causam tandem obtinuit apud Iulium II. Aduersarius eius erat Christianus Baumhauer, quasi dicas, arborum caesor aut euerfor, qui ex illis indulgentijs pecuniam faciebat, adhibitis duob. impostoribus Philippo Scirpio, & Hermanno quodam Sacerdote Hildeshemio. Vix defunctus erat hoc negotio, ecce illi bellum imminebat à nobilitate, cuius multitudinis duces erant Alexander comes Leisnitijs, & Iohannes Kitlicius: item Coceritij, familia antiqua & fortis. Accedebat direptio Verdæ episcopalis, oppidi satis lauti, à quodam Guterstenio Boëmo facta: ad id recuperandum misit Georgium Angerum præfectum Dresdensem, Georgius dux Saxonix, cuius prudentia sunt res compositæ, sed sine recompensatione sumptuum. In tot simultatibus & turbis præsul sagacitate & animi robore hostes superabat: nec erat in suo munere non maximè industrius. In superstitionem suorum temporum sæpe iocabatur. Dixit aliquando, si sacra Biblia lego, aliam inuenio religionem, quàm quæ nostra hodie est: & illam nostris moribus & institutis valde dissimilem.

Tecelius. Cùm videret multitudinem Iohanni Tecelio Dominicano, Theologiæ initiato, & impostori astuto numerantem pro indulgentijs pecuniam, O cæcam plebem, ait, quæ mittit pecuniam in eam cistam, ad quam referendam, clauem non habet. Dixit de eodem Tecelio, ipsum fore indulgentiarum insitorem vltimum, quod nimia esset impudentia & temeritate præditus. Cùm subijceret ei Canonicus eruditus, Tecel lingua Turcica significare diabolium, effusè risit, sed verbum nullū addidit. Georgium Frichenhusium Dominicanum Lipsiensem, contra bullam, de esu bütÿri

Delectus
eiborum.

butyri concionantem defendit, & pro eo cōtra Canonicos
 Fribergios liberam tulit sententiam: nam quòd Romæ pa-
 lam & impunè per totum anni tempus venditur: id Germa-
 nis sine aere permittere, aut sine pœna edere, non licebat.
 Cùm monachum videret, dicebat, nullū animal audacius
 esse eo, quod è cucullo prospiceret. In eius mensa nullum
 esse monachum visum, non leues homines mihi affirmarūt.
 Sacerdotum mores egere correctione, & licentiam vitæ
 eorum nimis longè progressam, constanter profitebatur.
 Dedicacionem quorundam templorum aut dissuasit, aut
 quoad poruit, distulit, cùm videret vltra modum supersti-
 tiones venales crescere. De fundatione sacri perpetui,
 quod Missam nominant, adhibitus in consilium, respon-
 dit, pulcherrimum quidem in equo, oculos esse mem-
 brum, & id ad decorem spectare præcipuè: sed si totum
 equi corpus nihil esset, præter oculos, id ipsum quod or-
 namento fuerat, iam futurum prodigio: indicare volens,
 minuenda potius, quàm augenda sacra nummaria. Io-
 hannem Pfennigium Theologum Erfurdianum, qui habi-
 tum religiosum mutauerat, Fretensem suffraganeum, in
 Annebergo pastorem, annos sex Vurcinæ & Stolpenæ te-
 nuit vinctum, qui in carcere, lumine non custodito, fra-
 mine ardente fumo suffocatur. Eius temporibus dux Ge-
 orgius cenobium in Annebergo, & aliud in rupe regia, al-
 tissima ad Albim specula fundabat: de quibus cùm fortè
 præfulem rogaret sententiam, ei respondit, Illud vix du-
 raturum, propter fumum è coctione metallorum: hoc
 verò propter auram Boëmicam Hufsiticam breui interi-
 turum: quod præsul ioco dicens, diuinator fuit, nam ru-
 pis Regiæ cenobium, viuente adhuc principe desereba-
 tur. Erat hic præsul miræ seueritatis & continentiæ, & ad
 rem familiarem attentissimus, reditus auxit, ædificia om-
 nibus in locis reparauit, idèq; cùm Vurcinæ faceret, inuen-
 tis ibidem duabus lapidicinis, gaudio exiijt, & illi vrbi

Dedicatio
templorum.

Missæ.

Cenobio-
rum structu-
ra.

impensè commodauit. Simone Taufchio præposito Afrano, loco suffraganei vsus est.

Eodem anno Non. Augusti fluius Trebisa imbribus auctus horrea & fullonias sustulit, quotquot in ripa fuerunt.

Hoc anno renouatur porta Lomacensis, quæ sinistra Fribergum, dextera ducit Lipsiam.

Andreas Crellius Decanus Fribergius, animi causa in hanc urbem veniens, moritur IIII. Id. Augusti.

Genus mortis dirum.

Eodem anno Cal. Decemb. Georgium Schleinicium, Henrici Marschalli fratrem, Georgius Kera Francus Dresdæ interficit, qui die tertio in hac vrbe sepelitur. Hoc tradit Sarcotorius. In tumuli lapide scriptum est, quòd imprudentia se ipse cultro læserit, & sit mortuus.

M D I X.

Aestas valde sicca, Albis in locis multis vadofus. Contentio inter Canonicos Brixinenses & Misnenses, alentibus ambitio. ambitione discordiam Melchiore Meca, & Iohanne Schleinicio, vtriusque loci præsulibus: qui tota vita inter se discesserunt.

M D X.

Zedena Georgij regis Boëmiæ filia, Alberti ducis Saxonix vxor, obit Cal. Febr. Sepelitur hic ad latus mariti, cui tale fecimus epitaphium,

Zedena Boiëmo de sanguine nata, ducisq;

Saxonix coniunx intemerata fuit.

Candida simplicitas, & morum pulchra venustas,

Ornatu reliquo pulchra fuere magis.

Arce Torantana moritur, Misnense quiescit,

Quæ matronarum splendida gemma fuit.

Nascitur.

Nascitur **V I I**. Idus Nouemb. Leonardus Sigismundi F. Bادهornus Iureconsultus, qui Patauij à Socino, Alexandrino, Malmignato iura didicit, & cum Volfgango Col-laro ab Electore Saxonix D. Mauricio ad synodum Tri-dentinam missus est, in qua contra Pontificios perorauit: hoc tempore consul Lipsiensis, & assessor Ducalis Iudicij, doctrina & auctoritate ornatissimus.

Extruitur porta Albina & turris, in aditu pontis.

Dux Fridericus Alberti filius, hydrope extinguitur Rochlicij, **X I I I**. Cal. Decemb. anno ætatis septimo & trigesimo, & ad maiorum tumulos Misnam defertur. Fuit ordinis Borussiaci princeps magister, numero tertius & trigessimus. Armis regis Polonix Alexandri pressus, post annum duodecimum suæ gubernationis, cum imperij vi-ribus destitueretur, maluit ducatum & præmia ampla re-linquare, quam regi extero iureiurando se obligare. Ei suc-cedit Albertus Brandeburgius primus Dux Borussix. A-dolescens literis operam dedit vrbe Senis in Hetruria, in qua præceptorem suum sepeliuit.

Fuga di-gnitatis.

Ornauit studijs quem docta Hetruria pulchris,

Frugiferos Blandus quæ fluit inter agros,

Inde Borussiacas peruënit rector ad vrbes,

Teutonicæ capiens cingula militiæ.

Tradere sed renuens sauo sua iura Polono,

Exilij patriam deligit ipse, locum,

Quodq; putant felix, maiorum ad busta quiescit,

Post septem vitæ lustra peracta sua.

M D X I.

Iohannes Faustulus ciuis de ponte Albis in pilam sali-
ens, gladio quo accinctus erat, in pilam offenso, præcipi-
tatur & perit. Inuentus post diem decimum, in Francisca-
no sepelitur.

Mors ino-pina.

M 4

Eodem

Eodem anno pontis iugum maximum, à Nicolao quodam fabro Zuiccaiense absolutum est, mense Septembri. Hiems aspera & niuosa.

M D X I I.

Ditericus Schleinius Eq. & aulae magister, obit mense Ianuario, sepultus in templo Afrano.

Eodem anno Cal. Maij, cum senatus in curiam ciues congregasset meridie, foemina quaedam mentis alienata, domum suam incendit, crematae balneae, & domus aliquot in foro, à foeminis nominato.

In comitijs Treuirensibus, atque item Colonienfibus, edita Imperatoris mandata sunt, contra blasphemos & ebrios, quae etiam promulgantur in hac vrbe.

Contra
blasphemos
& ebrios.

M D X I I I.

Fames. Alio incendio cremantur domus quinque. Fuit eodem anno caritas annonae.

Albis ter
glaciat.

Albister glacie constitit, in fine Nouembris, item Decembris, & in initio Februarij.

M D X I I I I.

Natus in hac vrbe est VII. Calend. Iulij, vir venerabilis Iohannes Baumgartnerus, Sigismundi Pistoris filius, qui nunc docet Magdeburgi, pastor ad sanctum spiritum multis annis.

Felicitas.

Thamum oppidum Phrysiæ, Nonis Augusti captum à Misnensibus.

Eodem die ante annos tres & nonaginta vicerunt iidem ad Bruxiam hostes suos in Boemia.

Iohannis

M D X V.

Iohannis Munsterbergij Chronicum finit, qui vixit in
cœnobio Chemnicense, extra urbem.

M D X V I.

Res ridicula accidit mense Nouembri, nam cum lata Furis fu-
esset in hominem nocentem, gladij sententia, cum mona- ga.
chus abiret, cui fuerat confessus, se post ostium abdit.
Veniente iusticiæ ministro, reus clam exit, & post se clau-
dit ianuam, quæ antequam aperiretur, & carnifex libera-
retur, nulli inueniendus, incolumis aufugerat.

M D X V I I.

Egregius D. Vilhelmus de Betschitz V. I. Doctor Mis-
nensis & Numburganæ Ecclesiæ Canonicus, Illustris Prin-
cipum D. D. Friderici Rom. imperii Mareschalli, Principis
& Electoris, D. Iohannis fratris, Ducum Saxonæ consili-
arius, diem clausit supremum. Cui parens Nicolaus de Bet-
schitz, mater vero Anna de Sebitzschhen siue Grossen, sed
aui paterna de progenie Naptitz fuere. Cuius animam
miseri Deus ad æternam beatitudinem dignetur collocare.
Hæc in summo templo inscriptio tumuli est.

Genus quoddam anium ignotum volauit gregatim Aues igno-
magnitudine hirundinis, tergo & ventre puniceum, corpo ta.
re reliquo nigrū, ab hirundine tantum differens rostri lon-
gitudine, inimicum apibus, & minutis pisciculis. E dolore
capitis & febribus ardentibus, multi sunt eo anno extincti.

Eodem anno Egidius Misnerus nascitur v 1111. Id. Septi-
munc senatui Hanensi à libellis, vir doctus & prudēs, Caspa-
ris Borneri in eadē vrbe nati, Doctoris Theologiæ, aliquan-
do discipulus & amanuensis.

M D X V I I I.

Hiemis rigor duravit à die vinculorum Petri vsque ad mediam quadragesimam.

Henricus Schleinicius Georgij Ducis Saxonix Mare-schallus, cognomento Cæcus, x i x. Calend. Febr. moritur Misnæ, in domo filij sui Ernesti, Misnensis & Pragensis præpositi. Sepelitur in cœnobio Veterocellense. Hic cum Henrico duce Saxonix magnas contentiones sustinuit.

Iohannes præful v i. obit i i i i. Idus Aprilis, sepelitur Vurcinæ, anno præfulatus primo & trigesimo: eius tumbam diruit Erasmus Spigelius. In eius locum cooptatur Iohannes v i i. de Schleiniciorum familia, qui sedem Rageuitij habent. Eius competitors fuerunt Eustachius comes Leisnicius, & Nicolaus Heinicius Iureconsultus & Ducis Saxonix Georgij consiliarius. Infulam pedumq; accepit Mersburgi. Sororem Euphemiam mittit in cœnobium Fribergium, è voto matris. Obit legationem nomine ducis in Poloniam. Ad opprimendos Lutheranos nulli sumptui pepercit aut labori, nam totius ditionis Ecclesias ipse inspexit, & Romam ad diplomata impetranda iter suscepit: estq; plurimum vsus auctoritate & opera Nicolai Schonbergij Cardinalis, & Caroli Milticij secretarij Pontificij, qui tum gratia singulari apud Leonem x. & postea apud Clementem v i i. valebant. Defensores pontificis Emserum, Cochlæum, Amnicolam, Pliccium, Siluium, Alueldium fouit atque adiunxit. Coadiutorem sibi eligit anno præfulatus sexto decimo, Iohannem Malticium cum quo Romam profectus, animo ætatem illic peragendiq; quòd coniunctissimum haberet Cardinalem Schonbergium consobrinum suum, sed voto frustatus est, mortuo videlicet Clemente v i i. apud quem se gratiosum fore, amicorum patrocinio, sperauerat. Reuersus in Germaniam, præfulatum quo ad viuit, retinet.

Iohannes
v i i. præ-
ful.

M D X I X.

Academia Lipsiensis propter pestem in hanc urbem transfertur. Petrus Mosellanus professor primarius habitavit domum Martini Lochauij abbatis Veterocellensis, in quo otio in linguam Latinam vertit libros quinq; Gregorij Nazianzeni, De Theologia. Eadem domus dicata ludo illustri, quam ego habito nunc annos vndecim.

Petrus Mosellanus.

Obit hîc eodem anno Doctor Magnus, de familia Saxonica Canum, professor Lipsiensis, qui sæpe hoc dicto vsus fertur, Inter seculares nugæ, sunt nugæ: sed inter sacerdotes, nugæ sunt blasphemæ. Fuit in illo viro nihil non ad seueritatem compositum.

Vrbi præfectus fuit Georgius Porta, vir nobilis & prudens.

M D X X.

Incendia hoc anno Vurcinæ, Lipsiæ, Olsnicij, excitata.

Hiems pluuiosa & calida vsque ad v i i i. Cal. Martij fuit: inde niuibus & gelu rigidior, vsq; ad mensem Maium.

Nascitur Iohannes Bretschneider, prid. Non. scribæ Mariebergensis, vir honestus atq; prouidus.

M D X X I.

Nascitur die profesto Christi ascensionis, Christophorus Caroli F. Leuschnerus, Medicinæ Doctor, qui in patria artem iam exercet, prudentia & fidelitate eximius, & propter humanitatem & suauitatem omnibus gratissimus.

M D X X I I.

Abbas Martinus Veterocellensis, vsus in hac vrbe medicorum opera, cum morbus auctior indies fieret, ad suos relatus moritur, mense Martio.

Nascitur

M D X X I I I.

Nascitur v i i i. Id. Martij, Petrus Stolcerus, qui viuit honoratus in aula comitum Mansfeldiorum, literarum & linguarum externarum peritus.

Hugoldus Schleinicus vir grauissimus, obit apoplexia i i i i. Cal. Octob. in agro Borsenitio, de finibus arbi- ter adhibitus, huc transfertur ad maiorum tumulos.

Inunda-
tio.

Molendina propter siccitatem cessant æstate, & eadem propter violentiam fluuiorum rumpuntur hieme.

M D X X I I I I.

Frigora.

Die Pentecostes frigore corrupta vineta, & in aquis status concreta glacies.

Bennonis
apocheosis.

Benno præful Misnensis, ordine decimus, post mor- tem suam, anno quadringentesimo decimo septimo, ab Ha- driano vi. numero Diuorū ascribitur, cum quodam An- tonino Florentino Antistite, vt testatur Lilius Gregorius Gyraldus, in libello de sepulchris, quem Carolo Milticio, in huius vrbs vicinia nato, inscripsit. Acta hæc res multos annos Romæ prius, quàm confecta. Misii sunt à Georgio legati Cæsar Pflugius, & Iohannes Vuerterus ambo Equ. A Friderico i i i. Electore Georgius Pontanus Iur. & Fabia- nus Felicius, & Hugoldus Einsidelius Eq. Procuratores fue- runt in curia Pontificis D. Iohannes Henningus, & Iacobus Gertonicius. Ossa Bennonis more solenni effossa, & subla- ta in tumbam marmoream ophitinam sunt, x v i i. Cal. Iun. die post festo diui Viti. Præsentes aderant, Iohannes Mis- nensis, & Adolphus Mersburgius præfules. Georgius & Henricus duces Saxonix: Georgij filij Iohannes & Frideri- cus. Henrici filij, Mauricius & Senerinus. E comitibus, Mansfeldius, Leishnicus, Barbenfis, cū plurima nobilitate. Alijs religioni res fuit, alijs ioco & risui. Vrbi tum præfectus fuit Ernestus Milticius.

In aula

In aula Iohannis Illustris. Saxoniae Electoris egit consiliarium hoc tempore Iohannes Schuertzgerus Iuris licentiatuſ, Nicolai col. Miſnenſis filius, integritate & prudentia vir praestans. Cui vir clarisſ. Philſp. Melanchthon inſcripſit primos libellos Dialecticos, eiſq; ſuauitatem morum ac ingenij dexteritatem tribuit.

Post natalem Domini magna Albis inundatio.

Inundatio.

Prisca Eisenbergia Halenſis, abbatissa ad ſanctam Crucem obit, in cenobio Stamſiano Cisterciensium, in quo etiam conditur Sigismundus dux Austriae, cum vxore ſua prima.

M D X X V.

Mense Maio tres puellae rusticae, in fundo alieno, Iacobi Lofi, pastoris Zeilenſis, gramina metentes, ab ipſo fundi domino inde fugantur, gladio nudato eas perſequentes: sed ipſae cum a vado, per quod venerant, terrore aberrarant, in piscina vicina misere pereunt, extractae inde iunctis inuicem brachijs inueniuntur, cum altera ſubleuare alteram, & ſeruare voluiſſet.

Trium puellarum interitus.

Sicca aestas, bonus vini proventus. Agrestium tumultus.

Cinis falsarius, qui arma ſagittarijs parabat, quod monetam adulterinam cudisset, rogo imponitur.

Nascitur Volfgangus Eilenburgius, die vltimo Octob. qui ludum ſenatorum gubernat doctrina & exemplo, annos iam vnum & viginti.

Georgius Spindlerus in hac vrbe natus, ex Afrano discedit, meliori & certiori religioni deditus, & Dummicij in Electoratu ſit pastor.

M D X X V I I.

Obit Decanus Miſnenſis D. Iohannes Henigius I I I. Id. April. cui Hana oppidum, duobus hinc diſſitum miliaribus,

Canonicus eruditus & praestans.

liaribus, vt dictum est, patria fuit: quæ etiam, patria Caspari Borneri Theologi, qui longo tempore Lipsiæ floruit, optimè de Academia, & de me quoque priuatim meritus, dum ei collega essem. Ad Henigij Decani tumulum hæc verba aliquando vidi ascripta,

Aue pater, rex creator,

Aue fili, lux seruator,

Aue pax & charitas:

Aue simplex, aue trine,

Aue regnans sine fine,

Una summa trinitas.

Aluit Lipsiæ Ambrosium Franciscum suis sumptibus, postea Iudi Schnebergij magistrum, & ibidem rationum publicarum metallicarum scribam, qui adhuc in viuis est, senex optimus, doctrinæq; & innocentia vitæ venerabilis.

Nascitur Burchardus Reichius I I I I. Idus Octobris, nunc scriba supremus senatus Dresdensis.

Certamen propositum fuit certantibus sagittis. Cum de more ciues e multis vrbib. euocarètur, intererant animi gratia duces fratres Georgius & Henricus: præmium fuit Bos, precio quinque & viginti aureorum. Id obtinuerunt ciues Torgani, qui cum suum præmium ducerent, Bene illis vertat, inquit Dux Georgius, modò in quadragesima ne macent atque comedant: nam id ipse dignum piaculo existimabat.

Eodem anno Prid. Calen. Decemb. nascitur Andreas Mylius, Illustri Duci Iohanni Alberto Megalopolensi, à consilijs secretis, vir insignis doctrina atque facundia, & legatus eius ad Imperatorem & regem Poloniae.

M D X X V I I I.

Nascitur Misnæ Sebastianus Starg, x I I I. Cal. Febr. qui nunc in comitatu generosorum comitum Suarceburgiorum

giorum, Greufenæ docet Euangelium, Andreae fratri meo
διὸ γαυλῶς.

In senatum legitur Nicolaus Aneforgus, initio Maij, triennio post fit consul, in quo munere patronus Ecclesiae & literarum, annos triginta & septem iam versatur, viridi adhuc senectute.

M D X X I X.

In fine Februarij violæ floruerunt.

Nascitur post festum Paschatis, proximo Veneris die, Hieronymus Buchnerus, qui bonas artes Ratisbonæ docuit, & in patria: nunc iudicij Ecclesiastici notarius est, Iohannis Riuj gener.

Nascitur Urbanus Pfefferkorn, proxima Dominica post festum Trinitatis, qui Pragæ vxorem duxit, Imperatori Maximiliano II. ab officijs, vir dignitate & probitate spectabilis.

In huius vrbis vicinia Vucinpyhela, pridie Non. Iulij nascitur Iacobus Schadius, qui medicus præstans à cura corporis fuit Barnimo, illustri Duci Pomeraniæ, Principi optimo.

Nicolaus Klungherus præpositus Afranus, tanto laceratorum robore fuit, vt vas vini, quod Tonnam nostri nominant, è cellario solus efferret, & plaustro imponeret. Ernestum Canonicum, comitem Mansfeldium staturæ grandis, luctando in altum extulit, & in ianuam clausam coniecit, tanto impetu, vt fera dissiliens frangeretur.

Hoc anno cepit ædificari vicus suburbanus inter Trebisam, & fossam molendinariam, qui à tribulis nomen accepit, cum ad eum locum essent horrea frequentia, die *Stegelgasse*.

Inuasit hanc regionem, morbus nulli antehac cognitus, qui Anglicus appellabatur, transfusus videlicet per
 omne

Morbus
 Anglicus.

omne corpus sudor è calore insolito, qui nisi prohiberetur, extinguebantur homines somno, fuitq; id malum contagiosum. Antequàm curatio cognita est, multi necabantur ab amicis inscijs. Tales pœnas Deus minatur ingrato populo, in Moſis libris tertio & quinto.

M D X X X.

Grandinum tempeſtas ingens, minuit tegulas in tectis, in agris culmina, Cal. Maij.

Donatus Richterus Martini ſenatoris filius, naſcitur v. l. l. Id. Aug. nunc conſiliarius generoſi comitis Ludouici Neugartij in Pomerania.

Diterico Tegucio gentile eius, cuius ſuprà meminimus, deſuncto, multi ad præſulem petitum beneficia contendebant: inter eos erat ſacerdos quidam valde impetratus. Inter doctrinæ explorationē, quæ planè nulla erat, præſul de fenestra tædio proſpiciens, eius videt miniſtrum, & quiſnam eſſet, quidne peteret, interrogat. Reſpondit hic, ſe expectare paſtorem ſuum: cui præſul, Nunquid & tu expectas beneficium, & quid nouit paſtor tuus? Tantundem, inquit, hic didicit, quantum ego. Bene habet, præſul dicit, beneficium, quod ipſe petit, tibi concedo & largior, inq; eius rei teſtimonium, accipe, inquit, hanc chirothecam; eamq; ſimul deſuper deiicit, conuerſuſq; ad ſacerdotem, ait, Quod petis, alter habet. Cùm pertenderet paſtor, fieri id non poſſe, quòd Tegucium mortuum nemo ante ſe ſciuiſſet, præſul miniſtrum eius producit, quem de fenestra designauerat, & indoctum atque auarum repulſum, cum riſu aſtantium dimittit.

Riſus ſacerdotis indocti.

M D X X X I.

Albis circa Calend. Maij uſque ad templum Franciſcanum vndas egit per triduum.

Moneta

Moneta adulterata deprehenditur per totam ditionem, culpa translata in Vicethumum in Boëmia, prope Cadanam habitantem.

M D X X X I I.

Mense Septembri oritur Cometa, præcedens mane ortum solis. Qui superiore anno visus erat, initio huius mensis lucere desijt. Præfectus vrbi Wolfgangus Schonbergius.

Cometa.

Docuit in hac vrbe linguam Ebraicam Antonius Margarita, verùm cum à sacerdotibus auditoribus desereretur, Lipsiam se contulit.

Sacerdotes
negligentes.

M D X X X I I I.

Nascitur in hac vrbe Martinus Keplerus, Non. Nouemb. qui literis operam dedit Argentorati, & Andegavi, in Gallia: nunc instituit Principes Illustres incliti Ducis Volfgangi Palatini Rheni, ducisq; Bauariæ filios, natu minimos.

Illustis Princeps Seuerinus, Mauricij & Augusti ducum Saxonix frater, qui annos x i. mensem vnum, dies x i i i. vixerat, obit extra patriam in Alpibus Oeniponti, vi. Id. Octob. sepelitur in cœnobio Stamsiano: cui ibidem tumulum erexit Augustus frater Elector Saxonix.

Mors prin
cipis apud
exteros.

Ære Seuerinus Princeps hoc clauditur: artes

Cum Natis regis dum colit ille bonas.

Indole magnanima iam Patrem equabat Auumq;.

Quos celebrat summos Saxonis ora Duces.

Augustus fieri hac Fratri monumenta iubebat,

Post mensem vndecimam, quem tulit atra dies.

Dn. Seuerino Duci Saxonix ad Henrici Patris, & Alberti Aui virtutem, indole pietatis ac magnanimitatis aspiranti,

ranti, patriæ in spe summa erepto, Dn. Augustus frater P. C. Toti genti Saxonæ luctum: liberis Regijs, quibuscum educabatur, desiderium reliquit. Vixit ultra annum x i. Mense i. Di. x i i i. Extæ eius Oeniponti in templo diui Iacobi condita.

M D X X X I I I I.

Barbara Ducis Georgij vxor, obit Dresdæ x v i. Calend. Febr. Misnæ, in sacello, à marito extracto sepulta, cui Andreas Francus Camitianus Iureconf. hoc fecit Epitaphium,

Quisquis ad hoc saxum venies, subsiste viator,

Et lege disparibus verba ligata modis.

*Illa ego, quæ regum de sanguine nata, Georgi
Saxonæ, magni Principis, vxor eram,*

*Hic iaceo, quamuis melior mea portio viuuit,
Sed tamen hic tumulus frigida membra tegit.*

Si genus Heroum virtutis semina confert,

Rege Casimiro sum genitore sata.

At mea, cui clarum felix dedit Austria nomen,

Cæsaris Alberti filia, mater erat.

Cætera cur taceam? vixi coniuncta marito,

Et perijt nullo tempore noster amor,

Et mores, censor quo non est iustior alter,

Est solitus coniunx ipse probare meos.

Quinetiam genui, carissima pignora natos,

Quos olim accipiat Saxonis ora duces.

Viuuite concordēs sociali pectore fratres,

Saxonicamq; bona pace tenete domum.

Quodq; decet natos, patrijs succedite curis,

Et par sit laudi gloria vestra patris.

Deniq; præcipuam teneris ego semper ab annis,

Hanc duxi laudem, posse placere Deo:

Sic igitur colui sincero pectore Christum,

Ut fuerint mores & sine labe mei.

Quare etiam moriens te supplice voce rogavi,

Ut serues animam maxime Christo meam.

Tu quoque, qui legis hac oculo properante viator,

Ad mea vota piis addito quaeso preces.

Eodem anno illustris Domina, filia eius Magdalena, ante matrem moritur, die vigesimo, quæ fuit vxor Ioachimi I. Electoris, mater liberorum septem.

Nascitur Valentinus Gregorij F. Heida, pr. Non. Febr. qui nunc in aula Ducis illustris Iohannis Holsteinij versatur Iureconsultus, cum honore & dignitate.

M D X X X V.

Nascitur Fabianus Starg, Sebastiani frater, xiiii. Cal. Febr. qui nunc docet Colonia ad Albim.

In traiciendo Albi initio Nouemb. Ambrosius Hauboldus, faber senatus, incautus perit circa Scharffenbergum, septimo demum mense corpus eius ad officinas latericias eiectum, & in templo Martiniano sepultum. Ceciderunt cum eo alij duo in Albim, qui enatarunt incolumes.

Periculum.

M D X X X V I.

In summo templo legitur hoc epitaphium,
Sepultus est hic in Christo venerabilis D. Georgius à Roschitz, quondam huius Ecclesiæ Canonicus, qui te amice lector plurimum saluere, & bene valere iubet. Tu vicissim, si pius es, ipsius animæ requiem precare. Obijt die VII. mensis Iulij.

Hoc anno Nicolaus Graupa, factus præfulis est vicarius: huic gaudium subito oblatum, causa mortis fuit. Erat ipse in Annebergo, & iam pridem sacerdotium amplius præful

Hominis
læticia mor-
tui.

præful ei promiserat : quod cùm per literas inopinanti offerretur , ijs non planè perlectis , læticia expirat. Idem de Iuuentio Thaltua apud Romanos scribit Valerius.

Aestas admodum sicca , & hiems rigidissima : æstate riuiolos defecit aqua , hieme puteos gelu durauit.

M D X X X V I I .

Iohannes Ducis Georgij filius Dresdæ obit 111. Idus Ian. Misnæ sepultus. Andreas Francus , cuius modò meminimus , tale ei scripsit Epitaphium , sepulchro appensum ,

Marmoris hac tegitur princeps sub mole Iohannes ,

Saxonica ducens nobile stirpe genus ,

Magnanimi herois proles generosa Georgi ,

Auxit qui Misnæ ditia regna sua ,

Quiq; Duces inter reliquos , ceu Nestor habetur ,

Constantiq; animo iura verenda colit .

Mater erat iuueni , Casimiri filia regis ,

Qui gessit forti sceptrâ Polona manu .

Sub iuga qui cæsos misit victricia Moschos ,

Compulit & Turcas vertere terga feros .

Indolis inde trahens generosa infusa Iohannes

Semina , iusticia semper amator erat ,

Patrumq; tenax , fucos fraudesq; perosus ,

Ingenuos mores rettulit ille patris .

Candorem ipsius tiro tironis amauit

Carolus , Augusti qui modò sceptrâ tenet .

Cæsar auus comitem hunc adiunxerat ipse nepoti ,

Ergo etiam mores senserat esse bonos .

Sed res humanas fortuna incerta fugaxq; ,

Arcana fati vertere lege solet .

Iam regno matura virum sua fecerat atas ,

Imperiumq; illi publica vota dabant ,

Inter-

Interdumq; leuans curarum fasce parentem,

Dicendi iuris grande subibat onus.

Iam pater officij nato cessurus honorem,

Optabat merita posse quiete frui,

Occidit ille prior florentibus integer annis,

Quæ doleat genitor fata, superstes habet.

Erga inuisa suo soluens funebria nato,

Testa sub hoc mæstus condidit ossa solo,

Utq; illum æternæ digneris munere vita,

Affiduis precibus maxime Christe rogat.

Vidux eius Elisabethæ Vilhelmi Landgrauij filix, Princeps optionem dat viuendi vbi velit: quod si Dresdæ malit, ei esse liberum: sin alibi, se non defuturum, quin cum dignitate viueret. Ipsa oppidum dotale Rochlicium eligit, atque obtinet.

Nascitur Augustus Hercebergius x i i i. Calend. Sept. qui nunc Euangelium docet Dantisci in Borussia.

Eodem anno Iohannes v i i. præsul obit, i i i. Idus Octobris.

M D X X V I I I.

Minister aulicus Dresdensis, ex hac vrbe natus, in cœnaculo arcis maiore dormiens supra tabulatum fornacis, Genus mortis nouum. calore & fumo suffocatur, diebus Bacchanalium.

Cæmeterium ex vrbe transfertur, prope diui Nicolai templum suburbanum, quod ante hæc tempora ad Marianam & Franciscanam ædes fuerat intra mœnia.

Comera conspectus x v. Cal. Febr. post occasum solis: cauda extensa versus ortum.

Obijt Anna de Betschitz, in templo diuæ virginis sepulta, marmor ita habet,

EVGE VIATOR.

N 3

Durum

Durum, si nescis, frangit patientia.

A N N A,

Mater vno
die ter orba.

Patientia
in femina.

Gentis Betschitz nobilis femina, immensis malorum acta casibus, armis munita patientiæ, victrix sæpe, nunquam succubuit, hinc magnum exemplum statuit. Vnus funestus dies, tres charissimos, Theodoricum Commerstad coniugem, duosq; filios (infandum) gravidæ abstulit, ipsaq; sola mœrens, secundis relicta nuptijs, quæ quidem, quamvis contigissent non perinde bonæ, tamen suo more euicit patientia. Ergo malorum fortita terminum, huc nomen suum illibata contulit, pudica, benigna, patienti, matronarum decus omnium, in Christo requiescit suauiter. Mortua est die x x v. mensis Iunij, ætatis suæ L x x x i.

Liberi pijsimæ matri mœrentes F. C.

Georgius Doctor.

Katharina

Nicolaus presbyter.

filia.

Iohannes

Filij.

Iohannes
VIII. præ-
sul.

Oppida
cremata.

Eodem anno Iohannes v i i i. præsul, apicem & pedum accipit à Iohanne Fabro præfule Viennense, & à Thoma Murnaro Franciscano, suffraganeo Patauenſe: ortus ipse de familia Malticia, quæ Dipoldisualdi habitat: in canonicatu successit Sigisnundo Pflugo, Augustæ in comitijs mortuo, postea factus Decanus, & coadiutor, vt dictum est. Anno præsulatus eius tertio, mense Iulio, quatuor oppida Misnæ, igne conflagrarunt, Noffa, Hana, Dipoldisualda, Vuolchensteinum. Cum Henrico Duce Saxonie contentio ei fuit, quod legatus præfulis in comitijs Vuormaciensibus, sessionem sibi singularem sumpserat, ducibus Saxonie inscientibus, ad quorum tutelam diocesis pertinet.

Eodem anno obit Sebastianus Berieringus x i i. Cal. Septemb. qui medicus huius vrbis fuit.

Eodem

Eodem nascitur Paulus Papa Rochlicij, nunc senator,
& scriba Milnensis, vir prudens & eruditus.

M D X X X I X.

Fridericus Ducis Georgij filius, qui vi. Cal. Feb. cum
Elisabetha Mansueldia comitis Ernesti filia, nuptias cele-
brauerat, moritur i i i i. Calend. Martij, sepultus Misnæ,
vltimus inter Georgij Ducis filios, cuius memoriam hæc
inscriptio testata est,

Moribus innocuus, præclaro stemmate Princeps,

Qui niuea placidus simplicitate fuit :

Illâ luce diem vidit, qua milite multo,

In Phrysiis genitor de patria iuit agros.

Uno qui vixit tantummodo mense maritus,

Postq; æni septem lustra, reliquit humum.

Ante patrem moritur, qui nulla prole relicta,

Post etiam vitam finit inde suam.

Scilicet ex omni nil cuiquam parte beatum :

Fata manent iuuenes, credite, fata senes.

Eodem anno post hebdomadas septem Georgius Sa-
xoniæ Dux, confectus senio, mœrore, & agritudine, post
omnium hæredum obitum, & ipse moritur Dresdæ xv.
Cal. Maij : in hac vrbe vltimus inter Duces Saxonix, sepul-
tus. Occupato tamen loco sepulchrorû pristino, sibi vxo-
riq; proprium facellû extruxerat, quod marmore candido
& rubeo Ratisbonense, item Ophitino maculoso Zeblicia-
no, ornatû in ingressu est, cui eiusmodi scripsi epitaphium,

Nestor qualis erat, bellantes inter Achiuos,

Cùm Phrygium premeret Græcia tota solum :

Talis Germanos Dux ille Georgius inter

Floruit, atque Ducum gloria rara fuit.

Consilijs, animoq; simul maturus, & annis,

Conspicuus bello, conspicuusq; toga.

N 4

Plus

Extirpata
gens Geor-
gii.

*Plus tamen exornans optata commoda pacis,
Odit sanguinei flebile Martis opus.*

Alberti patris celebratur fama per orbem,

Quod gessit valida bella secunda manu :

Natus scepra tenens, tranquilla in pace, parentis

Nomina non titulis inferiora tulit.

Sed Duce lata tuo vixisti Misnia semper,

Cui des aeternos viuere Christe dies.

Ante noctem mortis eius, auditus in basilica Misnense strepitus, & clypeos duos circa tumbas suspensos, decidisse de tholo affirmatum est. Alius Cometa conspicitur, Prid. Non. Maij, qui durauit vsque ad Iunium.

Mutata religionis forma.

Per illustrem Principem Henticum, Georgij fratris legitimum successorem, mutatur forma religionis. Tumba Bennonis ante annos quindecim erecta, deponitur. Canonicis & sacerdotibus, qui doctrinam Euangelij amplecterentur, & officio fungi aliquo Ecclesiastico vellent, manere in vrbe permillum: qui aliter sentirent, ijs relictum deliberandi spacium: qui pertinaces essent, concessa iisdem facultas tuto abeundi. In basilica initio concionati sunt viri illi clari Georgius Spalatinus, Nicolaus Amstdorfius, Iustus Ionas, Paulus Lindena, Iacobus Schenchijs, Sebastianus Steuda, quibus Andreas quidam Vngarus Franciscanus, sophista acutissimus, se disputando acerrime opposuit, donec ire ex vrbe iussus est. Primus vrbis pastor declaratus Iohannes Albinus Francus, huc missus Viteberga: eius Diaconus Iohannes Hempelius ex Afrano, eodem anno moritur x i i i i. Cal. Decemb.

Concionatores Euangelici.

Iohannes Albinus.

In Afrano primus Diaconus fuit Euangelij tempore, Donatus Langius, nunc pastor Schonfeldius, in praefectura Dresdensed: alter Sebastianus Vueidenicius, nunc pastor Lampertualdius. ambo in Afrano fuerant Canonici.

M D X L.

Ludus

Ludus Senatorius, quo antea vrbs tanta caruit, instituitur: cui D. Henrici Saxonix Ducis, optimi Principis voluntate, dicatum cœnobium Franciscanum. Ludi literarum, vt prope Ecclesias constituerentur, doctrinæ & disciplinæ causa, Leo IX. Pontifex, patria Germanus, mandato edixit, cuius Siffridus presbyter meminit. In ludo senatorio primi docuerunt Hermanus Vulpinus, Ambrosius Borefdorsius, qui nunc doctor medicinæ est, & artem exercet Citij, & Christophorus Senfthemerus Musicus Carinthius.

Ludus apertus in vrbe.

Ludi literarum.

Anno eodem Dresdæ in patria moritur Christophorus Sporerus medicus, prid. Non. Maij: qui & in hac vrbe, & in Lusatia Zittauix medicinam exercuit. Relictam eius filiam natu maiorem Magdalenam, post annos vndecim vxorem ducit, vir egregius D. Iohannes Chentmanus, qui etiam Dresdæ natus, in hac vrbe medicinam fecit, & inde Torgam se conferens, adhuc ibi floret, præter alia rerum metallicarum peritissimus. Filiam eius alteram duxit D. Iohannes Brambachius, qui natus Dresdæ, nunc in patria floret, & medicinam feliciter exercet.

Felicitas in matrimonio.

Aestas sicca & calida. Vini vberrimus prouentus, fructuum hortensium minor.

M D X L I.

Diebus Bacchanalium Albis aduerso cursu auxit Trebisam, ita vt nauiculis piscatores concurrerent animi causa. Ponticulus in quo magna turba spectantium stabat, pondere rumpitur. In fluuium ceciderunt homines circiter quadraginta, sed sine periculo, opera piscatorum presentium, omnes euaserunt.

Lapsus de ponte.

Vixit in hac vrbe Benno Hennitius Canonicus, qui è libris vetustis Speculũ, vt vocant, Saxonũ, in quo uetera gentis iura describuntur, emendauit, & in publicũ edidit, Lipsiæ impressum.

Speculum Saxonicum.

M D X L I I.

Tumultus
Mifnicus in-
ter Duces.

Propter Vurcinam præfulis Mifnenfis oppidum, arma fumpferunt, Iohannes Fridericus Elector, & Mauricius, Duces Saxonix: fed incendium quod iam flammam ceperat, extinguitur Dei prouidentia, & fideli interceffione Philippi Hafix Landgrauij, in ipsis ferijs Pafchalibus. Facta eo tempore fluminum magna inundatio, præfertim in Turingia.

Locuftæ.

Menfe Octobri multitudo locufarum hanc regionem inuaſit, per quæ loca inuolarunt, iſdem poſtea, Hiſpani milites graſſati ſunt.

M D X L I I I.

M. Fridericus Schualbius Hilperhuſius in ludum ſenatorium vocatur: eius collegæ fuerunt idem Ambroſius, & Iohannes Reuſchius Muſicus excellens, nunc Cancellarius præfulis Mifnenfis. Ambroſio Lipſiam ſe conferenti, ſucceſſit Paulus Rindermanus.

Ludus Du-
calis.

Ludus illuſtris apertus v. Non. Iulij, cui dicatum Illuſtris Ducis Saxonix D. Mauricij beneficentia, cœnobium Afranum. Aluntur in eo pueri centum, cum quatuor præceptoribus, qui in pietate vera, & bonis literis, ac honeſtis moribus iuuentutem formant atque iuſtituunt. Primi Præceptores conſtituti Hermanus Vulpus, ex vrbe euocatus, Matthias Daberchuſius, Hiobus Magdeburgus, Laurentius Hofmanus Muſicus. Oeconomus Iohannes Roſbachius, Eccleſiæ paſtor D. Nicolaus Cumberſtadius, in hac vrbe natus.

Nafcitur Volfgangus Crellius v. i. i. Calend. Sept. vir eruditus, & in carmine ſcribendo ſuaui ingenio.

M D X L I I I I.

Ex hac

Ex hac vrbe è ministerio discessit, Iohannes Petreius, vitæ & doctrinæ spectatæ vir, qui nunc est Zuiccauiæ superintendens, vt vetusto Isidori vtar vocabulo.

Obijt Henricus Faustus, profocer postea meus, III. Non. Decemb. initio versatus in quæstura illustri, tum multos annos functus munere consulari, amans sobrietatis & disciplinæ, & indefessæ vir diligentia, patria Rimago natus.

M D X L V.

Institutum est à duce Saxonæ D. Mauricio, rationibus iustis & necessarijs, iudicium Ecclesiasticum Misnæ, x I I I. Cal. Martij, præfidentis loco fuit Henricus Bunanus, qui Vuesensteinij habitat, vrbis huius præfectus. Assessores Vuenceslaus Neumanus Iurec. Iohannes Riuius, & Laurentius Schroterus superintendens. Iis causæ matrimoniales, controuersia Ecclesiasticæ, iudicium de doctrina & sacramentis, cognitio de hæresibus, examinatio pastorum, eorundem confirmatio & reiectio, censura de eorum vita & moribus, principis illustris graui & severo mandato, tradita sunt atq; commissa.

Consistorium Misnense.

In foro nundinario domus mercatorum absolvitur, consule Nicolao Aneforgo, ædili Ambrosio Othobachio.

M D X L V I.

Hermano Vulpio in ludo illustri successit Georgius Fabricius, euocatus Argentorato. Cuius ludi hoc tempore est eiusmodi constitutio. Docentur trium linguarum, item trium artium dicendi fundamenta, cum Musicæ & Arithmeticæ præceptis: hæ traduntur libellis vulgaribus: præcepta artium è libris Phil. Melanchthonis, ad quos adhibentur auctores præstantissimi, in lingua latina Cicero, Terentius, Virgi-

Ratio institutionis & gubernationis ludi illustris.

Virgilius: in græca Isocrates, Xenophon, Plutarchus, Hesiodus, Theognis, Phocylides, distinctis temporibus, nã vno anno singuli non exponuntur, & Virgilio interdũ substituitur Horatius, interdum Ouidius, vt res fert, & captus adolescentulorum. Interijciuntur apud paruulos historiæ sacræ, aut præcepta morum, explicata à Camerario, aut fabulæ Aesopi ab eodem. Repetitiones lectionum & exercitationes scribendi nunquã intermittuntur, vt & inspectiones morum ac studiorum. Hæc studia omnia præcedit doctrina Catechismi, quam breuissimè & diuinè præscripsit, vir sanctæ memoriæ D. Lutherus, & examen Phil. Melancthonis, in quo doctrinæ sacræ, est quasi summa quædam accuratissimè cõpræhensa. Conciones in templis annotare, & recitare necesse habent. Nèquis excusatione ignorantie utatur, classibus singulis post examina, quæ uere & autumno instituuntur, præscribitur ordo studiorum, quid dieb. certis, & horis singulis, & publicè audiendũ, & priuatim repetendũ sit. Preces fiunt cum surgitur, cum in lectionem itur, aut inde exitur, cum ad mensas acceditur, aut reditur, cum cubandum surgendũq; est. Adest pueris semper inspector, vel è præceptorib. vnus, vel ex ipsorũ numero aut decurio, aut classicus. Tres ludos illustres inspiciunt mense ferè Augusto, ambæ Academia Lipsiensis & Vitebergia. Pueros & adolescentulos nominãdi potestatem habent: nobilitas, ciuitates, ac certa oppida, partim iure patronatus, partim benignitate Illustris. Electoris; ex ijs qui nominantur, nemo infra annum vndecimũ sit, nemo quintum decimum excedat: etymologiã & Syntaxin nouerint, ratione ætatis. Aluntur per sexennium, qui probi & modesti fuerint, & qui progressi sunt liberaliter, spem ducalis habet stipendij. Victus ratio eiusmodi est, vt in prædio dentur, fercula quatuor, antecedat ientaculum: in cœna fercula tria, præcedat merenda, sequatur potus ante somnum. Præter hæc pueris quatuor, vnus pannus Misnensis datur annuatim in vestem, & singu-

& singulis anni quadrantibus, calcei. præscriptum est Oeconomo, qui rem curat familiarem, quid eius curæ & officij sit: præscriptum item professoribus, præscriptum denique discipulis: & quicumque suo munere fideliter ac legitime fungitur, gratum sine dubio facit Deo, & suæ meminit conscientiæ, & præclare meretur de adolescentiâ. Sunt autem in genere adolescentulis eiusmodi leges præscriptæ.

M A N D A T U M D E I.

D E V T E R. X X X I.

Leges verba legis huius coram omni Israël, audientibus eis, & in vnum omni populo congregato, tam viris, quam mulieribus: paruulis & aduenis, qui sunt intra portas tuas, ut audientes discant, & timeant Dominum Deum vestrum, & custodiant impleantque omnes sermones legis huius.

A D E P H E S. V I. E X O D. X X.

Filij obedite parentibus vestris in Domino, nam id est iustum. Honora patrem tuum & matrem: quod est præceptum primum in promissione: ut bene tibi sit, & sis longævus in terra.

D E V T E R. X X V I.

Maledictus qui non honorat patrem suum, & matrem suam.

A D E P H E S. V L T I M O.

Obedite ijs, qui præsent vobis, & obsecundate: vigilant enim ipsi pro animabus vestris, tanquam rationem reddituri: ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes, nam id est vobis inutile.

P R O V E R B. X X V I I I

Qui subtrahit à patre suo, vel à matre, & dicit,
hoc

hoc non esse peccatum, particeps homicidæ est.

SANCTIONES PIORVM.

NOË TOTI ORBI TERRARVM.

II. PET. II.

Deus primo mundo non pepercit, sed octauum Noë, iusticiæ præconem seruauit, diluuium mundo impiorum inducens.

IOSVA POPVLO.

IOSVAE XXII.

Obseruate diligenter, vt diligatis Dominum Deum vestrum, & ambuletis in omnibus vijs eius, seruetisq; præcepta eius, & adhæreatis ei atque seruiatis toto corde vestro, & tota anima vestra.

DAVID SOLOMONI,

PROVERB. IIIII.

Teneat eloquia mea cor tuum, custodi præcepta mea, & viues. Principium sapientia: arripe illam, & exaltabit te: extolléris ab ea, cum eam fueris amplexatus. Dabit capiti tuo sertum gratiosum; corona decora exornabit te.

TOBIAS FILIO.

TOB. IIIII.

Omnibus diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum, & caue, ne alicui peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri.

Agur

AGVR DISCIPVLIS.

PROVERB. XXX.

Oculum qui subsannat patrem, & contemnit doctrinam matris suæ, effodiant eum corui torrentis, & deuorent eum pulli aquilæ.

LEX PRINCIPIS.

Pueri nostri imprimis amare & religiosè colere, adorare, inuocare debent patrem Domini & seruatoris nostri Iesu Christi, filij ipsius: qui sanctum spiritum largitur credentibus verbo suo.

Nostri pueri omne scelus flagitiumq̄, & omne siue naturæ seu prauæ consuetudinis vicium abijciunt & emendant, & coërcendo cupiditates pueriliter exultantes.

Vetamus vsurpari blasphemias, maledicta, mendacia, furta, ebrietatem, crapulam, ludos iocosq̄ turpes ac scurriles, obscœna dicta, & quicquid manifestam atque animaduertendam turpitudinem continet.

Contumaces & malos primùm vindicta diuina corripit, deinde & nostra seueritas vliscetur: cuius, eos quib. administratio & cura scholæ nostræ commissa est, diligentes executores constituimus.

Vestes omnes forma vsitata, non scurrarum aut militum more fieri curanto: armorum nullo genere cincti sunt.

Qui domum ad parentes proficiscuntur, vltra octo, & ad summum dies quatuordecim ne absunt.

DECRETA MAGISTRORVM.

Omnes iussa præceptorum studiosè & accuratè exequuntor,

quuntor, ijs inscientibus è lectionibus & collegio ne abeunt.

Rixas & altercationes ne vsurpant: offensionum atq; odij causas nulli præbent.

In templo sacris reuerenter astanto, conciones piè attenteq; adiunto.

Manè dato signo surgunt, libros compositos habent, strepitus, turbas, clamoresue, quibus aliorum studijs obstant, ne excitant.

Ante & post cibum preces dicunt, & cum preces fiunt, cuncti assunt.

In ludo, suo quisque loco & ordine sedent: lectione finita, sic vt modestos decet, cubacula petunt.

Si eunt in publicum, exemplum liberalis & grauis disciplinæ præ se ferunt.

Sermone tam apud magistros, quam socios latino semper vtuntur.

Ad choreas & iustra ebriorum ne accedunt, foris ne cubant.

Ad lectiones antequam accedant, ea quæ audienda sunt, inspiciunt & relegunt.

Ordinem studiorum quid singulis sit horis faciendum obseruant, necessario annotant, vsum scribendi nunquam omittunt, memoriam assiduè exercent.

Magistratus, Theologos, præceptores, alios viros honestos, honore & reuerentia prosequuntur.

Huc vsque relatæ leges scholasticæ.

Eodem anno translata huc Academia Lipsiensis est, propter tumultum bellicum, quo Lipsia grauer est obsessa, Rector erat Constantinus Pflugerus.

In vico Albino, adibus Thomæ Fabri Quæstoris, puer infans negligentia ancillulæ, de superiore fenestra, membris illæsis decedit, non sine miraculo.

Lapsum
pueri.

Die

MDXLVII.

Die v. April. Dux Elector Iohannes Fridericus Misnam capit deditione, die secundo post lustrat aditum Dresdæ, manu exigua, quarto capit oppidum Hanam. Cum hic in suburbio Figulorum, manipulus militum incautius tractaret puluerem tormentarium, illi ipsi omnes vehementer læsi sunt.

Die xvi. pueri nobiles è ludo illustri tres & viginti, Goldaccaro Turingo suadente, tanquam obsides, nauimittuntur Vuitebergam.

Die xix. cum de Cæsaris aduentu nunciaretur, & vexillum Cæsarianum, à nescio quo captum, omnibus inopinantibus in urbem hanc importaretur, Iohannes Fridericus castra ex vrbe ultra Albim transfert, in collem pagi Zeilæ. Militi autem eius persuadere nemo potuit, adhuc in viuis esse Cæsarem.

Biduo post incenditur pons sublicius, ne Hispani transferent, & ipsam assequerentur. In itinere tamen à Carolo v. exercitu impeditus, & Mulbergo fugatus, in saltibus Lochauianis, ipse & Ernestus Dux Brunsvigius pugnantescapiuntur. Eius maximus natu filius vulneratur, sed manus hostium euadit.

Elector
Saxonix capi-
pitur.

Deditiorem vrbis huius ix. Calend. Maij, rursus petunt pauci equites Hispani & Vngari, quæ dies septendecim in potestate hostili fuit.

Basilicæ v. Calend. Maij de cælo tacta, hora quinta pomeridiana: turres tres, tectum, campanæ, organum consumpta incendio: cum eodem die mane circa septimam essent actæ gratiæ de capto Iohanne Friderico. Tacta etiam turris templi diuæ virginis in vrbe, sed huius flamma statim restinguitur. Nullum aliud fulmen aut antecessit, aut est secutum. Arx principis prope basilicam, à ciuibuseruatur.

O Eodem

Eodem anno in profesto Pentecostes, obit reuerendus vir Valentinus Scriba, huius vrbis pastor, qui eadem hora efferebatur, qua rex Ferdinandus urbem ingrediebatur. Tumulus Valentini hac inscriptione notatus, in publico extra urbem cœmeterio,

Scriba Dei verbum lingua factisq; professus,

Hac inter sanctos nunc requiescit humo:

Cumq; pijs regni cunctis est illius heres,

Quod peperit natus per tot acerba Dei.

Transiit eodem die, equitatus Pannonicus, & Boëmicus & die ipso Pentecostes rex Romanorum quiescens, operam sacris dedit.

Eadem ætate tacta arx Vurcinæ, cum ibi præsens esset præsul, & Hieronymus Ziglerus eius præfectus. Errant qui Bernardum Ziglerum Theologum ibi fuisse, & cum præfule consultasse scribunt.

Egidius Mechlerus Franciscanus in hac vrbe natus, & superstitionem fugiens, docuit Erfurdia: qua in vrbe moritur, die Lucæ, quo nomine pater eius appellatus fuit. Hic fratrem suum Franciscum euocauit è monasterio Torgano, qui Christi Euangelium in pago Ritnorthufano, diocesis Gothanæ, annos nouem & triginta docuit, & propter senectutem, muneris vacuitatem cum alimētis impetrauit.

Laurentius Hofmanus Francus, primus Iudi illustris Musicus, cum annos quatuor fideliter suum fecisset officium, obit 1x. Cal. Nouemb. in choro templi Afrani tumulatus, cui discipulus Michaël Cuspadius, tale scripsit epitaphium,

Hic iaceo Hofmanus, cantandi clarus ab arte,

Misniacæ quondam portio magna scholæ.

Francia nascentem, morientem Misnia vidit,

Dantem operam studijs Leucoris ipsa bonis.

Deserui terras, cum nondum lustra peractæ

Ætatis, capi sex numerare meæ.

*Si vitam queris , placuit mihi semper honestas ,
 Et studui mores composuisse meos :
 Sedulus impositum munus sine crimine gessi ,
 Primaq; cura mihi de pietate fuit.
 Hac , quod debetur morti , sub mole quiescit ,
 Pars melior cæli regna beata tenet.*

M D X L V I I I .

Habetur hîc conuentus , in quo quid de libro Augusta
 no , qui Interim inscribatur , quem Cæsar ordinibus im- Liber In-
 terim impro-
 batus.
 perij obtulerat , Theologi sentirent , scripto exposuerunt ,
 errorumq; refutationem ediderunt , viri illustres & veneran-
 di D. Georgius princeps Anhaltinus , Philippus Melanch-
 thon , Casparus Cruciger , Iohannes Forsterus , Antonius
 Lauterbachius , Daniel Greferus .

Pons super Albim reparatur , quem Georgius Recra- Pons repa-
 ratus.
 dus Electoris tribunus incenderat . Numerus anni hoc di-
 sticho exprimitur ,

*Mauricius Princeps , atque ingens cura senatus ,
 Incensî instaurant hoc graue pontis opus .*

Architectus fuit Urbanus Besler , ciuis Misnensis .

Infans in lucem editur , diuisa fronte & cranio , sine la- Partus
 monstruosus.
 bijs , sine aure dextera , oris loco exiguum habens fora-
 men , sine manibus & pedibus x v i i i . Cal. Maij , diem in-
 tegrum non fuit superstes .

M D X L I X .

Dux moniales peregrinæ , Christina Falcneria & Apol Mors in-
 digna.
 lonia Mollerina Mulbergum ituræ , in Albi cum auriga
 pereunt v i . Non. Martij .

Turris templi Mariani , quæ fulmine tacta fuerat , men-
 se Iulio capta instaurari , de eadem v i . Calend. Octobris ,

vnus ex operarijs decidens, cerebro illiso moritur.

Iohannes V I I I. præful, vitam cum morte commutat
 prid. Calend. Decemb.

Georgius Vualdclingerus consul obit I I I I. Non. De-
 cemb. anno ætatis octuagesimo quarto.

Hiems acris, & niuosa.

M D X L.

Nicolaus
 II præful.

Nicolaus II. de gente Carolouiciorum, præful Misnæ
 creatur. In canonicatu successit Carolo Milticio, qui in
 Rheno submersus est, factus deinceps archidiaconus Nis-
 censis: electus præful x V I I I. Cal. Febr. præfente Iulio Pflu-
 go præfule Numburgano. Huius temporibus vir nobillis
 Ioachimus Kneutlingus Iureconf. à Sebastiano Pignino,
 præfule Sipuntino, legatoq; pontificio, Augustæ impetrat,
 vt Canonici, quos Lipsiensis Academia vetere instituto
 Misnæ, Mersburgi, Citij nominat, non necesse habeant aut
 statutam alijs pecuniam soluere, aut ad tempus residere:
 propterea quòd docendo profitendoq; studiosis in Aca-
 demia operam impendant.

Libertas
 docentium.

Iohannes Schleinius Serhusius, vir pietate & pruden-
 tia spectatus, obit Dresdæ I I I I. Cal. Febr. anno ætatis
 x l v i. Tale habet in templo Afrano cenotaphium,

Serhusium domus est, clari virtute parentes,

Nomen Iohannes, gens mihi Schleiniæ.

Mors est visa quies, aliam scio speroq; vitam,

Hic cinis ipse, nouus quando futurus homo est.

Hoc posuit pietas fratrum officiosa sepulchrum:

Mens & amor nobis quatuor, vnus erat.

M. Martinus Tectander pastor Misnensis, & I I I. vir iu-
 dicij Ecclesiastici, quòd vtrunq; munus obire graue ipsi
 esset, locum mutat, mense Iunio, Zittauiam hinc profectus,
 adhuc ibi munere Ecclesiastico fungitur.

Naui mergitur in Albi, gubernator interit, socij qua-
 tuor seruantur, Cal. Nouem. Infans

M D L I.

Infans puella quinto antepartum die, in aluo materna claros eiulatus edit xv. Cal. Nouemb. annum dimidium est superstes, demum ex anthematis puerilibus, seu (vt vulgò vocant) morbillis, sanguine per totum corpus fluentibus obit, de quo prodigio extat nostra ad Philip. Melanchthonem elegia. nam in baptismo fide iubendo affui, cum vxore clariss. viri D. Iohannis Chentmani. Secuta biennij pestis.

Fletus infantis in vtero-

Bis parelij visi x i i. Cal. April. & x i i i. Cal. Ianuar. Secutum bellum contra Cæsarem.

Parelij.

Mulier fulmine exanimatur x. Cal. Iunij, Tempestat imbrium & fulminum tribus horis durat v i i i. Id. Iunij.

In pago Vucinyhela, quasi vini collem dicas, domus multæ cremantur. È flamma & fumo Draco ignitus, vrbem versus euolare visus est, qui trans Albim longos tractus duxit, diu conspiciendus. Eiusmodi Dracones alià veneficis, quibus ad furta vtantur, vulgi opinio est.

Draco ignitus.

M D L I I.

Bernardus Ziglerus vir nobilis, qui natus erat in hac vicinia, pago Ziglerorum Gaërnitio, Theologiæ doctor & linguæ sanctæ professor excellentissimus, moritur Lipsiæ i i i i. Non. Ian. anno ætatis l v i. plurimum à literarum diuinarum, in quibus excelluit, studiosis desideratus. Audiuit adolescens Lipsiæ Antonium Margaritam Ebræum. Ziglero scripsit epitaphium poëta præclarus Adamus Siberus,

Nobilis antiquo proauorum stemmate, longè

Nobilior veri cognitione Dei:

Bernhardus situs hoc post fata suprema sepulchro

Ziglerus, regitur corpus inane solo.

*Fecerat hunc error monachum : sed gratia Christi
Reddidit eximia religione virum.*

*Qui lupus ergo prius fuerat , mutatur in agnum,
Pastoris sequitur iussa pedumq; sui.*

*Doctrinam calamo veram , linguaq; professus,
Qua docuit cura , sedulitate , fide?*

*Sermonis , sacræ quo scripta volumina legis,
Non habuit quenquam cognitione parem.*

*Hunc cum Leucoreo coluit Philyraeus Elister
Albi, nunc raptum mæstus vterq; gemit.*

*Ossa premit tellus, mentem felicia tecta,
In sedes Christus transtulit æthereas.*

Maternus Badehornus iuuenis eximius D. Leonardus Iur. frater, anno ætatis trigesimo & secundo moritur Lipsiæ prid. Cal. Maij. in illustri quæstura. Cum dolores acerbos tota ferè ætate sensisset: post mortem sectum corpus est, & in vesicula fellis duo & viginti lapilli inuenti, dispari magnitudine, & angulati, subluteo colore omnes: quos vidit D. Iohannes Chentmanus, & in libro de calculis, in corporibus hominum inuentis, facit mentionem.

Lapilli in
corpore hu-
mano.

Terræmo-
tus.

Tractus montium Sudetarum crepusculi tempore xii. Cal. Maij, cum locis vicinis motu terræ concutitur, quæ hæc vrbs mediocriter sensit.

Philippus Mullerus, in ludo senatorio Musicus, pestis tempore, mortuo in ludo illustri, Georgio Zauschio Diacono cum vxore & sex filijs, eius in locum succedit, i i i. Non. Septemb. Ludi pastor eo tempore erat, Iohannes Tetelbachius, cuius domum etiam pestis inuasit, sed Dei bonitas vxorem ipsi saluam restituit.

Catharina Vuenceslai Numani Iureconsulti vxor, vndeiginti liberorum parens, matrona honestissima, morbo subito extinguitur x i i. Cal. Iunij.

Dimissi sunt pueri ludi illustris x i i i. Cal. Iulij, propter contagionem pestis, quæ famulâ Oeconomi inuaserat.

In vi-

In vico superius nominato, de superiore domus parte Petri Pelicij pistoris filia infans cadit, & non læditur.

Puella lapsus.

Peste circiter duo millia hominum extinguuntur, cum lues inciperet mense Iunio, & ad finem vsq; anni duraret. Mulier in morbo, Agatha Altermana, per quatrimum fudat sanguinem, & quoties de fronte detergeretur, aliæ guttulae eruperunt, moritur x i i l. Calend. Octobris.

Pestis.

Fuit vini, frugumq; tanta abundantia, vt vasa ad condendum deessent.

Copia frumentorum.

Iohannes Gengius Hornhemius Chymia & artis pharmacopæe studiosiss. obit x i i. Cal. Ian. biennium ante suum herum Carolum Leuschnerum, cui annos seruiuit triginta.

M D L I I I.

Ipsis Calendis inchoantibus hunc annum, obit vir clarissimus, Iohannes Riuus Atthendoriensis, cum paulò antè sepelisset vxorem, & filium natu minorem, & nepotim, sepultus extra urbem, ante diui Volfgangi fanum, cum tali epitaphio in lapide insculpto.

I E S V C H R I S T O S A C R V M.

Iohan. Riuo Atthendor. viro opt. & mag. mor. seueriss. præclare de præsentib. posterisq. merito, ornato à principib. culto ab eruditiss. cum Anna con. & Paulo Fil. morbo populari extincto, hac terra condito Georg. Fabricius Chem. Præceptoris suo incomparabili. Obijt Cal. Ianuar.

M. D. L I I I.

DOMINVS ADIVTOR IN OPPORTVNITATIBVS.

Eodem anno tempestas violenta v. Id. Ian. fuit, qua stas. villa

Tempe-

villæ incensæ, ædificijs & siluis clades illata. Mox VII I. Id. Martij nix profundissima & diuturna.

Matthias Marcus Dabercusius olim præceptor, tunc collega meus, Sucrinum ad ludi gubernationem vocatus, hinc discedit VI I. Id. Iunij.

Michaël Schleimicins, illustris Ducis Saxonie Augusti adolescentis, olim Marechallus, in pugna Hildeshemia prope Peinam multis affectus vulneribus, & æneo tormento ictus oppetit. Idib. Iulij in templo pagi Siuershusij cum Caspate Milticio, vno sepulchro conditus, anno ætatis XLVII I. In Afrano eius cenotaphium,

Pro patria pugnans iustis Michaëlus in armis,

Pro patria cecidit vir generosus humo.

Donec erit virtus laudi, laudabitur ipse,

Inter præstantes gloria rara viros.

Siuershusa tenet corpus, mens incolit astra:

Schleimicæ gentis fama decusq; , vale.

Terræmo-
tus.

Tractus ad Albim XVI. Cal. Septem. inter septimam & octauam vesperi terræmotu quatitur, quo cacumina ædificiorum ita commota, quasi desuper omnia corruerent: quod genus arietationem vt puto nominant, philosophi & historici.

Mense Maio in ludum illustrem redire iussi adolescentes, qui pestis causa dimissi erant, iamq; anno integro abfuerant. Erigitur iuxta alius ludus, in quem ex Academia Lipsiense studiosi Theologie translati sunt. Ante quam ædificium, in quo habitaturi essent, extrueretur, apium examen ipso meridie aduolauit, & in hortulo vicino de pruno arbore pependit, sed colligi in alueare non potuit, statimq; dissipatum est. Primam concionem ad populum habuit, prima aduentus feria M. Laurentius Rulichius, qui ludo Theologico præerat.

Pridie Idus Nouemb. Sigismundus Badehornus, Leonardij Iur. pater, obit, qui in templo Mariano hoc habet epita-

epitaphium. Tabulam pinxit Lucas Lucae F. Cranachius,
patre summo artifice non inferior,

Sigmundi lapide hoc Badehorni membra quiescunt,

In natis cuius vita superstes adhuc.

Ipsè fuit patriæ fidus prudensq; senator,

Cumq; sua vixit coniuge lustra novem.

M D L I I I I.

Iohannes Rosbachius illustris ludi primus œconomus,
anno decimo administrationis, v 11. Id. Febr. vitam clau-
dit, conditus in templo Afrano, cum hac tumuli inscripti-
one,

Ad passum quisquis suspirat pectore Christum,

Propitium votis sentiet esse patrem.

Hoc ego Rosbachius dimisso crimine testor,

Cui venia, in Christi sanguine, multa fuit.

Hic fratris duos filios aluit suis sumptibus in Academia Vi-
tebergia, Iohannem & Nicolaum Rosbachios: ille mor-
tuus Lomacij in ministerio, hic Mersburgi adhuc docet in
templo cathedrali. Ei successit in Oeconomia Iohannes
Fauftus, Henrici col. Misnensis filius, paulò post factus fo-
cer meus.

Christophorus Leuschnerus Medicus patri suo, tale
posuit in tabula picta monumentum, Carolo Leuschnero,
primo huius vrbis pharmacopæo, & Dorotheæ matri Er-
furdianæ, Christophorus Leuschnerus D.F. & Anna Othen-
bachia filia, pietatis ergò posuere. Obit M. D. L I I I I. men-
sis Maij.

D. H. M.
30 9 30. post meridiem.

Tempore postmeridiano, dimidio à Misna milliario,
occasum versus, mense Octobris multi greges vespertilio-
num per agros errarunt, duobus diebus: cum id animal

Vesperti-
liones.

minimè gregarium sit, & non nisi crepusculò volare soleat.

Valentinus Scheinus obit Cal. Nouemb. vrbis scriba: qui reliquit filium Calixtum Iureconsultum, inclitæ vrbis Lubecæ in Saxonia Doctorem, & ad Cæsarem, regem Daniæ, aliosq; principes legatum, virum grauem & disertum.

Castellum fontis in vrbem deducti, ante ædem Mariam, è lapidibus extruitur.

M D L V.

Parelij.

Visi parelij mane circa octauam prid. Id. Ian. qui obscura nube statim contecti sunt. Iterum III. Cal. Ian. tempestas ventorū & fulgurum per hanc totam ditionem fuit: multa templa, multæq; arces de cælo tanguntur.

Georgius Schleinicius Schiricius, trium Ducum Saxoniæ consiliarius, virtute & experientia multa præditus, qui Palæstinam adolescens adierat, Dresdæ moritur x. Cal. Februa. ætatis XLIII. ibidem conditus, In Afrano tale habet cenotaphium,

Nobilitas, & opes, & clari fama laboris,

Et studijs mores excoluisse bonis,

Magna viro laus est: sed nil præclarior illa,

Quàm patriam, & verum quàm coluisse Deum.

Larve hac, Schleinicia de gente Georgius ortus,

In vita fuerat, morteq; clarus erit.

Hunc tumulum nati caro posuere parenti,

Et dulci coniunx officiosa viro.

Ludus Theologicus tollitur, & adolescentes stipendiatum Lipsiam remittuntur. Quid Apium examen portenderit, declaratum est. Maiorum sapientia statuit, eas professiones, quæ ad Ecclesiam & Rempub. conseruandam, & ad publicam concordiam stabiliendam pertinent, in locis celebribus

lebribus, & magna doctorum frequentia esse exercendas.

Volfgangus Eilenburgius Iudi senatorij administratio-
nem accipit xvi. Cal. Iun. Eius nunc collegæ sunt Thomas
Faber Fribergius, vir eruditus & diligens, & poëta pius:
Georgius item Ditericus, & Sigismundus Badehornus ci-
uium filij.

Hortum suum cœpit colere D. Christophorus Leusch-
nerus, cumq; ornauit mediocri ædificio, & muro lateritio
cinxit. Culturam plantarum primùm exercuit Torgæ in
horto honoratis viri Ioachimi Kreichij, deinde in patriam
suam, vrbem Misnam, tanquam in coloniam transtulit plan-
tas & arbores: quas propter studiosos homines, ad finem
huius scripti, nominatim adijciemus.

Defuncto Nicolao II. præfule, eligitur Vurcinæ III.
Cal. Iun. Iohannes IX. de gente Haubitia, qui modò ex Ita-
lia venerat.

Iohannes
IX. præsul.

Inter spacium non planè annum tres moriuntur pon-
tifices, Iulius III. & Marcellus II. Etrusci, & Paulus III.
Neapolitanus. Contra hunc præfulem Iohannes Caro-
lonicius, controuersiam mouet triennio post, in qua ciues
aliquot Vurcinenfes occisi, & præful ditione exutus est:
quæ violentia ne progredereetur longius, illustris Saxo-
niæ Elector, Dux Augustus, motum sedauit, diœcesem
Stolpensem permutauit cum Mulbergia, & ditionem reli-
quam integram restituit.

Tumultus
contra præ-
fulem.

Vir venerabilis Lucas Vuesener, ex Afrano Canoni-
co, vrbis Diaconus, obit v. Idibus Decemb. ætate ad-
modum prouecta.

M D L V I.

Ciuis Glashuttensis lembo præteriens, non soluto nau-
lo, prid. Cal. Martij submergitur.

Cometa visus à die III. Non. Martij, vsq; ad vltimum A-
prilis.

Cometa. prilis. Secuti tumultus Turcici & Liuonici, bellum Vngaricum, praelia Italica & Gallica.

Cœmeterium in vrbe prope ædem Marianam humo effossa cœptum contrahi, ad eam planiciem dilatandam, qua ad res venales ciuitas iam vtitur.

Domus cuiusdam è regione Fori à Fœminis dicti, versus portam Iudaicam seu Lanariam, vetustate corruit, familia & liberi per fenestras seruati: focus ardens & iam iam ligneos parietes corripiciens aquis restinguitur.

Cædes indigna.

Serrarius quidam ad eandem portam iuxta templum habitans, tormento bombardico ministrum suum incautus trajicit xi. Cal. Septemb.

Obijt Erfurdia: v i i i. Cal. Septemb. vir venerabilis, in hac vrbe natus M. Sebastianus Steuda, iam septuagenarius, qui docuit Magdeburgi, in Vallibus, in patria, Numburgi, Erfurdia: Diaconatus primùm gefsit: sed Magdeburgi successit, ad S. Spiritum Iohanni Fricehanfio pastori: in Vallibus Volfgango Callisto: Erfurdia: doctori Iohanni Langio: Misnia & Numburgo pressus calumnijs cedere cogebatur.

Primi stipendiarii e ludo Misnensi.

Eodem anno ix. Cal. Septemb. adolescentes sex stipendiarij ludi illustris, primùm Lipsiam misi sunt. Hieronymus Magdeburgus, qui in aulam Ludouici Hesiæ Landgrauij venit, Gregorius Bersmanus, qui in ludo Portense docuit, poëta suavis: tres in ministerio Ecclesiastico versantur, Iohannes Siglicius, Antonius Reichius, Andreas Agricola.

Incendium in domo Christophori Pflugeri cos. suscitatur, v i i i. Calend. Septemb. cuius ædificium posticum crematur. Iohannis Fritschij Syndici Misnensis domus contigua conseruatur. Hic & compater & affinis meus, in his Annalibus colligendis, suo studio & beneuolentia plurimùm mihi profuit, librosq; quos habuit, & alia liberaliter suppeditauit.

Vnius

Vnius anni spacio, intra domos ciuium, orta quinquies sunt incendia, sed restincta sine detrimento, Dei misericordis bonitate.

Calamitates auersæ.

Visæ trabes lucidæ in parte cæli aquilonari, post solis occasum, Non. Septemb. Secutus inter Albim & Muldam terræmotus, Cal. octob.

Terræmotus.

Ciuis quidam ex ægritudine & errore animi contraxerat insaniam, in quo morbo de domus tecto se præcipitat
I I I. Calend. Decembris.

M D L V I I.

Albis mense Ianuario bis frigore constitit: rupta glacie Cal. Febr. ita die altero excreuit, vt ædificijs vicinis, & cellis subterraneis plurimum daret damni.

Inundatio.

Ad iudicium Ecclesiasticum vocatus vir clarus, & emittens D. Iohannes Embden viri ornatiss. Leuini Iurec. & col. Magdeburgij filius, qui adhuc præest cum auctoritate.

Mensibus Septembri & Octobri arbores & plantæ, denudò flores emittunt: fraga matura de cerpuntur 1x. Cal. Octobr. rosæ, xv. Calend. Nouemb. Morbus epidemicus passim grassatur catharro, thusi, raucedine.

Superfæratio.

M D L V I I I.

Infans in vtero materno ter claros einlatus edidit, matre intemplo audiente conciones I I I. Non. Ian. Mense altero infans editur in lucem incolumis.

Infans plorans in vtero.

Sophia Leonardi Bادهorni Iureconsulti mater, v. I. Cal. Mart. obit, quæ tale habet epitaphium,

Hic tumulus Sophiæ est, Bادهorno iuncta marito,

Quæ ter quinque thori pignora casta dedit.

Illæ sui sexus decus, hæc bene vixit in vrbe,

Et nunc in cælis pignora chara videt.

Iohan-

Iohannes Fabricius filius meus primogenitus obit prid. Idus Martij, cuius tumulo est hoc distichon inscriptum, D. O. S.

*Vixi quinque dies : viuo nunc omne per euum,
In Christo factus rursus imago Dei.*

*

Mors mea, vita mea est.

Partus
monstruosus.

Nascitur x Calend. Iulij infans monstruosus, qui in capite carnosos flexus habuit, vt nunc ingentes spiræ mulierum solent esse, quibus reticula & flammeola imponunt.

Cometa.

Cometa visus v i i i. Idus Augusti, durauit vsque ad v i i i. Calend. septemb.

M D L I X.

Casus pue-
ri.

Filius Simonis Crameri senatoris, de fenestra, in vico, quem ante bis nominari, cecidit, primum impingens brachio in valuam fenestræ inferioris, & porro in viam cadens felice stratam: sine læsione tamen alicuius membri.

De his ternis liberationibus libro Pæanum II. ita meminimus,

*Hoc vidit vrbs, quæ nobili
Prouinciæ nomen dedit,
Una in platea, tres tribus
vicibus cadentes, Angelo
Custode vitam ducere.*

Iohannes Krigmanus, qui Mauortium se nominauit, DD. Mauricij & Augusti Saxonix Ducum in puericia magister fuit, pietate & doctrina præstans, pastor Colonien- sis ad Albim, moritur x v. Cal. Octob.

M D L X.

In hac vrbe fuit ix. Cal. Augusti inclitus & illustris Prin-

Princeps Iohannes Albertus, Dux Megalopolensis, qui ludum illustrem diligenter inspexit, & ab Illustriss. Saxoniae Electoribus præclarè institutum, pro sua sapientia & iudicio excelso, magnopere probavit.

Georgius Commerstadius, Iureconf. in hac vrbe natus, Calcereuti arce sua moritur VI. Cal. Ian. Reinerisdorfi in templo sepelitur. Excellente dignitate tota vita præditus, & Ducum Saxoniae quatuor consiliarius, fortunæ inter homines felicitis exemplum.

Exemplū
humanæ fe-
licitatis.

Cælum ardens visum IIII. Cal. Ian. ab hora quarta matutina vsque ad sextam.

Portentū
cæli arden-
tis.

M D L X I.

Obit IIII. Non. Augusti vir reuerendus Iohannes Albinus superintendens, & IIII Vir consistorij, qui in his terris docuit annos tres & viginti. In expeditionibus Illustriss. Ducis Saxoniae Mauricij, Belgica, Vngarica, Suenica, Saxonica, secutus castra est: vir fide & constantia singulari. Cui Wolfgangus Crellius Misnensis vir eruditus, pietatis ergò hoc scripsit epitaphium,

*Qualis Ieremias, lachrymis qui plenus amaris
Aspexit patriæ publica damna suæ:
Talis eras Albine, malis exercite curis,
Dum sacrum, duro tempore munus obis.
Ab quoties furor, & rabies liuoris acerbi,
Officij captas detinuere vias,
Ab quoties fida Christum ne voce sonares,
Subdolos astuta restitit arte Sathan.
Sed tua te pietas, & mens sibi conscia veri,
Iussit in aduersos fortiter ire duces,
Et meritum Christi sacro defendere verbo,
Tantus in ardenti pectore zelus erat.
At nunc, fessus vti duro certamine miles,*

Arma

Arma solet, facta pace, referre domum:
Sic venerande senex, tua longo fracta dolore,
In terræ recubant molliter ossa sinu:
Exurgentq; iterum letas rediuiua sub auras,
Venerit huic mundo quando suprema dies.
Tunc tibi defensa reddentur præmia cause,
Alba stola, & superûm facta corona manu.
Inq; beatorum dulci latabere cœtu,
Pax vbi perpetuos floret amœna dies.
Interea dicat, tumulum quicumque salutat,
Hic sunt diuini Militis exuuie.
 Andreas filius meus quartus, obit x v i i i. Cal. Sept.
 cuius tumulus sic inscribitur, D. O. S.
Viuis in amplexu Christi, dulcissime fili,
Et quo letetur mens tua semper habet.

*

Soluor morte mea, Christi virtute resurgo.

M D L X I I.

Cœmeterium extra urbem ampliatum, & à lateribus additæ sunt porticus.

Nocte præcedente Idus Martias visum cœlum ardens, tertio post consecutus typhon horrendus.

Impostor.

Transijt hæc impostor ille Iohannes Vader Turingus, v i i. Cal. Aprilis. Aderant fortè tum in eodem hospitio legati Cæsarei, qui ei minabantur, se ad remos ipsum vincituros, si ad Imperatoris aliquam urbem propius accederet. Eius fraus hypocritica & malefica est à Norinbergijs depræhensa, in quorum vrbe virgis cæsus, atque ditione expulsus est. Meminit eius nebulonis fraudulentis, in libro de præstigijis Iohannes Vierus Medicus Cliuensis, vir doctissimus.

Obit Cal. Maij Ianfridericus Grimillerus, & pietatis
& li-

& literarum studiosus, cui paterno mandato tale factum
epitaphium in templo Afranō,

D. IMM. S.

*Hunc pietas tumulum sibi vendicat, indole iuncta,
Quæ vita in pueri conspicienda fuit.
Terra Boëma dedit vitam, Misena sepulchrum,
Inq; Deo pacem Ianfridericus habet.*

Paulus Grimiller à Trebsco Iohanni Friderico F. P. P.
P. P. Obijt Cal. Maij ætatis suæ anno xv.

Eodem anno mense Iulio, cum ebrius quidam per Maledicus
pontem Albinum transfret, & obuijs malediceret, lapsu perit.
decidens, in aqua periit.

Simon Pistorius Iureconf. habitans Suselicij, vno ab
hac vrbe milliario, obit Non. Decemb. ducum Saxonie
Cancellarius, qui talem habet ibidem in templo tumulum.

D. O. M.

Simon Pistorius I. V. Doctor obijt IIII. Non. Decem.
Anno Christi M. D. LXXII. ætatis LXXIII. pater libero-
rum XXXII.

Vita nostra fidei vita est, non contemplationis.

Simon Pistorius I. V. D. in erudita familia natus, ma-
gnis honoribus functus, eruditos & honoratos linquens
filios superstites, quem vrbs Papia docuit, patria Lipsia
ornauit, aula Saxonica obseruauit, sub hoc saxo corpore
conditur, animo viuit felicitate sempiterna. Obijt anno
M. D. LXXII. die IIII. Decemb. hora v. Pomeridiana.

Conditur hoc tumulo Simon Pistorius, atque

A patre praclaro nomen auoq; tulit.

Saxonica vixit qui Cancellarius aula,

Ultra quinque gerens lustra, regentis onus.

Ingenio præstans, studio indefessus, honore
 Summus, consilijs utilis, ore potens.
 Quod mortale fuit, tellus tenet, inclita fama
 Nominis haud vllò stat violanda die.

P. C. P. C.

Patri clarissi. filij modestifs.

Felicitas familie.	Nicolaus Med.	Valentinus Schmidburg Medicus.
	Simon I. Med.	Henricus Schmidburg Iur.
	Simon II. Iur.	Iohannes Pfeil Med.
	Christophorus Med.	Henricus Scheib Iur.
	Modestinus Iur.	Materna de familia Auus, Auuncu- lus, Consobrinus Sobrinusq̃.
	Filij Nepotesque.	

Eodem anno x i i i. Cal. Ian. Haupoldus Schleinicus
 Iohan. filius Condæo duci Gallorum militans oppetit: qui
 tale habet in sacello Afrano cenotaphium,

Haupoldum primis pugnans vidit in armis

Gallia, Schleinicia nobile stirpe satum.

Ante Treas cecidit, dum perstat feruidus hostis,

Signa nouans vno ter repetita die.

Quem sua gens, & quem mæsti fleuere parentes,

Sed letum cernent mox meliore loco.

Blasius filius meus quintus, obit prid. Calend. Ian. æ
 tatis mense septimo, cum hoc titulo. D. O. S.

Gestauit teneris te sedula mater in vlnis,

Nunc manus excelsi te fouet alma Dei.

*

Terrena vide, cælestia crede.

M D L X I I I.

Iter hæc fecit i x. Calend. Maij, vir eruditus & hone-
 stus Georgius Littavius, cum septem Polonis nobilibus,
 quibus ipse in Academiam Lipsiensem deducendis, erat ad-
 iunctus comes & Magister, cui tristissimus iste casus nec o-
 pinanti

pinanti accidit: nam ad Zettam fluvium, Lomacio vicinum, dum venisset, & adolescentes aliquot, animi causa iuxta currum ambularent: bombardam in curru emissurus, obuium ex improviso habet Valerianum Taschitium, unicam parentum prolem, cui frontem globo incautus traiecit. Georgius licet inuitus factum commiserat, fuga salutem quærit, in qua luctu & mœsticia, vt aiunt, consumptus est: sed adolescens altero die extinctus, in templo Lomacense sepelitur.

Casus miserabilis.

In festo Pentecostes mense integro Albis excreuit. Ab Aprile vsq; ad Augustum, raræ aut nullæ pluuiæ, sed tempore messis, multæ. Proventus frugum difficilis.

Caritas frumenti.

Eodem anno obit mense Nouembri Nicolaus Mylius: viri clariss. Andreæ frater, qui in ludo Suerinense Musicam docuit, rectore Matthia Daberchusio.

M. Alexius Prætorius pastor Misnensis, prid. Id. Octobris moritur, vir bonitate, doctrina moderatione præstans, superintendens, & 111 Vir consistorij, cui tabula posita est cum historia Eliæ & Elisæi, quam pinxit Samuel Othobachus ciuis. Ei subscriptum bonorum ciuium desiderio, tale epitaphium,

D. REDEMPTORI S.

Cernis vt ignitis raptetur ad alta quadrigis,

Spectatus celsa mente, propheta Dei.

Sic quis Christus amor, quis Christum cura docere,

Ad cæli niues castra vehentur equis:

Inter quos etiam nunc tu letaris Alexis,

Addite cœlicolis pars veneranda choris.

Et quem Misniaca docuisti pastor in vrbe,

In claro illius lumine, letus agis.

D. Alexio Prætorio doctr. morib. q̄ Reu. de Eccl. opt. merito, ciues Misnenses grati pos. Obijt anno

ætatis **xxix**. Christi nati **M. D. LXIII. M. O. D. xiiii**. Concionem de eius morte in publicum edidit **Volfgangus Bemus**, eius Diaconus.

M D L X I I I .

Hiobi Magdeburgij collegæ mei vxor, Dei & mariti obseruans obit **xiii. Cal. Maij**.

In hanc urbem à senatu vocatus pastor, venit **v. Cal. Martij**, reuerendus & doctiss. vir **M. Casparus Eberhardus**, constitutus simul **iiii** Vir iudicij Ecclesiastici: qui hoc tempore linguam Ebræam Illustriss. Electoris mandato etiam docet in ludo illustri.

Nascitur in hac vrbe **Christianus**, **Erasmi à Pforta** viri nobilis filius, **Cal. Aprilis**.

Pœna pro-
uocatoris.

Marcus Schuttigius alium ciuem prouocans inermem, suo ipsius gladio, octo conficitur vulneribus, **viii. Calendas Augusti**.

Frigus.

A mensè **Decemb.** vsque ad **Mart.** anni alterius, frigus valde intensum.

Sigismundus & **Georgius Kernij** piscatores pater & filius, hæc piscium genera ex **Albi** numerarunt, quorum

I. Alij hospites sunt, qui è mari ascendunt, nec durant diutius, & tandem siderantur atque intereunt.

Lachs / Efox. Salmo barbarum est.

Stöck, **Sturio**. Item barbarum. **Iouius Silurum**, **Curio Secundus Attilum**, **Rondeletius** acipenserem esse putat.

Ziege vel Goltfisch, **Vetula** fluuiatilis, **Alausa** **Gefnero**.

Halbfisch, **passer**.

Lampret, **Lampetra** fictum. **Nic. Perottus**, & **Car. Figulus** aiunt **mustelam** esse **Ausonij**.

Neumann

Neunauge, Mustela leuis.

Wels, Amia, vel (vt Gesnerus) Silurus, non
verè.

Alij è fluminibus aut riuulis inferuntur,

I I.

Fore, Aurata vel Variolus. Georgio Agricolaè
putatur Salar esse Aufonij.

Aschen. Thymallus, Ombra barbarum est.

Drupen. Mustela Bellonij.

Steinbeis / Gobio flumiatilis.

Wabst oder Mullen. Citharus.

Smerling, Turdi.

Steinschmerling, Turdi saxatiles.

Eldris, Bdella.

Stichling, Columbi.

Schlei, Scorpius. Gesnero tinca, nescio quàm
bene.

Xal, Anguilla.

Weisker, Mustela varia. Hic solus piscis emittit
sonum.

Alij proprij & quasi domestici sunt huius fluminis,

III.

Hecht, Lucius.

Carp, Carpio, barbarum est, Carpa Erasmo,
Cyprinus.

Leiner vel Morsting. Carpiones quibus neque
lactes neque oua sunt.

Streißersing, Perca.

Kaulbersing, Perca minor, Agricolaè.

Parne, Mullus, Ciceroni barbatus, Barbus Au
fonio.

Jesen, Alosa vel Alausa, Claudianus, Obsonia
plebis Alosas.

- Dibel** seu **Elten**, è gobionum genere.
Kap. Proprius piscis **Albis**, optimi saporis assatus, è genere **Coracinorum**. Capito fluuiatilis, **Gesnero**.
Blehe vel **Brasen**, **Prasinus**.
Heseling, **Asellus**.
Geuser
Rotengel, **Rubelli**.
Zerten
Grundling, **Funduli**.
Oeflen, **Weisfisch**, **Alburni**.
Karas, è **carpionum** genere.
Oberkottigen, **Gobionis** genus.
Schnepfelsfischgen, **Phoxini** **Gesnero**.
Krebs, **Cancer** vulgò, verius **locusta**.
Schnecken, **Cochleæ** **bialues**, & **turbinatæ**.

Addam etiam **Auium** nomina, quæ aut in ipso flumine viuunt, aut certè circa ripam versantur, quarum mihi copiam fecit, vir diligentissimus, **Iohannes Chentmanus**: & quas ijs nominibus appellauit, quæ mihi visa sunt aptissima.

- Brandgense** /
 à colore nigricante: vt **Brandhirsch** / **Brandfuchs**.
Blesling /
 è **fulicarum** genere, auis parua.
Wachstelze / **Wasserstelze**.
Saxonibus ein ackfermencken, **Motacilla**, **Iunco**.
Flaua, à colore ventris,
Viridis.
Eisvogel, **Halcedo**, **Ispis**.
Ente, **Anas**
Grosente, **Anas magna**, **Penelops**: insigni collo propter colorem puniceum & viridem.

Mittelente, Boscas, anas mediocris.

Krucentlein oder Frichentlein, Querquedula

Varroni, anas parua.

Löffelente, Platea. Item Breitschnabel, à lato
rostro.

Langschnabel. Longirostra.

Rote ente. Glaucium

Tauchente. Mergus.

Nörente/wilde ente. Anas palustris

Weisse ente. à colore candido.

Bunte ente, à colore vario.

Gacke.

Gans. Anser, Gansa Plinio.

Löffelgans. Pandirostra

Schnegans, quasi niualis

Schegans.

Schwemgans. Phalocorax. Iunio.

Welsche gans. Anser magnus, Penelops. Quic-

quid enim excellit magnitudine, id Germani appellant
Italum.

Stoppelgans, Chenelops. vt Trochus Asca-
nienfis existimat.

Wilde gans, quasi fera & peregrina.

Himmelzige. Vanellus. Capella Theodoro

Gazæ.

Kranich. Grus. Auis Palamedis. *Que Pygmeo
sanguine gaudet auis*, rex ranarum: iuxta apolo-
gum.

Ribiz. Gauia cinerea, Gesnero.

Mibe. Larus

Magnus, grosse mibe

Paruus, fleine mibe

Varius, bunte mibe

Gilvus, cum pedibus rubeis, graue mibe
 Cinereus, cum pedibus puniceis, ascherfarbe
 mibe.

Albus, weisse mibe. Quorum hoc anno maxima fuit copia, cum rari aliâs appareant, & tantum Martio atque Aprili mensibus.

Münchle, Curruca aquatica. **Atricapilla** Gazæ.
Pilwenckgen, **Fliegenstecher**. Cynclus, Iynx. Muscilega & Culicilega, quod muscas & culices insectatur. Rostro longiusculo, vox eius tenuis & quasi flentis. Anis veridica, nam quo loco ponit ova, ultra eum aquæ fluminum non transcendunt. Ponit autem in ripa sub aliquo lapide.

Rordümme. Ardea stellaris, à colore & punctis: à voce, Onocrotalus: alijs nominibus eine *Möskel* / vel ein *Moschose* / quod boatum vaccæ seu tauri imitetur.

Racke, à Saxonibus Harbolle, Phalaris.

Reiger. Ardea, auis Diomedis.

Weis, candida, ætatis primæ.

Bunte, varia, ætatis adultæ.

Graue, cana, ætatis vltimæ.

Rote, ardea rubea.

Braun, punicea.

Santreiger, quasi dicas, harenaria.

Korsperling, quasi dicas, passer harundineus.

Storch. Ciconia.

Schwartzter storch, Ciconia tota nigra.

Schwalbe. Hirundo. Vide ad finem.

Schwan. Cygnus, Olor.

Schreiender schwan, quasi clamosus.

Schney, Salus.

Teucher. Mergus, quasi vrinator.

Magnus, catarractes, coruus aquaticus. Roftrum habet ferratum, quibus pisces maiores fecat per medium, vt vefci præda pofsit.

Niger, *Wafferamsel*.

Flauus.

Varius.

Teucherlein. Mergulus, Pumilio.

Zittiluen.

Wafferhünlein. Tryngas.

Wasserrabe. Vide, Mergus Magnus.

Wafferfchwalbe. Apus.

M D L X V.

Frigus remittit IIII. Non. Martij, cum graui aquarum incremento. Iugum pontis quartum à porta, glacie fractum, abripitur, quod refectum nunc est, & lapidibus extractum. Erant in ponte mortales multi, quos Deus feruauit à periculo. Qui in parte vltiore remanserant, transire nauibus non potuere: & ideo *Dresdam* plerique ibant, vt ex hac ripæ parte ad suos redirent. Docuit id adolescens, cui in alterum diem mane nuptiarum celebritas erat constituta, qui vt in tempore adesset, tutius iter *Leandro Abydeno* est ingressus.

Metallicus quidam fontem trans *Albim* prope diui *Bartholomæi* ædem, purgare, altiusq; iussus effodere, sub bitò moritur, aura correptus lethali, quæ *Suada* vocatur lingua vernacula, aër videlicet sub terris contentus & inclusus, qui cum liber & perflabilis non sit, corrumpitur, & fit pestilens. Colligitur in puteis aut antris aquarum, vt *Varro* nominat, statuarum. Aquis autem innatans & quasi inhærens, quamprimùm mouetur, necat virulentia, vt fossores vsu membrorum adempto, confestim concidunt.

Aer lethalis.

Chasma-
ra.

Hac ætate columnæ ardentes, & multa chasmata in cœlo sæpius visa sunt.

Virgo quædam fatua puellam triennem ex vrbe secum educit, cumq; iuxta Trebisam iret, vbi riuus excreuerat, nudatam vestibus eam traducit, post in agro rursus induit. Fessa onere deponit miseram, cœlo pluuio & ventis horrido. Manens in agro illa tota nocte, & dimidio diei sequentis ab adolescente rustico reperitur, iacens in facie, ab eo portatur in villam vicinam Bisuitiam. Remissa ad parentes sollicitos, & interrogata quis sibi affuisset, dixit, albos catellos sibi fuisse custodia. Factum hoc in die castorum angelorum.

Eodem anno obit, Nicolaus Spechtus, pastor ludi illustis, & III Vir iudicij Ecclesiastici, x I I I I. Cal. Octob. sepultus ante aram in templo Afrano.

Mors Spechto requies nunc est, & patria cælum,

Qua bona Christe tuo possidet ille bono.

In eius locum succedit vir reuerendus M. Iacobus Lechnerus, Lincio vrbe Austriae natus, qui prima vocatione profectus Norinbergam, ad diuum Laurentium docuit annos octo: altera Misnam, vbi docere hoc anno incepit prid. Decemb. Idem I I I Vir iudicij Ecclesiastici.

M D L X V I.

Inunda-
tio.

Non. Febr. vrbs Misna, quâ vicos decliuos habet, fuit nauigabilis, propter Albis inundationem, per tres portas cymbis & lintribus nauigatum est, Aquensem, Albinam, Laniam: per hanc etiam sic ibatur, vt nauæ vertices cogentur submittere, ne supra impingerent. Durauit inundatio diebus nouem.

Eodem anno Non. Maij. obit in ludo Suerinense, Nicolaus Sarctorius, hîc natus: morbus fuit, pleuritis: munus, docere Musicam.

Arx

Arx Misnensis v i i i. Cal. Iunij de cœlo tangitur, hora tertia vespertina: tectorium camerae vnius crematur: firmissima tigna tecti, & trabes iligneae ita fissae, vt loco fomitis esse possent. Fulmen per omnia conclauia perripit, super fenestras transiens, & infra easdem euadens, vsque ad cellariorum fundamenta.

Fulmen.

Excedit ex hac vita v i. Non. Iulij Magdalena, venerabilis & opt. viri M. Caspari Eberhardi natu maior filia, annum duodecimum nata, praeclearae spei puella,

Irriguo floret veluti flos blandus in horto,

Demittitq; graui tactus ab imbre caput:

Occidit in teneris sic vernans Magdalis annis,

In paradisiacis plantula vna rosis.

Rabschicius pagus est Milticiorum, supra urbem Misnam, à sinistra viae, quâ itur Fribergum; ad eum in ripa fragmentum Orycis inuentum, quod vnicornu vocant, estq; pro vero habitum. Ad eundem pagum mons est tofaceus: cuius materiae sunt, terra, harena, marga, & succus lapidescens: in eo tofo natura figuras varias, fistularum, stiriarum, columellarum expressit. Corium eius, quod succo lapidescente superinducitur, colore album: interdum laeue ac planum, interdum scabrum & filosum, modò cerebri, modò vuarum specie turgidum. Ex eo homines nostri vrunt calcem, & tofo ad muros, cementi vice vtuntur. In eodem reperiuntur conchae planae & turbinatae, & videntur folia alni impressa, estq; lapis iste minus friabilis. Colligenda manuum firmitas in Maximino Imperatore, qui senex lapides tofaceos, vt scribit Capitolinus, fricare potuit. Hac prolixius narro, quia philosophus praestans Georgius Agricola, tofi huius saepe meminit, De rebus fossilibus, in editione librorum suorum secunda.

Lapides
tofacei.

In domo honesti ciuis Volfgangi Beri, Volfgangi cos. filij, Simonis Richteri ciuis filius, de superiore fenestra, famulae

Lapsus
pueri.

famulæ negligentia decidit, primum offendens in plaustrum partem, inde cadens in viam siliceam: ne læderetur, defensus est custodia Angelica xv. Cal. Octob.

Bellica tormenta ix. Cal. Ian. hâc transuecta sunt, ad obsidionem Gothanam, traducta per eos hortos, qui mensis Februario aqua fuerant profunda tecti, & vsque ad ramos arborum nauigabiles.

M D L X V I I.

Iohannes Slegelius in hoc oppido natus, vir integer & eruditus docet Bensenæ, in finibus Boëmiæ, patronum habens Fridericum Salhusium nobilem virtute & pietate præstantem.

Ditericus Schleiniçius, Iohan. F. obit in castris ad Gotham, v. Cal. Aprilis sepultus Saltzæ in diui Bonifacij. Misnæ tale habet cenotaphium,

Ingenij præstans & nobilitatis honore,

Schleiniçius titulos hic Ditericus habet.

Qui veluti viridi flos immaturus in agro,

Morte cadit, primum prælia tiro gerens.

Credidit in Christum, cui se commisit, & eius

Vulneribus viuens, regna superna tenet.

Volfgangus Bemus, illustris dominæ Catharinæ, duorum Saxoniarum Electorum matris, concionator aulicus. Ea defuncta in patriam se confert, Ecclesiæ Misnensis diaconus, & professor linguæ Ebraicæ primus, in ludo illustri. Moritur x v i. Calend. Iulij, ætatis anno secundo & quadragesimo. Ei succedit vir venerabilis Vrbanus Hantschmanus, patria Ortrantio genitus.

In hac vrbe natus M. Iohannes, Iohannis F. Morticius, moritur x. Cal. Octobris Sundershusæ, generosi & fortissimi comitis Guntheri Suarceburchij concionator, integritate vitæ, & morum rectitudine eximia præditus.

Nuncius

Nuncius Torganus Dresda veniens, in pago Sornitio
 nauculam auferit, vt domum fortasse citius veniret, sed in
 pontis Misnenfis pilam impingens, mergitur I I I. Calend.
 Octobris.

M D L X V I I I.

Difficultatem annonæ huius anni, non proventus fru-
 gum malignus effecit, sed hominum auarorum execranda
 conspiratio: de quibus scriptum est, viscera impij crudelia
 sunt.

Caritas ex
 tyrannide.

Obit xv. Cal. Martij anno ætatis quinto & septuage-
 simo Cerdrudis Mollerina, ludo puellari præfecta, matro-
 na pientissima, quæ docuit in hac vrbe Catechismum &
 preces annos tres & viginti. Cum hoc dicto Dauidico vi-
 tam posuit, IN TE DOMINE SPERAVI, NON
 CONFVNDAR IN AETERNVM. quòd his ver-
 bis, linguæ non ignara, protulit.

Lapsus
 pueri.

Erasmus filius Volfgangi Bemi Diaconi, anno superio-
 re defuncti, de fenestra delapsus, manu Angelica, ne quid
 ei aduersi accideret, defenditur, puer annorum quatuor,
 I I I. Id. Iunij.

Puerpera in morbo capitis graui, in puteum se abij-
 cit, XI. Cal. Iulij: Puteus terra oppletur, & alius non pro-
 cul inde foditur.

Oppressi
 operarii.

Opprimuntur ruina montis, operarij duo rustici, qui
 ad ædificationem domus venatoriæ, materiam parieti fa-
 ciendo fodiebant, I I I. Non. Iulij.

Tria pontis iuga è ligneis facta lapidea sunt, quorum
 vltimum est hoc anno absolutum, cum singulis annis facta
 sint singula.

Nocte intempesta, quæ secuta est diem vi. Calend.
 Augusti, post stellarum traiectiones frequentissimas, stã-
 tim post horam duodecimam, terramotus sequitur. Ini-
 tiò au-

tiō auditus fremitus, postea facta concussio, quod genus *phænix* Philosophi nominant.

Dardana-
rii tyranni.

Tempus metendis frugibus hoc anno serenum & commodissimum, messis copiosa, præter spem & vota Dardaniorum, qui ex egentium penuria & fame quantum facientes, ditescere iniuste & turpiter cupiunt, & ipsos tyrannos auaricia vincunt.

Obit placidè x i i i. Cal. Octob. viri venerabilis M. Bartholomæi Clamorini Diaconi Misnensis vxor, die post partum decimo.

Sustinuit partus, sed non superare dolores,

Inuitæq; necis tristia iura potest:

Sed quia Christe tuo confisa est sanguine iusto,

Uualpurgis, sauam vicit & illa necem.

Post occasum solis v i i. Cal. Oct. visum Chasma, in parte orientali, quod ad occidentem se extendebat, & ad cœli ferè ascendebat medium. Motus in eo varij, & coruscationes flammeæ, per quas etiam stellæ erant conspicuæ: durauit horas ferè quatuor.

M D L X n I X.

Ceruus x v i. Cal. Martij urbem introijt, vsq; ad forum veniens, deinde pene eandem qua venerat portam, exibat.

Chasma.

Moritur phthisi Cal. Februarij in ludo illustri Laurentius Otho Hertzbergius, qui cum admoneretur a præptore, vt delictorum meminisset, & a Christo eorum veniam atq; remissionem expectaret: respondit, Nullum amplius delictum noui, quia Christum habeo redemptorem.

Chasma.

Vesperis v i. Id. Martij visum est chasma in plaga Septentrionali.

Albis aliquot cubitorum altitudine creuit Id. Mart. bi-duo typhones, vehementissimi, & torrens Trebisa tertio glacie constitit.

Rursus

Rurfus vifa sunt chafmata xv. & xlii. Calend. April.
 Moritur domi mex xlii. Calend. Aprilis, nobilis & mo-
 deftus adolescens, Hugo à Maxen Lufatius, in templo A-
 frano magnificè feputus.

PARATVM EST COR MEVM DOMINO,

PARATVM EST COR MEVM.

DEO OMNIPOTENTI SACRVM.

Hugo decus gentis Maxena, flore iuuenta

Concidit: vt rigua flos speciofus humo.

Fatalem in morbis varijs cum cerneret horam,

Ad Chriflum toto pectore verfus, ait:

Est tua delictis maior clementia noftris,

Victor, Chrifte tuo fanguine, mortis ero,

In te credo vnum, corpus tibi pono caducum,

Inq; tuam patiens omnia trado manum.

HUGO Dei viuens templum fuit, atque quiefcens

Nunc, colit in cælis aurea templa Dei.

Elizabetha parens, dilectaq; nomina fratrum,

Hoc mæfti titulum conftituere loco.

OBIIT A N. AETATIS XVIII.

Hugoni à Maxen Lufatio, genere & virtute nobili, in
 Chrifto pientis. defuncto xlii. Calend. April. Elizabetha
 à Gerfdorf Mat. Iohan. Fr. confang. Martinus & Vencef-
 laus frat. germani, hoc mon. vnian. pon. cur. an. Chrifli
 M. D. L. X. I. X.

Post vndecimam, & iterum post quartam horam, vi.
 Non. Maij, tres soles vifi, quorum extrema duo corpora
 iris fupernè coniungebat: nocte fequente totidem vifæ lu-
 na: vna corpori vero impofita, altera ad latus dexterum
 adiuncta.

Parelii &
 paraſelenii.

Moritur

Moritur Iudi illustris quaestor Wolfgangus Gerstenbergius, x i i i. Calend. Iunij, qui suo muneri diligenter praefuit sexennium.

Cremantur per incendiarium Calend. Iunij, domus tres, & septem horrea, vltra traiectum Albis inferiorem.

Fulmen. De caelo tangitur x v i i i. Cal. Iulij, domus Pauli Padiana. Fulguris flamma in lecto incendit stramen, sed statim extincta est. Eodem die, & eadem hora tangitur Fribergi templum diui Petri.

Pluvia x-
stas. A dje x i i. Calend. Iulij, vsque ad x i i i. Cal. Augusti, ingentes & ferè continuæ pluuia. Albis incrementa capit sexies. Vir quidam qui ligna excipiebat cimbula, mergitur. Agris illata eluuiione magna vastitas, non solum in tribus de caelo, & in locis quibusdam grandine, sed etiam ruptis fluminum & piscinarum aggeribus.

Tempestas fulminum x i i i i. Calend. Augusti. durauit ab hora octaua, vsque ad quartam pomeridianam. In hac vrbe tactum templum Iudi senatorij hora prima. In locis vicinis strata sunt in agris, & in stabulis armenta, & passim exanimati homines, & rusticus ille adolescens Bisuitrius, qui puellam seruauit, de quo dixi antea, tactus, arsit triduum toto corpore, postea mortuus.

Inter ortum vernum & aestiuum x. Cal. Augusti, & diebus tribus sequentibus singulis singulae visae irides, paulò ante crepusculum integris semicirculis lucidissimae. Secutae frequentes pluuia.

Ambrosius Othobachus, vrbs huius consul, in liberis elocandis haecenus pater felicissimus, duabus filiabus orbatur intra dies quinque. Martham enim puerperam effert x v i. Calend. Octob. vxorem optimi viri Wolfgangi Eilenburgij; Catharinam viduam x i i. Calend. Octob.

x. Calen. Octob. media nocte ingentes coruscationes durarunt

durarunt horis duabus, ab undecima vsque ad primam. Eo die obiit Margaritha vxor Hugoldi Schleinicij, quæ vidua vixit, annos sex & quadraginta. Mariti tumulum lege supra 1523.

VIII. Cal. Octob. ante tertiam vespertinam, visi parelij, extrema corpora iris lactea coniungebat.

LECTORI.

Accipe Lector hortum non Damasci, non Hesperidum, sed Misnensem, qui quamuis illis similis non sit: talis tamen est, vt habeat delectationem, & vt patriam commendet, & nobilitet dominum. Nostrum cælum non esse asperum aut horridum, terram non infrugiferam aut inhospitalem, hic ipse hortus docet, multis plantis confitus peregrinis, & sinu atque gremio herbas fouens, & benignè producens flores amœnissimos: quem cum rigauerim fonticulis poëtarum, erit etiam aspectu pulchrior, & gratia atque odore incundior. Vale.

Absin-

Absinthium Ponticum.

Römisch wermut.

Ouid. 3. de Ponto.

Tristia deformes pariunt absinthia campi. Idem 5. Trist.*Cana prius gelido desint absinthia Ponto.* Absinthia

tetra, à gustatu dicuntur à Lucretio. Herba funebris apud maiores nostros, quam feretris imponebant, & in cœmeterijs plantabant.

Abrotonus.

Stabwurk.

Isidi sacra. Lucan. 9.*Et larices, fumoq; grauem serpentibus vrunt**Abrotonum.*

Abutilon Auicennæ.

Welsche gelbe pappeln.

Acanthus verus.

Welsch berenflaw.

Virg. 2. Georg. *baccas semper frondentis acanthi.*

Acanthus aptus operi topiario: vndè ab eodem, mollis & tortus dicitur: mollis, quia ductilis: tortus, quia flexi potest.

Achillæa.

Ex syderitidum generibus, vulnerum præsens remedium.

Aconitum.

Proserpinæ sacrum: etymologiam exponit Ouid. 7.

Met. *Quæ quia nascuntur dura viuacia caute,**Agrestes aconita vocant.* Idem aconita lurida

vel ab effectu, vel à tristi florum colore, Ausonius dira, à potestate nocendi. Nascitur in Creta, vt Lucan. lib. 4.

Ageratum verum.

Klein welsch frauenmünz.

Quidam putant Eupatorium esse Mesuræ.

Agnus seu Vitex.

Pfefferbaum.

Alcea Veneta.

Benedische pappeln.

Allium Creticum.

Welscher Knoblauch.

Medendo hemicranio aptum.

Serenus,

*Allia vel piperis ternis terna addita granis**Trita lines.*

Detelza-

Detestatur omne allium. Horat. Epod. 3.

Parentis olim si quis impia manu

Senile guttur fregerit,

Edit cicutis allium nocentius. Prouerbia sunt, Allia & fabas ne comedas. Item, Allium & tithymallum tere-
re, quod est duplici molestia afficere, cum altera herba of-
fendat fetore, altera noceat arrosione.

Allium montanum,

acceptum à viro doctiss. Conrado Gesnero.

Alfine

Neuschörlein.

Amarantus cristatus

Grosse liebröfle.

Florem habet non marcescibilem, ad quem Petrus Apo-
stolus alluisse putatur, cum dicit κληρονομίαν ἀμάραντον, quem
Paulus nominat τῆς δικαιοσύνης σέφανον. Columella dixit,
Immortales amarantos, propter vigorem & pulchritudi-
nem perpetuam.

Amni, verum.

Amomum.

Welsch peter silien, vulgò.

Amygdalus

Mandelbaum.

Arbor in Thaso præstantissima: de ea se Phyllis regina sus-
pendit desiderio mariti Demophoontis: vndè arbor ipsa,
vmbra Phyllidis apud Palladium.

Anagyris.

Frutex peregrinus. Prouerbiùm est, Anagyrim commo-
ues, cum res aliqua tractando fit molestior.

Anemone

Rothe Camillen.

Flore rubeo, flos Adonidis, qui ex eius cruore creuisse sin-
gitur.

Anethum.

Virg. in Buc.

Narcissum & florem iungit bene olentis anethi.

Columella lib. 10.

Et bene odorati flores sparguntur anethi.

Angelica hortensis

Welsche wolriechende

Anthemis

Camillen.

Antirrhinon

Welscher orant.

Flore est albo & rubeo.

Apium hortense

Eppich.

Herba coronaria in certaminibus Nemeis, & in conuiuijs

Romanorum.

Horatius Carm. 4. 11.

*est in horto**Phylli nectendis apium coronis,**Est hedera vis.*

Eadem corona-

bantur sepulchra: vndè Prouerb. Apio nihil opus est. Apium quia humidis locis nascitur ad ripas, dicitur vdam, ab

Horatio Carm. 2. 7. & quia diu viret, ab eodem viuax r.

36. Virg. in Buc. etiam saporem innuit,

Floribus atque apio crines ornatus amaro.

Aquilegia

Akalei/tiriack's kraut.

Folijs duplicatis, colore alba, punicea.

Arizarum.

quod sum consecutus opera viri clariss. Ioachimi Camerarij Medici, vt & plures alias plantas.

Aristolochia

Osterluci.

rotunda, vera.

longa, vulgaris.

uenta re reperit, rem ipsam inuentor è somnio, vt ait Cic. de Diuinatione.

Arona.

Folijs maculosis.

Arrhegonon

Artemisia minor

Beifus

Afarum.

Haselwurk.

Asparagus maior, Italicus. Spargenkraut.

Hinc Prouerbium Augusto Casari vsitatum, Celerius quam

quàm coquantur asparagi. Iuuenal. sat. II. *montani*

Asparagi, posito quos legiv villica fuso, Meminit Mar-
tialis in Xenijs. Item Col.

Et bacca asparagi spinosa profilit herba,
Asphodelus siluestris.

verus, luteus, albus,

Atriplex.

Ex olerum fatiuorum genere. Col.

Et grauis atriplici consurgit longa faselus,

Atriplex hispana.

Vulgò spinachia.

Baccaris Matthioli,

Virg. in Buc.

baccare frontem

Cingite; ne vati noceat mala lingua futuro.

valens contra fascinum. Ibid.

Errantes bederas passim cum baccare tellus,

Mistaq; ridenti colocasía fundet achanto.

Balsamine, vtraque *Balsamkraut.*

Col. *Fer calathis violam, & nigro permista ligustro*

Balsama, cum casia nettens, croceosq; corymbos.

Barbula hirci.

Flore purpureo, cuius semen misit medicus excellentissi-

mus Petrus Matthiolus.

Beluider.

A pulchro aspectu, verum eius nomen ignotum.

Berberis frutex *Saucerdorn.*

Beta *Mangolt.*

alba, rubicunda, & nigra. Mart. lib, 13.

Fatua fabrorum prandia, betæ. Idem 5.

Pigroq; ventri non inutiles betas,

Botrys. *Treublein kraut.*

Brasica. *Röel.*

Eius genera sunt Apiana, crispa, marina, Italis Soldo-
nella.

nella. Caule fior, qui Genuæ in precio est. Col.

*Sed cum iam valido turgescit lurida caule
Brassica, cumq; tument pallentia robora betæ.*

Brassica capitata *Heupfkrant.*

A quibusdam dicitur caputium. Vuillichius.

Bryonia baccis rubeis

Sichtrübe.

Buglossum verum

Welsch buglossen.

Calamintha

Kormink.

Caltha duorum generum.

Ringelblumen.

Virg. in Buc.

Mollia luteola pingit vaccinia caltha.

Columella,

Pressaq; flammeola rumpatur fiscina caltha.

Prudent. Cath. *rosarijs*

Omnis flagrat humus, calthaq; pinguis,

Et molles violas, & tenues crocos

Fundit.

Carduus.

Artiscoci, Italis.

Carex.

genus iunci. Virg. *& carice pastus acuta.*

Centaureum maius.

Rha ponticum

A Centauro Chirone dictum, à quo *Botanidv* Achilles di-

dicit. Lucretius 4. *Abrotaniqu; graues, & tristia Centaurea.*

Tristia Virgilius exponit graueolentia. A loco nominat

Lucanus, 9.

Et panacea potens, & Thessala centaurea.

Cepa.

Zwibel.

Lachrymosa, quia ciet lachrymas, vnde prouerbium

Biantis, Cepas edere: & nostræ linguæ, De cepis loquen-

tem audiens, de porro intelligens: cum de homine mini-

mè attento loquimur. De sacrificijs fortuna, cogno-

mento Fortis,

Columella,

Alla

Allia cum cepis Cereale papauer anetho

Iungite.

Chamæcissos

Chamædaphne

Chamædrys vera.

Chamæpytis

Chelidonia.

Serenus.

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Idem,

Kellershals.

Je lenger je lieber.

Schelkraut.

Sæpe chelidonia rapidum sociatur acetum.

Sæpe chelidonia ex acido perducta liquore

Sanavit. loquitur autem de aurium & capi-

Cichoreum Italicum

Begeleuchte / hindseufe.

Horat. Carm. 1. 31.

Me pascunt olivæ

Eius speciem esse inty-

Me cichorea, leuesq; malua.

& amarissintyba fibris.

bum autumat Seruius, in 1. Georg.

Cistus mas & foemina

Clymenon

Colocasia

Mart. 8.

Lenta minus gracili crescunt colocasia filo.

Plena magis nimio lilia sole cadunt.

Colutea arbor

Welsch senetbaum.

Plautus in Perfa,

Commisce mulsam, struthæa, coluteaq; appara.

Coris

Cornus arbor baccifera,

cuius fructus primum albus, tum flavus, postea sanguineus, vndè Horatius fructum eius vocat rubicundum:

maturescit in initio autumnii, vndè Ovidius, corna autumnalia. nam ea corna, quæ lapidosa vocat Virgil. 2.

Georg. fructus sunt cynosbati fruticis. Crescit ista arbor è semine lapilli, quem continet, non surgens surculo, vt arbores cæteræ, sed instar graminis, è terra erumpens.

Coronopus.

Corruda.

Col. *asparagi corruda simillima filo: est enim asparagus agrestis.*

Crocus Martius, vel filuestris.

Crocus hortensis.

à poëtis laudatur crocus è Cilicia: vndè prouerb. est, Ferre
 crocum in Ciliciam. qui & alio nomine Corycius. Virg.
 in Battarum, *Corycio crocus editus aruo.* Laudatur idem
 è Sicilia, qui & Sicanius. Laudatur è Lydia, montis Imo-
 li, de quo Virgilius I. Georg. *nonne vides croceos vt Tmolus*
odores, *India mittit ebur?* Placet item colore.
 Virg. 4. Georg. *casiamq; crocumq; rubentem.* Ouid.
 I. de Arte,

Nec fuerant liquido pulpita rubra croco. Placet deni-
 que odore. Iuuenal. 7. *Spirantesq; crocos.*

Cucumis filuestris

satiuus.

Virg. 4. Georg.

*tortusq; per herbam**Cresceret in ventrem cucumis.*Col. *Et tenero cucumis, fragiliq; cucurbita collo.* Ibid.
Intortus cucumis, prægnansq; cucurbita serpit.

Cucurbita rotunda, longa Kürbs.

Propert. 4. *Cæruleus cucumis, tumidoq; cucurbita ventre.*
 Virg. in Moreto, *Et grauis in latum demissa cucurbita ven-
 trem.* Seminosa seu *œquatis* vocatur in scazonte Pria-
 peo, & ibidem Priapus ipse ait, *Cucurbitarum ligneus vocor*
custos. Apuleij prouerbium est, Cucurbita glabrior. &
 apud Diphilum, Aut florem aut cucurbitam: quod Eras-
 mus exponit. Caput cucurbitinum pro grandi, ex Hermippo
 Comico annotauit Iunius, in Adagijs.

Cyaneus Italicus.

Cyclamînus.

Welsche Kornblumen.

Inde

Inde prouerb. Cyclaminon infodere flumini.

Cyperus Galganwurzel.

Cuminum Kümmel.

Comestum vel haustum, inducit pallorem faciei, vnde Horat. Epist. 1. *biberemq; ex angue cuminum.*

Serenus imitatione Persij, *grana cumini* Idem,
Pallentis mandens, visus exhalat in ipsos. Cuminum

Pythagoræ cognata, leui condita cumino. ferere, de maledicis dicitur, sermone vulgato: item, Cuminum secare, de auaris & sordidis.

Cytisus.

Virg. in Buc. *Florentem cytisum, & salices carpetis amaras.*

Daucus Creticus verus.

Delphinium triū generum Welsche rittersporn.

Dictamnus albus Weis diptam wurzel.

Virg. 12. *Dictamnum genitrix Cretæa carpit ab Ida,*
Puberibus caulem folijs, & flore comantem

Purpureo. Sratius Sil. lib. 7.

Idæa profert quam Creta sub umbra

Dictamni florentis opem. Sed hæc de vero Cretico dictamno intelligantur.

Dipsacus siluestris. Tuchmacher karten.

Cardium fullonum nominat doctissimus Iunius.

Dorychnion, vel halicacabus peregrinus.

Doronicum Gemsenwurzel.

Dracunculus verus,

Opera clarissimi Medici Iacobi Schadij, vt & aliæ plantæ multæ. huius prima germinatio serpentis maculosi refert formam.

Dulcis radix Francica Lactris.

Draba Welsch salatkraut.

Ebenus vel Sanctum lignum,

ex horto Patauino, quem colendum curat illustris senatus Venetus. Eli-

Elichryson odoratum Italicum

Eruca & Erucula.

Weisser senf.

Venerem excitans, omnibus poëtis nota & nominata.
Virg. in Moreto, *Venerem reuocans eruca morantem.*

Ouidius 2. de Rem.

Nec minus erucas aptum est vitare salaces,

Et quidquid Veneri corpora nostra parat.

Colum.

Et quæ frugifero seritur vicina Priapo,

Excitet vt Veneri tardos eruca maritos.

Auctor carminis Priapeij,

Et ipse longa nocte dormiat solus,

Libidinosis incitatus erucis.

Eruum

Erbeis.

alienum ab illo fructu, quem nos pisa appellamus, aptus
tamen faginandis bobus. Virg. in Buc.

Eheu, quàm pingui macer est mihi taurus in eruo?

Plaut. in Most.

Eruum daturin' estis, bobus quod feram?

est autem

de Cor., non (vt Priscianus annotauit) *de R.* Erulia sunt eru-
uorum purgamenta, vt fabarum fabilia.

Erysimon

Heidrich

Euphorbium.

Serenus, labrum Veneris vocat.

Fabæ

Bonen.

Mart. lib. 5. *Et pallens faba cum rubente lardo.* Inde fer-
mones vulgati. Terent. in Eun. Faba in me cudetur: pro,
ego luam pœnas facinoris alterius. Fabam iactare, pro,
rem incertam dijs committere. Varro lib. 1. de vita P. R.
In sacris fabam iactant noctu, ac dicunt se Lemures domo,
extra ianuam eijcere. Faba interdum pro calculo, quia fa-
bis eligebantur magistratus: vnde, Fabæ nummus, pro em-
pto suffragio. & Fabæ arrosor, qui dabat improbum suf-
fragium. & A Fabis abstinendum, hoc est, à principatu, vt
nonnulli

nonnulli interpretantur. A Sereno, cognata Pythagoræ dicitur. Apud Alfarios rex conuiuij die Theophanias faba declaratur, quæ cum pane pista, eoq; in domesticos diuiso, cuiuscunq; obtigerit, rex proclamatur. Fabilibus viuitat, pro tenuiter aut sordidè viuit, vt penuriæ tempore homines vesci furfuribus coguntur. Lomentum est farina è faba, qua utebantur ad rugas emendandas. Mart. lib. 6. de eo loquitur, *Aut tegitur pingui terq; quaterq; faba.* Pali deæ pastorum cremabant fabales stipulas, vt in Fastis Ouidius testatur.

Ferula, frutex Italicus.

Ea vsi literarum magistri sunt, qua manus cedebant discipulorum. Mart. 10. *Ferulæq; tristes, sceptrâ padagogorum.* Vndè gaudens Iuuenal. quod illas castigaciones seueras, non amplius subiret ætate, ait,

Et nos ergo manus ferulæ subduximus.

Domitianus Marsus de Orbilio Grammatico plagoso, *Siquos Orbilius ferula, scuticaq; cecidit.* Eam vidi in promontorio Miseno, nèquis soli Africæ ascribat. Clearchus ferulam nominauit arborem non arborem.

Ficus.

Arbor fructificans: ea quæ caret fructibus, aspectu pulchrior est & latior, quam ficum sterilem vocat Iuuenalis fatyra 10. alij scriptores caprificum. Ouidius ait ficum baccis cœrulam, Horatius pullam, respectu videlicet maturitatis. In tenacem dictum est, Ficum diuidere: in petacem, Ficum petere: in sordidum, ficum vorare: in irrisorem, Ficum monstrare, natum è Barbarossæ Imp. ludibrio. Ficulnum vocatur, quidquid leue & infirmum: vt ficulnus paxillus, ficulna mens, ficulnum auxilium. Vinculum ficulnum pro tenace. Truncus ficulnus, vt Horatius, inutile lignum. Ficus Mercurialis, apud Athenienses, & ficus Ruminalis, apud Romanos dictæ, illa quod iuxta vias effect

esset possessori & viatori communis, hæc quòd sub ea expo-
siti & alti essent Romulus & Remus, quæ & in nummis an-
tiquis argenteis exprimitur.

Filix

Starren.

Horatius Serm. 1. 3. *Neglectis vrenda filix innaſcitur agris.*
Filicatæ pateræ, Ciceroni. Est igitur inter topiarias her-
bas, & quia agros corrumpit, quos denſitate occupat, ideo
dicitur inuiſa aratris, à Virg. 2. Georg.

Galbanum.

Columella, *Et noxia galbana ſucco.*

Geniſta frutex,

vndè humilis à Virgilio: naſcitur ad ripas, vt idem,

flumina late

Curua tenent; vt molle ſiler, lentaq; geniſta.

Gentiana

Enzian.

Gladiolus Indicus

Hunc opera D. Ludouici Camerarij accepi, vt & alias
plantas.

Glaux vel Glaucium,

in quam piſcator Glaucus mutatus eſt. Ouid. lib. 7. & 13.

Hedera

Eppich.

nigra & alba, mas & fœmina. Baccho ſacra. Ouid. 3. Faſt.
hedera eſt gratiſſima Baccho.

Et 1. Trift.

Deme meis hederas Bacchica ſerta comis. eſt & hæc
topiaria, & coronaria: à poëtis errans, & nexilis, & flexi-
pes. Vndè Horat. 1. *Laſciuis hederis ambitioſior.* Conſu-
le & illud prouerb. Hedera vti poſt antiſtheria. Eadem
in ſacris populariter vtebantur Thraces & Aegyptij: illi
etiam gladios & ſcuta ea coronabant. De eius vſu Sere-
nus, *At ſuccis hederæ pulchreſcit ſeda cicatrix.*

Hedifarum

Helenium, ſeu enula

Manwurſel.

Elachry-

Elachrymis Helenæ natum, vt ait Plinius. Horat. Serm. 2.8.

*enulas ego primus amaras
Monstravi incoquere.* Idem 2.2.

Atque acidas manult enulas. Columella,
Capparis & tristes enula.

Heliochryson,

quo Ptolomæi reges Aegyptij deos suos coronarunt, vt scribit Gyraldus.

Heliotropium maius & minus. **Sonnwirbel.**

Helleborum album

nigrum verum.

Catullus, *Suaniolum tristi tristius helleboro.* Hor. Epist. 2.2.

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

Ouidius 4. de Pont.

I, bibe dixissem, purgantes pectora succos. Iugerum hellebori, pro magna eius copia: &, Helleboro opus habere, de homine mentis parum sanæ, Prouerbia sunt.

Hellebori species, consiligo **Leuskraut.**

Helleborine

Winden.

Helxine, seu parietaria

Herba parietaria dictus est per iocum Imp. Traianus, propter inscriptiones & statuas plurimas, omnibus locis positas.

Hemerocallis

Rein lilien.

Horminium maius, minus

Scharlach.

Hyacinthus orientalis & vulgaris.

A puero in eum florem conuerso, secundum fabulas poetarum, à Virgilio nominatur ferrugineus. Eo in sacris loco coronarum vtebuntur Hermionenses. Columella,

Nec non vel niueos, vel cæruleos hyacinthos. Dicitur

ab eodem flos Oebalius, non Aeacius, vt est in vulgatis exemplaribus.

Hyfso-

Hyssopus flore albo **Cisop.**
 Acceptus à viro bono, & industrio Iohanne Romero, ar-
 matorio Arenstadiense in Turingia.

Holoconitis Hippocratis **Dulichini** Italis.

Hydropiper **Wasserpfeffer.**

Hioscyamus **Bissenkraut.**

Iasmenus frutex

albis & luteis flosculis, musci odorem spirantibus.

Iberis

Iris Illyrica, verna, vulgaris. **Biolwurgel.**

Ifatis **Waid.**

Colitur in agro Turingico.

Iuncus **Binsen.**

Ovidius 8. Meta.

Lenta salix, vluæq; leues, iunciq; palustres.

Propertius 4.

Me notat & iunco brassica vineta leni.

Iuncus limosus, quia in limo nascitur, apud Virgilium.

Lucan. lib. 5. *Sed sterili iunco, cannaq; intexta palustris.*

Labrusca,

vitis agrestis, vt Marusca ficus agrestis, genere neutro.

Virg. in Culice, *Densaq; virgultis auide labrusca petuntur.*

Lactuca **Salat.**

Lactucarum varia genera. Mart.

Claudere quæ cænas lactuca solebat auorum,

Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes? Idem s.

Et vtrunque porrum, sessilesq; lactucas. Colum.

Salutari lactuca sapore. Vide eius g.

nera, quæ ibidem diligentissimè & prolixè describit.

Ladanum frutex.

Lapathum hortense maius **Sauerampfer.**

Horat. Epod. 2. *Aut herba lapathi prata amantis. Col.*

Lubrica

Lubrica iam lapathos, iam thanni sponte virescunt.

Laurus

Lorberbaum.

Arbor poetarum & vatum in signe. Horat. Car. 4. 2.

Laurea donandus Apollinari. Seneca in Agam.

Effrena Phæbus entheas laurus quatit. item victorum & triumphatorum: vnde ante domum Augusti stabant.

Ouid. 4. Fast. *State Palatina laurus.* Eadem ad aram

Herculis Maximi Romæ adhibebatur. Etiam vsitata Ma-

gis, vnde qui tuti esse vellent, admonebantur, vt virgani

laurinam gestarent. In ignem coniecta valde crepat, vnde

Lauro clamosior dicitur, qui garrulus est. Et laurum in

mustaceo querere, est in re nullius momenti laudem affe-

ctare. De Homero & Virgilio scitè canit Statio 4. Sil.

Nescit odoratas & Smyrna & Mantua laurus.

loquens videlicet de singulari poetæ vtriusque excellentia.

Idem 1. de Stella poetæ & eius nupta,

Maluit & nostra laurum subtexere myrto.

Lauri folia deuorabant, qui nolebant vinum sibi nocere.

Mart. lib. 5.

folia deuorat lauri,

Merumq; cauta fronde, non aqua miscet.

Laurus Alexandrina frutex.

hoc nomine Græco Rhododaphne, & frutex Nerius. In

Libya sunt ex hoc frutice fistulæ, tantis viribus prouenit.

Rhododaphne, vt & arbutus, homini sunt venena, ca-

pellis cibus. Prudent. in Hamartigenia,

Noxius in teneris sapor aestuat ecce frutetis,

Cum prius innocuas tulerit natura cicutas.

Roscidus & viridem, qui vestit flos rhododaphnen,

Pabula lasciuis dederit sincera capellis.

Lepidium maius

Römische Kresse.

Leucoia varia

Muscatenblümle.

Col.

Candida Leucoia, & flauentia lumina Caltha.

Libano-

Libanotis

Weirauch wurzel / Rosmarin.

Ligusticum

Hoc Laser nonnulli esse putant, cuius copia in Africa Cyrenaica.

Catullus Epigr.

*Quàm magnus numerus Libyssæ harena
Laser piciferis iacet Cyrenis.*

Ligustrum

Reinweiden.

Frutex ab ossæ duricie, alio nomine Beinholz, quo nostri vtuntur ad dentifricia, vt Itali lentisco. Ab Ouidio niueum, à Virgilio album appellatur à flore, vnde etiam pro uerbium, Ligustro candidius. 13. Met.

Candidior folio niuei Galatea ligustri.

*Fer calathis violam, & nigro permixta ligustro
Balsama.*

Colum. 10.

nomine contrario, quia respicit ad fructum, qui est baccarum nigrarum. Alij diuersa esse putant fruticem hunc, & herbam eiusdem nominis.

Lilium album

Lilgen.

Natum fingunt è lacte Iunonis: ab Horatio breue, dicitur, quia non nimum durat. Ouid. 5. Met.

Ludit, & aut violas, aut candida lilia carpit.

Idem 4. Fast.

Ipsa crocos tennes, liliaq; alba legit. Vnde, Candidior lilio, Martial. lib. 1.

Lilium rubens, luteum, canens.

Ouid. 12. Met. *Interdum canentia lilia gestet.*

Lithospermon vulgare,

& quod Itali vocant Lachrymam Iobi.

Lonchitis

Spikanten kraut.

Lotos fatiua

Siebengezeit.

Ouid. 10. Met. *Amnicolaq; simul salices, & aquatica lotos.*

Lunaria

Weer violen.

Lupinus hispanicus.

flore

flore cœruleo.

Lupinus siluestris

flore luteo. Huius crebra mentio in poëtis. Mart. 5.

Et feruens cicer, & repens lupinus.

Virg. 1. Georg.

Aut tenues fœtus vicia, tristisq; lupini

Sustuleris.

Horat. in Epist.

Nec tamen ignorat, quid distent ara lupinis. Ouidius

de medicamine, lupinos commendat ad tingendam faci-

ciem.

Lupulus

Hopfen.

Lychnis coronaria, flos Iouis

Marienröfle.

siluestris

Lysimachium

Wederich.

Malache.

Col. *Et malache, prono sequitur quæ vertice solem.*

Malua

Pappeln.

Mart. lib. 3. *Uttere lactucis, & mollibus uttere maluis.*

Molles autem, quia sunt (vt Horatius ait) *gravi*

Maluæ salubres corpori.

Mart. 10. *Exoneraturas ventrem mihi rustica maluas*

Attulit. vnde malua mollior vel mitior, ser-

mone vulgi dictum est.

Malua crispa, vel Syriaca.

Ungrische amareln.

Malum Armeniacum

Nactus sum opera honesti & diligentis viri Herduigi, ci-

uis Vratislauiensis.

Malum punicum.

Floret, fert fructum, sed non planè maturefcit.

Mandragora

Alraun.

A quibusdam, herba Circea, vel quòd Circe vsa in venefi-

cijis sit, vel quòd circa promontorium Circeum vberius

proueniat in Campania.

Serenus, *Mandragoræ gustu sopor additus altus.* Id non

R

ignora-

ignoravit Hamilcar Carthaginensis contra Lybes pug-
nans : nam vinum corrumpens mandragora, obrutos
somnia hostes cecidit : eadem arte Iulius Cæsar piratas Ci-
lices somno victos iugulavit ad Miletum, vt scribit Poly-
ænus. Columella de horto,

*Quamuis semihominis vesano gramine facta
Mandragora pariat flores, mœstamq; cicutam.*

Hanc plantam dedit honoratus ac prudētissimus vir Ioa-
chimus Kreichius senator Torgensis, & aromatarius.

Marisca Wilde feigen.

Ficus agrestis & insipida. Mart. 7.

Infanti melimella dabo, fatuasq; mariscas.

Marrubium

Columella, vocat amarum.

Melantium.

Col. *gracili melantia grata cumino.*

Melilotus Appula, vera Rechter steinle.

Metissa Turcica

Menta Krausmank.

odore acerrimo. Ouidius 10. Met.

in olentes vertere mentas. Mart. 10.

Nec deest ructatrix menta, nec herba salax. per hanc
intelligit erucam, quæ semen genitale auget : vt idem
menta extinguit. Adagium est, Mentam tempore belli ne-
que seras, neque metas : quo significatur ab ea abstineri-
dum temporibus periculosis, tanquam quæ non addat
animos, sed minuat. Metas tergebant antiqui mentis.

Ouid. 8. Met.

Aequatam menta extersere virentes.

Mentastrum

Millefolium Garbe.

A forma & multitudine foliorum. Serenus,

Herbaq; quæ solijs nomen de mille recepit.

Inter

Intervulnerarias recenset idem, Græcè *σπατιότις*.

Milium Aethiopicum

Mehr Hiersche.

Morion Theophrasti

Dolwurz.

Myrrhis

Myrtus frutex Tarentina.

Sacra Veneri, quòd multis mulierum morbis medetur: nascitur ad litora, vt ipse vidi in Campania.

Mart. lib. 4.

Nec plus lotos aquas, littora myrtus amat.

Laudatissima est in Aegypto, & in Laconia. Virg. in Batta.

Et viola omne genus hic est, Spartanaq; myrtus. Facillimè læditur frigore. Idem in Buc.

teneras defendo à frigore myrtos. & Ouid. 2. Eleg.

metuentem frigora myrtum. Est inter arbores odoratas.

Idem 3. de arte,

Rosmaris, & laurus, nigraq; myrtus olent.

Eandem & pullam vocat Horatius Carm. 1, 25. & bicolorum Ouid. 10. Met.

Musicus musicum myrto inuitat. prouerbium est.

Napellum

Narcissus Italicus albus

Luteus

Zeitlofen.

Purpureus.

Virg. in Buc. *Pro molli viola, pro purpureo Narcisso.*

Idem 4. Georg. *Nec sera comantem Narcissum.* pro, serò producentem flores.

Nasturtium

Kresse.

Iubentur nasturtium edere apud Comicos, qui minus habent animorum aut virium. Cibus fuit Persarum. Varro in Vopisco, Nasturtium non vides ideo dici, quòd nasum torqueat?

Columella,

Cæcis nasturtia dira colubris.

Nepeta

Seu pulegium agreſte. Serenus de hydrope depellenda,
Appoſituq; leues nepetæ guſtuq; iuuabunt.

Nymphaea

Scheblumen.

Nuſquam maior, quàm in ſtagno Paduſæ, prope Ferrariam.

Olea arbor

Delbaum.

Alligata vittis, aut geſtata manu, inſigne pacis fuit, ideo
 & Mineruæ ſacra, vidè pacifera, pacalis, & pacata dicta.
 Virg. 7. *ramumq; innectit oliuæ.* Idem 2. Georg.
placitam paci nutritor oliuam. Lentè creſcit, perpe-
 tuò viret, ad ducentos annos viuit. Hinc ſunt illa, Virg.
 in Buc. *prolem tardè creſcentis oliuæ.* 2. Georg.

Palladia gaudent ſilua viuacis oliuæ. Ouid. 8. Met.

ramis ſemper frondentis oliuæ. ideo oliua tan-

tum coronari Iouem, ſcribit Phurnutus, quia frondens
 ſemper eſt, *ἀειθαλής.* Horat. Carm. 1, 7.

Undique decerptam fronti præponere oliuam. quaſi pro-
 uerb. loquitur, hoc eſt, è quauiſ materia laudem ingenij
 quærere. A colore ſua, pallens, albens, rectè dicitur,
 pro anni ſeu maturitatis tempore. Horat. Epod. 16.

Germinat & nunquam fallentis termes oliuæ.

Olus atrum.

Columella, olus pullum,

Atque oleris pulli radix, lacrymoſaq; cepa.

Onobrychis Italica

Origanum, vel onitis

Origanum Italicum

Welscher toſt.

Orchis vera

Knabenkraut.

Alio nomine, Satyrion, herba incendens Venerem, gran-
 des radices habens. Eobanus,

Miscueris dictam Satyrorum à moribus herbam,

urticæq; leui ſemina trita manu.

Heu mihi ne caſtas ſpectatum vade puellas,

ſte

Iste furor nulla dissimulatur ope.

Ochros

Ofyris vera

Flore purpureo.

Oxalis, rumicis genus

Sauerampfer.

Variorum generum.

Pæonia,

Pfingstrosen.

à Pæone medico, vndè herbæ Pæoniæ, pro salutaribus & efficacibus. Virg. 7. *Pæonijs reuocatum herbis.*

Panacea,

Vulgò, Omnimorbia. Virg. 12.

Ambrosiæ succos, & odoriferam panaceam.

Papauer trium generum

Mohc.

album

nigrum

corniculatum

Papauer inducit somnum, vndè soporiferum. Serenus,

amica papauera somno. Idem,

madidum tritumq; papauer,

quo lita frons, facilem præbebit nocte quietem. Inducit

obliuionem, vndè Lethea papauera. Inducit deniq; mortem, si vsus eius modū excedit. nam & succus nimius (quem nostri lac papauerum dicunt) mortifer est: & panes seu plantæ ex eo factæ. Quia autem in offis & cibus eius fructu vtimur, ideo vescum, hoc est, edule, seu cibus aptum à Virgilio, & ab eodem Cereale dicitur, ex eo pastilli fiunt. Fructus fert innumeros.

Ouid. 5. Trist.

Quoties soporiferum grana papauer habet:

vndè & grauidum Ausonio. Capita papauerum decutere, est primates tollere in Repub. sumptum de historia Romana. Papaueris grana numerare, laboré significat inutilem sumere. Est & agreste: Serenus,

Actæo melli iungas agreste papauer.

Pastinaca

Pentaphyllum

Sünffingerkraut.

Pepon

In ciborum delicijs fuit, & nunc est. Apud vetustissimos fuit prouerbiū, Pepone mollior: & pepones dicebantur homines effœminati, publico conuicio.

Petasites

Pestilenskraut.

Phasganion

Alio nomine Xiphium. Serenus,

Aut de phasgano radix decocta palustri.

Phyllitis, vel Scolopendria

Peucedanum

Piperitis, filiquastrum

Strawenkraut.

Pisa

Plantago minor & maior

Wegerich.

Polypodium

Engelsüß.

Polygonum

Wegerit.

Porrum

Lauch.

Horatius ad Meccenatem Serm. I, 6. de cœnula vili & domestica loquens ait,

inde domum me

Ad porri & ciceris refero, laganiq; catinum. Porri sectiui, seu sectilis fila nominant Iuuenal. sat. 14. & Mart. in Xenijs. Idem de capitato porro,

Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros.

& Colum.

& mater Aricia porri.

Cibus autem est futorum, ex sententia Iuuenal. satyr. 3.

quis tecum sectile porrum

Sutor, & elixi veruecis labra comedit?

Eodem dele-

etabatur Nero Imperator, vndè dictus porrophagus. E porro capitato coronæ fiebant Telluri.

Colum.

Nunc

Nunc capitis porri longo resoluta capillo

Laetetur, mollemq; sinum Staphilinus inumbret.

Porri

radices Serenus crinitas vocat.

Portentilla

Portulaca

Pfyllion

Pulegium

Stoe kraut.

Poley.

D. Hieronymus ait pulegium apud Indos pipere esse preciosius. È pulegio corona prodest contra vertiginem. estq; potens (vt ait Serenus) capiti medendo. Cic. ad Tironem, Ad Leptæ rutam pulegio mihi tui sermonis vtendum est, hoc est, ad eius vehementiam tua suauitate.

Pyrethrum

Berthram.

Serenus, *Purgatur cerebrum mansa radice pyrethri.*

Quinquefolium generum duorum

Ranunculus

Rhamnus

Rhamni species: gerens spinas duplices rectas, & hamatas, è qua corona Christo Deo imposta, complicata fuisse putatur.

Raphanis

Rettsich.

Rapum

eine Rübe.

Oblongum, qualia sunt apud nos: rotundum, vt ad Rhenum crescunt instar mammillarum, quarum dimidia pars eminet supra terram. Mart. in Xenijs,

Quæ tibi brumali gaudentia frigore rapa

Mittimus, in cælis Iuppiter esse solet.

Rhodia

Ribes frutex

Ricinus

Rosæ

Johannes berle.

Rosen.

Rosa flos insignis, index veris. Col. rosa præbet honores
Calitibus, templisq; Sabæum miscet odorem.

R 4

Tibull.

Tibull. lib. I.

Floret odoratis terra benigna rosis. Horat. Carm. 2, 3.
 & *nimum breues*

Flores amænæ ferre iube rosa. Ijs spargebant menſas, lectos, atria. Rosam ſeram, quæ poſt tempus vernum reſeſcebat, expetebant diuites. Apud nos interdum ſub autumni initium denuo florent, vt hoc anno factum eſt, medio menſe Septemb. Horat. Carm. 1, 38.

Mitte ſectari roſa, quò locorum Sera moretur. ea enim maiore conſtabat precio. Roſaria Pæſtana, à Virgilio, Blandina à Propertio laudantur: à Pæſto & Blanda Campaniæ urbibus: Melitenſis à Cicerone, Damafcena ab alijs, quæ hodie in hortis noſtris plantatur. Cic. 5. Tuſculana, An tu me in viola putas, aut in roſa dicere? pro, in loco maxime voluptuario. Roſeum apud poëtâs quidquid eſt, aut candore exinium, vt genæ, ceruix, labella: aut rubedine perſpicuum, vt pudor roſeus. Scitè Columella,

Nimij roſa plena pudoris. Inueniuntur roſæ candidæ, purpureæ. De hac Columella,

Iam roſa miteſcit, ſarrano clarior oſtro. & quæ his opponuntur, coloris quaſi diluti, pallentes, vt, Nemeſianus Carthaginenſis, *mibi lilia nigra videntur,*

Pallentesq; roſæ: ſed candida lilia ſient,

Purpureæq; roſæ.

Luteæ, quæ ſunt odore minus gratæ: inueniuntur etiam quæ in ſpinis non naſcuntur. Roſis tribus vtitur in ſuis inſignibus, familia præclara Schleiniſiorum: è qua præſules fuerunt Numburgi, Mersburgi, & Miſnæ: & abbates duo Chemnicenſes. Nomina multorum recensuimus in his Annalibus. Roſam primam carpere, prouerbiale eſt.

Ouidius in Hero.

Eſt aliquid primis pomaria carpere ramis,

Et tenero primam deligere vngue roſam.

Mart. lib. 10.

Ut rosa delectat, metitur quæ pollice primo.

Item illud eiusdem,

Et riget amissa spina relicta rosa. & hoc ab aliis annotatum est.

Urticæ sæpe propinqua rosa est.

Rosmaris.

Ouid. 12. Met. *Ut modò rore maris, modò si violæue rosaue*

Implicitet: interdum canentia lilia gester. Inde

penatibus corona fiebant. Horat. Carm. 3, 23.

Paruos coronantem marino

Rore deos, fragiliuæ myrto.

Ruscus frutex,

è quo scopæ fiunt. *sæpes rusco horrida apud Columellam.*

Ruta

Caute.

Col. *Rutaq; Palladiæ bacca victura saporem.*

Ouid. 2. de Rem.

Utilius sumes acuentes lumina rutas. Virg. in Moreto,

Comas apij graciles, rutamq; rigentem. Obsistit vene-

nis, & in lipothymia, reuocat animum aceto macerata.

Radix rutæ, ætate lignescit, quod lignum si incenditur,

non insuauem odorem emittit. Sertum rutaceum in suis

habent insignibus, duces Saxonix Electores, & duces Al-

lobrogum. Est etiam ruta siluestris.

Sabucus.

Serenus, *Ungitur & succis dederit quos parua sabucus.* Col.

Idem, *Conueniet tenere radix decocta sabuci.* Est apud eun-

dem nomen arboris, vt, de eius pomis,

Vel frons lentisci, vel tristia poma sabuci.

Item de acinis,

Prodest ex paruis acinos potare sabucis.

Saluia minor odoratissima.

Saluia siluestris

Saluiam vocat Serenus eleliphacon, vt est in glossa exem-

plaris Lugdunensis.

Saliunca.

Virg. in Buc. *Lenta salix quantum pallenti cedit oliua,
Punicis humilis quantum saliuuca rosetis.*

Samsucum

Meteran.

Col. *Nataq; iam veniant hilari samsuca Canopo.* Loquitur autem de Aegypto. Dicitur amaracus alio nomine.

Virg. I. Aeneid.

vbi mollis amaracus illum

Floribus, & dulci aspirans complectitur umbra.

Sanguinaria

è nouis insulis, herba Martis appellata, rumicis species.

Sanguisorba

Hergotsberle.

Hæc Italis pimpinella.

Satyrion

Herba fascinalis, à Satyris appellata.

Scabiosa

Apostemen kraut.

Scilla

Ein meerzwibel.

Aliàs squilla, vnde prouerb. E scilla non nascitur rosa, aut hyacinthus. Item alterum, Scillam è sepulchro velli-
to, de quibus Erasmus.

Scordium

Scorpioides

Sedum maius & minus

Haufwurk.

Col. *Profuit & plantis latices infundere amaros*

Marrubij, multoq; sedi contingere succo.

Serpillum

Rümmel.

Virg. in Buc. *Allia, serpillumq; herbas contundit olentes.*

Sefeli Creticum

Beerwurk.

Silphium

Herba apud Africanos Cynneses omnium laudatissima, & pulcherrima: quod cum Batti regis imagine suis nummis insculperunt. hanc etiam quidam putant esse nostrum leni-
sticum. Sinapis

Sinapis

Lacrymosa apud Serenum. Col.

Seq; laceffenti fletum factura sinapis. Idem,

Decet mordax haurire sinapi. Plaut. in Pseud.

Teritur sinapis scelerata : cum illis qui terunt , priusquam triuerint , oculi vt extillent , facit.

Sifer

Griselemdren.

Iunius acutissimus putat esse Carottas, quas nostri Mören

appellant, alij gelbe Ruben.

Sifymbrium.

Smilaces

A puella Smilace in hanc herbam mutata, vna cum Croco amatore, vt Ouidius 4. Metam.

Smyrnum

Solanum

Lege Erasmus in prou. Strychnum bibit.

Solatrum

Nachtschaten.

Sparganium

Spartum Hispanicum

Spica

Spina alba

Stachys.

Mariendistel.

Staphyiodendron arbor.

Pimpernüsslein.

Fructum fert & filiquam auellanis similem, tota aspectu pulchra.

Stachas Arabica

Sycomorus.

Arbor peregrina pulchra, de qua Iudas suspendisse se perhibetur.

Simphytum, consolida maior **Waltwurz.**

Tages

Africanische negeln.

Flos ex Africa deportatus, è ruinis Carthaginis bello Tunetano, singulari pulchritudine: sed odore ingrato & feriente.

Teucrium verum

Quod

Quod in ruinis Romæ inueni.

Thlaspi

Merretich.

Raphanus maior.

Thymbra

quæ & Satureia, & cunila, odore grata, Statius 1. Sil.
Floribus innumeris, & olenti spargere thymbra. Sercuus,
Ac thymbra speciem, quam commemorant cephaloden,
Prædixit spleni Deus Idæ posse mederi. intelligit autem
 Apollinis oraculum. Thymbra viuere est, victu mundo &
 tenui viuere, & contentum paucis esse. E thymbra non
 effeceris lanceam, cum de re loquimur, minimè conueni-
 ente aut commodata.

Thymus

Welscher quendel.

Multis locis celebratus à Virgilio, tanquam cibus apum
 gratissimus. Thymo dulcior, ait in Buc. prouerbialiter.
 In Attica & Sicilia nobilis, vndè Cecropius & Hyblæus, &
 odorem eius in melle depræhendi, idem auctor est in Ge-
 org. In Aeneide,

redolentq; thymo fragrantia mella.

Mart. lib. 5.

Hybleis madidas thymis placentas. Gratus thymus di-
 citur, quòd odore delectet. Ouid. 5. Fast.

Ad violam, & cytisos, ad thyma grata voco.

Item Seneca,

Et mixta odoro Lesbia cum thymo.

Tithymallus myrsinites

Wolffsmilch.

lactuca marina. Tithymallo oculos inungere, sibi dam-
 num ipsi inferre. Lege prouerb. Tithymallus Laconicus.
 Adolescentes qui student barbam nutrire, tithymallo ge-
 nas malæ sue inungunt, cuius acredo cum mirificè faciem
 deformat, fiunt alijs risui.

Tragacantha

Tragium Dioscoridis

Tricho-

Trichomanes, seu polytrichon
Trifolium
Tripolium
Klebe.

quod nonnulli Hesperium vocant, quia flos eius post solis
occasum, spirat suavissimè.

Triticum Baſtrianum
Thuffilago
Indianisch Korn.

Typha
Lanugo eius auribus incidens parit surditatem: nascitur
in piscinis, & locis viginosis.

Valeriana
Veratrum album
Narrenkolben.
Waldrian.
Nieswurk.

Lucret. lib. 4. Præterea nobis veratrum est acre venenum,
At capris adipēs & coturnicibus augent. Pers. sat. 1.
non hic est Ilias Acci Ebria veratro. id est, non moror
eum, qui helleboro quasi ebrius est, & infania laborat.

Veratrum nigrum
Vide supra, Helleborum. Veratro nigro regis Argiuorum
filias, ira Iunonis furentes; sanavit Melampus.

Verbascum
Etiam album & nigrum.
Königskleber.

Verbascum montanum
purpureum.

Verbena
Verbena Boracyn, pro quavis herba. Teren. in Andr.
Ex ara hinc sume verbenas tibi. Cic. 6. Verrina, En-

nam cum venissem, præsto mihi sacerdotes Cereris cum
infulis ac verbenis fuerunt. Virg. in Buc.

Verbenasq; adole pingues, & mascula thura.
Plaut. in Truc. Fer huc verbenam & thus. Hor. Car. 4, 11.
ara castis vineta verbenis. Eadem quæ & verbenaca,
de qua Plin. 25, 9. Hac Iouis mensa verritur, domus pur-
gantur, lustranturq;.

Vettonica

Vettonica.

Srenus, *Vettonicæ mansus siccabit lumina succus.*

Viola

Violen, feilgen.

Indicium verni temporis hic flos est. Reperiuntur apud nos nigrae, albæ, pallentes, cœruleæ, item duplicatæ violæ.

Horat. Carm. 3, 10. *Et tinctus viola pallor amantium.* cum alijs floribus iunguntur, pulchritudinis causa, Stat. I. Sil.

Tu modò fronte rosas, violis modò lilia mixta

Excipis. Coronæ, quæ Laribus imponebantur, violaceas fuisse, vnus prodit Iuuen. Sat. 12. *laribusq; paternis*

Thura dabo, atque omnes violæ iactabo colores.

Dijs item Manibus sacras ostendit Ouid.

Tegula porrectis satis est vallata coronis,

Et sparsæ fruges, paruaq; mica salis,

Inq; mero mollita Ceres, violæq; solutæ,

Hæc habeat media testa relicta via. Serenus,

Infectum violis oleum bene consulit auri.

Vlpica.

Col. *Alliaq; infractis spicis & olentia latè*

Vlpica.

Vmbilicus Veneris.

Vrtica

Nesseln.

Vrtica iners

Tode nesseln.

Viure herbis & vrtica est, apparatu tenui & oblato viuere apud Horat. Epist. 1, 12.

Si forte in medio positorum, abstemius herbis

Vinis, & vrtica. Et apud nos prouerbiū est, Vr-

tica maturè mordax, verè est vrtica. Ouid. II. de Arte,

Aut piper vrticæ mordacis semine miscent.

Xyphion,

quod victoriale vocant.

Xyris maior, minor.

Wandleussen Kraut.

IN

IN ANNALES
MISNENSES GEOR-
GII FABRICII

Christophorus Schellenbergius.

CVI non visa prius fuit vrbs, neque cognita scriptis,
De qua terra vetus Misnica nomen habet,
Hec legat: inueniet quod profit, quodq; legentem
Delectet, cura nec sit inanis opus.
Tempora quæ fuerint, ortæ quis conditor vrbs,
Quæ crescens vltra bis tria secla stetit:
Præsulibus quibus vsa, quibus regnata Dynastis,
Et quorum meritis amplificata Ducum:
Quo venerata Deum cultu, quibus inclyta rebus,
Experta & fato quas sit agente vices:
Et quidquid decoris, quidquid laudabile Misna
Vrbs habeat, pulchrum qui tibi scire putas:
Illustri velut in tabula breuitate diserta,
Pagina te melius Fabriciana docet,
Quàm si picturæ Zeusis describeret arte,
Aut fuso præstans fingeret ære Myro.
Formet hic in statuis, illam si cerneret vrbs,
In tabulis pingens exprimat ille suis,
Iucundi formamq; situs, speciemq; locorum,
Et pomis hortos, & iuga fœta mero,
Et magni fluctus Albis, Trebisæq; rapacis
Torrentem, & Meisæ parua fluentæ brenis:
Et super Albis aquas operosorum arte fabrorum
Structum roborei pensile pontis opus:
Et turrim ad summum templum, quæ peruia nullis
Stat pluuijs, quamuis plena foraminibus:

Præsulis

Præsulis atque domum celsam, & cum Principis arce
 Magnifica, Afranæ splendida testæ scholæ:
 Et quidquid pulchri sine intra mœnia, portas
 Extra sine tuas Misna celebris habes,
 Hæc vel picta inuent oculos, vel sculpta: sed ipsa
 Doctorum non sunt equiparanda libris:
 In quibus ingenij plus est, cupidosq; legentum
 Uberiore animos cognitione inuant.
 Delet Apelleos longæua senectæ colores,
 Inquinat informis Mentoris æra situs.
 Ipsæ operum solidæ moles abolentur ab annis,
 Sponte sua tandem saxæ testæ ruunt.
 At suus ingenij honor omne perennat in ævum,
 Doctaq; victurum dant monumenta decus.
 Id quod in his præstat modò dignæ annalibus vrbi
 Fabricius Mysæ conditor historiæ,
 Quo nemo antiquo felicius eruit ævo
 Scitu digna, canens res, loca, facta, viros.
 Felix vrbs tali laudum præcone tuarum,
 Qui laudem ingenij nobilioris habet.
 A quo de priscis etiam instaurata ruinis
 Spectatur cultu Roma recente vetus.
 Romam Fabricij cupidè quicunque reuoluit,
 Nunc opus eiusdem te quoque Misna leget.
 Quæ vati tantum debere fateberis isti,
 Quantum de te alium promeruisse nego.
 Treueris & Narbo, atque vrbes aliæ, ipsaq; quondam
 Burdigale Decij Burdigalensis opus:
 Vrbs cantata tibi Celtes Pegnesis, & Hesse:
 Et Buschi, atque Gigas Lipsia dicta tibi:
 Mons Annæ tibi Barthe, tibi Friberga Bocere
 Carminis Heroo commemorata pede.
 Magna suis merito referunt accepta poetis
 Ornamenta, & ijs præmia digna ferunt.

Tu quoq; Fabricio debes hoc gratior esse,
 Est decori magno quò magis ipse tibi.
 Ipse tuam dignis laudat cum civibus urbem
 Misna, per hos magnum nomen adepti libros.
 Ipse colonorum vina quoq; voce tuorum
 Pieria docilem format ab arte gregem,
 Et quam præterea non vna terra iuventam
 Misnis in illustrem mittit ab vrbe scholam.
 In qua bis denos, & tres iam durat in annos,
 Et gerit inuicta Thespia sceptrâ fide,
 Commissam patrio complexus pectore pubem,
 Hanc ut filiolos curat amatq; suos,
 Totus in hoc, ut eos auctos pietate, bonisq;
 Artibus, in patriam quemq; remittat humum.
 Hoc agit, hoc vnum votis iterantibus optat,
 Optantis nec sunt irrita vota viri:
 Sed dans auxilium, cætus cum naue pusilli
 Omnipotens sanctum prouehit aura ducem,
 Ut sperata pîj contingant littora nautæ,
 Ingenua redeant merce grauesq; domum.
 Haud plures Minyas decora Hellados, Aemonis Argo
 Aurea ad Aëæe vellera misit ouis:
 Nec plures Graiùm proceres in capta profudit
 Pergama fallacis venter acernus equi:
 Quàm schola Fabricij iuuenes emisit in orbem,
 Præstantes studijs ingenijq; bonis,
 Quos passim externi fines, quos Teutonius ora,
 Misnia & inprimis angulus omnis habet:
 Quorum alius diuina refert oracula plebi
 Christiadùm, curis inuigilatq; sacris,
 Membra alius morbo lenat ægra potentibus herbis:
 Aequa alius causas iura professus agit.
 Est qui consilij prudens, rerumq; peritus,
 Casareum summo seruat honore latus.

Est qui præclara feliciter instruit artis,
 Augusta Augustos cognitione Duces.
 Aut qui magnanimis comes est heroibus, aut qui
 Publica curarum templa senator init.
 Hunc profitentem audit, Musarum inuenta, Lycæum,
 Illum doctorem hæc, hunc habet illa schola.
 Sunt quoq; non rari, qui docto carmine pollent,
 Et scriptis fiunt nomina clara libris.
 Dicere gymnasij cunctos Misuensis alumnos,
 Et quo quisq; gerat munera quæq; loco,
 Sit mora longa, & si cupiam, mihi pluribus horis,
 Et mihi sexcentis versibus esset opus.
 I nunc, & tali lingua improba detrahe ludo,
 Et præceptores discipulosq; preme.
 I nunc Fabricij curas & carpe labores,
 Ipsius & fructus pulpita ferre nega:
 Et siue has causas affinge docentibus, illas
 Siue: scholam pueros dic & habere malos.
 Quis neget hoc? sæpe est heres patri vnus & alter,
 Alter & ex illis est, vel vterq; malus.
 Affeclas tantùm bis senos Christus habebat,
 Et tamen ex illis proditor vnus erat.
 Aedificante Deo sibi puri altaria cultus,
 Extruit impurus ponè sacella Satan.
 Hic idem sua rus in idem zizania sparsit,
 In quod adoris erant semina iacta boni.
 Sæpe fit hoc etiam, bene culta vt gleba colono
 Prouentu semen dispare reddat idem.
 Ecquis agros aded felices possidet, vt non
 Insit in his lolium, lappæue, siue rubus?
 Non omnis fructum lato fert arbor in horto:
 Mixta salutiferis nascitur herba nocens.
 Non tamen est agros ea culpa colentis & hortos,
 Sed, siqui minus est ingeniosus, agri:

Sic quibus ingenium durum, & tractabile non est,
 Si pueri nequam, si mancantq; rudes,
 Non illud possunt ludi prestare magistri,
 Spectati sanctis moribus, arte, fide.
 Quantum opera precium est prauam formare iuuentam,
 Quam graue fers morum sancte magister onus?
 Hoc sed in expertus, curæ ignarusq; scholaris,
 Dicere nemo potest, credere nemo solet.
 Hei quam difficile est alienam educere prolem,
 Corrupta in patria quæ fuit antè domo.
 Si pater & mater non indulgenter haberent
 Progeniem, facerent officiumq; suum,
 Atq; coërcerent virgis & fuste suorum
 Stulticiam puerum nequiciamq; domi,
 Nec genitor natis esset peccantibus auctor,
 Exempla in sese nec viciosa daret:
 Non ita difficiles formanda in plebe labores
 Præceptorum essent, proficerentq; magis:
 Nunc quando non voce minax, non fronte seuerus,
 Non durus dextra est verbera dante pater:
 Et nimium stulta leuis indulgentia matris
 Filiolos teneros, quæ libet, ire sinit:
 Cum corui sint oua mali mala, degener hæres
 Atq; ipsis similis, qui genuere, manet.
 Sic fit vt pueros, nulli expugnanda magistro,
 Huc illuc leuitas improbitatis agat,
 In rectam vt nequeant nec voce monente reduci,
 Nec ferula plagas increpitante viam,
 Num minus est ergo bonus, & præceptor amandus,
 Cui malus interdum est discipulusq; rudis?
 Discipuli indoctos docti, ignarosq; scientes
 Nempe doceant, doceat quam bene Fabricius,
 Qui nil Fabricio discit doctore, docendus
 Non erat, & doctum non fore dico virum.

Cumq; sit indocilis, desistat velle doceri,
 Hanc nequidquam, in qua proficit arte nihil.
 Ergo vale dicto, quae tradunt ardua, Musis,
 Artem humilem discat difficilemq; minus,
 Et faber, aut pistor, seu fiat linteo, siue
 Vincla suat, corio de bouis, apta pedi.
 Nesciat & Phæbi cum carmina, carminet agni
 Vellera, & ad vestes lanæ texta parat.
 Qui verò ingenuas aliquid vult scire per artes,
 Fabricio studij præside, doctus erit.
 Phæbus ut Aonio fonti, sic carmine Phæbum
 Fabricius referens præsidet Albis aquis,
 Ex quibus innumeri faciunt diuortia riuui,
 Hauriat ut plenis, qui sitit, inde labris.
 Fabricius studijs nullius defuit vnquam,
 Si non discipulus defuit ipse sibi.
 Fama scit, atq; æqui pariterq; fatentur iniqui,
 Et malus hoc liuor dissimulare nequit,
 Quantum idem vates præcellat in arte docendi,
 Discenti certus duxq;, bonusq; pater.
 Qui si doctrinæ transfundere mense vel vno
 Possit in os & cor in puerile fauos,
 Non detrectet onus, parcatue laboribus vllis,
 Cuncta suæ sectans emolumenta scholæ.
 Hic nisi me puerum mores docuisset, & artes,
 Haud ego nunc pueros ista docere queam.
 Tunc ego nauta tener petij, cen Colchida, Misnam,
 Ducendus puer, & tyro docendus adhuc.
 Tu, Fabrici, ductor mihi, tu doctorq;, Georgi,
 Typhis in Aonia puppe fidelis, eras.
 Præbebat facilem ludus mihi Principis Argo:
 Litterule aurati velleris instar erant,
 Virtutesq;, tui quas in te cernere mores,
 Cen verax speculi leuis imago, dabant.

Tunc capi, præeunte tue mihi voce Thalæ,
 Verba poetarum more Latina loqui.
 Primus & auctor eras, ut se mea credere fama
 Pieris ausa, palam scripta legenda daret.
 Accipis ergo meos merito tua munera versus,
 Et gratis dederas quod mihi, reddo tibi.
 Hoc ego ni fatear de te, non vera profatus:
 Hoc tibi ni præstem, sim malè gratus homo.
 Sic nisi nutrifset schola me Ducis alma benigni,
 Cui das excelsum Misna profunda locum,
 Non essem, quod sum fati bonitate, sed illud
 Quod duo erant fratres cum genitore meo,
 Quos labor absumpsit durus, plenusq; pericli,
 Terræ rimatos antra metalliferæ.
 Vos ô victuro Musarum carmine digni,
 Saxonici imperij lumina clara, Duces:
 Gratia sit vobis ludos condentibus illos,
 Quos Sala, & Moldæ, flumen & Albis adit:
 Quos non esse quidem scelerati dæmonis optant,
 Ut pereant artes cum pietate bonæ.
 Qui velut in vestræ coniurant damna salutis,
 Et vos sæpe petunt insidiantè dolo:
 Sic odio vestri, qui Musas vsque fouetis,
 Sæpe locant istis retia cæca scholis.
 Quæ nisi sint, non læta diu Respublica stabit,
 Doctorum numero deficiente virum.
 Sed quòd hic in vestris non deficit hætenus oris,
 Floret & ingenijs Misnia plena bonis.
 Misna & Grima facit cum Porta: copia vobis,
 Et venit è ludis gloria tanta tribus.
 Quorum Mauricius primam laudem inçlytus auctor
 Tollat, & à populo pectora grata suo:
 Perpetuumq; valens viuat, cæliq; fruatur
 Læticia æternis exaturante bonis.

Altera laus Auguste tua est tota, optime Princeps,
 Marte potens, placida nec minor arte toga.
 Quo nemo Phæbi delubra augustius ornat,
 Donaq; dat docto diuinitiora choro.
 Sint tua cum vita tibi salua superstitute regna,
 Illustres tecum sint super atque schola.
 Assere constanter generosa mente Camænas,
 Sis foris Alcides, Musagetesq; domi.
 Inde canenda tibi sument præconia vates,
 Hæc erit in laudes ærea lata tuas.
 Ad quas hoc etiam spectat, quod in vrbis honorem
 Albina historicum prodit hic auctor opus.
 Nam quisquis populos, florentes laudat & vrbes,
 Felicis laudat Principis ille statum.
 Principis est virtus cum ciuibus oppida quæq;
 Nosse suis, vt cum nouerit ista bona,
 His rectè vtatur, pulchra ditionis agatq;
 Pro donis grates, qui dedit ipsa, Deo.
 Ac amet, atque aliqua mercede remuneret illos,
 Qui scriptis ornant oppida, gesta, viros:
 Qualis hic, annales hos qui modo publicat auctor,
 Felici ingenij dexteritate sui.
 Qualis, eum Thule si Taprobanæue teneret,
 Ex illo, aut ex hoc orbe petendus erat,
 Et prece poscendus, precio redimendus & auri,
 Et primas inter charus habendus opes.
 Qui paruos pueros doctrina, laudibus autem
 Ornat magnorum facta decora Ducum.
 Et doctus cantus dat, ludibrioq; strepentis
 Phæbeus gerras anseris oscen habet:
 Et supra inuidiam magnis cum vatibus omnem,
 Exerit ornatum Daphnide fronde caput:
 Atque aliquid semper, non vnquam incude relicta,
 Fabricius fabricat, docta quod ora legant.

Nescio quid maius dabit his annalibus idem
 In lucem, quod adhuc sedula lima polit,
 Saxonie ducibus gratum, gentiq; futurum
 Misniaca: interea hos hæc legat ipsa libros.
 Hanc &, Misnensi quæ nomen cepit ab vrbe,
 Vendicet historiam natio tota sibi.
 Cui si grata sui modo origo est nominis, aqua
 Censura hoc de te, Misna, probabit opus.
 Misna decus gentis, felici sidere nata,
 Usaq; fortune prosperiore rota:
 In Thalemiaciaca terra cui conditor Auceps
 Cesareum nomen gloria prima fuit:
 Veram Euangelij doctrinam, & sacra professa,
 Fidum Ecclesiola Christidos hospitium:
 Antiquis celebris studijs, & tempore nostro
 Illustri multum nobilitata schola:
 Misna Ducum natalis humus, tumulusq;, sacrisq;
 Tempore præsulibus cara priore domus:
 Cui cum priuatis ornata est curia testis,
 Cumq; sua laudem plebe senatus habet.
 Ciuibus egregijs, & moribus aucta probatis,
 Artibus vsa pijs, rebus amica bonis,
 Nomen in his libris modò nacta perennius anni
 Pro portis fluctus præter agente tuis,
 Plaudet tibi agnoscens bona & ornamenta tot esse,
 Pectore quod grator semper amante tui.
 Te sine Fabricij fit apud me mentio nulla,
 Et sine Fabricio mentio nulla tui.
 Qui cum me docuit, pater est mihi cultus vt alter,
 Altera tu culta es patria Misna mihi.
 Diligo montem Anne, Misnam colo: natus in illo,
 Doctus in hac, grates debeo vtriq; pares.
 Vt tibi sexennis mercedem soluere possem
 Hospitij, voti res foret illa mei.

Quid loquar antiquum meritum, quod Misna dedisti
 In patria ciues officiosa mea?
 Tunc Leonhardus vbi montem Badehornus in Anna,
 Ut regeret ludum, missus ab vrbe tua est.
 Ipse mihi primus praecessit in Aona ductor,
 Et primos flores ex Helicone dedit.
 Et iuga me ducens secum super alta, viamq;
 Virtutis monstrans, hoc, ait, ibis iter.
 Sed non plena viri potui vestigia tanti
 Aequare, huic nunquam parq; sequendo fui.
 Qui me praterijt tantum, quantum ante volauit
 Pegasus, aut alios Cyllarus acer equos.
 Quantus in vrbe Solon Cecropis, Spartaeque Lyncurgus,
 Quantus in Ausonio Scauola iure fuit:
 Tantus Elistrinas hodie Badehornus ad vndas
 Nestoreo leges explicat ore fori.
 Ut taceam reliquos, quorum natale fuisti
 Misna solum, potes hoc esse superba viro.
 Per quem quando mihi, per Fabriciumq; benigne
 Fecisti, merita quas tibi reddo vices?
 Nil dare possum equidem, sed quod pia numina pro me
 Ambobus soluent, grande Minerua erit.
 Hoc animum verò gratum tibi carmine testor,
 Haec tui inoblite pignora mentis habe.
 Inprimisq; tuam cumulantia laudibus urbem
 Scripta feras grata Fabriciana manu.
 Et complexa virum, Musae venerabile nomen,
 Et foueas doctis, & mihi dulce caput.
 Auget vt ille tuum gratissimus hospes honorem,
 Hospita praconem sic cole grata tuum.
 Omnia propitij tibi sic sub numinis vmbra
 Sint cum priuatis publica salua bonis.
 Perpetuatq; velut fluctus tuus Albis euntes,
 Sic tuus è iugis fonte perennet honor.

SIFFRIDI
 Misnensis Presbyteri
 EPITOMES
 LIBRI II.

IOHANNES VOGELIUS.

*Vive liber genio felici, vade beato
 Auspice doctorum clara sub ora virum.
 Plurima tu memoras vrbis Misnicidos acta,
 De riuo nomen que regionis habet.
 Et, que Siffridus diuersas gesta per oras
 Collegit, placida simplicitate refers.
 Vive liber, viuat tecumq; Georgius autor,
 Carmina qui Phæbo digna canente facit.
 Et sanctos Christi Musas deducit in hortos,
 Ne leue quid leua religione, sonent.
 Quo, teneris pueros formando magister ab annis,
 Vix vnquam melior virgea sceptrâ gerit.
 Vera puto, & multos præstanti nomine testor,
 Qui quondam ipsius membra fuere schola.
 Nunc Ducibus populisq; simul virtutibus, arte,
 Et pura Christi cognitione placent.
 Fata viro parcant: sed post quoq; funera præfens
 Discipulis, & per scripta superstes erit.*

MILNER'S PRESBYTERIAN

EPITOME

OF THE

CONSTITUTION AND

DISCIPLINE OF THE

CHURCH OF SCOTLAND

AS ASSEMBLED AT

GLASGOW, 1792

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1820

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1840

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1860

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1880

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1892

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1907

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1933

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1960

AND

REVIS'D AT

GLASGOW, 1992

GEORGIVS FABRIC.

CHEMNICENSIS

VIRO MAGNIFICO ET ORNA-

TISS. D. LEONHARDO BADE-

HORNO IVR. ET CON.

LIPSIENSI,

S. D.

AD quem potius mitterem Siffridum Misnensem, veterem Chronologum, quam ad te vir Magnifice, inueni neminem: nam & suauissima coniunctio in patria inter nos fuit, & societas apud exteros fidelis, nec ex hac vrbe vllum habeo amicum aut necessarium antiquiorem, & maiore doctrina atq; dignitate excellentem. Annalibus autem patriæ tuæ hunc adijcere auctorem placuit, & quia Misnensis fuit, & argumentum meo non valde dissimile tractauit, & quia temporum suorum vir non indiligens, vixit enim ante annos ducentos & sexaginta duos. Excerpti ex illius libris hac Epitome, quæ ad nostrum propositum visa sunt aptissima, & quæ aut in alijs non inueniuntur, aut certè commemorantur breuius vel obscurius. Nam post creationem mundi in suo opere ea recenset, quæ in libris sacris traduntur, & historias addit Ecclesiasticas sanctorum, quæ apud scriptores veteres Græcos & Latinos leguntur ornatius & copiosius. Sunt & alia Chronica Misnensia, propria huius vrbis. Vnum, quod in clade Austiana desinit, nondum in vulgus editum, scriptum lingua vernacula. Alterum, quod est Veterocellenſe, quod solum nomen Chron-

Chronici Misnensis nunc obtinet, estq; è Conrado Presbytero Lauterbergio, magna ex parte desumptum: de quibus erit alius aliquando dicendi locus. Nunc Siffridum ciuem tuum tradimus, & sub auctoritate nominis tui grauissima communi- camus cum multis: Opusculum breue, sed, vt ipse, vir sanè modestus ait, sibi propter intelligentiæ tar- ditatem, & rerum inopiam, valde laboriosum. Spero te vir Magnifice, hoc munusculum exiguum pro nostra vetere necessitudine, & pro mea omni tempore debita tibi obseruantia, boni consultu- rum. Vale. E lúdo illustri Misna, Idib. Sept. anno à nato Christo seruatore, M. D. L X I X.

SIFFRIDI

SIFFRIDI
PRESBYTERI MIS-
NENSIS EPITOMES
LIBER I.

DE MARTIANO IMPERATORE
ET VANDALIS.

CCCCLVIII.

MARTIANVS Imperator regere cœpit, hic religioſus fuit, & egentibus multa beneficia præſtitit. Huius tempore Vandali Romam ceperunt & ſpoliauerunt.

Abbas ordinis Cifterciensis in monasterio, quod Volcoroda dicitur, situm in Turingia, trium virginum corpora de Colonia Agrippina tranſtulit, effossa terra, per Thymonem quendam, quæ illi erant in ſomnis monstrata.

Volcoroda monasterium.

DE SIMPLICIO PAPA.

CCCCLXV.

Simplicius Papa à ſancto Petro LI. ordinatur, hic conſtituit, vt nullus Pontifex ſibi ſucceſſorem conſtituat, ſicut & ſanctus Clemens inſtituit.

DE REGE VANDALORVM
HVNERICO.

CCCCLXXVII.

Hunicus rex Vandalorum trecentos triginta tres
Episcopos

Elingues
locuti.

episcopos catholicos, & eò amplius exiliat, & quibusdam linguas amputat, qui tamen postea bene prædicarunt verbum Dei, sed vnus eorum propter fornicationem, dono illo est priuatus.

DE ATHANASIO IMPERATORE,
ET DE SCHISMATE ROMANO.

CCCCXCIII.

Athanasius imperator regere cœpit, & discordia magna Romæ facta est in electione Papæ, quibusdam eligentibus Symmachum, quibusdam Laurentium. igitur in illa discordia Romæ, multa homicidia, tam ciuium Romanorum, quàm clericorum & sacerdotum, facta sunt, sed Symmachus præualuit.

DE OLYMPIO ARRIANO.

Pœna blasphemiz.

Arrianus quidam Olympius, dum lauaret in balneo, & de fide sanctæ Trinitatis blasphemias loqueretur, subito igneus gladius de cœlo veniens, ipsum interfecit.

DE ANASTASIO IMPERATORE.

Anastasius Imperator, hæreticus Arrianus, in flumine perijt.

DE ERINFRIDO REGE TVRINGORVM.

Erinfridus
Turingus.

Tempore Anastasij Imperatoris & Theodorici regis Veronenfis, dux Turingorū fuit Erinfridus, qui in vxorem acceperat regis Francorum Theodorici filiam. Facta discordia inter eos, rex Francorum Theodoricus bellum intulit

tulit duci Turingiæ Erinfrido, sororis suæ marito, ipsumq̃ humiliare cupiens, auxilium Saxonum postulauit, & stipendia tribuit quindecim principibus eorundem. Saxones nondum possederant illam prouinciam, quæ nunc Saxonia dicitur, terraq̃ Turingiæ tunc ad fluuium Albim terminabatur, in ijs metis, quibus nunc Magdeburga metropolis est constructa, quæ nondum erat ciuitas: & Saxones necdum fidem Christianam receperant, nec baptismum, eratq̃ tunc Turingia terra spaciola, quæ a natione Francorû protendebatur, vsq̃ ad Oceanû, contra septentrionem. In hoc pralio rex Fridericus, qui & Theodoricus vbique præualuit tantum, vt captis munitionibus ducis, ipsum tandem multis exercitibus tam Francorum quàm Saxonum vallauit in ciuitate, quæ Schindingen dicitur, sita ad ripam fluminis, quod dicitur Vngestrute. Cùm ergo dux Erinfridus manus obsidentis effugere non valeret, ducissa, germana scilicet regis, misit ad regem Francorum flebiliter supplicans, ne sororem suam viduam fieri, & filios eius orphanos pateretur. Rex misertus sororis & filiorum, ipsorum precibus annuit, factaq̃ pace, & portis ciuitatis apertis, ingressus ciuitatem, cum duce & populo, cœpit amicè conuiuari, Saxones autem in campis foris remanserunt. Quidam verò miles ducis, Iringus nomine, tale consilium dedit regi & duci, vt quia Saxones Turingis non promerentibus, super ipsos stipendia belli recepissent, ipsi pro eo merito reciperent talionem. Hoc consilio apud regem approbato, quidam venandi gratia ciuitatem exijt, consiliumq̃ Saxonibus detexit. Saxones irruentes in ciuitate repertus fuerat, occiderunt. deinde in reliquum vulgus Turingorum sæuientes, quidquid masculini sexus inter fluuios Albim & Vngestrute prostrauerunt, & sic illas partes Turingiæ vsque in hodiernum diem Saxones possederunt.

* Erinfridus ab aliis omnibus Herminfridus non recte dicitur, nam Erinfridi nomen etiam apud Cassiodorum in epistolis legitur: vt habent antiqua exemplaria manuscripta.

DE THEODORICO VERONENSE.

D X I X.

Iustinus Maior zelo fidei persequebatur Arianos, quos Theodoricus Veronensis, qui imperium vsurpauerat, Romæ fouit: sed dicto Iustino, Papa Iohanne mediante, vtrobique ad tempus est cessum. Tandem Theodoricus Veronensis malè perijt, in montem Aetnam detrusus.

Mors fabulosa.

* Idem scribitur de Hattone antistite Moguntino, qui Albertum comitem Pabebergium prodidit, & Henricum I. Ducem Saxoniz, perstea Imp. prodere voluit.

DE IVSTINIANO.

D X X V I I.

Iustinianus Imperator regnauit annis *xxviii.* hic leges per multa volumina diffusa compendiosè collegit, faciens codicem. Multos ad fidem conuertit, & multa bona fecit, ipse etiam sententiam promulgauit, ne pagani vel hæretici militarent, dans eis tres menses induciarum conuersionis ad fidem.

Pagani in exercitum Imp. non admitti.

DE FESTO HYPANTES.

D L I.

Sub Pelagio Papa, & Iustiniano Imperatore, sumpsit initium apud Constantinopolim, vt Hypante Domini, id est, Purificatio beatæ Mariæ virginis solenniter celebraretur.

Hypante Domini.

* *carant*

* *toary* ab obuiatione & amplexu Simconis : quod more Ebrao purificationis : ab apparitione stellæ *in Persia* nominatur. Hypantes nomen etiam Gemblacensi & Vrsbergensi notum.

DE LONGOBARDIS,

DXLVIII.

Narses Patricius in Italiam Longobardos duxit. Longobardi quondam Vinuli dicti, de quadam insula Teutoniarum transmigrantes, terram sibi ad habitandum quærebant. Transseuntes autem Turingiam, cum & ipsi essent Teutonici, quendam sibi Turingum in regem elegerunt. Inde castra mouentes ad Gallias profecti sunt, & ibidem, quandam terram incolentes, per multos annos demorati, & inde rursus recedentes per Narsen Patricium in Italiam (vt iam dictum est) deducti sunt. Pugnaturi cum Italicis, Narses eunuchus patricius Romanus. caesariem mulieribus suis circa mentum ligabant, vt viri crederentur, quia tunc temporis viri barbam nutriebant. Quia ergo in illo congressu longis barbibus vsi sunt, longobardi sunt appellati, à longa barba, quia in lingua eorum Longum dicitur *Lang*, barba *bard*. Isti quondam Mercurium coluerunt, quem Gotham vocabant, vnde adhuc in Teutonico Deus dicitur Goth. Vinuli ergo, qui & Longobardi, magnam stragem facientes, Italiam expugnabant, quam extunc possederunt vsq; in hodiernum, & Teutonici idiomatis obliti, Latini facti sunt.

DE PESTE ROMANA.

DLXXXI.

Romæ pestis inguinaria fuit. Fuit autem pestis inguinaria apostema siue inflatura in inguine, tam sæua, vt homines in via, in mensa, in ludis, in colloquijs subitò morerentur. Pests inguinaria.

rentur. Itaq; cum quis sternutabat, sæpe cum ipsa sternutatione spiritum exhalabat. Vnde cum aliquem sternutantem quis audiebat, statim accurrens, Deus te adiuet, acclamabat. Et abinde adhuc consuetudo seruatur, vt cum aliquem sternutantem audimus, Deus te adiuet, acclamemus. Rursus cum aliquis oscitabat frequenter & continuo, & subito, spiritum exhalabat, vnde cum aliquis se velle oscitare sentiebat, continuo signum crucis sibi imprimere festinabat, & hæc consuetudo vsq; nunc seruatur.

DE MAURICIO IMPERATORE.

DLXXXIII.

Mauricius Imperium adeptus, regnavit annis xx. Ille compulit Beatum Gregorium electum in Papam suscipere Præsulatum, & tamen postmodò ipsum sanctum persequebatur.

DE MIRO PRODICIO.

Quodam tempore Tiberis fluvius alueum egressus, intantum excreuit, vt super muros vrbis efflueret, & plurimas domos euerteret. Tunc etiam per Tiberim multitudo serpentum, cum dracone magno, in mare descendit, sed a fluctibus præfocati, & ad littus proiecti, totum aërem sua putredine corrumpunt, & sic plaga pessima, quam inguinariam vocant, secuta est, ita vt etiam corporali visu sagittæ cælitus venire, & singulos quosq; percutere viderentur.

DE COSDRA REGE PERSARVM.

DCXII.

Hera-

Heraclius imperium est adeptus. Ipse fuit L X I. Imperator à Cæsare Augusto. Anno imperij sui I I I. permittente Deo flagellari populum suum, per sæuiciam paganorum, Cosdras rex Persarum, omnia ferè regna terrarum suo imperio subiugauit. Ierusalem veniens à sepulchro Domini territus redijt, sed tamen partem crucis sanctæ, quam Helena ibidem reliquerat, asportauit. Volens ab omnibus coli vt Deus, currum ex auro interlucentibus gemmis fecit, & ibidem solem & lunam, & stellarum imagines collocauit: per subtiles etiam & occultos ductus, quasi Deus, desuper aquam infundebat, & in specu subterraneo, equi quadrigas trahentes in circuitu, vt quasi currum mouerent, & tonitru simularent. Filio igitur suo regno tradito, in tali fano profanus residet, & iuxta se crucem domini collocans, appellari se ab omnibus Deum volebat, & sicut legitur in libro naturali, de officio, ipse Cosdras in throno residens, tanquam pater, lignum crucis à dextris posuit, loco filij, &

* Fuit hic Cosdras seu Cosdroës II. qui regnauit an. 38. men. 3.

Cosdras Salmoneum Virgili imitatus.

* Hoc videtur fabulosum, sed & Conrado II. Imperante, Franci in Palestinam militatum profecturi, auferem in naui vexerunt loco spiritus sancti, vt est in Annalibus Saxonis: capram, vt in Turingicis. Id fortassis monachi cuiusdam est somnium. In concilio Pisano, cui Baldazar Colla præsidebat, cum inuocaretur spiritus sanctus, bubo aduolauit, vt scribit Clemenſius.

CLEMENS IVS.

gallum à sinistris, loco spiritus sancti: se verò patrem iussit nominari. Tunc Heraclius Imperator exercitum copiosum collegit, & contra filium Cosdræ, iuxta Danubium fluuium, dimicaturus aduenit. Tandem vtrisque principibus placuit, vt ipsi super pontem lapideum ibi confligerent, & qui victor existeret, ipse sine damno vtriusque exercitus imperium vsurparet. Decretum etiam exijt, vt quicumque principem suum iniurare præsumeret, cruribus & brachijs abscisis, continuo in flumine mergeretur. Et Heraclius totum se Deo obtulit, & sanctæ cruci se, deuotione qua potuit, commendauit. Ambo-

bus itaq; in conflictu durantibus, Heraclio victoriam Deus tribuit, & cunctum exercitum suo imperio subiugauit, adeò vt vniuersus populus Cosdræ, fidei Christianæ se subdiderit, & sacrum baptismum suscepit. Cosdras autem ignorabat exitum belli, quia cum omnibus odio esset, id à nemine ei intimatur. Heraclius improviso ad eum peruenit, & in throno aureo eum sedere reperiens, eidem dixit, Quia lignum sanctæ crucis secundum modum tuum honorasti, si baptismum & fidem Christi susceperis, adhuc vitam & regnum, acceptis à te pacis obsidibus, obtinebis: sin hoc implere contempseris, gladio meo te feriam, & caput tuum præcidam. Cum ille acquiescere nollet, extracto gladio eum protinus decollauit.

DE IMPIETATE ET CAEDIBVS.

DCXXXIX.

Constantius, tertius filius Heraclij regnare cœpit, sed *Perfidia in* quarto mense fraude nouerçæ suæ Martianæ, occisus est *fratrem.* à germano suo Heraclona veneno. Heraclonas occiso fratre suo, regnauit cum matre Martiana duobus annis. Tunc Constans dicti Constantini filius, matrem & filium mutilauit naribus & lingua, & per senatum imperat annis
X X V I I.

DE CONSTATE IMPERATORE.

DCXLIX.

Constans Imperator hæresin abdicauit, & Romam veniens, Ecclesiam S. Petri multis donis sublimauit, & Longobardos refrenauit. Ipse in Sicilia fraude suorum in balneo perijt, qui Mimum quendam Imperatorem creant.
Constan-

Denisbru-
na.

Osualdi
regis cædes.

Nunquam putrescet hæc manus. Quod est factum, & permanet vsq; hodie. Die ac nocte diuinis vacabat, & aut supinis aut flexis manibus gratias agebat. Fratre suo Eanfrido ab impijs perempto, ducem Britonum cum multis super se venientem, ipse erecto crucis vexillo, superavit, in loco qui dicitur Denisbruna. Nono igitur regni sui anno, ætatis verò **xxviii**, à rege Merciorum, qui per prædecessorem suum Eduinum peremerat in Maserueldo, Osualdus orans pro salute animarum, in prælio occubuit: cuius caput cum brachijs & manibus ignominiose stipite suspenditur. Corpus verò per supradictam neprem suam Ostridam, in monasterio Eichelredo sepelitur. A fratre verò suo Osuino caput eius Lindifarni, brachia & manus in regia vrbe conduntur.

DE THEODOSIO.

Theodosius violenter coactus, suscepit imperium, & regnavit anno vno. Hic Anastasium Imperatorem magno prælio vicit, & eum fieri clericum coëgit, & Presbyterum ordinari fecit. Similiter & ipse Theodosius postquam regnavit anno vno, factus est clericus, & residuum temporis vitæ suæ in pace transegit.

DE PRIMO MOGUNTINO ARCHIEPISCOPO.

DCCXXVII.

Vormaci-
ensis Eccle-
sia, Mogun-
tina superi-
or.

Gregorius **III.** Papa ordinatus, sanctum Bonifacium ordinavit archiepiscopum Moguntia, & ei pallium deputavit. Nam Moguntina Ecclesia antea fuit sub archiepiscopatu Vormaciense, sed archiepiscopatus translatus est à Vormacia in Moguntiam.

DE

DE DIVO BONIFACIO.

Bonifacius duos episcopos ordinavit, Burchardum & Vuillebaldum, & his curam sui ordinis impertiendo, alterum Vurceburgi, alterum Eichstete intronizavit. Ecclesiam quoque beatæ virginis in Erfordia, cathedralem esse constituerat, sed suavisu literarum Papalium, quod decreuerat, renouavit. Tandem senio fessis membris, consensu & consilio regis Pipini, qui fratri suo Carolomano successerat, comitè olim peregrinationis suæ, Lullū successorē sibi destinauit. Eobanum quoque episcopū consecrans vrbi, quæ dicitur Vtrecht, ad subsidiū sui laboris, præposuit, presbyteros diaconosque ordinavit, monachos per loca diuersa destinauit. Ex quibus præcipui fuerunt Vuinteuig, Vualther, Adelher: presbyteri, Haymund, Schirbald. Diaconi, Vuacher, Gindher, Hilleger, Bertolf. Hi coniuncti fuerunt vinculo charitatis, & participio laboris, iuncti sunt etiā palma ministerij, & corona cælesti. Vuillebaldus de Saxonia fuit oriundus, & à parentibus vsque ad triennium tenere educatus, subitò ægritudine grauissima rapitur. Et cum desperaretur ab omnibus, vouetur à parentibus, vt eum faciant monachum, si dominus superstitem illum relinquat. Traditus igitur sacris studijs in cœnobio Vualtheim, proficiebat acerrima scientia & religione. Factus iuuenis patrē adijt, cumque multis exhortationibus, peregrinandi laborem subire, pro amore cælestis patriæ persuasit, assumpto simul altero Vunebaldo germano. Itaque mari transito, Lucam in Hetruriam deuenerunt, vbi defunctum patrē terræ mandarunt. Egressus inde, in monte Cassino monachorum numero se sociavit, sed omnes laudabili conuersatione præcessit.

Bonifacius
us Tuingo-
rum aposto-
lus.

DE LEONE IMPERATORE.

Leo 11. Imperiū adeptus regnare cœpit. Hic in Christianos &

Iconoma-
chia.

nos & Ecclesiam Dei impius & crudelis fuit, Domini sal-
natoris, & eius gloriosæ genitricis imagines, & aliorum
sanctorum in medio ciuitatis Constantinopolitanæ incen-
dio tradidit, & multos Christianos, qui non assenserant
huic impietati, decollari fecit.

Beda presbyter venerabilis mortuus est in Anglia.

DE CONSTANTINO LEO-
NIS FILIO.

DCCXLII.

Constantinus v. filius Leonis Imperatoris, imperium
adeptus regnavit annis xxxiiii. Hic perniciosissimus
erat, & recedens à Deo, ac insistens luxurijs, & magicis
maleficijs, & sacrificijs idolorum, & inuocationib. demo-
num, & persecutionibus Ecclesiarum, malisq; varijs super-
crefcens, non minus crudelis, quàm Diocletianus.

DE CAROLI MAGNI PROGENIE.

Genealo-
gia Caroli.

Natus est Carolus Magnus, eodem anno, de cuius ge-
nealogia hîc aliqua sunt dicenda. Mortuo Pipino Grosso,
qui fuit maior domus regni Francorum, Carolus Martel-
lus filius eius, très filios reliquit, Carolomanum, Pipinum,
& Grifonem. Regnum tunc Francorum ab Aquitania vsq;
ad Bauariam protendebatur: quod regnum à Priamo, ne-
pote Priami Magni Troiani, mortuo apud Paduam ab
Antenore processit: sicut Romani ab Aenea, sed per Casa-
rem subiectum fuit Romanis. Postea cum Valentinianus
Imperator quosdam populos, qui Alani dicuntur, vincere
non posset, fecit edictum, vt qui eos vincerent, decem an-
nos à tributo liberi essent. Vndè Teutonici huius gloria
cupidi, illos strenuè delent, & inde Franci appellati sunt.
Sed

Sed rex eorum Carolus Martellus, Francos in duas partes diuisit: partem illam, in qua Sequana & Ligeris, quæ Gaudiana dicebatur, currunt, Franciam & populos Francigenas, id est, à Francis genitos appellauit, & in Teutonico Kerlingen idiomate suo: alteram verò partem, in qua Rhenus currit, Franconiam, cuius populi Franci dicuntur. Pipinus filius Caroli Martelli duxit in vxorem Berchtam, filiam Heraclij, & genuit ex ea Carolum Magnum.

D C C L .

Pipinus pater Caroli vnctus est in regem à sancto Bonifacio, archiepiscopo Moguntino, iubente Papa Zacharia.

D C C L X X X I .

Constantinus vi. filius Leonis Quarti, imperium adeptus, regnauit cum matre sua Irene annis xvii. cumq; opprimeretur Ecclesia Romana à rege Langobardorum Haistolpho, nec inueniret auxilium ab ipso Imperatore Constantino: Pipinus rex, pater Caroli Magni, Romanos ab Haistolpho liberauit, & factus est Romanus patricius, & multas gentes vicit. Interuenerat enim pacto inter Papam, & principes Teutoniæ, & Romanos, vt deuidis Langobardis, & alijs imperium vastantibus, imperium ad Teutonicos transferretur. Translatum ergo est ad eos, in personam Caroli Magni, filium regis Pipini.

Imperium
venit ad Frã
cos.

D C C X C V I .

Leo iiii. Papa ci. est ordinatus, sedit annis xx. menses vi. Ipse vngit in regem & Imperatorem Carolum Magnum, Pipini filium.

D C C C I .

Acclama-
tio fausta.

„
„

Caroli vi-
storia.

Ab vrbe Roma condita M. D. LII. Carolus Magnus Pipini regis filius, imperium adeptus LXXVII. Imperator a Cæsare Augusto, regnavit annis XLVI. quem Leo Papa unxit & consecrauit, & magnificè coronauit. Tunc a cuncto populo clamatum est in hunc modum, Carolo Magno Romanorum Augusto, & pacifico Imperatori, a Deo coronato, vita & victoria. Leo Papa illi clauis confessionis S. Petri, & vexillum vrbs Romanæ, cum alijs munerib. misit. Carolus iste dilatauit fidem catholicam, fundauit monasteria & Ecclesias: æquus fuit iudex diuiti & pauperi, ad eleëmofynas largus, diuinis intentus. Cum igitur esset Christianissimus, & circa diuinum cultum sollicitus, rogauit magistrum suum Alboinum, vt historiam & officium componeret de sancta Trinitate, vt per hoc errores emenderentur, & dubia discederet deuotio, & securitas fidei augeretur. Quibus peractis, cœpit festum Trinitatis a multis charius amplecti, & peragi, maximè a Germanis & Gallis, quorum principum auctoritate fuerat ordinatum. Hic Carolus expugnauit Sclauos, & repulit paganos, vicit Saxones, subegit Vngaros. Longitudo eius octo pedum, facies eius palmum & dimidium habebat, in longitudine, barba vnum palmum. Militem armatum super equum sedentem a vertice simul cum equo scindebat. Militem armatum rectè stantem, super manum suam a terra vsq; ad caput leuabat sola manu. Leporem integrum, aut duas gallinas edebat, vinum modicum & lymphatum bibebat. In prandio tantum ter bibit, in cœna rarò. Corpore decorus, sed vultu ferus, vt scribit Turpinus archiepiscopus. In diebus dominicis & festiuis utebatur regalibus vestimentis, ornatus sedebat, gladium super genua per transversum ponebat.

DE CAROLI MAGNI FILIIS, ET
LVDOVICO PRIMO.

Caro-

Carolus Imperator & semper Augustus, republica Ludouicus
 laudabiliter gubernata, tandem feliciter obiit Aquisgrani, Imp.
 & ibidem sepultus est in Ecclesia gloriosæ virginis, quam
 ipse miro opere condiderat. Obiit autem regni sui x l v i .
 Actatis verò lxxii. Reliquit duos filios Pipinum & Ludouicum.
 Pipinus factus est rex Italia, Ludouicus Aquitaniæ.
 hic post mortem patris sui Caroli, imperium adeptus, regnavit
 annis xxv. Iste conuocato concilio magno Aquisgrani, multa de
 statu Ecclesiarum & religiosorum utiliter tractavit, ipse etiam principes
 Ecclesiasticos confluit. In isto concilio Regula Canonicorum de diuersis
 patrum sententijs compilata fuit. Ludouicus hic fundavit
 Hildeshemium & Carbeiam, & reliquit tres filios, Lotharium,
 Carolum, & Ludouicum.

D C C C X X X V I .

Otharus archiepiscopus Moguntinus transtulit ossa
 sancti episcopi Erfurdiam.

D E L O T H A R I O I M P E R A T O R E .

Lotharius Ludouici filius, imperat annis xv. cui Lotharius
 fratres eius Carolus & Ludouicus restiterunt, & graue Imp.
 bellum eidem intulerunt. Tanta autem vtrunque facta
 est strages, vt nulla atas meminerit tantam aliquando
 fuisse, in regno Franciæ. Tandem pacto inito Carolus regnat
 in Francia, Ludouicus in Germania, Carolus in Italia & parte
 Franciæ, quæ ab ipso Lotharingia dicta est. Quod iste Ludouicus
 post patrem suum imperauit, non est intelligendum de imperio,
 sed de Germaniæ regno. Lotharius tribus filijs suis, partem
 quæ ei obtigerat partitur, Ludouico Italiam cū nomine imperij,
 Lothario qui Placentiæ obiit, & ipse monachus effici-

efficitur in Prumiense monasterio. Eo tempore rex Hunnorum, id est, Vngarorum, Stephanus nomine, Christianus effectus, baptizatus est, cum magnatibus & populo regni sui.

DCCCXLI.

Gregorio papa defuncto Sergius ordinatur, iste vocabatur Bocca de porco, sed factus papa dicitur Sergius, unde ab ipso vsq; nunc semper mutatur nomen Papæ. Ratio huius est, quia dominus nomen Simoni mutauit, vocans eum Petrum, quandò ipsum Ecclesiæ præfecit.

DE LVDOVICO SECVNDO.

Ludouicus secundus filius Lotharij, imperat annis XXI. hic regnum Sicilia à Saracenis purgauit.

Carolus frater Lotharij, qui litigauit anno vno & mensibus undecim cum nepotibus, veneno interijt.

Ludouicus frater prædictorum Lotharij & Caroli, reliquit tres filios, Carolomanum, Ludouicum & Carolum.

DE SECVNDO CAROLO.

DCCCLXXVIII.

Carolus Ludouici filius, imperium adeptus, & à Iohanne Papa consecratus, regnauit annis XI. cum fratrib. suis Carolomano & Ludouico. Ipse Normanos, qui Galliam inuaserant, deuicit, & Gotfridum regem eorum de sacro fonte leuauit, eiq; filiam Lotharij, Callam nomine, uxorem dedit. Iste Carolus deiectus est de regno, cuius frater Carolomanus de nobili fœmina reliquit filium, sed non legitimum, nomine Arnolphum, cui patruus suus Ludouicus defuncto patre, dedit ducatum Carinthiæ, & castrum

Ducatus
Carinthiæ.

strum Moseburg. Vndè cū iam nullus superesset de genere Carolorum, principes Teutoniæ hunc Arnolphum Imperatorem fecerunt.

DE ARNOLPHO IMPERATORE.

DCCCLXXXVIII.

Arnolphus Carolomani filius, de quo iam dictum est, imperiū adeptus, regnare hoc anno cœpit. Huius confessio de corpore Christi, in sententijs legitur. At Guido dux Spoletanus à suis fautoribus rex in Italia nominatur, cuius filius Lambertus Romam veniens, se Imperatorem iussit vocari. Tunc Arnolphus Normanos, qui Teutoniā inuaserant, annihilauit, Italiamq; ingressus, Bergomum urbem cepit, & comitem Ambrosium in furca suspendit. Vnde tota Italia territa se ditioni eius subiecit. Interim Lambertus, qui se pro Imperatore gesserat, moritur, & Longobardi Ludouicum filium Bosonis ad Imperium inuitant. Eo tempore factum est prælium magnum inter Buanos & Vngaros. Tum quoq; Vngari vastauerunt Saxoniam & Franciam. Dux quoq; Turingorum Burchardus, occisus est ab Vngaris.

Diuiso imperii.

Vngari in Saxoniam.

DE TERTIO LVDOVICO IMPERATORE.

Arnolphus Imperator anno xli. regni sui moritur, cuius filius Gundeboldus, regnum Germaniæ conabatur inuadere, sed occisus est: & Ludouicus frater legitimus regnauit annis xli. His temporibus comes Albertus, nepos ducis Saxonie Othonis, comitem Conradum interfecit. Vnde rex Ludouicus eum in castro Babenberg obfedit. Cui Hatto archiepiscopus Moguntinus peruasit, vt se Im-

Episcopus proditor.

se Im-

Albertus
nepos, Otho
nis Magni
D. Saxonie,
capite puni-
tur.

se Imperatori præsentaret, dans ei dexteram, quod eum
indemnem reduceret: sed cum essent egressi, dixit comes,
Bonum est redire & prandere. Cui Archiepiscopus annuit.
Vnde cum postea sine alia securitate, se regi obtulisset, sen-
tentiam capitalem accepit.

DCCCCXVII.

Ludouicus III. obiit, in isto Carolinorum reges &
Imperatores defecerunt.

DE PRIMO CONRADO
IMPERATORE

Posthæc Teutonici Othonem de Brunswig, ducem Sa-
xonie, regem sibi poscunt: sed cum esset senex, renuit.
Consilio tamen eius electus est Conradus, filius comitis
Conradi, quem prædictus comes Albertus nepos ipsius
Othonis occiderat. Iste mortuus est anno regni sui sep-
timo, & sepultus in Fulda.

DCCCCXIII.

Hatto Moguntinus deuoratus est a muribus, nec se in
castris, nec insulis potuit ab ijs defensare.

DE REGE HENRICO AVCVPE

DCCCCXIII.

Imperium
ad Germa-
nos.

Henricus filius Othonis ducis Saxonie, regnum adep-
tus, regnauit annis xvi. Iste dicebatur Auceps, quia
dum caperet auiculas, renitens, electus est. Ipse lanceam
sancti Mauricij a duce Burgundie accepit, & a Papa iniu-
tatus,

tatus, dum Romam iret consecrari, obiit, & sic imperium non obtinuit. Id sancto Vlrico, in visione gladij sine capitulo, ostensum fuit.

DE PRIMO OTHONE IMPERATORE.

D C C C C X L .

Otho filius Henrici regis Romanorum, Imperium adeptus, regnavit annis $x x x v i i i$. Iste dictus fuit Otho Magnus, fundavit archiepiscopatum Magdeburgensem, vxor eius fuit, regina Langobardica Adelheidis. Hæc circa Argentinam in littore Rheni fluminis, in monasterio Olsa, cum magna veneratione ab omni populo pro sancta habetur. Iste Otho Aquisgrani a Moguntino archiepiscopo Hildeberto coronatur. Pugnavit cum Vngaris, qui Teutonium inuasent, & magna cæde prostravit eos, in campo, qui dicitur Lechfeld. Ipse quoque contra Beringi tyrannidem, qui $x x x$ annis regnum sibi Romanum extraordinariè vsurpauerat, a Papa Iohanne iam supra dicto inuitatus, per vallem Tridentinam, Romam venit, & ab eodem Papa Iohanne Imperator consecratur. Tandem, postquam Remp. bene rexerat, mortuus est in Turingia, anno regni sui $x x x v i i$. deductus in Magdeburg, ciuitatem metropolitanam Saxonix, ibidem honorificè sepultus est, tempore Benedicti Quinti.

Campus
Lyci prope
Augustam.

DE SECUNDO IMPERATORE OTHONE.

D C C C C L X X V I I I .

Otho II. Othonis Magni filius, imperium adeptus, regnavit annis $i x$. Iste nominabatur, Mors pallida Saracene.

Prælium
cum Sara-
cenis.

race-

racenorum. Huius vxor fuit Theophania Imperatrix, quæ venit de Græcia. Iste Imperator Otho, magnum conflictum cum Saracenis in Calabria habuit, & ceciderunt plurimi de exercitu Imperatoris, sed & Imperator vix euasit. Hic, dum Italici pacem sæpe violarent, Romam venit, & ante gradus Ecclesiæ S. Petri omnibus proceribus & magnatibus conuiuium magnum fecit: quibus lætenter epulantibus, omnes vndiq; armatis cinxit, & de violata pace mouens querimoniam, reos in scriptis iubet recitari: quos statim ibidem decollari faciens, alios gratanter ad epulandum inuitauit. Hic defunctus Romæ, sepultus est honorificè apud Ecclesiam S. Petri, tempore Papæ Benedicti septimi.

Ea tumba
nunc proie-
cta iacet.

DE OTHONE TERTIO IM-
PERATORE.

DCCCCLXXXVIII.

Otho III. Othonis secundi filius, imperium adeptus regnavit annis XI. Iste cognominabatur, Mirabilia mundi, vocabatur etiam Otho Rufus. Hic cum esset apud Mutinam ciuitatem cum vxore sua, ipsa imperatrix cuidam comiti se prostituere voluit: sed cum ille consentire nollet, illa indignata, prædictum comitem apud Imperatorem adeo infamauit, vt eum Imperator sine audientia decollari præciperet. Qui antequam decollaretur, rogauit vxorem suam, vt iudicio candentis ferri post mortem, eum comprobaret innocuum. Adest dies, in qua Cæsar se pupillis & viduis exhibebat iudicaturus. Affuit & scæmina, comitis secû caput habens, quaritè qua morte sit dignus, qui iniuste aliquem occidisset. Quo respondente, capitis priuatione. Illa ait, Tu es ille vir, qui maritum meum ad suggestionem vxoris tuæ iniuste occidi mandasti. Quod dum illa per

Iudicium
pupillorum &
riduarum vsi
ratu magnis
principib.

illa per candens ferrū probasset, Cæsar in manus feminæ se tradidit puniendum. Interuentu tamen Pontificis & Procerum, decem dierum inducias, deinde octo, deinde septem, quartò sex à vidua accepit. Tunc Imperator causa examinata & cognita, vxorem suam viuam cremari fecit, & dans viduæ quatuor castra, vitam redemit. Castra hæc sunt in episcopatu Lunæ in Etruria, & vocantur ab inducijs dierum, decimū, octauum, septimum, sextum.

Hic Imperator Gregorium v. in sedem Apostolicam constituit, qui prius Bruno vocabatur, è domo natus Saxonica, qui & Imperatorem consecrauit. nã Iohannes Placentinus Petri sedem inuaserat, & se gessit pro Papa, consilio Crescentij. Quapropter Crescentinus cum duodecim suorum decollatus est, & Iohannes pseudopapa exæcatus, de monte Tarpeto, in quo Capitolium, præcipitatur.

ANNO DOMINI M.

Imperator Otho III. cognomento Rufus, ossa Caroli Magni Aquisgrani à pluribus eouseq; ignorata, inuenit.

M I.

Imperator idem Natiuitatē Domini Romæ celebrauit, & sequenti anno defunctus est, & Aquisgrani sepultus.

DE SANCTO HENRICO IMPERATORE.

M I I.

Dux Bauariæ Henricus imperium adeptus, à Cæsare Augusto LXXXVIII. Imperator, regnauit XXXIII. Huic desponsata fuit Cunegundis virgo nobilis, cum qua calibem vitam ducens, cum virgine virgo remansit, totum se diuino

Ecclesiæ in-
stauratæ.

Henrici Ze-
lus pro reli-
gione.

se diuino cultui tradidit, veteres Ecclesias reparans, nouas ædificans & ditans. Ipse fundauit Babinbergensem Ecclesiam, quam & cathedralem instituit, & ciuitatem eandem Ecclesijs, clero, & populo decorauit. Ipse etiam restaurauit Ecclesias, Magdeburgensem, Merseburgensem, Misnensem, Hildesheimensem, Argentinensem, quæ à barbaris vastatæ fuerant, & in Hildesheimense, vbi à puericia enutritus, & literis fuit edoctus, posuit episcopum sanctum Gothardum, qui in monasterio Herueldensi abbas extiterat. Summam enim diligentiam Casar iste adhibens in amplificando cultu Dei, sedes episcopales & Ecclesias & vniuersum regnum ditauit. Idem Augustus tradidit sororem suam regi Vngariæ Stephano, qui cum toto regno suo fidem Christi recepit, & dilectione Dei feruidus, & sanctis operibus & virtutibus clarus, pro regno transitorio elegit æternum. Idem Imperator Henricus in Quedlinburg curiam suam celebrauit. Ibidem principibus conuocatis, ipsisq; singulis & vniuersis id ipsam assentientibus, Poloniam & Bohemiam, ceterasq; Sclauorum adiacentes regiones, quia nondum fidem Christi receperant, debellare disposuit. Victor sine effusione sanguinis, gentes illas sibi subegit, gratias agens Deo cum suis, Apuliam à Græcis diu possessam recuperat Romano imperio, Poloniam ac Burgundiam sibi subigit. Rediens de Apulia infirmitate calculi cœpit laborare, & cum plurimum torqueretur, mira patientia sustinuit, Deoq; ab isto morbo liberatus, gratias egit. Anno ætatis suæ LII. imperij verò xxxiiii, ipse sanctus Henricus Romanorum Imperator, & semper Augustus regnum temporale regi æterno resignans, cœleste regnum feliciter introuit. Deniq; multis splendens virtutibus & miraculis, regali honore sepultus est Babinbergæ in Ecclesia cathedrali. Post discessum sancti Henrici gloriosi Imperatoris, felix sponsa ipsius Cunegundis Imperatrix, perpetuæ virginitatis obserua-

seruatrix, orationibus, ieiunijs, vigilijs, eleēmofynis & alijs sanctis operibus humiliter insistens, multis virtutibus claruit. Tandem feliciter ex hoc mundo transijt, & honorificè apud sponsum suum in Babinberga est sepulta.

DE ARCHIEPISCOPO VVIL-
LEGISIO.

Tempore sancti Henrici Imperatoris, Vuillegisus archiepiscopus Moguntinus vigeat. Iste quia humilem progeniem habuit, & patrem qui currus & bigas facere solebat, in thalamo ornatis & grandibus literis hæc scripta habebat. *Vuillegis, Vuillegis, recole vnde veneris.* Hæc & in Teutonica lingua scripta erant. Appendebat etiam rotas, & huiusmodi instrumenta in pariete circumquaq; in quibus suam profapiam recognoscebat. Adhuc vsq; habentur duæ rotæ quasi aratri in vexillo, & vna in clypeo Ecclesiæ Moguntinæ. Hic archiepiscopus in Moguntia maiorem Ecclesiam, & sancti Albani Ecclesiam construxit.

Humilitatis exemplū.

”

”

DE EPISCOPO HILDESHE-
MENSE GOTHARDO.

Gothardus in Althachense monasterio nutritus, ibidem abbas factus ab Henrico Imperatore per Vuillegisum Herueldense regimen suscepit, & secundum sui nominis interpretationem lasciuos fratres durius increpauit: nam Gothard, Dei durus, sonat Germanicè, Garense quoque & Cremense monasterium in cura habuit. Tandem ab Imperatore ad Hildeshemensem episcopatum prouinciæ Saxonix vocatur.

DE SECUNDO CONRADO
IMPERATORE.

M X X V.

V . 2

Con-

Prodigium
in caelo.

Conradus dux Francorum regnum adeptus, regnavit annis xv. Hic descenderat de stirpe Clodovei, & duxit Giselam de Vuebinlingen, neptem sancti Henrici Imperatoris, vxoremq; Arnolphi ducis Sueuorum, quæ peperit Ernestū & Hermanum, & hinc peperit Henricum, qui Aquiligrani victus est in regem per Peregrinum Coloniensem archiepiscopū. Tempore huius Conradi visa est in caelo trabs miræ magnitudinis super solem iam ad occasum vergentē, & ad terram cadere. Hic quosdam episcopos de Italia in vincula coniecit, & quia Mediolanensis archiepiscopus de vinculis fugit, suburbia Mediolani incendit. Die Pentecostes, cum idem Imperator in parua Ecclesia, secus urbem ad missam coronaretur, tā grandia tonitrua & fulgura facta sunt, vt aliqui mente exciderent, aliqui spiritum exhalarent. Bruno verò episcopus, qui missam celebrabat, & secretarius Imperatoris, cum alijs dixerunt, se inter missarum solennia vidisse sanctum Ambrosium, Imperatori comminantem, nisi ab vrbe Mediolano discederet.

DE COMITE LEOPOLDO.

Iste Imperator Conradus i i. nulli violatori pacis percipit: quamobrem comes Leopoldus cum vxore solus, in filua in quodam tugurio latitabat. In hac filua dum Cæsar venaretur, dispersis suis post feras, nocte cogente in idē tugurium se recipit, cui hospita benignè ministravit. Ipsa autem cum esset grauida, eadem nocte filium peperit, & vox ad Cæsarem tertio facta est, Hic puer gener tuus erit. Mane igitur dū suos reperit, præcipit duob. armigeris, vt puerum de manib. matris violenter reciperent, & per mediū scindētes, cor eius sibi afferrent. At illi iussa complentes, puerum de gremio matris rapiunt. Quem videntes formæ elegantissimæ, misericordia moti, super quandā arborem, ne à feris deuoraretur, deposuerunt, & scindentes leporē, cor eius

Cæsa-

Cæsari obtulerunt. Eodem die dum quidam dux inde transiret, & puerum vagientem audiret, eum ad se adduci fecit, & dum filium non haberet, ipsum vxori attulit, & à se & vxore genitum esse finxit, & Henricum vocauit. Cum creuisset, erat corpore pulcherrimus, ore facundus, & omnibus gratosus. Quodam tempore Cæsar cum duce conuinatur, vidensq; Henricum adolescentem decorum, & prudentem, curiæ suæ ipsum assumsit, & videns eum ab omnibus commendari, cœpit dubitare, ne post se regnaret, & ne iste sit, quem occidi mandasset. Volens igitur esse securus, literas manibus suis scriptas, per eum vxori suæ dirigit, in hunc modum. In quantum est chara tibi vita tua, mox vt literas receperis, puerum hunc necabis. Dum igitur pergens in quadam Ecclesia hospitatus fuisset, & fessus super bancum quiesceret, & bursa in qua literæ erant, pendèret: sacerdos curiositate ductus, bursum aperuit, & literas Imperatoris sigillo videns munuit, & radens subtiliter, quod dicebatur, Istum necabis: scripsit, isti filiam dabis. Regina lectis literis Principes conuocauit, & tradens ei filiam suam, nuptias celebravit. Quo audito, Cæsar ira fremuit, vidensq; ordinationi Dei non resistendum, à duce, à duobus armigeris, à sacerdote, & à matre pueri, veritate comperta, latanter eum generum suum & hæredem constituit.

Mira conseruatio Viri Principis.

Dei ordinationo.

DE DISCESSV GRAECAE A ROMANA ECCLESIA.

MXXVIII.

Tempore Imperatoris Conradi II. Ecclesia orientalis recessit ab obœdientia sedis Apostolicæ. Imperator iste Conradus II, cognomine Salicus, obiit & sepultus est in Spira.

DE TERTIO HENRICO IM-
PERATORE.

M X L.

Henricus III. Imperatoris Conradi II. filius, imperi-
tum adeptus, regnavit annis XVII. Hic à suis nuptijs om-
nes histriones expulit, & quæ eis dari solent, pauperibus di-
stribuit, Petrum regem Vngariæ è regno expulsum restitu-
it. Huius tempore tantum schisma in Ecclesia fuit, vt tres
in summos Pontifices electi essent, quos tandem Gratianus
presbyter, pecunia magna eis data, induxit, vt cederent,
& sic ipse electus est. Imperator pro tanto schismate se-
dando, Romam properans apud Sutrium urbem, Gratia-
num obuiam habuit, qui ei coronam auream obtulit, vt
eum propitium haberet. Cæsar primò cuncta dissimu-
lans, conuocata synodo Gratianum, qui & Gregorius
dictus est, de Simonia conuicit, & eo amoto Suidgerum
Babenbergensem episcopum substituit, qui Clemens II. di-
ctus est, à Sancto Petro CLIX. Papa ordinatus, à quo ipse
Imperator & coniux eius Agnes imperatrix Romæ Imperi-
alem consecrationem susceperunt. Ipse Clemens Papa
sepultus fuit in Babenberg. Hoc tempore erant quatuor
Papæ successiuè & immeditatè de Teutonia sumpti.

DE LEONE PAPA, NONO.

M X L I X.

Scholæ iux-
ta Ecclesias.

Hic Leo Papa dedit pallium Babenbergensi episcopo,
ipse etiam constituit, vt fiant claustra iuxta Ecclesias ad di-
sciplinam seruandam. Idem constituit, ne sacerdotes aut
monachi canes aut aues ad venandum sequerentur, neque
turpia lucra sectarentur. Antiochia & Ierosolyma à Sa-
race-

racenis capta, hoc tempore à Christianis recuperata sunt.

DE CONFLICTV REGIS HEN-
RICI IIII.

MLVI.

Rex Henricus IIII. filius Henrici III. Imperatoris, conflixit in Turingia cum Saxonibus inter Hoënburg & Neilstete, & victi sunt Saxones: quos cum secundò impeteret, dederunt se gratiæ. Rupto autem foedere abduxit captiuos episcopos Magdeburgensem & Halberstaden-
sem, & Othonem quondam Bauariæ ducem, Magnum ducem Saxonix, & nouem Comites. Eodem anno Imperator Henricus pater istius regis Henrici defunctus est Leodij, & sepultus Spiræ, cum patre suo Conrado Imperatore. Cuius exequijs interfuit Papa victor, & patriarcha Aquileiensis, ac plurimi episcopi, & nobiles.

Prelium cū
Saxonibus.

DE INCENDIO ERFORDIÆ.

MLXXXIX.

Ciuitas Erfordia incensa est à militibus Imperatoris Henrici, & monasteria S. Petri & S. Seueri cum multis, qui eò confugerant, conflagrarunt.

DE FVNDATIONE MONASTERII
PEGAVIENSIS.

MXCI.

Fundatio Ecclesiæ Pegauiensis inchoata est à Viper-
to Marchione, præsentibus dominis, Hertuigo Mag-
debur-

deburgenſe, Vualramo Citiſenſe, & Albino Mersburgenſe epiſcopis.

M X C I I I.

Eclipſis ſolis facta eſt tertia diei hora, & draco magnus viſus eſt.

DE QVINTO HENRICO IMPERATORE.

Henricus Quintus, Quarti Henrici filius, imperium adeptus, regnavit annis xiiii. Iſte cum xv. millibus militum, venit Romam, & in gradibus S. Petri, à Papa Paſchale, & à clero, & populo proceſſionabiliter ſuſcipitur. Ipſe multa magnifica fecit, Spiræ obiit, & ibidem quieſcit cum patribus ſuis. Super quatuor tumbas prædictorum quatuor Imperatorum, videlicet Conradi, Henrici III. Henrici IIII. Henrici v, vnus verſus diuiſim ſcriptus eſt, qui complectitur omnes tumbas in hunc modum, *Filius hęc, Pater hęc, avus hęc, proavus iacet iſthęc.* Item hoc anno dedicatum eſt monaſterium Pegauienſe, v i i. Cal. Aug.

M C X.

Monaſterium Reinsdorf, à Viperto Marchione conſilio Othonis epiſcopi Babenbergienſis fundatur.

DE CONFLICTV IN VVELFESHOLTZ.

M C X V.

Saxonum
victoria.

Imperator Henricus v. conſixit cum Saxonibus in Vulfesholtz, vbi multi ceciderunt, & Imperator victus eſt, &

est, & post hoc obiit, & sepultus est in Spira.

M C X V I .

Fundatum est cœnobium Hallense, videlicet noui operis extra muros situm, à venerabili archiepiscopo Magdeburgense Adelgoto.

M C X X I I I .

Vipertus fundator monasterij Pegauiensis monachus factus, in eodem quieuit in pace.

D E L O T H A R I O I M P E R A T O R E .

M C X X V .

Lotharius dux Saxonum, imperium adeptus, regnavit annis x i i i , hic fundavit monasterium Luther, prope Brunswigam, & ibidem sepultus est, vir omni laude dignissimus.

D E T E R T I O C O N R A D O I M P E R A T O R E .

M C X X X V I I I .

Conradus i i i , nepos Henrici Cæsaris, frater FridERICI ducis Sueviæ, electus est in regem Romanorum, adhuc vivente Lothario, superius memorato. Tandem pace inter eos facta Lotharius apud Veronam moritur, & apud Brunswigam in monasterio Luther sepelitur. Conradus Aquisgrani à Theodeuino Portuense episcopo, apostolicæ sedis legato, coronatus, regnavit annis x v . Ipse mortuus est & sepultus in Spira.

Mors Lotharii Imp.

Hugo de sancto Victore vir doctissimus & deuotus moritur.

Grammaticæ studiū.

Eugenius III. monachus & diti Bernardi discipulus, factus Papa constituit, vt studium in Ecclesijs habeatur in Grammatica, & alijs artibus liberalibus. Ipse etiam canonicizauit Imperatorem Henricum Babenbergæ, rogatu Conradi Imperatoris, & prælatorum.

MCXXXIX.

Obijt sanctus Otho, Babenbergensis episcopus.

DE PRINCIPIBVS TVRINGIAE.

MCXL.

Landgravius Turingorum Ludouicus obijt, cuius filius Ludouicus ab Imperatore Conrado III. principatum suscipit. Eodem anno fundata est basilica in valle S. Georgij. Nota quod primus Ludouicus, de quo Landgrauij Turingiæ nati sunt, vocabatur Ludouicus Dedus Barbarus: & ipse descenderat de genealogia Caroli Magni Imperatoris, & cum esset vnus de ducibus Sueuiæ, prælijs annihilatus, inde celsit. Cum autem dudum duces Turingorum defecissent, idem Ludouicus Barbarus, suscepit principatum dictæ terræ, quæ tunc per plures distracta & vsurpata, cessauit dici ducatus, sed vsq; hodie princeps præfata terræ, non dux, sed Landgravius, quod latinè sonat, comes prouincialis, appellatur. Dicitur Ludouicus primùm ædificauit castrum Vuartbergum, in vertice montis excelsum, super ciuitatem Isenacum, & ipse & filij eius, & filij filiorum, super sæpe dictam terram Turingiam, à tempore sancti Henrici Imperatoris, vsq; ad tempora Imperatoris Friderici I. per sex generationes principantur.

Landgrauij Turingiæ de stirpe Caroli Magni.

Vuartbergum arx.

DE FRIDERICO IMPERATORE.

M C L I I I I.

Fridericus dux Sueuorum, frater Conradi Imperatoris, imperium adeptus, regnavit annos x x x i x.

DE PETRO LANGOBARDO,
ET GRATIANO.

Petrus Langobardus Magister floruit, qui quatuor libros sententiarum, & glossas Psalterij, & Epistolarum Pauli vtiliter compilavit, & Magister Gratianus, Decretum. Beatus Bernhardus migravit ad Christum.

Tres lunæ in cælo visæ sunt, & in media signum crucis, nec multò post visi tres soles. Contra Alexandrum Papam, qui canonicè electus fuit, duo alij eliguntur, & fauoribus Imperatoris Friderici fulciuntur. Duravit hoc schisma aliquot annis. Intra quod tempus Teutonici, qui apud Tusculum pro Imperatore morabantur, Romæ ab hora nona vsq; ad vesperam tot millia hominum occiderunt, quot nunquam antea è Romanis occisi sunt.

DE MEDIOLANO CAPTO.

M C L X I I.

Imperator Fridericus primus, Mediolanum cepit & expugnauit. Tunc Reinaldus archiepiscopus Colonienfis, qui cum eo erat, impetrauit corpora trium Magorum, qui Christo infanti munera obtulerunt, quæ Mediolani extra muros ante portam Romanam, in Ecclesia sancti Eustorgij seruabantur pariter, in vno sarcophago marmoreo. Quib. impetratis Coloniã gaudens secum tulit,

tulit, & in Ecclesia maiore honorificè collocavit.

DE NOBILIBVS SVBMERSIS.

MCLXXIIII.

Casus difficilis, quo viri generosi perierant.

Rex Henricus filius Imperatoris Friderici, primum venit Erfordiam volens concordare Conradum archiepiscopum Moguntinum, & Landgravium Turingiæ Ludouicum discordantes, cumq; in cænaculo residerent cum nobilibus terræ, repentè pavimento disrupto, multi in latrinam subtus existentem ceciderunt, videlicet comes Fridericus de Abinberg, comes Henricus de Suartzburg, comes Hasiæ Gormarus, comes Fridericus de Kirchberg, Burchardus comes de Vuartberg. factum hoc VII. Cal. Aug.

DE OBITU FRIDERICI IMPERATORIS.

MCXC.

Imperator Fridericus I. vir catholicus peregre ultra mare profectus, cum multa turba cruce signatorum militantium, per desertum Romanicæ, postquam gloriôsè triumphauit de inimicis Christi, in modico flumine, in quod balneandi gratia post meridiem descenderat, apud Armeniam in die Apostoli Barnabæ, multis presentibus casu submersus est. Huic successit filius eius rex Henricus, eodem anno, & regnavit annis VII.

DE TEMPESTATE MAGNA.

Tempestas. & tempestatibus factæ sunt, quanta nulla memorat hominum

num antiquitas. Lapides ad quantitatem ouorum quadranguli, cum pluuia mixti de cælo cadentes, arbores, & vineas, & segetes destruxerunt, & multos homines occiderunt. Corui quoq; & plures aues per aërem in hac tempestate volantes, visæ sunt carbones viuos in rostris portare, & domos incendere. Henricus vi. contra Romanam Ecclesiam semper Tyrannidem exercuit. Ipse veneno interijt, sepultus in Spira.

Prodigium.

M C X C I .

Eclipsis solis facta est in vigilia Iohannis Baptistæ.

D E P H I L I P P O . E T O T H O N E .

M C X C V I I I .

Philippus dux Sueuorum, frater Imperatoris Henrici v. in regem Romanorum electus est, cui se Papa Innocentius iiii. opposuit, quia frater suus Imperator Henricus, contrarius fuerat Ecclesiæ Romanæ, ordinauitq; Papa, vt Otto filius ducis Saxonix, Aquisgrani coronaretur.

Schisma in imperio.

S I F F R I .

SIFFRIDI
PRESBYTERI MIS-
NENSIS EPITOMES
LIBER II.

M C C.

Schisma in
Ecclesia Mo-
guntina.

CONRADVS archiepiscopus Moguntinus obiit, pro
quo eliguntur duo Lutpoldus Vuormaciensis episco-
pus, & Siffridus Bingenſis præpoſitus.

M C C I.

Sancta Cunegundis imperatrix, & virgo canonizata
eſt ab iſto Papa Innocentio III. Eodem anno vrbs Con-
ſtantinopolis capta eſt, & ſpoliata à Chriſtianis pluribus
rebus.

M C C I I.

Rex Philippus à Papa Innocentio excommunicatur, &
Rex Otho ab eodem Papa Romæ in Imperatorem vngi-
tur, & Siffridus archiepiscopus Moguntinus confirmatur.

M C C I I I.

Dux Bohemiæ Turingiam vaſtauit, & iterum veniens
in Turingiam, voluit cum rege Philippo conſligere, ſed
territus reuertitur.

M C C I I I I.

Veifenſe-
ha obſidetur.

Rex Philippus in Turingia Veifenſeham obſedit, & du-
cem Bohemiæ in regem primùm coronauit in illo regno.
Rex

M C C V I I I .

Rex Philippus Babenbergæ occisus est, à Palatino comite de Vuitligsbach, & in Spira sepultus.

DE SECUNDO FRIDERICO
IMPERATORE.

M C C I X .

Papa Innocentius III. Fridericum II. filium Imperatoris Henrici V. ad sceptrum regni sublimauit, ad huc viuente Othone Imperatore, quem pridem idem Papa excommunicauerat, qui excommunicatus fuit, vsque ad obitum suum: sed in articulo mortis à praelatis absolutus est. Fridericus II. imperium adeptus, regnauit annis xxx. Hic erat ingeniosus, studiosus, & literarum scientia magnus, leges optimas, pro libertate Ecclesiæ, & contra hereticos edidit. Iste supra omnes diuitijs & gloria abundauit. Tandem filios suos reges constituit super diuersa regna, videlicet Conradum, Meinfridum, & alios. In diebus ipsius tam Latinorum, quàm Teutonicorum, & aliarum nationum prouinciæ, multa pace & tranquillitate, & abundantia gaudebant.

DE LANDGRAVIO HERMANO.

Eo tempore Landgravius Turingiæ Hermanus, filius Landgrauij Ludouici, mortuus est, & sepultus in Isenaco, in Ecclesia sanctæ Cathariæ, monialium ordinis Cisterciensis, relinquens quatuor filios, Ludouicum, Henricum cognomine Rasponem, Conradum, Hermannum. Ludouicus duxit sanctam Elizabetham, filiam regis Vngariæ in vxorem. Henricus Raspo postmodo vnctus est
in re-

in regem Romanorum. Conradus verò ordinem fratrum domus Teutonice ingressus, factus est magister ordinis eiusdem generalis. Hermanus mortuus est, cum esset annorum quindecim, & sepultus est apud patrem suum Ifenaci.

M C C X I I.

In Accarone cœpit ordo fratrum domus Teutonice. Eodem anno Imperator Otho Vuissenseham obsedit.

DE SANCTA ELIZABETHA.

Dixit Eli-
zabetha pro
genies.

Regnante Imperatore Friderico II. claruit beata Elizabetha, regis Vngariæ inclita filia, soror Belu, ex matre existens trium annorum, desponsauit illustri principi Ludouico, qui post patrem suum Hermanum, terræ Turingorum tenuit principatum, cuius prosapia de nobilissima stirpe Caroli Magni Imperatoris originem traxit. Cum autem beata Elizabetha prædicto suo coniugi Landgrauio Ludouico, vnum filium Hermanum nomine, & duas filias peperisset, contigit vt idem princeps Ludouicus vnâ cum Imperatore Friderico, & multa militia cruce signatorum ad terram sanctam properaret, vt transfretantes, eam terram, quâ saluator noster sui sanguinis effusione sacrauerat, ipsi de Saracenorum manibus liberarent. Cum fines Appuliæ attigissent, & in ciuitate, quæ Hydruntum dicitur, morarentur, dictus Landgravius Ludouicus Deo dilectus & hominibus, carnis debita soluens, feliciter in Domino obdormiuit. Comites & milites ossa Domini sui vtique militis Christi, inde tollentes, non sine magno planctu & lachrimis, ad terram Turingiam reuexerunt, & in monasterio, quod dicitur Reinhardbournum, sepelierunt, anno M C C X V I I. Beata Elizabetha orbata sponso suo fidissimo

diffimo, omnia quæ de dotalicijs habere poterat, quæq; de regia aula patris, in auro & argento & ornamentis secum attulerat, in vsus pauperū conuertebat, in ciuitate Hafsia, quæ Martburgum dicitur, hospitalis iaciens fundamenta. Huius famula fuit Isentrudis. Elizabethæ virtutibus & miraculis innumeris, Coram Papa Gregorio i x. & senatu Cardinalium examinatis & approbatis, ipse summus Pontifex consensu omnium & applausu, hanc gloriosam Elizabetham sanctorum catalogo annotauit, anno m c c x x v, in vrbe Perusia. Sequenti anno dum sancta ossa ipsius transferri deberent, multitudo cleri & populi innumerabilis, ad tumbam eius ad ciuitatem Martburgum confluit, sed & Imperator Fridericus, cum episcopis & prælatis atq; principibus ibidem affuit, & coronam auream obtulit, multaq; priuilegia & donaria largiter tribuit. Translatione ergo solenniter peracta, singuli ad propria cum gaudio redierunt.

M C C X V I I .

Imperator Otho obiit Brunswigæ.

M C C X X I .

Beatus Dominicus migravit ad Christum, & sepultus est in ciuitate Bononia. Eodem anno Iudæi in Erfordia occisi sunt.

M C C X X I I .

Engelbertus Coloniensis archiepiscopus occisus à comite Friderico de Isenberg, qui & ipse in ultionem effusi sanguinis crurifragio interijt. Eodem anno Damiana à Saracenis resumpta est. Cædes antistitis.

X

Tartari

MCCXXIII.

Tartari magnam multitudinem Ruthenorum prostrauerunt.

MCCXXVII.

Imperator Fridericus cum multa turba cruce signatorum ad sanctam terram properauit, sed illud passagium impeditum fuit.

MCCXXVIII.

Ierusalem Christianis restituitur. Gens Scotorum tunc temporis ferè duobus annis discurrendo, terras pertransiuit.

MCCXXX.

Archiepiscopus Moguntinus Siffridus II. obiit in Efordia, cui Siffridus III. successit.

DE FILIIS BEATAE ELIZABETHAE.

MCCXXXI.

Beata Elizabetha transijt, relinquens vnum filium Hermanum, & duas filias, quarum vnã duxit dux Brabantia, altera verò Gerdrudis nomine, monasterium ingressa, oelibem vitam duxit. Hermanus Landgravius filius Landgrauij Ludouici, & sanctæ Elizabethæ ducens vxorem, post celebratas nuptias, veneno peremptus est, à quadam malefica, nomine Berchta de Seberg, quæ fuit vxor cuiusdam nobilis de curia dicti principis. Iste ergo Landgravius Hermanus mortuus est, non relinquens hæredem. Eodem tempore dux Bauariæ Ludouicus occisus est à grassatoribus, vt dicebatur, immisisis ab imperatore Friderico.

Dux Bauariæ occisus.

DE

DE HENRICO MARCHIONE
M I S N E N S E .

Hoc tempore Marchio Misnensis Henricus, cognatus Landgrauij Turingorum Ludouici, & fratrum suorum, cum haberet duos filios Albertum & Ditericum, quos genuerat ei nobilis & inclita princeps Constantia, filia ducis Austriae, cum magna pompa & fastu venit ad curiam Friderici Imperatoris, petens filiam ipsius Caesaris, Margaretham, dari suo filio uxorem. Iste princeps Marchio Henricus diuitijs & gloria omnes principes Germanicos antebat, eratq; largus valde & munificus, multa militum famulorumq; caterua munitus, semper hilaris, semper viuens in magnis delitijs & honore. Hic non solum Baronibus, & militibus, & capitaneis, & famulis suis, imò etiam alijs principibus & nobilibus victum, & preciosum vestitum, abundanter & largiter tribuebat. In tanta gloria & prodigalitate, in curia Caesaris apparuit, vt non solum principes & nobiles, sed & ipse Imperator & Augustus in stuporem verteretur. Tandem adepta filia Imperatoris, tradidit eam Alberto filio suo in uxorem, quem præcedente tempore Landgrauium constituit Turingorù. Hæc genuit dicto Alberto tres filios, Henricum, Fridericù, Ditericum.

Amplitudo
Marchionis
Misnensis.

M C C X X X I I .

In Teutonia multi hæretici tonsi & cremati sunt, à magistro Conrado de Martburg, ex commissione Domini Papæ Gregorij.

Hæretici.

M C C X X X I I I .

Idem Magister Conradus de Martburg, prædicator verbi Dei, confessor beatæ Elizabethæ, occisus est & sepultus

316 LIBER SECVNDVS
pultus in Martburg in Ecclesia sanctæ Elizabethæ.

MCCXXXVI.

Præsente Imperatore Friderico, & populi innumera-
bili multitudine beata Elizabetha translata est.

MCCXXXVIII.

Tartari in Vngaria & Polonia multa millia Christiano-
rum occiderunt. Contra ipsos Gregorius Papa fecit cru-
cem prædicari. Similiter contra Stetingos, de quibus
quinq; millia hominum à cruce signatis occisi sunt. Eo-
dem anno Landgravius Conradus frater Ludouici, Fritf-
larenfibus humiliter satisfecit, & intrans ordinem fratrum
domus Teutonicæ, vitam in bonis operib. consummauit.
Et hic sepultus est apud Martburg in Ecclesia beatæ Eli-
zabethæ, vbi domus Teutonicæ fratres, magnum habent
conuentum militum, & clericorum, & aliorum fratrum
ordinis, ibiq; pauperibus & aduenis caritatiuè necessaria
victus ministrantur.

MCCXLVI.

Turingiæ
Landgravi-
us fit Imp.

Landgravius Turingiæ Henricus, cognomine Raspo,
in regem Romanorum electus est, annuente Papa Inno-
centio, qui eidem Henrico infinitam pecuniam misit, vt
Imperatori Friderico præualere posset. Eodem anno dux
Austriæ, cum vno die bis triumphasset, in ipso conflictu à
patrijs hominibus suis occisus est.

DE CONFLICTV REGVM.

MCCXLVII.

Rex

Prælium.

Rex Romanorum Henricus, Conradum filium Imperatoris Friderici, apud Francofordiam, in die sancti regis Osualdi, prælio vicit. Eodem anno idem Henricus VII. rex mortuus est, & sepultus apud patrem suum Landgrauum Hermanum in Isenaco, in Ecclesia sanctimonialium ordinis Cisterciensis. Et in isto defecerunt isti nobiles principes Turingiæ, qui de prosapia Caroli Magni Imperatoris originem traxerunt. Tunc Marchio Misnensis ad Turingia
Henricus, Turingiam & Saxoniam Palatinum sibi usurpat. Quamobrem graue bellum inter ipsum, & ducissam Misnenses
Brabantiam postea est exortum.

DE REGE VILHELMO.

MCCXLVIII.

Comes Hollandiæ Vilhelmus, in regem Romanorum electus est, & ciuitatem Aquisgrani expugnauit, & ibidem à duobus Cardinalibus coronatus, regalem accipit benedictionem. Eodem anno obiit dux Brabantiam.

DE REGE FRANCIAE.

MCCXLIX.

Rex Franciæ Ludouicus, Damiatam expugnauit, & in possessione pacifica habuit. Postea in breui à Soldano captus est, & centum milla marcarum dedit, & Damiatam restituit. Eodem anno obiit archiepiscopus Moguntinus Siffridus, cui successit Christianus.

MCCCL.

Rex Daciæ procurante fratre suo Abel, per traditionem & frau-

Cædes re- & fraudem miserabiliter est occisus.
gis.

MCCLI.

Hugo Cardinalis in Teutonium legatus missus, Vilhel-
mum regem confirmavit, Christianum archiepiscopum
Moguntinum deposuit, Gerhardum eidem subrogavit.

DE MORTE FRIDERICI IM-
PERATORIS.

MCCLII.

Imperator Fridericus II. ad extrema vitæ deveniens,
perceptis Ecclesiasticis sacramentis mortuus est, & sepul-
tus apud Fogiam.

MCCLIII.

Rex Vilhelmus contra comitissam Flandriæ pugnavit,
& victoriam habuit. Eodem anno obiit rex Bohemiæ.

MCCLIIII.

Ezelinus
tyrannus.

Alexander III. Ezelinum tortorem Christianorum,
interfectorem sexaginta fratrum minorum, & aliorum plu-
rimorum fidelium, pro hæretico cum omnibus fautoribus
suis condemnavit.

MCCLVI.

Rex Vilhelmus occisus est à Frisonibus.

MCCLVIII.

Tarta-

Tartari expugnauerunt partes Orientales, videlicet regnum Indiæ, regnum Armeniæ, regnum Niniue, regnum de Vualdach, regnum etiam Ierosolymitanum, Antiochiam, & partes Christianorum ultra mare.

Oriens vs
status.

M C C L X.

Gerhardus archiepiscopus Moguntinus, mortuus est in Erfordia, & sepultus ibidem, cui successit Vuernherus. Eodem anno ducissa Brabantia, filia beatæ Elizabethæ cum magno exercitu & annis bellicis intrauit Turingiam, ducens secum filium suum Landgrauium Hafsia, qui tunc erat annorum duodecim, dictamq; terram spolijs & incendijs deuastauit: quia Marchio Misnensis prædictam terram sibi vsurpauerat, cum tamen filius iam dictæ ducissæ, Landgrauius scilicet Hafsia, propinquior esset hæres.

Bellum in
ter Braban-
tos & Mis-
nenses.

DE NIGROMANTICO IN FRI-
BERGA MISNIAE.

In diebus istius Marchionis Henrici, accidit quoddam valde miserabile & horrendum in Friberga ciuitate dicti principis. Quidam enim scholaris amore cuiusdam puellæ nimium stimulat, consilium atq; suffragium à quodam nigromantico, promissa pecunia, requisit, ut sibi puellam impetret. Ille autem in quoddam cellarium, eundem scholarem secum ducens, & sphæras ac figuras, ut assolent, circum se super pauimentum describens, cœpit legere coniurationes diabolicas. Postquam autem multa phantasmata diaboli, se vtriusq; oculis ingessissent, tandem diabolus in forma illius puellæ apparuit, seq; illi in eius amore ardente eminens exhibebat. Ille cœco amore ductus, cum manum extra sphæram ex-

tende-

Pœna nigromantici.

tenderet, volens amasiam suam depræhendere, statim à dæmonio arreptus, & ab eo parietibus cellarij allisus & conquassatus, supra nigromanticum illum est proiectus mortuus. Tunc ille ferè exanimis factus, inde se mouere non potuit, sed toto residuo illius noctis, mortuum super se prostratum sustinens, voces edebat miserabiles. Mane multi de ciuitate, auditis huiusmodi clamoribus, conturbati & territi conuenerunt, & ipsum inde seminecem eduxerunt.

M C C L X I.

Soldanus Babylonæ, rex Aegypti, resumptis viribus cum exercitu barbarorum, clam irruit in castra Tartarorum, & multa ex eis millia interficit. Hoc anno quatuor Metropolitani, Moguntinus, Treuerensis, Bremensis, Magdeburgensis, à Papa Alexandro I I I I. Romæ consecrati sunt. Eodem anno multa millia flagellatorum prodierunt in mundum, dicentes hominem ab omnib. peccatis absolui, si in tali secta per vnum mensem versaretur.

M C C L X I.

Tartari.

Celebrata sunt concilia in Moguntia, ab archiepiscopo Vuernero, & aliâs ab alijs archiepiscopis, iubente Papa Alexandro, contra Tartaros, & alia pericula, vt per verbum crucis, & orationes fidelium, inimicis Ecclesiæ resisteretur.

M C C L X I I.

Impostor. Venit quidam cum exercitu magno dicens, se esse Imperatorem Fridericum, qui ante decem annos mortuus fuerat.

DE CONFLICTV PRINCIPVM.

In vi-

M C C L X I I I .

In vigilia Apostolorum Simonis & Iudæ, illustres principes Albertus Turingiæ Landgravius, & germanus eius Marchio Ditericus de Landisberg, conflictum habuerunt cum duce Saxoniam Alberto, & gloriose triumphantes ceperunt ipsum ducem, & comitem Henricum de Anhalt, & alios plures comites & nobiles.

Præliū inter Misnenses & Saxones.

M C C L X I I I I .

Stella, quæ dicitur cometes, visa est.

M C C L X V .

Clemens IIII. à sancto Petro CXCIIII. ordinatur. Hic cum Meinfrido, rege Apuliæ, filio Imperatoris Friderici, graue prælium habuit. Eodem anno Soldanus Babyloniam impugnans Christianos, in terra sancta cepit Azotum, castrum domus hospitalis, & castrum & ciuitatem Cæsaream, & ciuitatem Capham.

D E C O N F L I C T V R E G V M .

M C C L X V I .

Clemens Papa præcepit crucem cum magna indulgentia predicari in subsidium terræ sanctæ. Eodem anno comes Carolus frater regis Franciæ Ludouici, confligit cum Meinfrido, rege, filio Imperatoris Friderici, & vicit & occidit eum. Quo facto Papa fecit Carolum regem Siciliæ. Eodem anno comes Hoënloius, & ciues Vurtzburgenfes cõflixerunt cū comite Hermano de Hennenberg, apud ciuitatem Kitzingen, iuxta Mogum fluium pro episcopatu, quia

Præliū inter antistites.

ru, quia duo per dissensionem electi fuerant. Sed comes Hoënloius cum omnib. suis cruce signatis, victoriam habuit. Hoc etiam anno Soldanus Babylonæ subiugavit sibi Ierusalem, Bethleem, Nazareth, Galilæam totam, & alias multas munitiones. Cœpit etiam, & suffodiens castrum munitissimum, quod dicitur Caphet, in quo fratres domus Tentonicæ, & alios Christianos inuentos, duris vinculis constrinxit ad duo millia, & plures. Hos omnes in fide examinare fecit, ipsi verò omnes præter octo, in confessione Christi occisi sunt.

Sauitia in
Christianos.

M C C L X V I I.

Cruce signati sunt in subsidium terræ sanctæ, rex Franciæ Ludouicus, rex Angliæ, rex Aragoniæ, rex Nauarra, archiepiscopus Rotomagensis, & alij plures. Eodem anno beata Heduigis quondam ducissa Poloniæ, canonizata est à Papa Clemente.

DE CONRADO ET CAROLO.

M C C L X V I I I.

Clemens Papa crucem prædicari fecit contra regem Conradum, filium Imperatoris Friderici, & contra ciuitates Thuscæ & Langobardiæ illi adherentes. Inito autem confictu inter Conradum & Carolum, victoriam habuit Conradus, sed à quodam potente Langobardo in munitio-
 Proditio. tionem receptus, traditus est fraudulenter cum Marchione de Baden, & comite Pisano. Qui post paucos dies à Carolo capitalem sententiam acceperunt, prius tamen confessione facta.

M C C L X I X.

Solda-

Soldanus expugnat Antiochiam, & occidit in ea multa millia hominum.

DE FILIA IMPERATORIS.

M C C L X X.

Obijt rex Vngariæ Bela. Eodem anno inclita & nobilissima princeps Margaretha, filia Imperatoris Frederici, Turingiæ Landgrauia, cum multas contumelias, & cominationes etiam mortis, à marito suo Landgrauio Alberto indignè pertulisset: tandem existens in castro Vuartbergo, suffragio cuiusdam militis, per murum in sporta de altissima rupe eiusdem castris demissa, cum duobus tantum pedisequis, & duobus camerarijs fugam inijt. Ipsa namq; inter cæteras pedisequas suas vnam habuit, quæ Cunegundis de Isenberg vocabatur, quam idem Landgravius amans, & cum ea frequenter adulterans, filiam Cæsaris exosam habuit & despectam. Abbas Fuldensis dictam filiam Imperatoris fugientem, vsq; ad Francofurtiam deduci fecit, vbi à ciuibus honorificè suscepta & pertractata, ibidem defuncta est eodem anno, & honore regio tumultata, per archiepiscopum Moguntinum.

Maritalis
perfidia.

M C C L X X I.

In Teutonia fames valida fuit, & tribus annis durauit, ita quod multi homines fame perierunt.

Fames.

M C C L X X I I.

Rex Vngariæ Stephanus, post plurima prælia inter ipsum & regem Bohemiæ Odoacrum habita, mortuus est.

In fe-

MCCLXXIII.

In festo S. Michaëlis in Francofurdia electus est in regem Romanorum, Rudolphus de Habisburg, comes provincie Alfatie, & statim Aquisgrani coronatus.

MCCLXXIIII.

DE RODOLPHO IMPERATORE.

Rex Boemia ad imperium aspirat.

Affabilitas in Imperatore.

Lugduni celebratum est concilium magnum praesidente Papa Gregorio x. Hic electionem regis Rudolphi confirmavit, reprobatis nuncijs regis Hispaniae, & regis Bohemiae. Ipse namque rex Bohemiae Odoacrus solennes nuncios, & multam pecuniam & munera ad curiam domini Papae Gregorij transmiserat, eò quod ipse ad imperium aspiraret. Papa munera non attendens, circumfidentibus sic dicebat, Cum in Alemania plures principes & comites habeamus, quare vellemus Sclauum ad imperium sublimare? Rudolphus itaque imperium adeptus, regnavit annis xviii. Iste in diebus suis tranquillam pacem procuravit, aequus iudex diuiti & pauperi extitit, Ecclesias & hospitalia defendit & protexit. Cum videret milites, humilibus personis secum loqui cupientibus, accessum ad se prohibere, dixit, Per Deum, date hominibus accedendi locum, non enim propter hoc ad imperium sum electus, ut hominibus in arca pracludar. Vbiunque processit, si conspexit aliquem secum loqui cupientem, statim se illi exhibuit ad confabulandum. Ipse denique omnibus se exposuit, & neminem contempsit. Strenuus erat in armis, in Christiana religione fidelis. Et cum esset mirae prudentiae, & prouectae aetatis, hilaris tamen & iucundus semper extitit, & cum magna modestia & mansuetudine imperium gubernavit.

DE LANDGRAVIO ET MARCHIONE FRATRIBVS.

MCCLXXV.

Orta discordia inter nobiles principes, Albertum Turingorum Landgrauum, & fratrem eius Ditericum Marchionem de Landisberg, ideo Marchio Ditericus, & archiepiscopus Magdeburgensis Conradus, Turingiam cum magno exercitu armis hostilibus inuadentes, castra metati sunt, in ciuitate, quæ Denneffete dicitur, & tantum vna nocte inibi permanserunt. Nam prædictus Landgrauus Albertus eadem nocte exercitum mille equitum armatorum & vltra, & peditum vulgus innumerabile conuocans, fratrem suum iam præfatum potenter & viriliter de terra Turingia fugat.

Pugna inter Landgrauos Turingia.

MCCLXXVI.

Iohannes xviii. à Sancto Petro cxcviii. Papa ordinatur: hic dum quendam librum, vt dicebatur, hæreticum & peruersum dictaret, subito domus, in qua sedebat, super eum corruit, & in tantum concussit, vt infra spacium quinque dierum, miserabiliter moreretur, replicans sapius hæc verba, vel similia, Quid fiet de libello meo? quis complebit libellum meum? Obijt & iste primo anno pontificatus sui. Eodem anno rex Romanorum Rodolphus multa militia & pugnatorum turma collecta, aciem direxit ad orientem, subiiciens sibi terras, quas rex Bohemorum Odoacrus occupauerat, & sibi illicitè vsurpauerat, videlicet Austriam, Stiriam, & Carinthiam, & loca plura alia.

Papa ruina oppressus

Bellum contra regem Bohemia.

HOSTIS GERMANORVM PAPA.

Marti-

Votū pontificis.

Martinus III. Papa, in tanto odio habebat Teutonicos, vt optaret totam Alemانيam vnā esse piscinā.

DE VISIONIBVS DIVERSIS.

Somnia.

In illis diebus dum guerræ & prælia inter regem Romanorum Rodolphum, & regem Bohemorum Odoacrum crescerent, & vtrobiq; malum discordiæ augeretur, diuersæ visiones & somnia veridica, de casu regis Odoacri, sunt diuersis reuelata. Ipse namq; rex Bohemiæ vidit in visu noctis, quod plurima cornua haberet in capite, quæ omnia præter vnum sibi radicitus sunt euulsa. Quidam etiam clericus in Alemania vidit in somno, quod fluius magnus & turbidus, glacie mixtus, raptim traheretur ab occidente contra Bohemiā, vocemq; audiuit lamentabilem, clamitantem hæc verba, Dies tribulationis, dies miseriæ. Quidam quoq; miles nomine Reinbotho, similiter Teutonicus, vidit per somnium quindecim Lunas in celo pugnare, quarum duæ cæteris erant maiores, & vna ex his duabus habebat foramina multa, in quam cæteræ Lunæ impegerunt, & penitus consumserunt, cumq; iam dictus miles hoc miraretur, vidit regem Bohemiæ prope stantem, & multum vomitum emittentem.

DE REGE ODOACRO OCCISO.

M C C L X X V I I I .

Pugna inter Imp. & Boëmum.

Rex Romanorum Rodolphus, & rex Bohemiæ Odoacrus multis millibus pugnatorū in campo Austriæ, quod Marchfeld dicitur, ad pugnandum hostiliter sunt congressi. In hoc conflictu vtriusq; exercitibus hostiliter dimicantibus, rex Bohemiæ à suis traditus, & ad mortem vulneratus occubuit. De eius morte rex Romanorum supra modum

dum turbatus est, quia commiserat suis, ut ipsum incolumem conseruarent. Mortuo rege Odoacro statim maxima clades totius regni eius secuta est, ita ut per triennium cotidie gens Bohemorum de terra sua fame compellente, & inopia, relictis habitaculis transmigrarent, venientesque in Turingiam & Misnam, & alias partes Teutoniae, miserabili inedia per plateas ciuitatum, mortui corruerent. Corpus quoque regis Odoacri seruabatur multo tempore insepultum, quia ipse fuerat a domino Papa excommunicationis sententia notatus.

DE REGE VVENCESLAO.

Filius regis Odoacri, vnigenitus Vvenceslaus II. regnavit pro patre suo, cui rex Romanorum Rodolphus filiam suam, Gutham nomine, tradidit in vxorem, alteram filiam dedit Carolo filio regis Siciliae, tertiam duci Bauariae, quartam duci Saxoniae. Sororem Vvenceslai coniunxit Rodolpho filio suo iuniori, quem constituit ducem Austriae. Hic defunctus est Pragae, & sepultus in Ecclesia cathedrali relinquens filium, nomine Iohannem. Albertus autem senior filius regis Rodolphi, successit fratri suo in ducatu Austriae, & Iohannes mansit apud auunculum suum Vvenceslaum regem Bohemiae. Dux Albertus filius regis Rodolphi, iam duxerat in vxorem Mathildim sororem ducis Carinthiae, & comitis Tyrolensis, quae genuit ei multos filios & filias. Primogenitus eius Rodolphus duxit filiam regis Franciae, quae in primo puerperio defuncta, sepulta est in Vienna Austriae.

Rodolphi
filiae.

DE FRIDERICO SIMVLATO.

M C C L X X X I I I I .

Archie-

Archiepiscopus Moguntinus Vuernerus defunctus est. Eodem anno vir quidam senex venit in coloniam Agrippinam, asserens se esse Fridericum Imperatorem, qui ante **Fictus Imperator.** **xxxxii** annos mortuus fuerat. Hic eiectus à Colonia, receptus est à ciuibus Nufsiæ.

M C C L X X V.

Hoc anno obiit rex Siciliae Carolus, & filius eius in bello occisus. Mortui etiam sunt, Marchio Ditericus de Landsberg, filius Marchionis Henrici Misnensis, comites de Orlamunda Hermanus & Otho, comes Henricus de Suartzburg. Eodem anno vir ille, qui finxerat se Imperatorem Fridericum, crematus est in Vuitzlaria.

DE VVERNERO MARTYRE.

M C C L X X V I I.

Rex Romanorum Rodolphus, in ciuitate Francorum, quæ dicitur Vurtzeburg, colloquium habuit cum principibus & nobilibus Teutoniæ. Hoc anno felix adolescens Vuernerus, excruciatuſ est à Iudæis, & occisus in die parasceues, ad littus Rheni fluminis, in ciuitate Vuesela, & in oppido Bacherach sepultus, cuius sanctitatem miracula ibidem protestantur.

Puer a Iudæis occisus.

DE MORTE HENRICI MARCHIONIS.

M C C L X X V I I I.

Obiit archiepiscopus Moguntinus Henricus, cui successit Gerhardus. Hoc etiam anno inclytus princeps Marchio

Marchio Misnensis Henricus defunctus est Dresdæ, & sepultus in Cella, cum patribus suis, in monasterio ordinis Cisterciensis. Eodem anno archiepiscopus Colonienfis captus est in prælio, & occisi sunt viri circiter mille in ipso conflictu.

Mors primi Landgraviæ Turingiæ.

M C C L X X X I X .

Dux Vratislaviensis Henricus, subiugavit sibi regnum Cracoviæ, & veneno interijt anno sequente.

D E R E G I S A D V E N T V I N
T Y R I N G I A M .

M C C X C .

Rex Romanorum Rodolphus intrauit Turingiam, reformans pacem non solum illi terræ, sed & alijs in confinio eius, & conuocans principes, & multos nobiles, in conuiuijs & delicijs cum eisdem mansit in Erfordia ciuitate, per plures dies, fueruntq; secum ibidem filij sui Albertus & Rodolphus, dux Austriæ, qui adhuc vixit, licet de morte sua anticipando dictum sit. Filia quoq; eius Iutta regina Bohemiæ, item ducissa Bauariæ, & ducissa Saxonæ, & aliæ multæ nobiles fœminæ.

Rodolphi Imp. aduentus in Turingiam.

D E E X C I D I O T E R R A E S A N C T A E .

M C C X C I .

Ciuitas Accaron capta est à Saracenis, & multa millia hominum ex vtraque parte ceciderunt, & tunc Christiani omnino de terra sancta expulsi sunt, quorum multi confugerunt in Cyprum insulam. Eodem anno obiit gloriosus rex Ro-

Saraceno- rum tyrannis

rex Romanorum Rodolphus, & sepultus est in Spira, anno regni sui xviii.

DE REGE ADOLPHO.

MCCXCII.

In Francofurdia electus est comes Adolphus de Nafsau in regem Romanorum, archiepiscopo Moguntino Gerhardo, alios principes ad eiusmodi electionis consensum attrahente.

DA VASTATA TVRINGIA.

MCCXCIIII.

Rex Romanorum Adolphus, manu forti introiit Turingiam mense Septembri, multa mala ibidem exercens, stuprans virgines, Ecclesias vastans, innocentes & iustos spolians, opprimens, & occidens, & alia plura perpetrans contra normam iusticiæ. Contigit autem cum idem rex Adolphus in Turingia quandam villam pertransfret, quæ Sumeringen dicitur, iuxta quam extructa est Ecclesia sancti Gangolfi militis & martyris, vt duæ vetulæ mulieres ad dictam Ecclesiam cum rebus suis confugerent, quas quidam pedites de exercitu, rebus & vestibus spoliantes, nudas perunxerunt pice, cum sebo mixto, deinde in plumis volutantes, discurrere permiserunt. Tunc illæ cum fletu & clamore, vsq; ad regem peruenerunt. Quas videns comes Ditericus de HoëNSTEIN, lachrymans & regem accedens dixit, Domine videte & miseremini. Cui rex, Equis modò poterit inuenire reos? & sic illæ mulieres ad sua sunt conuersæ cum mœrore, nullam gratiam consecutæ sunt.

Ludibrium
Sueuorum
quo dehonestarunt scæminas.

DE VASTATIONE MISNAE, ET
EXPULSIONE PRINCIPVM.

MCCXCVI.

Rex Adolphus tyrannide sua in Turingia crudeliter expleta, vt superius est narratum, ad terram Orientalem castra & arma mouit. In qua quibusdam muitionibus occupatis, quibusdam funditus destructis, direxit aciem contra Misnam, & tradita est ei ciuitas Friberga, in qua castrum firmissimum suffodiens, cepit, & multos strenuos viros in eo repertos capitali sententia condemnauit. Tradita est ei quoq; Misnae castrum & ciuitas, & aliae munitiones terrae. Et tunc Marchiones Misnaenses Fridericus & Dicemanus germani filij Landgrauij Turingorum Alberti, nepotes Imperatoris Friderici, de iam dictis terris progenitorum suorum eliminati sunt. Quasdam deinde munitiones in Misna & Turingia, & terra Orientali resumpserunt.

Exiliū principum optimorum.

DE CORONATIONE REGIS

BOHEMIAE.

Eodem anno in festo Pentecostes rex Bohemiae Vuenceslaus II. ab archiepiscopo Moguntino Gerardo coronatus est, & vnctus. Et haec solennitas Pragae peracta est regali sumptu, & pompa gloriosa. Affuit ibidem dux Austriae Albertus, filius regis Romanorum Rodolphi, & alij principes Germaniae & Poloniae, & episcopi multi: sed gaudium in mœrorem (proh dolor) est conuersum. Nam inclyta Iutta, Rodolphi regis Romanorum filia, dicti regis Bohemiae coniunx, cum nouiter peperisset, sic in ipso puerperio coronata, dolore inualecente defuncta est, relinquens filium nomine Vuenceslaum, & filiam, quam postmodo iunior dux Carinthiae accepit uxorem. In eadem

dem solennitate principes Electores, vnà cum Archiepiscopo Moguntino, & rege Bohemiæ decreuerunt destituere regem Romanorum Adolphum, plures articulos contra ipsum producentes. Primus fuit, quia Ecclesias vastasset: secundus, quia virgines stuprasset: tertius, quia accepisset stipendia belli ab inferiore se, scilicet rege Angliæ, quod Augusto non licet, nec decet: quartus, quia Remp. non auxisset, sed magis dissipasset, & ab hoc Augustus de cætero vocari non deberet. His alijsq; de causis eodem anno eidem Adolpho imperium abiudicantes, ducem Austriæ Albertum, ipsum regem Romanorum & Augustum nuncupant. Eodem tempore grossi Pragenses denarij initium ceperunt, sub rege Vuenceslao I. Post aliquot annos Vuenceslaus mœrore abiecto de morte reginæ, duxit filiam regis de Calis, sibiq; regnum Calis, & regnum Cracouiæ subiugauit.

DE INTERITV REGIS ADOLPHI.

MCCXCVIII.

Inter regem Adolphum iam abiectum, & regem Albertum nouiter electum, graue bellum est exortum. Dicitis regibus cum multis millibus militum & pugnatorum iuxta Rhenum fluuium, tempore messis ad confligendum congressis, multi ceciderunt. Demum ex vtraq; parte hostiliter dimicantibus, totum pondus prælij versum est in Adolphum, ceciditq; non solum gladijs vulneratus, sed & vngulis equorum conculcatus, & in proprio sanguine volutatus, miserabiliter animam exhalauit. Et sic Deo annuente victoriam gloriosam obtinuit rex nouus Albertus, itaque Aquisgrani coronatus, regalem accipit benedictionem.

Cædes regis Romanorum.

DE TERRÆ MOTV.

Eodem anno ante natiuitatem Domini, magnus terræ motus & inauditus cœpit fieri in Thufcia, qui protendebatur tempore & loco. Tempore quidem, quia contínuauit octo hebdomadas, & factus fuit fingulis dieb. pluries: loco verò, quia cœpit in ciuitate, quæ dicitur Forliuium, & protendebatur per tres diætas vſq; ad Reate ciuitatem, in qua tunc morabatur Papa Bonifacius cum Cardinalibus, & de Reate per diætas vſq; ad muros vrbs Romæ. Fuit autem tam vehemens ille terræmotus, vt in diuerſis caſtris & ciuitatibus multas turres & domus ſubrueret: quarum ruina, quot homines vtriuſq; ſexus obruti & preempti fuerint, quis enarrare ſufficiat? Idem Papa dum altari, diuina celebraturus, aſtaret, ſubito terra horribili motu & ſtridore concutitur, parietes baſilicæ quatuntur, lapides collifi ad inuicem, diſſecantur. Quid plura? Papa ex huiusmodi ſtrepitu terribili deſecit viribus, & licet vallatus eſſet turba Cardinalium & militum, inter manus miniſtrorum corruit, vixq; eductus de Eccleſia, fugam cum cæteris iniit. Hoc anno fuit viſa ſtella, quæ dicitur cometes.

Terræmotus hortendus.

DE EVCHARISTIA VENDITA.

MCCXCIX.

Iudæi perſidiſſimi corpus Chriſti ſacrum in nocte ſancti Paſchatis emptum, à custode Eccleſiæ in ciuitate Franconiæ, quæ Rectingen dicitur, per diuerſas ciuitates & caſtella alijs Iudæis diſtribuerunt. Quædam religioſa mulieres, quæ ſacras vigilias ad tumulum crucifixi obſeruant, ſicut moris eſt in Teutonia, cum hora matutinarum de Eccleſia prodeuntes, irent ad excitandum Eccleſiæ præſ-

siæ presbyterum, vt crucifixum de monumento ante ma-
 tutinas, secundum consuetudinem, subleuaret, viderunt
 super domum Iudæi, qui sacramentum emerat, duo rutila-
 re luminaria, cumq; attonitæ starent, & secum quærent,
 superueniens presbyter interrogat, quid conferant, vi-
 densq; cum ipsis luminaria, compertoq; quod Iudæus cum
 custode in Ecclesia fuisset, & iuxta altare, cautè vocat iu-
 dicem ciuitatis, & quosdam de ciuibus, qui irruentes in do-
 mum Iudæi, ipsum & custodem Ecclesiæ ceperunt. Qui
 statim coacti, facinus perpetratum confessi sunt. Iam ve-
 rò, vt dictum est, idem corpus Christi, per diuersas Iudæo-
 rum dispersum fuerat mansiones, qui sæpe dictum corpus
 Christi sacratissimum acubus & subulis pungentes, & in
 mortariolis tundentes, & per illas puncturas & tunsiones
 sanguinem elici conspicientes, tandem in diuersis locis sub
 terra suffoderunt. Sed Deus omnipotens sacramentum sa-
 lutis multis miraculis prodentibus, suis fidelibus propala-
 uit. Quapropter Christiani insurgentes contra Iudæos,
 eos per diuersas ciuitates & loca turmatim occiderunt.
 Contigit vt multi Iudæi ad quoddam castrum confuge-
 rent, vt se ibidem defensarent, cumq; Christiani ad expug-
 nandum dictū castrū forti manu conuenissent, & illud iam
 vallassent: quædam virgo Iudæa, de eodem castro impor-
 tunis clamorib. rogabat Christianos, vt ipsam inde eripe-
 rent & baptizarent. Iudæis ipsam deorsum trahentibus
 & increpantibus, illa de manibus eorum elapsa, de al-
 titudine castri se præcipitem dedit. Sed ecce mirum
 in modum ipsa quasi manibus angelicis portaretur, il-
 læsa descendit, & mox ad fidem Christi & baptisma con-
 fugit.

Facinus Iu-
 dæorum.

DE ARCHIEPISCOPIS REBEL-

LANTIBVS.

M C C C .

Tres archiepiscopi, Gerhardus Moguntinus, Treuirensis, frater scilicet regis Adolphi, & Colonienfis, se contumaciter contra regem Romanorum Albertum erexerunt, & orto graui bello inter eosdem hostiliter præliatum est, vsq; ad annum sequentem.

Antiffites
contra Imp.

D E R E G E F R A N C I A E .

M C C C I .

Stella cometes visa est, quæ ante natiuitatem Domini, post occasum solis apparuit, & ante mediam noctem occidit, comam fudit ad orientem, & visa est per noctes quindecim. Eodem anno rex Franciæ cum magno exercitu pugnatorum, contra ciuitates Flandriæ, quibus indixerat bellum, properauit: sed ipsis rebellantibus, multa millia nobilium & militum, aliorumq; pugnatorum de exercitu regis ceciderunt.

Gallus in
Flandros.

D E C V R I A R E G I S R O M A N O -
R V M I N D I C T A .

M C C C I I .

Facta pace inter regem Romanorum Albertum, & archiepiscopos supra dictos, quos idem rex multum humiliauerat, statim ipse rex facto edicto, omnib. principib. præcepit, vt ad Curiam suam in festo Sebastiani martyris, Merseburgi celebrandam conuolarent, sed quia sæpe dictus archiepiscopus Moguntinus, Gerhardus, quibusdam literis regis Bohemiæ Vuenceslai incitatus, contra maiestatem Augusti se temerariè erigens, pacem & fidem datam violaret,

Comitia
Merseburgi
impedita.

Arrogantia antistitis.

laret, fuit dictæ curiæ celebritas impedita. Idem Gerhardus sapius arroganter & iactanter dicere solebat, se habere adhuc reges in pera sua, quasi ipse solus posset reges Romanorum deponere & creare: sed mentita est iniquitas sibi: ipse namq; longè ante regem Albertum mortuus est. Itaq; tres archiepiscopi memorati, scilicet Moguntinus, Treuerensis, Coloniensis, vnà cum rege Bohemiæ contra regem Romanorum Albertum conspirabant.

DE CONRADO MARTYRE.

MCCCIII.

Iudeorum malicia.

Iudæi perfidi effusione sanguinis Christiani assueti, scilicet quendam puerum scholarem, Conradum nomine, filium cuiusdam militis in Vveisenseha, ciuitate Turingiæ, multis cruciatibus affligentes, & sectis omnibus neruis & chatis crudeliter occiderunt. Sed Deus omnipotens, qui gloriosus est in sanctis suis, innocentis pueri necem occultari non sustinens, & homicidas perdidit, & martyrium innocentis multis miraculis decorauit. Cùm enim dicti Iudæi puerum occisum occultè per plura loca Turingiæ ducerent ad tumultandum, Deo disponente, nusquam abscondere valuerunt. Vndè ipsum reducentes apud prædictam ciuitatem Vveisenseham, in quadam vinea suspendebant. Tandem tam crudeli homicidio prodito, & rei veritate comperta, milites de castro profilientes, & ciues eiusdem ciuitatis, reliquumq; vulgus, vnà cum Marchione Friderico filio Landgrauij Turingiæ Alberti, repugnantes turmatim occiderunt.

Hoc anno nobiles domini de Columna, ceperunt Papam Bonifacium, & seruabant tam diu in custodia, quousq; composuisset cum eis pro voluntate eorum. Quo factò ipse

ipse nullum cibum amplius sumere voluit: sed cum ab amicis suis rogaretur, ut cibum caperet, cum indignatione respondit, Nolo comedere, nolo amplius vivere, & sic mortuus est, anno pontificatus sui nono, & positus in tumba preciosa, quam sibi extruxerat in basilica sancti Petri, in monte aureo.

Papa se factum
me necat.

DE PRAELIIS REGIS ROMANORUM,
ET REGIS BOHEMIAE.

M C C C I I I I .

Facta concordia inter regem Romanorum Albertum, & archiepiscopos saepe dictos, rex Bohemiae Vuenceslaus adhuc Augusto se opponens, pluribus principibus & Baronibus, & militibus multis larga stipendia tribuit, quibus ad rebellandum dicto regi Alberto se muniaret. Inter hos praecipui erant Marchiones de Brandenburg, scilicet Otho cum telo, & Hermanus Longus, gener Augusti, filius quoque regis Adolphi Ropertus. Rex igitur Romanorum Albertus, vocatis ad se, archiepiscopo Moguntino Gerhar-do, & duce Bauariae Othone, aliisque episcopis & principibus atque Baronibus quamplurimis, collegit sibi praelectam militiam, & sic ad praeliandum regali comitatu processit. Descendens per Bauariam, assumpto filio suo Rodolpho duce Austriae, valde strenuo in armis, qui gener fuit regis Austriae, aciem duxit contra confinia Moraviae & Bohemorum. Tunc occurrerunt ei in auxilium, ab eodem Augusto vocati, Vngari & Poloni. Sed cum eadem gentes Moraviam, & confinia eius inaudita vesania deuastarent, ita ut virorum sic deducerent, infantesque ad fellas equorum innexis ipsos sic deducerent, in conspectu omnium constuprarent, rex expauit, ipsosque a se abegit, & ad sua redire coe-

Schisma in
imperio.

Scelus mi-
litare.

Cuttenbergum metallū
Bohemiæ.

re coëgit. Quo comperto, dicti Vngari & Poloni populum turmatim de terra tanquam greges abigebant, dicentes se nequaquam debita stipendia percepisse. Quo audito Augustus fortissimum exercitum post eos destinavit, qui ipsos insequentes, & vltra mille ex eis prosternentes, captiuos quos abduxerant, reduxerunt. Multi tamen deducti sunt, quorum quidam per se postmodo redierunt. Denique rex Romanorum Albertus, mouit exercitum, veniensque in Bohemiam, castrametatus est in medio terræ, è regione montis argentifodinarum, qui vulgariter Cuttena dicitur, indixitque conflictum pugnae sororio suo, regi scilicet Bohemiæ. Rex Vuenceslaus cum multo maiorem exercitum pugnatorum haberet, quam rex Albertus, veritus tamen ipsam Augustum, cum eodem configere non præsumpsit. Transactis itaque pluribus diebus, quibus iam dictus rex Romanorum, in regno Bohemiæ demoratus fuerat, alimentis in exercitu iam deficientibus, nimia fame compulsus, castra inde mouit, atque in Austriam reuersus est.

DE BRVNONE MILLENBURGENSE.

Bruno Millenburgenfis vir venerabilis, strenuus defensor & propugnator Ecclesiæ suæ, largus valde & misericors, cum ad extrema vitæ, infirmitate prævalente, deductus, Ecclesiastica sacramenta deuotè percepisset, insit se extra stratum suum super cinerem poni, & ibidem humiliter recubuit, & cum magna contritione, spiritum exhalauit.

M C C C V.

Viso. Hoc anno quidam presbyter existens Dresdæ in ciuitate terræ Misnensis, vidit somnium in festo natiuitatis domini, præsagium futurorum: nempe super regnum Bohemiæ Lunam prælucidam in cælo coruscare, cuius claritatem

tem cum ipse & plures alij, vt sibi videbatur, mirarentur: subito luna eadem in formam piscis transformata, cecidit super terram, statimq; disparuit. Et ecce alia luna venit ab occidente, & corpore maior, & splendore clarior, stansq; in cælo super regiones Bohemiæ & Misnæ, tantum creuit in splendore, vt homines ad agriculturam & alia opera, sicut in die egrederentur. Reuelatum est autem videnti hanc visionem, quòd sub rege significato per istam secundam lunam, tanta erit pacis abundantia, quòd homines in nocte, sicut in die, securè ambulabunt. Itaq; eodem anno ante Pascha cœpit rex Bohemiæ Vuenceslaus II. grauitè infirmari, vidensq; sibi mortis periculum imminere, per literas, & solennes meditationes, & nuncios regi Romanorum Alberto reconciliatus est, & formam concordiæ eiusmodi reliquit vnico filio suo Vuenceslao III, cui & regnum tradidit adhuc viuens. Tandem dispositis largissimis & regalibus testamentis, perceptisq; Ecclesiasticis sacramentis, dormiuit cum patribus suis circa festum Pentecostes, anno regni sui xxvii, sepultusq; in monasterio monachorum ordinis Cisterciensis, dicto Aula regis, quod ipse de nouo fundauerat, & supra modum ditauerat.

Mors Vuenceslai II. R. Bohemiæ.

Eodem anno mortui archiepiscopi Colonienfis Moguntinus, item episcopus Argentinensis, & alij plures.

Anno eodem dux Bauariæ Otho, inuitatus à quibusdam nobilibus Vngariæ, idem sibi regnum vsurpauit, præter consensum regis Romanorum Rodolphi, qui à Papa Bonifacio VIII. rex Vngariæ fuerat declaratus. Sic schisma ortum est in iam dicto regno, ita vt quidam sequerentur filium regis Siciliæ, quidam ducem Bauariæ.

Contentio de regno Vngariæ.

DE REGE BOHEMIAE OCCISO.

MCCCVI.

Rex

Cædes re-
gis.

Rex Bohemiæ Vuenceslaus III, nondum coronatus, occisus est fraudulenter à quodam milite, procurantibus quibusdam Baronibus regni sui. Hic cum esset adolefcens, vix sedecim annorum, & nouiter duxisset filiam cuiusdam ducis Poloniæ in vxorem, eodem anno nuptiarum, sic miserabiliter peremptus est, non relinquens heredem regni. Tunc Barones dicti regni elegerunt sibi regem, ducem Carinthiæ, sororium scilicet præfati regis occisi, inconsulto tamen rege Romanorum, cuius interest conferre iam dictum regnum. Igitur rex Romanorum Albertus forti manu intrauit in Bohemiam, & constituit ibi regem filium suum Rodolphum, ducem Austriæ, dans ei vxorem, reginam Bohemiæ, videlicet regis Vuenceslai II. viduam. Sic ergo regnum Bohemiæ ad Teutonicos translatum est.

Regnum
Boemiæ ad
Austriacos.

MCCCVII.

Sueui manu forti Vngariam, & alias prouincias circumiacentes ingressi sunt, multa castra & alias munitiones hostiliter deuastantes, & tandem pergentes in terras Turingiæ & Misniæ, miserabiliter interempti sunt, & reliqui in fugam versi, circa oppidum Luccam, Numburgensis diæcesis.

Dicemannus Marchio Misnensis occiditur à Siccario Lipsiæ in templo, quem ei Adolphi regis patruus Philippus immiserat.

SUPPLEMENTVM
 CHRONICORVM MIS-
 NENSIVM.

QVO LOCO QUIDQVE ADDEN-
 dum sit, quod prætermissum est, numerus pa-
 ginæ & lineæ indicat.

75. 21. Arx quarta in hac vrbe fuit, dic Wasserburg, castrum aquaticum, vt in monumentis dicitur, quia ad Ripam Albis exstructum. Eius nunc ne fundamenta quidem extant: vicus nomen retinet, portis duabus clausus. Inter ciues studia sunt: Cultus religionis, cui omnes homines nauare operam præcipuè debent, qui & in cælis salui, & honesti in terris esse & perhiberi volunt. Liberos curant educandos in studijs literarum & philosophiæ, vnde tot viri nominabuntur, qui & patriæ & populis externis profuerunt, & nunc in magnis Reip. negotijs versantur, & passim cum fructu in templis ludiscq; literarijs docent. Mercaturæ pauci dant operam, agros colunt diligentius & vberius, & sunt tranquillitatis amantissimi. Exercent cum industria & perite ea quoque opificia, quibus communis vita, & hæc ciuilis societas carere non potest.

DCCCCLXVIII.

79. 22. Publicata hoc anno est templi Misnensis fundatio, ab ipso Imp. cuius tale exemplum inuenimus.

In nomine sanctæ & inuidiæ trinitatis, Otho diuina fauente clementia, Imp. Augustus. Nouerint omnes fideles nostri, præsentis scilicet & futuri, qualiter nos interuentu dilectissimi filij nostri Imperatoris Augusti, simul & Adelheidæ carissimæ coniugis nostræ, nec non pro memoria ac

ria ac remedio animæ patris nostri Henrici, more antiquorum Imperatorum & Regum, nostra Regali potestate Misnensi episcopatu terminum posuimus, nominando fines & determinationes locorum, sicut nominati sunt supra in literis Iohannis x i i i. Pontificis. Omnes qui infra terminum istum habitant, in omni felicitate terræ, frugum, & pecudum, in argento, vestimento, nec non quod Teutonici Ouercoupunga dicunt, & talunga familiarum: insuper tota utilitate, & in omnibus rebus, quibus mortales vtuntur diuersis modis, decimationes quas Deo cuncta gubernanti debent, ad Misnensem Ecclesiam, primo Deo, deinde sancto Iohanni Euangelistæ, beatoq; Donato, Matri Dei, vniuersa dubietate procul remota, persoluant, referant, & reddant. Et si quis hoc præceptum, in remunerationem Deo constitutum, distiterit & distumpere tentauerit, odiû Dei, sanctorumq; omnium, incesanter habeat. Et vt hæc nostræ Regiæ potestatis donatio & cõstitutio nunc & in futuro, firma & inconuulsa permanendo consistat, hoc præceptû inde conscriptû, sigilli nostri impressione signare iussimus, manuq; propria, vt infra tenetur, corroborauimus. Rudbertus Cancellarius ad vicem vacationis archicapellani recognoui. Data x i i i. Cal. Nouemb. Anno Dominicæ incarnationis D C C C C I X V I I I. Romæ in ecclesia sancti Petri, Indiçt. x i. feliciter. Anno II. Othonis magni Imp. Augusti, regni x x x I I. Imperij VI. Eandem fundationem confirmat Otho I I I. Regni sui anno x I I I. nati Christi D C C C X C. quæ literæ scriptæ Francofurti. Eandem publicat Henricus Marchio Misnensium, & primus Landgrauius Turinorum M C C L I I. x I. Cal. Iun. in vrbe Misna.

81. 20. Emptionem bonorum Esiconis, confirmat Otho I I I. Imp. Hauenburgi, pr. Non. Octob. Ipse autem sine hærede fuerat mortuus, fratres eius cæsi erant in Suenia ad Lycum, prælio Vngarico.

M X X.

85. 26. Voluntate Diterici Marchionis Misnensis, & Diterici præfulis, arx Churina diruitur, néue ausu temerario instauraretur: præful interdicat pœna excommunicationis, Marchio periculo amissionis fortunarum inhabitet, x i i. Cal. Aprilis. Decretum Dresdæ factum est.

M C X X X I X.

94. 28. Præful accessionem ad reditus à Vuighardo & Luthero duobus nobilib. Slaus accipit pagum, vino nunc nobilem, Cotisbrodam, anno sessionis xi. quam illi confirmavit Innocentius i i. Pont.

M C L X.

98. 21. Venceslaus rex Boëmiæ, quòd diœcesi Misnensi incendijs vastationem intulerat, pro se fratribusq; suis Henrico & Debaldo, & pro filio Friderico suo iterum satisfacit, & damna recompensat præfuli Gerungo, Literæ scriptæ à Geruasio præposito Vuifegradense, regni cancellario.

M C L X V.

98. 27. Vuigmanus antistes Magdeburgius oppidum Lubnicium permutavit, & pro eo accepit Pretinum, quod diœcesis Misnensis tum erat. Factû Magdeburgi prid. Cal. Feb. præsentibus quinque tum præfulibus: inter quos Gerungus Misnensis fuit, ad quem actio pertinuit præcipuè.

M C X C V I.

102. 7. Ditericus præful qui erat ad Cælestinum pontificem

ficem grauer accufatus à fuis canonicis, etiam à Vurci-
 nenfe præposito defertur, tanquam non iuftis fuffragijs di-
 gnitatem accepiffet. Pontifex ad caufam cognofcendam
 conftituens certos homines, eum propter innocentiam ab-
 foluit, & eius aduerfarijs mandat, vt fint fui præfulis exem-
 plo modèftiores.

M C C X X I X.

107.9. Idem Bruno cum ætate effe decrepita, de eo ab
 officio amouendo apud Gregorium Pont. actum eft, arbi-
 tris antiftite Magdeburgio, & Brandeburgio præfule, qui
 eius dignitatem defenderunt acerrimè.

M C C X X I I.

107.19. Imp. Fridericus II. quidquid auri argenteæ,
 vel cuiufuis metalli aut è terris foderetur, aut in aquarum
 decurfibus reperiretur, dicauit templo Mifnenfi. Subfcri-
 pfit præter alios Bertholdus patriarcha Aquileienfis, con-
 fanguineus comitum Rochliciorum.

M C C X L I.

110.2. Limites terræ Zagoftæ & Budifinenfis conftitu-
 untur à rege Vuenceslao, & Brunone præfule, propter
 quos multæ contentiones fuerant, & graues controuerfiæ.
 Subfcriperunt præter alios Albertus dux Saxonie, & Di-
 tericus comes Brenenfis. Non. Maij.

M C C X L V I I.

110.22. Castrum Lefnam Venceslaus Boëmiæ rex de-
 dicat Ecclefie Mifnenfi, nomine Othogari patris, Vua-
 dizlai filij, Agnetis fororis, X. Cal. O&ob.

MCCXLIX.

110. 27. Accusantur Canonici, quòd in suo munere incurij & negligentes, non residerent in locis solitis : ea de causa has literas dedit ad præfulem legatus pontificius:

Venerabili in Christo patri Conrado, episcopo Misnensi. Frater Hugo diuæ Sabinæ presbyter Card. apostolicæ sedis legatus. Salutem & sinceram in Domino caritatem. Ad audientiam nostram peruenit, quòd nonnulli canonici Ecclesiæ Misnensis, & aliarum Ecclesiarum, nostræ diæcesis præbendarum suarú prouentus percipientes, non curant in ecclesijs, in quibus illas obtinent residere, propter quod ecclesiæ ipsæ, debitis seruitijs defraudantur. Nolentes itaq; , vt in ecclesijs diminuatur diuini numinis cultus, sed potius augeatur, nostra qua fungimur, auctoritate mandamus, si est ita, dictos canonicos, ad faciendam debitam in Ecclesijs suis residentiam, secundum antiquam & approbatam Ecclesiarum ipsarum consuetudinem, monitione præmissa, vt auctoritate nostra per censuram Ecclesiasticam, compellatis contra eos, ad priuationem præbendarum suarum, si rebellio ipsorum meruerit, nihilominus processuri. Datum Hildeshemi VII. Id. Martij, pontificatus domini Innocentij IIII. anno IX.

MCCCLII.

110. 27. Henricus Marchio, eiusq; compater Conradus præsul, ita inter se conueniunt, vt nulla amplius lis inter ipsos fuerit. Arbitri erant Ericus antistes Magdeburgicus, Ludolphus Numburganus, Henricus Mersburgius.

MCCCLXIII.

111. 20. Præpositus Afranus, vocato ad se suæ societatis Canonico, iuvene erudito & bono, eum rogauit, vt si

bi tres res gratas faceret, si fortasè cōtingeret, vt in agone sibi adesset: quod cū submissè polliceretur se facturum, Primum est, inquit, vt me admoneas, sudoris Christi, quē in angustia sui pectoris copiosè effudit, ne videlicet peccatorum multitudine in meo angore obruar. Alterum, vt omnium dolorum & acerbisatum, quas Christus in cruce sustinuit, ne rigorem & pœnas delictorum in mea infirmitate sentiam. Vltimum, vt verborum me admoneas, quæ locutus Christus est, quibus pro crucifigentibus se orauit, & latroni promisit paradysum, ne ipse extremo spiritu deficiam: sed vt Christus sua caritate me recipere in manū, & cœlos aperire mihi dignetur: qui meis meritis seruari nequeo, ac cœleste regnū obtinere. Hæc canonicus ille iuuenis multis hominibus retulit, quia cū alacritate mori suum præceptorem vidit: & in pluribus postea locis inoleuit, vt is consolandi modus apud morientes seruaretur.

M C C L X V I I.

116. 16. Arcem Vuasserburgiam Henricus Landgrauius Turingiæ, & Marchio Misniæ cum templo diui Iacobi donat præfuli: probant Ditericus & Albertus filij.

M C C L X X X I I I I.

117. 27. Violatam concordiam inter Ericum Magdeburgium antistitem & præfulem Misnensem, Otho & Conradus Marchiones Brandenburgij resarciunt, Non Iunij.

M C C L X X X V I.

118. 12. Erat seruorum genus, qui sermone vulgari Gasti vocabantur, qui ad Ecclesiæ arbitratum cogebantur quoduis præstare obsequium, sine recusatione: poterant precio se redimere, quod ex hoc liquet diplomate.

Bernar-

Bernardus præpositus, & Siffridus Decanus, totumq; Misnensis Eccl. Capitulum, vniuersis & singulis, præsentem paginam intuentibus, salutem. Omnium habere memoriam, & in nullo dubitare, diuinitatis cuiusdam potius, quam humanitatis existit: & ideo ne ea, quæ in tempore lapsu temporis obliuione tradantur, solent scripti testimonio perennari. Cùm Martinus de Canyn, & Hermanus frater eius, & filij Iohannis fratris prædictorū, videlicet Martinus, Hermanus, & Petrus, dicti de Pitsuitz, in nostra prouincia constituti, recognouissent, & cognatos suos esse seruos, qui vulgariter Gasti nuncupantur, Ecclesiæ & Capituli nostri: assumpto nobili viro Domino Meinhero Burggrauio Misnensi, ac alijs amicis suis, instanter petiuerunt, vt recepta certa summa pecuniæ, eos è seruitute emanciparemus, & cum paruulis suis, linea directæ descendentiibus, libertati donaremus. Nos verò nobilis viri domini Meinheri Burggrauij Misnensis, & aliorū ipsorum amicorum, precibus inclinati, Martinum, & Hermanum fratrem eius, & filios Iohannes fratris prædictorum, scilicet Martinum, Hermanum, & Petrum de Pitsuitz antè dictos, receptis decem marchis argenti, cum liberis suis directè tantummodo descendentiibus, emancipamus, & libertati donamus: omnibus alijs consanguineis & cognatis eorum, in seruos Ecclesiæ Misnensis, & nostro Capitulo reseruatis. In cuius rei testimonium, sigillis Capituli nostri, & nobilis viri domini Meinheri Burggrauij Misnensis, iussimus & petiuimus præsentem literam colorari. Actum & datum anno Domini MCC LXX X VI. Cal. Febr. præsentibus testibus infra scriptis,

D. Leone præposito sanctæ Afræ.

D. Iohanne de Vuildenhan, canonico regulari ibidem.

MCC LXX VIII.

118. 22. Cùm factio quædam atrocantium molesta esset his terris, post mortem Landgrauij, fœdus publicum inter se fecerunt, Fridericus Turingiæ Landgrauius, & Saxonix Palatinus, Dicemanus Marchio Pleisensis, Otho comes Brenensis, Albertus Anhaltinus. item Vuitigo Misnensis, Bruno Numburganus, Henricus Mersburgius præfules. Executores iniuriarum delecti, generosi viri, Otho comes Arnishugius, Meinherus & Albero Burggrauij Misnensis & Leisnicensis, Vodus Plauensis, Anargus Vualdeburgius, Henricus Colditius. Hæc actio confecta est conuentu Grimæ instituto, tempore brumali.

M C C C V I.

123. 15. Venceslaus rex Boëmiæ nomine Alberti Imp. rexit terram Misnensem: quibus temporibus Misnia suis dominis ferè erepta, & calamitatibus multis afflictæ est.

M C C C V I I I.

123. 18. Fridericus Landgrauius Turingiæ; auget reditus Misnenses, testibus Gunthero & Henrico Suarceburgijs, Gunthero Kefernbergio, Henrico Stolbergio.

M C C C X I I.

124. 12. Vuitigonem alij scribunt Henrici Colditij filium, cuius item filij sunt Henricus & Thymo, huius præfulis fratris sui patroni eximij: quorum aunculi Hermanus, Richardus, Henricus, Vlricus Burggrauij Golsnenses, sæpe ipsum subleuarunt pecunia, quia tempore vixit difficilimo.

M C C C X X V I.

127. 8. Vuitigo emit arcem Libetalam supra Pirnam oppidum, consensu Iohannis regis Boëmiæ, & comitis Lucelburgij. Interfuerunt Iohannes præsul Olomucensis, & Rodolphus dux Saxonix, Iofredus comes Liningius.

M C C C L X X V.

136. 7. Vuenceslaus Imp. petiuit, vt Pragensis antistes Ecclesiæ Misnensis, aliarumq; fieret Metropolitanus: eam flagitationem iniustam iudicauit Innocentius pontifex.

M C C C C I I I I.

138. 11. Mense Februario Albis ita inundauit, vt sublicas pontis frangeret, & per tres portas vrbem intraret.

M C C C C V I I I.

139. 9. Iohannes præsul tertio post resignationē anno obit Budisina X. Cal. Martij, conditus in Franciscano.

Eodē anno Albertus princeps Anhaltinus fidē dat Thioni præfuli, & Gesnitij oppidi possessionē ab eo accipit.

M C C C C X X X I I.

146. 7. Tanta autem fuit hæc vltima, vt post curiam in vico Palatino homines cymbas ingrederentur, & supra muros nauigarent, vsque ad montem Zeilanum, ibidem egressi è lintribus aut nauigijs.

M C C C C X X X I I I.

146. 10. Trebisa v I I I. Cal. Aug. ita excreuit, vt mœniorum & pomerij partem deijceret.

M C C C C L.

152. 25. Hoc tempore cœpit vitro pellucido includi panis azymus, quem in cœna Domini populo sacrifici porrigebant: ipsa item vitra auro argentoue circumdari, vt spectanda primùm per templa proponerentur, tum per vrbes vicatim circumgestarentur, cum cantu solenni, & instrumentis Muscis, & sparsione florum. Idq; quinto post festum Trinitatis die fiebat: quam ceremoniam importauit in Germaniam Cusanus Cardinalis, & legatus Pontificius.

M C C C C L I.

152. 19. Albis ripas transcendit, x x I I I I. Iunij, quod hoc

hoc mense & sequentibus fieri sæpissimè solet.

M C C C C X C V I.

165. 10. Inter pastorem Grodensem diœcesis Hanensis, & inter Listium Coceritium, in insula Eliftri habitantem, rixa in via publica oritur, non procul ab Hana oppido. Cum ad arma esset peruentum, nobilis vulneratur adeò grauitè, vt post dies aliquot moreretur. Cùm filij interfecti ad causæ cognitionem vocati, sæpius abessent: delata res est Misnam ad præpositum Afranum. In Stolpenfi carcere vltra tempus annum detentus sacerdos est, inde Mogellam ductus, præter omnem opinionem è vinculis euadit. Occisi cognatus, qui Drebcavia sedem habebat, audita illa fuga, manu nobilium collecta Vurcinam veniens præfulem prouocat, & in vicinia vrbs casulam rustici, & ouilia præfulis incendit, inde Grodensem etiam cremat parochiam. Sed facti tandem pœnitens, gratiam præfulis implorat & impetrat, non tamen sine magno rei familiaris detrimento.

M D X X X I I I.

186. 5. Quid ante mortem in ipso agone locutus sit optimus princeps, his versibus scripsit Vrsinus Velinus, quos à viro nobile Bernardo Ratschitio, eius tum Marschalco, accepi.

*Nuper cum Iuuenum ter formosissimus vnus
Saxonia Princeps, dignus amore Dei,
Oppeteret mortem, & sati obsequeretur acerbo
Imperio, loquitur talia verba pius:
Omnia qui fecit Deus, & nunc facta gubernat,
Solus habens vita, iura necisq; pater:
Iste vel exerto digito quemcunque vocarit,
Regibus ex ipsis, Cesaribusq; sacris:
Promptè huic parendum est, occurrendumq; vocanti:
Nemo potest nutus effugere huius homo:
Quippe nihil, cunctis æquus discriminat, inter
Mortales pariter Cræsus & Irus erunt.*

In Stam-

In Stamfiano cœnobio Cisterciense conditus, in quo etiam tumultos habent Sigmundus Austriæ dux, & Maria Blanca Mediolanensis, Cæs. Maximiliani vxor.

M D X L V I I.

201. 10. Nomina eorum sunt, qui missi Vuitebergam, Caspar, Hugoldus, Laurentius, Schonbergij fratres, Apollo & Ditericus Ruliccij, Nicolaus & Alexander Milticij, Theodericus, Petrus, Echardus Ganfij, quibus erat adiunctus Blasius frater meus, qui Vuitebergæ ab Hispano est in caput vulneratus, Georgius Carolouicius, Iohannes Berbisdorfus, Honorius Grunbergius, Iohannes Vuarta, Nicolaus Erdmandorfus, Christophorus Hartuschius, Alexander Pflugus, Christophorus Leutschius, Iohannes Staupicius, Georgius Spora, Theophilus Commerstadius.

M D X L V I I I.

203. 24. Bernardo Pfluger Christophorus Pfluger & Georgius Fabricius opt. spei alumno pater & magister F. F. Obijt X. Cal. Jun.

*Chare puer pulchras à me formatus in artes,
Quanta patri heu aufers gaudia, quanta mihi?
E studijs veros tibi dum meditamur honores,
In teneris annis, vt rosa verna cadis.*

242. 20. Eruum.

Iumentis prodest, homini noxium. Hoc depræhensum in Thracia, qui enim urbem Aenum habitant, cùm tempore famis eruum comedissent, doloribus genuum vniuersi laborarunt.

245. 10. Heliotropium.

In hanc puella Clitie est conuersa. Ouid. 4. Met.

*partemq; coloris
Luridus exanguis pallor conuertit in herbas:
Est in parte rubor, violaq; similimus ora
Flos tegit; illa suum, quamuis radice tenetur,*

Vertitur ad solem, mutat aq̄, seruat amorem.
 Lotichius Secundus Eleg. lib. 2.

*Grataq̄, se vertens ad euntis lumina solis,
 Vnde sui causam nominis herba tulit.*

245. 33. Hyacinthus.

Idem ibidem.

*Nec ferrugineus, Tyrioue simillimus ostro
 Flos tener, Oebalio sanguine tinctus, abest.*

246. 9. Inguinaria Aeginetæ.

Aster Atticus ab eodem: creditur & illitu, & attractu, &
 (quod superficiosum est) sola appensione, hulcera-bu-
 bonia sanare.

250. 17. Melilotus.

Lotichius in Nicro, flore comantem

Luteolo meliloton.

253. 7. Ozymum.

Vasilien

A grauitate odoris. Parens scorpionum, qui in locis
 calidistam ex virente herba, quam arida gignuntur. Ae-
 milius Macer in Orinthogonia, genere masculino,

Inter præteritas numerabitur ozymus herbas.

258. 24. Siliqua Græca.

Johano brode

Frutex eius, vulgari nunc Græcorum lingua, Xyloden-
 dron. Nascitur etiam in Campania, fructus sapore dulcis
 est.

261. 11. Veneris capillus,

Mauerpfeffer.

Plinio Adiantum. herba viridis perpetuo, aquis accola, &
 aquis non madescens. Lotichius Eleg. lib. 2.

*Quæq̄, licet riuus gaudens, aspergine nulla
 Vda fit, aut pluuijs tecta madescit aquis.*

I N D E X I N F A B R I C I I
libros rerum Misnicarum, & Siffri-
di Epitomen, in quo

Ant.
Brand.
Brunsf.
Burg.
C.
D.
El.
Fl.
Imp.
In Gen. Loth.
In suppl.
L.
Mans.
March.
Misn.
Opp.
Pont.
Præf.
Præp.
Præf.
R.
Sax.
Tur.

Significat

Antistes vel Archiepiscopus
Brandenburgius
Brunsvigius
Burggravius
Comes
Dux
Electoꝝ
Fluvius
Imperator
In Genealogia Lotharij
In supplemento
Landgravius
Mansveldius
Marchio
Misnensis
Oppidum
Pontifex, vel Papa
Præfectus
Præpositus
Præsul, vel Episcopus
Rex
Saxonia
Turingia.

Aa

Abbas

- A*
- Abbatu & Monachorum contentionio* 163
Abel R. Dacia parricida 317
Academia Lips. Misnam translata 179. 200
Accaron vrbs à Saracenis capta 329
Acclamatio fausta in Carolum Magnum 290
Acha soror Edmundi R. Anglia 285
Adamus Siberus 285
Adela Othonis March. Misn. filia 104
Adelgodus Ant. Magdeburgius 92. 305
Adelheida coniunx Othonis Imp. 295. & in suppl. 79.
Adelheidis Antistita Quedelburgia 86
Adelheidis Monialis in Cœnobio S. crucis Misna 151
Adelheidis Schleinicia 128
Adolescens homicida 93. 132
Adolescentes duo in Albi submersi 142
Adolphus Pras. Mersburgius 180
Adolphus R. Roma. 48. insensus Misnensibus 120. 121. Sauius 330. 331. 332. Occisus 122. 123. 128. 332.
Adolphus Schauenburgius 8
Adorphum Opp. 27
Aenigma de vrbe Misna. 73
Aequanimitas Principu in aduersis 32
Affabilitas Imperatoru 324
Afrani Cœnobij edificia instaurata 131. aucti reditus 101.
Afrani Prap. ante mortem pia preparatio. in suppl. 111.
Afranum Cœnobium 74. 87. 118
Afranus ludus, vide Ludus. 73
Afranum templum
Afranum pomarium ampliatum 109
Agatha Altermana sudans sanguinem 207
Agatha Berenstenia Abbatissa 161
Agnes Berenstenia, Vicaria 158
Agnes Dedonis C. Rochlicij filia 101
Agnes soror Vuenceslai R. Boemie. in suppl. 110.
Agnes monialis in Cœnobio S. Crucis 151
Agnes vxor Alberti II. El. Sax. 17
Agnes vxor Henrici III. Impe. 302
Agnes vxor Henrici March. Misn. 116. 118
Alani populi 288
Albeis femina 47
Albertus Anbaltinus 144. Et in suppl. 118. 139.
Albertus Ant. Magdeburgius 20
Albertus II. Ant. Magd. 104
Albertus Ant. Bremensis 89
Albertus Austriacus R. Rom. 49
Alber-

I N D E X.

Albertus Brand.	147	Alb. III. Pras. Misn.	123
Albertus Burg. Aldenburgius	111	Alb. Visus D. Brand.	8. 18
Albertus Burg. Leisnicius	136	Albina porta Misnæ extructa	175
Alb. Burg. Misn.	124	Albinorum piscium catalogus	220
Alb. C. Babenbergius	280	Albinus Pras. Mersburgius	304
Alb. C. Charensis	50	Albinus Vicus Misna	200. 207.
Alb. C. Glichenfis	117		214.
Alb. C. nepos Orthonis D. Sax. capite punitus	294	Albis fl. 72. 263. ardere visus.	
Alb. C. Orlamundanus	117	85. inundans, vide Inundationes. Vadofus siccis æstatibus.	
Alb. D. Austria 327. 329. 337. R. Rom. 332. 335. 337. 340.		174. bis vno mense glaciatis.	
Alb. D. Brunf.	52	213. ter vna hyeme. 176. 169.	
Alb. D. Sax. conditor arcis Misnensis 74. 125. captus in prælio 321. & in suppl.	110	in eo submersi homines 142.	
Alb. D. Sax. 157. 157. 167. Ant. Moguntinus	160.	157. 174. 145. 181. 203. 204. 211. 217. 229. 232.	
Alb. Dapifer de Brene	115	Alboinus Magister Caroli Magni	290
Alb. I. Imp.	103	Albula fl.	72
Alb. Imp. occisus	123	Aldenburgij Burggrauj	111
Alb. I. El. Sax.	16	Aldenburgij Canobij fundator	99
Alb. II. El. Sax.	17	Aldenburgum vrbs Osterlandiæ	24. 50. 55. 57. 96. 125.
Alb. III. El. Sax.	21	Aldigerus Præp. Halberstadius	85
Alb. Electoris Ernesti F.	27	Algator cognomen Lotharij Imper.	5
Alb. I. Superbus March. Misn.	44.	Alemania	324. 336.
Alb. II. Degener Marib. Misn.	46. 118	Alexander D. Sax.	150
Alb. III. Animosus March. Mis.	57	Alexander Pont.	307
Alb. March. Brand.	31. 35	Alexander IIII. Pontif.	318
Alb. L. Tur. 122. 321. 325. 331. & in suppl. 116.			320.
Alb. I. Pras. Misn.	96	Alexander VI. Pont.	169
Alb. II. Pras. Misn.	110	Alexander R. Polonia	174
		Alexander Militicus 201. & in suppl. 20.	

I N D E X.

<i>Alexander Pflugus, in suppl.</i>	201	<i>Andreas Vngarus Sophista</i>	192
<i>Alexius Pratorius Pastor Misn.</i>		<i>Angelica custodia exempla</i>	193.
219		200. 207. 214. 225. 226.	
<i>Alpes Rhetica</i>	34	227. 229. 334.	169
<i>Altachense monasterium</i>	299	<i>Angelici numi adulterati</i>	285
<i>Alueldius aduersarius Lutheri</i>		<i>Anglici reges Christiani</i>	183
178		<i>Anglicus morbus</i>	95
<i>Amator furiosus</i>	132. 319	<i>Anhalti castellum dirutum</i>	11
<i>Ambrosius C. in Italia suspensus</i>		<i>Anhaltina arx incensa</i>	2.
293		<i>Anhaltini Principes Electores</i>	15
<i>Ambrosius Boredorsius medicus</i>		<i>Anna II. El. Sax. filia</i>	147
193. 194		<i>Anna de Berhschitz</i>	189. 190
<i>Ambrosius Franciscus</i>	182	<i>Anna Friderici Grauis L. Tur. si-</i>	128
<i>Ambrosius Hauboldus faber</i>	187	<i>lia</i>	63. 65. 66. 67.
<i>Ameleis Alberti D. Sax. filia</i>	169	<i>Annales Fabricij</i>	264. 270.
<i>Ameleis Friderici II. El. Sax. fi-</i>		<i>Annebergensis ludi Rector Leon-</i>	
<i>lia</i>	147	<i>hardus Bادهobornus</i>	272
<i>Amelungus Praef. Mindensis</i>	3	<i>Annebergi Cœnobium conditum</i>	172
<i>Amesleby Comitatus, in Gen. Lo-</i>		<i>Annebergi leticia extinctus Nico-</i>	
<i>thar.</i>	10	<i>laus Graupa</i>	187
<i>Amnicola aduersarius Lutheri</i>		<i>Annebergi pastor Pfennigius</i>	173
178		<i>Pfendnerus</i>	102
<i>Anargus Vualdeburgius in suppl.</i>		<i>Annebergum vrbs condita</i>	58. 66-
118		<i>lebrata carmine Michaelis</i>	264
<i>Anargus Vuilduuelsius</i>	164	<i>Barth Ciuis</i>	89
<i>Anastasius Imp.</i>	286	<i>Anno Ant. Colonienfis</i>	76.
<i>Andreas Agricola</i>	212	<i>Annona caritas & difficultas</i>	81. 88. 96. 99. 117. 123. 125.
<i>Andreas Crellius</i>	174	131. 146. 148. 153. 160. 170.	
<i>Andreas Fabricius Georgij F.</i>	216	176. 219. 229. 323. 327.	
<i>Andrae Ellingeri Carmen in An-</i>		<i>Annona vilitas</i>	66. 171. vide Co-
<i>nales Fabricij</i>	66	<i>pia.</i>	
<i>Andreas Francus Camicianus</i>	186	<i>Annus calamitosus</i>	123. 129
188		<i>Anser</i>	
<i>Andreas Reichius</i>	212		
<i>Andreas Tetelbadius Prap. Afra-</i>			
<i>nus</i>	174		

I N D E X.

Anser loco Spiritus S.	283	Aribo Moguntinus	87
Anenor	288	Arietatio	208
Antiochia Saracenis erepta	302	Armeniaci	54
Antistitum inter se conflictus	321	Armilausa vestis	111
Antonius Lauterbachius Theologus	203	Arnoldus Vuestphalus Architectus	156.
Aurionius Margarita Theologus	185. 205.	Arnolphus D. Sueuorum	300
Apicius Cunegundis Isenbergia	47	Arnolphus Imperat.	76. 292. 293
Apollonia Mollerina Monialis in Albi perit	203	Arnus Pras. Vuurceburgius casus	76
Apollo Raliccus, in suppl.	201	Arriani haretici	280
Apollonius Vicethumus	23. 25	Arriani blasphemii poena	278
Apotheosis Bennonis Pras. Misn.	180	Arx Misnensis, vide Arces.	
Apulia recuperata Imperio	298	Arcania arx cremata	13
Aqua potabiles vendita	157	Arcanij Duces	15
Aqua statua	225	Athanasij Imp. interitus	278
Aqua nigra fl.	72	Auaricia noxia religioni	3
Aquigranum 300. expugnatum à Vuilbelmo R. Rom. 317. ibi sepultus Carolus Magnus	279	Auaricia tyrannica	229. 230
291. Idem conditor eius Ecclesie	291. ibidem coronatus	Auarus Sacerdos	135
Albertus R. Rom.	332.	Augustus D. Sax. 33. 214. Elector	36. Latinam discit adulta atate
Arces quatuor Misna	74. & in suppl.	37. Patronus & nutritius doctorum liberalissimus	270. sedat controuersiam inter Pras. Vuurcinensem, & Carolonicium
Arcu Misnensis edificium inchoatum	156. 158. seruatum ab incendio	201. De caelo tactum	225.
225.		Auium ignotarum greges	177
Archimandrita	154	Auium Albinarum nomina	222
Argentina	293	Austria vrbs Boemia	23. 56
Argentinenfis Ecclesia instaurata	298	Austianum pralium	145
	298	Austrie D. à suis occisus	316
		Azotum castrum à Soldano captum	321

B

Babenberga castrum	293	Bela I I. R. Vngaria	8
Babenberga sepultus Henricus II.		Bela I I I. R. Vngaria	105. 323
Imp. cum vxore Cunegunde	298. 299	Bellingeri Mellingi interitus	119
Babenbergenſis Eccleſia funda-		Bellum in Caſarem	201. 205
tor	298	Bellum inter agnatos Principes	31
Bacherach opp.	328	Bellum inter fratres	42. 56
Balthaſar L. Tur.	21. 131		325
Baldericus Praef. Leodiensis	85	Bellum in teſtinum	20
Balduinus Ant. Treuirenſis	125	Belu	312
Bancum	301	Beneda Böemi facinus	91
Barbara Berenſtenia Monialis	158	Benedictus v. Pont.	295
Barbara vxor Georgij D. Saxon.	165. 186	Benedictus v I I. Pont.	296
Barbaroſſa Imp. interitus	100	Benigna Monialis ad S. Crucem	151
Barbata mulieres	281	Benno Hennitius	193
Barda minor Pagus	77	Benno Praef. Miſn.	88. 89. 90.
Bardonium opp.	13		92. 180
Barnimus D. Pomerania	183	Bennonis tumba Miſna	192
Baro Dunenſis punitus	25	Benſena opp.	228
Bartholomaeus Clamorinus	230	Berchta de Seberg venetiſca	45.
Barutum	136		314
Baſilica Cathedralis Miſna	73.	Berchta vxor Caroli R. Franco-	289
74. de caelo tacta	103. 201	rum	293
Baſilius Fabricius Georgij F.	218	Bergomum vrbs	295
Bauchum	81	Beringus tyrannus	150
Beatrix ſacerdos Suſelicensis	128	Berlini tumultus	307
Beatrix vxor Othonis Imp. in		Bernhardi Diui mors	153
Gen. Loth.	10	Bernhardinus Senenſis	118
Beda Presbyter	288	Bernhardus Praep. Miſn. in ſuppl.	32
Beichlingum arx	88		120
Beicruſtra	161	Bernhardus I. El. Sax.	2
Beila Monialis ad S. crucem Miſ.	151	Bernhardus I I. El. Sax.	15
		Bernhardus Ratſchbitius, in ſuppl.	Bern-
			185

I N D E X.

Bernhardus Ziglerus	202. 205	Boleslaus R. Boëmia occisus	123
Bertholdus Burg. Misn. pater & Frat.	130. 131	Boleslaus II. R. Boëmia	80
Bertholdus D. Merania	101	Bombarda Dresda prima fusa	158
Bertholdus Patriarcha Aquileien sis, in suppl.	107	Bombarda inuentum	53
Betrada vxor Bernhardi Elect. Sax.	3	Bonifacius Apostolus Turingorum	287
Betschitz gens	190	Bonifacius Diuus Pras. Moguntinus	286. 289
Bicha	81	Bonifacius Pont. 333. captus fame se necat	337
Billa fl.	72	Bonifacius VIII. Pont.	339
Billingorum familia	2	Bonifacius IX. Pont.	137
Bisnicia villa	216. 232	Bonifacius Pras. in Gen. Loth.	10
Blasius Fabricius Georgy Fr. in suppl.	201	Borca	18
Blasphemia poena	278	Bori Slaui liberalitas	89
Bocca de Porca dictus Sergius Pont.	292	Borfenicius ager	180
Boëmia subacta ab Henrico II. Imp.	298	Bosena monasterium ad Citium opp.	93
Boëmia regnum ad Austriacos translatum	340	Bos magni precij	182
Boëmia Rex ad Impe. aspirat	324	Boso Vicethumus	144
Boëmicus equitatus Misnã transit	202	Brandenburgensis Ecclesia fundator	77
Boëmi in Misniam irruunt	145.	Brema vrbs Sax.	32
151. Misniam vastant	85. 98.	Bremenses comites	90
101. vastant Turingiam	310.	Brena Cœnobium	100
Misna eiecti	80. victi 85. 143.	Bretislaus D. Boëmia	82
capti	147.	Brisnecium fl.	72
Boëmorum clades in bello & fame	327	Brixia	55
Bolco D. Silesia	130	Broda, i, traiectus	72
Boleslaus D. Boëmia	84	Brubergus	48
Boleslaus D. Polonia	89	Bruno Ant. Treuirensis	92
		Bruno C. Pleisensis	95
		Bruno C. Quersurdus, in Gen. Loth.	10
		Bruno, Gregorius v. Pont.	297
		Bruno	

I N D E X.

desti, in suppl. 152. negligentes, in suppl.	110	Casparus Cruciger	203
Canonicus ebrius	151	Casparus Eberhardus	220
Cantus perpetui in templo Misn.	159	Casparus Millicius	208
Canum familia Sax.	179	Casparus Peucerus	21
Capba vrbs à Soldano capta	321	Casparus Schonbergius Præs. Misn.	160. 161
Capbet	322	Casus tristes, vide Historia.	
Capifranus	152	Catarrhacta cœli	146
Capra pro Spiritu S.	183	Catharina Ortbobachia	232
Carbeia fundator	291	Catharina filia Alberti El. Sax.	160.
Carinthia Ducatus	292	Catharina vxor Friderici March. Misn.	137
Caroli Magni Genealogia	288.	Ceduti idolum	6
306. 312. Victoria & virtutes		Celestinus Pont. in suppl.	102
290. Offa inuenta Aquisgrani	297	Cella vrbs ad Elleram fl.	20
Carolinorum regum finis	294	Cella verus, Cœnobium 42. vide veterocella.	
Carolomanus R. Ludouici F.	292	Cellensis Cœnobij Abbati sacris interdictum	160
Carolomanus Rex	287. 288	Ceruus Misnam ingressus	230
Carolus C. Flandria	7	Charadra prope Misnam	74
Carolus D. Brunf.	34. 35	Chasmata 226. 230. bis. 231 bis.	
Carolus Ludouici Imp. Fr.	291	Chelebofcium	85
Carolus Millicius	178. 189. 204	Chemnicium Boëmia	9
Carolus II. Imp.	292	Chemnicium fl.	72
Carolus III. Imp.	75	Chemnicium Misnia vrbs 9. 50 125. Crematum 133.	
Carolus IIII. Imp.	53. 133	Chemnicensis arcis conditor	36
Carolus V. Imp. 29. 30. 31. 34. 59. 201		Chemnicensis Cœnobij conditor	8. Confirmatio 95
Carolus Martellus R. Francorum	288. 289	Chorea exitiosa Prasulibus	130. 194
Carolus Rex Sicilia	321. 327. 328	Chorales Misnenses	159
Casimirus Rex Polonia	24. 27. 60		
Casparus Bornerus	177. 180. 182.		

I N D E X.

Christianus Vuicelebius Praefect. Mifn. 128.	Citienses Praef. dicti Numburgae ni 83
Christiani à Soldano occisi 321 322	Citienses Canonici 204
Christianus à Pforta 220	Citiensis Ecclesia fundator 77
Christianus Ant. Moguntinus 317 318	Citium opp. 25. 193
Christianus Baumbauer Indulgentiarius 172	Civis Mifn. falsarius rogo impo- fitus 181
Christophori Schellenbergij Car- men in Annales Mifn. Fabricij 263	Clara Friderici L. Tur. filia 128
Christophorus C. Leuchtebergius 31	Clemangius scriptor 283
Christophorus Eccelius Canonici- cus 162	Clemens Pont. 302
Christophorus Hartuschius, in suppl. 201	Clemens Pont. 90
Christophorus Leuschius, in sup. 201	Clemens III. Pont. 321
Christophorus Sensithemerus Mu- sicus Mifn. 193	Clemens IIIII. Pont. 103
Christophorus Sporerus Medicus 193	Clemens V. Pont. 178
Christophorus Pistorius medicus 218	Clemens VII. Pont. 178
Christina Falcneria Monialis 203	Clemme cognomentum Friderici March. Mifn. 126. Roperti R. Rom. 136
Chronicum Saxonicum 16	Clodonei stirps 300
Churina arx, in suppl. 85	Coburgum opp. 26. 56
Ciborum delectus 172	Coceritiorum familia 172
Cillense Cœnobium 100	Cocles cognomen Alberti R. Rom. 122. Friderici Suevi 7. Vuil- helmi L. Tur. 128. Vuilhelmi March. Mifn. 139
Cinerum dies 139	Cocleus aduersarius Lutheri 178
Circumcelliones 111	Calum ardens visum 215. 216
Cisterciense Cœnobium 181. 277 311. 317. 329. 339. & in sup- plem. 186	Cœmeterium Mifnæ 189. 212. 216
	Cœnobium Franciscanorum Mif- 74
	Cœnobium in rupe Regia 172
	Cœnobium puellarum Mifn. 74
	Coldiciorum familia 138
	Colebergi arx 20
	Colonia pagus ad Albim 187
	Columna ardenies in celo visa Comes 226

I N D E X.

Comes Leifnicus sediciosus puni- tus	25	Conradus II. Pras. Misn.	132.
Cometa	85. 111. 125. 139. 146. 185. 157. 189. 192. 211. 214. 321. 333. 335.		133
Comitia Erfurdiana	98. 118.	Conradus I. March. Misn.	93.
Numburgana	161. Moguntina		95
100. Vuurciburgia	100	Conradus March. Brand. in sup.	117
Commerstadij	190	Conradus Pius March. Misn.	40.
Concilium Basiliense	147		97
Confirmationis Pontificia exem- plum	78	Conradus Pflugerus Rector Lip- sensis	200
Coniugum mors vnus temporis	33	Conradus C. Vuetini	8. 93
Conradus Ant. Magdeburgius	325	Conradus puer martyr	336
Conradus Ant. Moguntinus	308.	Conradus Vuimpina professor Lip.	167
	310		195
Conradus Comes occisus	293	Consistorij munus	195
Conradus Dedoni C. Rochlicij E.	42	Consistorij III. viri	204. 215. 219. 220. 226.
Conradus D. Silesia	143	Consistorium Misnense	195. 213
Conradus Friderici II. Imp. F.	311. 317.	Constans Imp.	284
Conr. L. Tur. Hermani F.	311. 316	Constantia Bela R. Vngaria filia	105
Conradus de Mariburg martyr	315		105
	315	Constantia Henrici March. Misn. uxor	111. 118. 315.
Conradus patruus Lotharij Imp. in Gen. Loth.	10	Constantinopolis capta à Christia nu	310
Conradus I. Imp.	76. 294	Constātinopolitana iconomachia	288
Conradus II. Imp.	40. 87. 95. 283. 299. 302.	Constantinus Imp.	284
Conradus III. Imp.	305	Constantinus IIII. Imp.	285
Conradus I. Pras. Misn. 109. & in suppl.	110	Constantinus V. Imp.	288
		Constantinus VI. Imp.	289
		Constantinus Flagellifer Misna crematus	130
		Constitutio decretalis	104. 108
		Constitutiones Imperiales	143
		Contentio de Imp.	10
		Conuen-	

I N D E X.

Conuentus Principum Grima		Cunegundis vxor Vuenceslai. R	
348		Boemia	109
Copia argenti	157	Cunemanus Schleimicius	128
Copia felix omnium rerum	166	Cura sui officij	163
Copia frugum	127. 171. 193.	Curia domus Misna adificata	
207.		159	
Copia vini	157. 166. 207.	Cuttenbergum metallum Boemia	
Cora villa prope Vuurcinam	96	338.	
Coruscationes, vide Fulmen.			
Cosdra R. Persarum	282	D	
Cotſchenbroda, vel Cotubroda		Dalemincia pars Misna	71. 76
pagus	72. 132. & in suppl.	78.	
94.		Damiata vrbs à Saracenis rece-	
Craconia regnum	329. 332	pta 313. expugnata à Ludoui-	
Crassus cognomen	31. 101	co R. Francia	317
Craftus Praef. Misn. à damone		Daniel Greſerus	203
ſtrangulatus	87	Dannebergum	20
Cremonenſe monaſterium	299	Dardanariorum auaricia tyrannica	230
Creuceburgum	11	Debaldus R. Boemia, in ſuppl.	
Cribeſteinum arx	23. 163	98.	
Cruce ſignati	314. 316. 322	Dedicatio templorum	173
Cruciferi	124	Dedo C. Rochlicius	100. 101
Crucis S. Canobium ad Albim		Dedo March. Misn.	87. 89
129. 130. 161.		Dedus Barbatuſ dictuſ Ludouicus L. Tur.	306
Crucis ſigno oſcitantium ora ſignari ſolita	282	Denisbruna loci nomen	286
Crudelitas barbara	4	Denneſteta opp.	325
Crudelitatis exemplum	285	Dibeſgrunda fodina	74
Cruriſragio interijt C. Iſenbergius	313	Dibinum oppidum	42
Cunegundis Imperatrix	310	Dicemanus Grunrodus	144
Cunegundis Iſenbergia	47. 323	Dicemanus Alberti L. F.	118
Cunegundis vxor Henrici II.		Dicemanus March. Misn. 119. 331	
Imp. 86. 297. 298.		Lipſia caſus 49. 123. 340.	
Cunegundis vxor Rodolphi I. El. Sax.	18	Dicemanus March. Plieſenſis in ſuppl. 118	
		Digni-	

I N D E X.

Dignitas summa delata ad humilitatem	5	Dobela opp.	156. 189
Dipoldisualpam opp.	190	Dobralucha Cœnobium	100
Discipuli mali prater culpam Preceptorum	266. 267	Dobraluchio Abbati sacris interdictum	160
Ditericus Alberti I. Marchionis Misn. Fr.	42. 321	Dobriga vxor Meinheri Burg.	111
Ditericus Albert. II. March. Misn. Fr.	46	Dominicanus Ordo Fratrum	102
Ditericus C. Brenensis in suppl.	110	Dominicus Beatus	313
Ditericus C. de Hoënslein	330	Donatio Henrici v. Imper. Orthonis Imp. in suppl.	93. 79
Ditericus D. Vuesterlandia in Gen. Loth.	10	Donatus Langius primus Diaconus Euangelij Misnia in Affrano	162
Ditericus L. Tur. in suppl.	116	Doxa opp. Boëmia	27
Ditericus March. Landsbergius	117. 125. 328	Draco ignitus visus	205
Ditericus March. Misn. 43. 100. 104. 117. & in suppl. 85		Drebania sedes, in suppl.	165
Ditericus I. Pras. Misn. 86. 102		Dresda 31. 166. 171. 338. capta 119. vendita Marchionibus Misn.	121
Ditericus II. Pras. Misn. 101		Dresda aditum hostes lustrant.	
Ditericus III. Pras. Misn. 132		Dresdensis arcus Conditor	26
Ditericus IIII. Prasul Misn. 154		Dresdensis Minister aulicus sumo suffocatus	189
Ditericus Pras. Citiensis 93		Dresdensis pons ruptus	128
Ditericus Prasul Numburganus 154		Dummicium opp.	181
Ditericus Paccius Pras. Misn. 146		E	
Ditericus Ruliccius, in suppl.	201	Eanfridus R. Anglia	286
Ditericus Tegucius 165. 184		Eberhardus Anhaltinus	120
Ditericus Vuicolebius Eques, Pras. Misn. 143		Eberhardus Brandstenius	169
Ditmarus C. Amesleby, in Gen. Loth. 10		Eberhardus Pras. Bauenbergius	98
Ditmarus Pras. Mersburgius 88		Eberhardus Pras. Marsburgius	98
		Ecbertus Marchio Tur.	89

I N D E X.

Ecbertus II. March. Tur.	90	Eduardus VI. R. Anglia	34
Ecclesia Græca à Romana disces-		Egra fl.	77
sus	301	Eichelredum Monasterium	286
Ecclesia instaurata ab Henrico		Eilenburgum opp.	40. 168
II. Imp.	298	Eilicha Magni Elect. Saxon. filia	
Echardbergia opp.	25	5. 10.	
Echardus March. Tur. & Misn.		Eiluardus Pras. Misn.	84
80. 81. 83. 85.		Electoꝝ traditus Marchioni-	
Echardus Tannius sediciosus	25	bus Misn.	144
Eclipsis Solis	94. 110. 146. 161.	Electoꝝ domus Praga	18
304. 309.		Electoꝝ dignitas & splendor	
Edacitas Caroli Magni	290.	18.	
Eduardus III. R. Anglia	19		

ELECTORVM SAXONICO-
rum è quinq; familijs Catalogus.

I. Bernhardus I.	} Duces Luneburgij	} 2.		
II. Ordolphus				} 3.
III. Magnus				} 4.
IIII. Lotharius C. Supplinburgius		} 5.		
V. Henricus I.	} Guelphi Duces Bauaria	} 10.		
VI. Henricus II.				} 11.
VII. Bernhardus II.	} Principes Anhaltini	} 15.		
VIII. Albertus I.				} 16.
IX. Albertus II.				} 17.
X. Rodolphus I.				} 17.
XI. Rodolphus II.				} 19.
XII. Vuenceslaus				} 20.
XIII. Rodolphus III.				} 20.
XIIII. Albertus III.				} 21.
XV. Fridericus I.				} 22.
XVI. Fridericus II.				} 24.
XVII. Ernestus		} 27.		
XVIII. Fridericus III.	} Marchiones Misn.	} 27.		

I N D E X.

XIX. Iohannes	29	Epigrammata diuerforum auto-	
XX. Iohannes Frid.	30	rum 6. 10. 66. 67. 75. 121.	
XXI. Mauricius	33	122. 125. 128. 129. 141. 170.	
XXII. Augustus	36	182. 203. 214. 273.	
Elingues locuti		Episcopium	20
Elisabetha Mansueldia vxor Fri-	278	Episcopus, vide Praesul.	
derici D. Sax.	191	Epitaphia 137. 148. 150. 151.	
Elisabetha sancta vxor Ludouici		160. duo. 161. 163. 166. 167.	
I. Tur. 311. 312. eius progenies		168. 169. 174. 175. 177. 185.	
312. 314.		186. 187. 190. 191. duo. 202.	
Elisabetha vxor Ernesti BA.	27.	duo. 204. 205. 207. 208.	
161		209. duo. 210. 213. 214. 215.	
Elisabetha vxor Henrici March.		216. 217. duo. 218. duo. 219.	
Misn.	118	226. 227. 228. 230. 231.	
Elisabetha vxor Iohannis D. Sax.		304. & in supplement. 186.	
189		203.	
Elisabetha vxor Vuilhelmi Mar.		Eppo Praef. Citiensis	89
Misn.	137	Eques auratus	135
Elister fl. 49. 77. & in suppl.		Erasmus à Psorta.	220
165		Erasmus Spigelius	93. 178
Elister niger fl.	21. 72. 100.	Ereburgi mons	34
Ellera fl.	20	Ersurdia 27. 47. 50. 51. 53. 54.	
Eluiones, vide Inundationes.		incensa à mililibus Imperato-	
Emba vrbs	53	ria	303
Embecca vrbs	167	Ersurdia Ecclesia Cathedralis	
Emserus aduersarius Lutheri	178	287	
Engelbertus Ant. Colonienfis ce-		Ersurdia Iudai occisi	313
sus	313	Ersurdiana plebs tumultuata	28
Engelhardus Praef. Numburganus		Ersurdiani incendiarij	136
106. 109		Ericus Ant. Magdeburgius, in	
Enthusiaste	127	suppl.	110. 112
Eobanus Noribergam carmine ce-		Ericus D. Brunf.	32 166. 201
lebrauit	264	Ericus II. D. Lunenburgius	19. 22
Eobanus Praef. Vtrechti.	287	Erinfridus R. Tur.	278
Epbrem falsarius moneta.	169	Ernestus Ant. Magdeburgius	161
		158	

[Ernestus

Ernestus C. Gliebensis	25	Fides in Christum	154. 155
Ernestus C. Mansveldius	183	Filij bellum contra patrem	42
Ernestus El. Sax. 26. 27. 148.		Flagelliferi	111. 129. 320
153. 158. 159. 161.		Flegelgas Misna	183
Ernestus Ernesti El. Sax. F.	27	Fogia opp.	318
Ernestus Friderici El. Sax. Fr.	28	Fons in Affranum Cœnobium Mi-	157
Ernestus Miltricius Pras. Misn.	180.	snam ductus	210
Eruca	169	Fons in urbem Misn. ductus	76
Esico C. Vurcensis 81. Et in suppl.		Fons prodigiosus	333
81		Fortinium Opp.	4
Euangelici Concionatores primi		Fortuna magno viro indigna	72
Misna.	192	Fossa Lubecensis fl.	72
Eucharistia Iudæis vendita	333	Fossor aère pestilente necatus	225
Eugenius 111. Pont.	95. 306	Francia montana	53
Euo Burchardi Pras. Misnensis F.		Franci appellati Teutonici	288.
89		289	289
Eustachius C. Leisnicius	178	Francigena	126
Eustorchius Diuus	307	Franciscanorum generalis	126
Excommunicati à Papa	310. 311	Franciscanum Cœnobium Misna	141. 189. 193.
327		Franciscanum Cœnobium Vuite-	17
Exequiæ Ernesti El.	161	berge	102
Exilium Principum	13. 331	Franciscanus ordo	34
Exilium multorum nobilium	26.	Franciscus R. Gallia	30. 39
		Franckenhusia vrbs	103
		Francobergia opp.	103
		Francosurtum ad Aderam fl.	18
		Francosurtum ad Mœnum fl.	21
		47	289
		Franconia	288. 317
		Francorum regnum	60
		Franica vrbs Phrysia	60
		Fratrum Ducum Sax. construer-	150
		sia de diuisione regionum	284
		Fratrum perfidia	Friber-

F

I N D E X.

Fridergense collegium	158	Frid. Ant. Colonienſis	92
Fridergenſis Nigromanticus	319	Frid. Cocles D. Sueuia	7
Fridergi obſidio difficiliſſimo	48	Frid. Comit. Auenbergienſis in-	
Sepulcra	61	teritus	119. 308
Fridergum Miſnia	35. 41. 48.	Frid. C. Beichlingus	26
125. 171. Captum ab Adolpho		Frid. C. Iſenbergius interſector	
R. Rom. 121. 122. 331. à Bo-		Antiſtitis Colonienſis	313
cero poeta celebratum	264	Frid. Comit. de Kirchberg in-	
Fridericus Barbaroſſa Imp.	41.	teritus	308
125		Frid. D. Auſtria	32
Fridericus R. Dania.	37	Frid. D. Bruns.	21
Fridericus I. Imp.	98. 99. 307.	Frid. D. Luneburgius	35
eius interitus	308. In Suppl.	Frid. D. Sueuia	305
107		Frid. Grauis L. Tur.	126. 128
Frid. II. Imp.	45. 47. 311. 312.	Frid. L. Tur.	124. 131
313. 314. 316. 318.		Frid. L. Miſn.	118
Frid. III. Imp.	27. 57	Frid. I. Burg. Miſn.	84
Fridericus Imperator ſimulatus		Frid. Praef. Mersburgius	107
320. crematus	328	Frid. Salbuſius	228
Frid. I. Bellicoſus, El. Sax.	22.	Frid. Sualbius, Reſtor Iudi Se-	
141. 144. 145.		natorij Miſn.	194
Frid. II. Placidus, El. Sax.	24.	Frid. Iſlaria	21
141. 142. 152. 153. 154		Frigus, vide Hiems	
Frid. III. Sapiens, El. Sax.	27.	Frugum copia	127. vilitas 171.
Frid. I. Fortis March. Miſn.	87	Fulda	294
Frid. II. Grauis March. Miſn.		Fulmina & Coruſcationes	99.
19. 50. 129		103. 163. 166. 171. 201. 205.	
Frid. III. Strenuus March. Miſ.		207. 210. 227. 232. bis. 300.	
18. 52. 133. 137		308	
Frid. March. Miſn.	118. 119. 122	Furis fugaridicula	177
124. 126. 147. 331		Furſtenbergi Domini	131
Frid. March. Brand.	22		
Frid. D. Sax. Alberti F.	175		
Frid. D. Sax. Georgij F.	191		
Frid. Friderici Electoris Sax.			
Primogenitus	147		

G

Gabelentia caſtellum dirutum

95

Bb Gadu

I N D E X.

Gadepagus patria Bernonis præs.		Socer 209. domus Misa 179.	
Mijn.	88	disciplina scholastica in illustri	
Gaërnicium pagus Ziglerorum		ludo. 195. 199. 200. 265. 267	
205		268. Discipuli docti. 265. 266	
Galla vxor Gosfridi R. Norma-		Georgius Fricenbustius	172
nie	292	Georgius Gutensthenius	169
Gallus R. in Francos.	335	Georgius Hanbitius	153
Gallus loco Spiritus S.	283	Georgius Kera	174
Gangolfus martyr	330	Georgius Litranius	218
Gansij tres Fr. nobiles. in Suppl.		Georgius Pontanus Iuris.	180
201		Georgius à Roschitz	187
Garense monasterium	299	Georgius Reccardus trib. mil.	203
Gastri seruorum genus. in Suppl.		Georgius Spalatinus	192
118		Georgius Spora. in Supp.	201
Gauderslebiun	18	Georgius Zaufebius	206
Gaudiana pars Francia	289	Gerhardus Ant. Moguntinus	318
Gebhardus C. Quernsurdus 10.		319. 330. 331. 335. 336. 337.	
in Gen. Loth.		339.	
Gebhardus C. Supplinburgius 5.		Gerhardus. C. Flandria	7
10. in Gen. Loth.		Germania regnum	293
Gebhardus præs. Mersburg.	126	Germani religionis studiosi	290
Geisa vxor Magni El. Sax.	5	Germani Zigebanij interitus	119
Gendorffia arx	72	Gero Ant. Magdeburgius	83
Genealogia Lotharij Imp.	10	Gero C. Vuitinus	89
Gentzenstena familia	133	Gero March. Lusalia	83
Georgius R. Boëmie	58	Gertrudis Diuz Elisabeth. filia	314
Georgius Barbatas D. Sax.	59.	Gertrudis Mollerina rectrix ludi	
172. 175. 180. 182. 191		puellaris Misa.	229
Georgius D. Anhaltinus	203	Gertrudis vxor Florentij C. Ho-	
Georgius Dives D. Bauaria	146	landia. in Gen. Loth.	10
Georgius Angerus Præs. Dres-		Gertrudis vxor Henrici F. El.	
densis	172	Sax. in Gen. Loth.	10
Georg. Agricola Philosoph.	227	Gertrudis vxor Hermanni Pala-	
Georg. Carolouicius. in Sup.	201	tini Rheni	97
Georg. Commerstadius	190. 215	Gertrudis vxor Andrea R. Vinga-	
Georgij Fabricij Profocer.	159.	ria	191
			Gerua-

I N D E X.

Gernastus Prap. Vuisegradensis.	Grammaticæ studium	306
in Suppl.	Grandines, vide Pluuia.	
Gerungus Præf. Misn. 96. 98. 99	Grassatorum supplicium	817
& in Suppl. 98.	Gratianus Magister	307
Gesnitium opp. in Suppl.	Gratianus presbyter	302
Getcuffte vnd erseuffte	Gravis Cognomenum	19. 50.
Gigas poëta præco vrbis Lipsiensis	126. 128. 129	
264	Gregorius Beatus	282
Gisela de Vuebelingen	Gregorius Bresmannus Poëta &	
Gisela vxor Godeschalli D. Obetritarum	medicus	212
Glaucha Schonburgiorum	Gregorius Pont.	292. 315. 316
136	Greg. III. Pont.	286
Glomaci fons prodigiosus	Greg. IIII. Pont.	129
Godeschallus D. Obetritarum	Greg. V. Pont.	2. 297
4	Greg. IX. Pont.	107. 313
Godeuoldus Præf. Misf. 94. 95	Greg. X. Pont.	324
Göecha familia	Greg. XI. Pont.	130
132	Greusena Opp.	183
Goldaccarus nobilis	Grima vrbs Misnia 56. 77. 125.	
Golsinenses Burggranij. in Sup.	145. 384	
124	Grima natus Sigismund. D. Sax.	
Goslicia pagus	142. mortua Catharina vxor	
132	Frid. I. El. Sax.	148
Gotesecij Annales	Grimanus ludus illustris.	36.
Gotesecij Comites	269	
99	Gritio R. Francorum	288
Gotfridus R. Normanorum	Groca Dux.	40
292	Grodensis Pastoris facinus. in	
Gottha dictus Mercurius Longo-	Suppl. 165	
bardus	Groninga castellū dirutū	59. 95
281	Grossi Pragenses denarij	332
Gothana diæcesis	Guelphi Electores	2
202	Guerra	326
Gothanum bellum	Guido D. Spoletanus	293
37. 228	Guldenij Fr. Zuiccaienses Se-	
Gothardus, i. dei durus	natores	138
299		
Gothardus Hildeshemius		
87.		
298. 299		
Gorbaldus		
94		
Goteba fl.		
72		
Gotmari Comitû Hassie interi-		
tus		
308		
Grabati templi Misn.		
159		
Gramborus Præf. Misn.		
92		

Guncelinus March. Misn.	82. 85	in Gen. Journ.	10
Gundeboldus Arnolphi Imp. F.	293	Heinitius Canonicus Misn.	163
Gundegarus Praef. Eistadiensis	85	Heinersdorfian	43
Guntherus C. Suarceburgius	51.	Helena Diva	283
228. & in Suppl.	123	Helena vxor Alberti I. El. Sax.	17
Guntherus March. Misn.	83	Helmsteta opp.	5
Guozedecum arx iuxta Misnam	91	Hencelmus Schleinicius	136
Guterstenius Boëmus	172	Henicha opp.	129
Gutha, vide Iutta.		Henricus I. Auceps Imp.	73. 77.
		294. 295	
		Henricus II. Imp.	3. 82. 86.
		297. 299	
		Henricus III. Imp.	87. 302.
		Henr. IIII. Imp.	4. 5. 39. 87.
		88. 89. 303	
Hadrianus VI. Pont.	180	Henr. V. Imp.	5. 92. 93. 101. 304.
Haeretic in Teutōia Cremati	315	309. victus à Saxonibus	311
Hagela fl.	72	Henr. VI. Imp.	44. 102. 106
Haisfolph. R. Longobardorū	289	Henr. VII. Imp.	125
Halberstadium	27	Henricus R. Rom.	308. 317
Halis vel Hala Saxonica	7. 25.	Hēnricus I. Superbus El. Sax.	10.
27. 41. 100. 161		20. 41	
Hallense cœnobiū fundatum	305	Henricus II. Leo El. Sax.	11. 15.
Hana opp.	50. 124. 125. 167. 181.	Henricus I. Munificus March.	
182. 190. 201. Et in Suppl.	165.	Misn.	45. 46. 99. 106. 109. 116
Hardemanus C. Heldrungius	100	118. 121. 315	
Hartenstenij Comites	130	Henricus II. Pius March. Misn. D.	
Hartungus C. Nordalbingus	7	Sax.	60. 180. 182. 190. 192. 193
Hatto Ant. Moguntinus	280. pro-	Henricus L. Tur. Imp.	45
ditor 293. a muribus deuora-	tus 294	Henricus I. L. Tur.	329. & in
Hauelus fl.	72. 77	Suppl.	116
Hedwigis Diterici March. Misn.		Henr. II. L. Tur.	106
filia	106	Henr. Raspo. L. Tur.	311. 316
Hedwigis Orthonis March. Misn.		Henr. Friderici Electorū Sax. F.	
filia	42	144	
Hedwigis vxor Ludonici L. Tur.		Henr. Burg. Misn.	138
		Henr.	

H

I N D E X.

Henr. C. Leisnicensis	95	Heremitarum ordo	105
Henr. C. Hennebergius	137	Hermani Buschij epigramma	168
Henr. C. Northemij	10	Hermanus Burg. Misn.	95. 98.
Henr. C. Nassäensis	121	124. 127	
Henr. C. Orlamundanus	123	Hermanus C. Beichlingi	52
Henr. C. Suarceburgius	24. 51.	Hermanus C. Hennebergius	321
117. 119. Et in Suppl.	123. eius	Hermanus C. Orlamüdanus	328
interitus	308. 328	Herm. de Lobdeburg	115
Henr. D. Brabantia	46	Herm. D. Luneburgius	3
Henr. D. Brunsvigius Leo	100	Herm. Longus March. Brand.	
Henr. D. Brunf.	31. 34	337	
Henr. D. Obetritarum	5	Herm. March. Misn.	82. 85
Henr. D. Vratilauiensis	329	Herm. March. Sax.	4.
Henr. Ant. Moguntinus	328	Herm. L. Tur. 3. 44. 45. 311.	
Henr. Presb. Merseburg.	111. 118	312. 314. 317	
119. & in Suppl.	110. 118	Herm. Presb. Rauenbergius	94
Henr. Presb. Misn.	107	Hermanus Vulpius	193. 194.
Henr. Presb. Varciburgius	85	195	
Henr. Bunanus	195	Herminfridus	280
Henr. Camerarius de Gnanestein	115	Hermundari	52. 71
Henr. Catostensis in Suppl.	118	Hertuigus Presb. Magdeburgius	
Henr. Endius	161	303	
Henricus Faustus Cos. Misn.	125	Hervoldense Canoniam	298
Henr. Milticius	160	Hervuigus Presb. Misn.	92
Henr. Oderanus Abbas Vetero-	142	Hidda avia Geroni March. Lu-	
cellensis	142	fatie	83
Henr. Scheiba Doctor	165	Hiems aspera 95. 96. 104. 142.	
Henr. Scheib Iurec	218	146. 155. 165. 169. bis. 174.	
Henr. Schmidburg Iurec.	218	178. 188. 213. 220. diuturna.	
Henr. Sterker Canonicus	160	81. 208. Calida 109. 143. 179	
Henr. Stolbergius in Suppl.	123	Hiera. fl.	47
Henr. Taco Theologus	149	Hieronymus Ziglerus	202
Heraclitus Imp.	283. 289	Hierosolyma Saraceni crepta	303
Heraclonas fratricida	284	Christianis restituta	314
		Hildebertus Ant. Moguntinus	77
		295	

I N D E X.

Hildebrandus medicus Misn.	160	Hugo Vuolkenbergius	111
Hildeshemia diocesis	35	Hugoldus Einsidelus	180
Hildeshemia pugna	208	Humilitatis exemplum	299
Hildeshemi Ecclesia instaurata	298	Hunefridus Ant. Magdeburg.	86
Hildeshemi fundator	291	Hunericus R. Vandalorum	277
Himelrichius ciuis Misn. filij sui	164	Hunni, Vngari	292
occisor	164	Husita	145
Hiobus Magdeburgius illustris lu	194. 220	Husii Theologi socij	140
di Collega	119	Husilica factio vastat. Misniam	56
Hirsesteinæ arx	119	Hydruntum	312
Historia tristes hominū Casorum,			
aut alijs casibus miserè perem		F	
ptorū 21. 142. 157. 164. 166.		Jacobellus	140
174. bis. 175. 181. 189. 190.		Jacobus Breitebachius	170
203. 204. bis. 205. 212. 213.		Jacobus Gertonicius	180
219. 220. 229. 232. 308.		Jacobus Lechnerus	226
Histriones expulsi à nuptijs Hen-		Jacobus Misnensis Professor Pra-	
rici I. I. Imp.	302	ga.	139
Hoënburg in Turingia	303	Jacobus Schergius Concinator	192
Hoënloius Comes	321	Tana fl. Misnia	71
Hoënstenia arx	142	Jansfridericus Grimillerus	216
Hoierus C. Mansueldius	5	Iconomachia	288
Honorius Pont.	103	Ido C. Rochlicius	81. 82
Honorius V. Pont.	118	Iena Opp.	30
Honorius Grunberg. in Sup.	201	Ilmena Opp.	25
Honorum contemptus	29	Immanuel Imp. Constantinop-	
Hortus Misniensis Christophori		litanus	96
Leuschneri Medici, in quo no-		Imperator fictus	320. 328
mina arborum & herbarum		Imperium ad Teutonicos trans-	
secundum Alphabeti seriem		latum	289. 294
recensentur	234	Incendia 83. 99. 106. 145. 150.	
Hofes sapientia propulsi	27	151. 153. 164. 176. bis. 190.	
Hugo à Maxen Lusatius	231	201. 205. 212. bis. 213. quin-	
Hugo Cardinalis	318	quies. 232	
Hugo de S. Victore	306		Incen-

Incediarij Erfurdiani	136	Iocherium Opp.	185
Incediarij grassati	170. 232	Iofredus C. Livingius. in Suppl.	
Incestus poena	15	127	
Indulgentia	172	Iohannes Placentinus Pseudo-	
Indulgentiarj Louanienses	171	papa	297
Infans monstrosus	203. 214	Iohannes Pont.	280. 292. 295
Infans plorans in utero matris.		Ioh. V I. Pont.	96
205. 213		Ioh. X V I I I. Pont.	325
Infelicitas in administrando	4	Ioh. R. Boemia. in Suppl.	127
Infelicitatis exemplum	22. 106	Ioh. R. Dania.	57
Ingenua Ecclesia Misnensis	77.	Ioh. Constans El. Sax.	29. 181
172		Iohan. Fridericus Magnanimus	
Innocentius II. Pont. in Sup.	94	El. Sax. 30. 31. 35. 194. 200.	
Innocentius III. Pont. 104. 107		201	
108. 110. 309. 310. 311. 316		Ioh. Fridericus II. D. Sax.	201
Innocentius III. Pont. in Sup.		Ioh. D. Sax. Georgj F.	166.
110		188.	
Insolentia adfert perniciem	24	Ioh. D. Holstenj.	187
Inspectio trium ludorum illustri-		Ioh. Albertus D. Megalopolensis	
um.	196	215.	
Interim liber.	203	Ioh. Rodolphi D. Austria F.	327
Interregnum diuturnum	17	Ioh. Burg. de Vuetin.	115
Inundationes & eluiones.	14.	Ioh. C. Torganus	128
90. 92. 98. 99. III. IIII. 117. 125.		Ioh. Heierus C. Mansualdius	36
128. 130. 141. 142. 146. hii.		Ioh. Nassouiensis Ant. Mogunti-	
147. 149. 150. 151. 156. 159.		nus.	21
164. 165. 168. 180. 181. 184.		Ioh. Faber. Pres. Viennensis	190
213. 219. 225. 226. 230. 232.		Ioh. Pres. Numburganus	130
282. & in Suppl. 138. 146.		Iohannu nomine nouem Episco-	
153.		pos Misnenses, vide in Mis-	
Ioachimi Camerarij Sea Zon.	168	nensibus Presulibus.	131
196		Ioh. Abbas Chemnicensis	192. 215
Ioachimus Kneutlingus Iucecon.		Ioh. Albinus Theologus	192. 215
204		Ioh. Berbjstorffius nobilis, in Sup.	
Ioachimus Kreichius Cius Torg.		201	
211		Ioh. Bottelstenius	123
		Bb 4	Ioh.

Ioh. Brambachius medicus	193	Ioh. Munsterbergius	23. 177
Ioh. Breitenbachius Cos. Lipsk- ensis	158	Ioh. Pellachius	170
Ioh. Capistranus	152	Ioh. Petreius	195
Ioh. Caroliniucius	211	Ioh. Pfeil medicus	218
Ioh. Cheurmanus medicus	193.	Ioh. Pfenningius Theol.	173
205. 206. 222		Ioh. Reufchius	194
Ioh. Commerstadius	190	Iohan. Rhaius pater	183. 195.
Ioh. Cuno Theologus	147. 149	207	
Ioh. Deutchendorfsus	157	Ioh. Rosbachius Oeconomus	194
Ioh. Ditmarus Senator Zuicca- uiensis	138	209	
Ioh. Embdent Iurec.	213	Ioh. Rosbachius illius cognatus	
Ioh. Fabricius Georgy primoge- nitus	214	209	
Ioh. Faustus Iudi illustris Mifn. Oeconomus	209	Ioh. Siglicius	212
Ioh. Forsserus Theol.	203	Ioh. Staupicius. in Suppl.	201
Ioh. Fricebanfius Theol.	212	Iohan. Stenius Prap. Afranus	
Ioh. Frifchius Syndicus Mifn.	212	154	
Ioh. Gengius	207	Iohan. Stoius Prap. Mifnensis	
Ioh. Guldenius Senator Zuicca- uiensis	138	132	
Ioh. Hempelius	192	Ioh. Tautebergius Pincerna	167
Ioh. Henningius	167. 180. 181	Ioh. Terelbachius Theol.	206
Ioh. Hofmani Vicary interitus	166	Ioh. Thilo Vicarius	158
Ioh. Kulleius	172	Iohan. Vader Turingus impoffor	216
Ioh. Krigmanus Mauortius	214	Iohannis Vohely epigramma	273
Ioh. Langius Theol.	212	Iohan. Vuarra nobilis. in Suppl.	201
Ioh. Malteius nobilis	178	Ioh. Vucifebachius nobilis.	158
Ioh. Melcerus Theol.	142	Ioh. Vuerterus eques	180
Ioh. Mergenthalius	157	Ioh. Vuildenhan nob. Canonicus in Suppl.	118
Ioh. Mosha Abbas Veterocellensis	156	Ioh. Vunfchilburgius	150
da		Irene vxor Leonis IIII. Imp.	289
		Irides	231. 232
		Ifenacum vrbs	30. 49. 125. 306.
		311. 312. 317	
		Ifen-	

Isentrudis famula Duce Elisabe-	
the m. d. 313	
Iubilati celebratio. 122. 130. 137	
151	
Iudei Erfordia occisi. 313. Cor-	
pus Christi emptum alijs di-	
stribuunt. 333. ob corpus Chri-	
sti acubus & subula fossum.	
occisi. 334. ingenti pecunia	
multati	140
Iudeis tradita leges	112
Iudeorum excidium. 129. Scelus	
in cade pueri	122. 328. 336
Iudicium papillorum & vidua-	
rum vsitatum magnis Princi-	
pibus	296
Iudicium Ecclesiasticorum offici-	
um.	195
Iuliana Berestenia Abbatisa	151
Iulius II. Pont.	169. 172
Iulius III. Pont.	211
Iulius Pflugus Prof. Numburga-	
nus	204
Iustinianus Imp.	280
Iustinianus II. Imp.	285
Iustinus Martyr	280
Iustus D. Moraviae	137
Iustus Ionas Theologus	193
Iuereboca cremata	13
Iutta vxor Bernhar. II. El. Sax. 16	
Iutta vxor Dierici March. Mis.	
75.	
Iutta vxor Rodolphi T. El. Sax.	
181. 194.	
Iutta Dierici March. Mis. filia	
196.	
Iutta Rodolphi R. Rom. filia. 329	
vxor Venceslai I. R. Boe-	
mia	331. 327
K	
Katzbachium fl.	72
Kanfungus plagiarius	26. 153
Kela virgo sacrata Misus. in co-	
nobio ad S. cruce[m]	151
Kerlingen	289
Kirchbergia familia	132
Kirchbergum arx	40
Kirsbachium fl.	72
Kittelicia familia	136
Kitzingen vrbs	321
Klem. rigorosus	126. 138
L	
Eadulaus R. Boemia	252
Laticia extinctus homo	88
Lampertualdum pagus	192
Lampertus se pro Imperatore ge-	
rens	293
Lancea S. Mauricij	294
Landgrauj vnde dicti	306
Landgrauj Tur.	22. 306
Landsbergi Marchionatus	18
Langolunguicium pagus	164
Lansberga arx	48
Lapsus puellae 207. virginis Iudae	
334	
Lapsus puerorum 200. 204. 227	
229	
Lapsus XL. hominum de Ponte	

in Trebisam fl.	193	Libertatis asserenda studium 34
Laurentius Hofmanus Musicus		Libetala arx. 129. & in Suppl.
194. 202		127. 26
Laurent. Otho Hertzbergius	230	Lichtreualdum
Laurentius Rulichius Theol.	208	Lignicia vrbs
Laurent. Schroterus Theol.	194	Liguria fl.
Lausiga oppidulum Misnia	77	Lillas Tiferas
Lauterbergum Cœnobium	41.	Lincium vrbs
99. 109		Lipsia. 125. mœnibus circumdata
Lebusia Opp.	82	42. rebellis 44. obfessa. 31.
Lechfeld.	295	200. à Gigante poeta cele-
Leges Iudeis tradita	112	brata 264
Leges scholastica in illustri ludo		179
Misn.	197	Lipsia incendium
Leisnicij Comites	121. 177	Lipsia conuentus Principum 166
Leninum cœnobium	117	Lipsia celebrata nuptia Georgij
Leo I. Imp.	287	D. Sax.
Leo III. Imp.	289	Lipsia sepulta Elisabetha Prin-
Leo IIII. Pont.	289. 290	ceps
Leo IX. Pont.	193. 302	Lipsiensis Academia aucta à Mau-
Leo X. Pont.	178	ricio El. Sax. 36. translata
Leontius Patricius Crudelis	285	Misnam. 179. 200. eius exor-
Leo Prap. Afrani Cœnobij. in		dium. 23. mos in nominandis
Suppl.	118	Canonicis. 204
Leopoldus D. Austria	7. 111	Listius Coceritius nobilis. in Sup.
Leopoldus March. Austria	11	165
Leopurgum arx	15	Lochauia
Leostadium vrbs	11	Lochauij saltus
Lergensfeld.	5	Locusta
Lesna castrum. in Suppl.	110	Loma arx
Leucopetraa	42. 44	Lomacensis porta Misna
Leuinus Embden Iurec.	213	Lomacia pars Misnia
Leutharda vxor Conradi March.		Lomacium Opp. 71. 85. 157. 219
Misn.	41	Longobardi 281. 293. domini à
Libertas doctentium	204	Constante Imp. 284. vici à
Libertas in animo	IX. 1	Pipino R. Francorum
		Longobardus Magister Senten-
		tiarum

tiarum		Ludonicus III L. Tur.	15. 48
Lopena	307	Ludonicus VI L. Tur.	103
Lotharia vrbs	44	Ludonicus Caroli Magni F.	291
Lotharij genealogia	9	Ludonicus C. Larius	7
Lotharingia dicta	10	Ludonicus D. Bauaria occisus.	
Lotharius Aleator Imp. 5. 6. 7.	291		314
93. 94. 125. 195		Ludonicus III. March. Misf.	99
Lotharius Lotharij Imp. F. 10. in gen.		Ludonicus L. Hafia	212
Lotharius Ludouici Imp. F. 291. Imp. 292		Ludonicus R. Franca	317
Lubeca Dani crepta. 16. adiuncta Imperio. 15		Ludonicus Romanus	18. 331
Lubena	130	Ludos equestres Misn. facit Henr. Marchio	112
Lubenicij opp. 81. & in Sup. 98	287	Ludos tres illustres instituit Mauricius D. Sax.	36. 269
Luca vrbs Heururia	287	Ludus Afranus XII. puerorum	102. Centum puerorum 194
Lucas Chranachius Pater & F. pictores	209	Ludus illustris Misn. 36. 73. 194	215. 263. 269. eius gubernandi ratio exposita 195
Lucas Yuesener Diaconus	211	Ludus Senatorius Misna apertus	193
Lucca Opp. Osterlandia 49. 123	340	Ludus nouus Theologicus Misna erectus 208. Sublatus 210	
Lucelburgius C. in Suppl.	127	Ludus literarum prope Ecclesiam constituendus	193. 302
Ludgerus Abbas Cellensis	106	Ludus prope Basilicam Misna.	170
Ludolphus Ant. Numburganus. in Suppl.	110	Lullus successor Diui Bonifacij.	287
Ludomilla	137	Luna episcopatus in Heururia.	297
Ludonicus Bauarus Imp.	125	Luna tres visa	231. 307
Ludonicus Ludouici Imp. F. 291	292	Luna XV. visa per somnium.	326
Ludonicus II. Imp.	292	Luneburgi conditores	5
Ludonicus III. Imp.	293. 294	Luneburgij D. Electores	2
Ludonicus III L. Imp.	32		
Ludonicus I. L. Tur.	306.		
308			
Ludonicus L. Tur. pater Hermanni 311. filius Hermanni	311.		
312			

Luneburgum ademptum Magno
 D. Brunsvigio 20
 Lupurdum Misnia dicta 21
 Lupi in ouem mutatio 206
 Luporum rabies 129. 137
 Lusatia regio 50
 Luther canobium 305
 Lutheri aduersarij 178
 Lutherus Theologus 28
 Lutherus nobilis Slauus. in Suppl.
 94
 Lutholdus C. Torganus 128
 Lutholdus Praef. Vnormaciensis.
 310.
 Lyci campus 295
 Lycus fl. in Suppl. 81

M

Magdalena Eberhardia 227
 Magdalena Georgij D. Sax. filia
 182
 Magdeburga 50. 279. 295
 Magdeburgia Ecclesia fundator
 77. in lauratio 298
 Magdeburgici Archiepiscopi
 fundator 295
 Magdeburgicum bellum 34
 Magdeburgicum schisma 7
 Magister Ordinij Teutonici 312
 Magister Sententiarum 307
 Magnus Canis nobilis 179
 Magnus D. Bruns. 20
 Magnus D. Luneburgus El. Sax.
 4.
 Magnus D. Mechelburgus 30

Magnus D. Saxonia 89. 303
 Magorum trium corpora Colo-
 nia seruata 307
 Maledicus perit 217
 Manus dextra Imperij dictus
 Albertus D. Sax. 167
 Marcellus II. Pont. 211
 Marchfeld Austria campus 326
 Marchio fit Canonicus 99
 Marchionatus Brandenburgius.
 54.
 Marchiones Misn. Electores 2
 Marchionis Misnensis amplitu-
 do. 315.

MARCHIONVM
MISNENSIVM
 Series.

I. Thimo 39
 II. Conradus pius 40
 III. Otho Dines 41
 IIII. Albertus I. Superbus 42
 V. Ditericus 43
 VI. Henricus I. Munificus 45.
 118.
 VII. Albertus II. Degener 46
 118.
 VIII. Fridericus I. Fortis 47
 IX. Fridericus II. Grauius 50
 X. Fridericus III. Strenuus 52
 XI. Vilhelmus I. Cocles 53
 XII. Vilhelmus II. Dines 54
 XIII. Vilhelm. III. D. Sax. 56
 XIII. Albertus III. Anima-
 sus D. Sax. 59
 XV. Geor.

I N D E X.

xv. Georgius Barbatus D. Sax.	59	Matthias Doringus Theologus	149
xvi. Henricus II. Pius D. Sax.	60	Matthias Eccelius Musicus	162
Margaretha Alberti L. Tur. v- xor	323	Matthias R. Vngaria	27. 58
Margaretha Iohannis El. Sax. vxor	30	Mauricijburgum arx	36
Maria Blanca Maximiliani Imp. vxor. in Suppl.	186	Mauricij Statua Perlina	35
Mariestella cœnobium	119	Mauricius D. Sax. 31. 74. 180. Electoꝝ 33. 34. 194. 195. 214	
Mariebergum vrbs condita	60	215. conditor multarum arci- um 36. Fundator Paulini	
Marpurgum	101. 313. 316	Collegij Lipsiensis 109. & tri- um illustrium scholarum 31.	
Mariburgi ordo Fratrum domus Teutonice	316	269. terribilis monarchis mü- di 35. mortuus ibidem	
Mariha Othobachia	232	Mauricius Imp.	282
Martiana vxor Heraclij Imp.	284	Maximilianus Imp.	37
Martianus Imp.	277	Maximinus Imp.	227
Martini Salbachij Epigramma in Annales Misn.	67	Meca nobilis intersector Abbatis	156
Martinus Dreneigius	154	Mechtrildis Monialis in Cœnobio ad S. Crucem Misna	151
Martinus Lochanius Abbas	179	Mediolani suburbia incensa	300
Martinus Pras. Misn.	99	Mediolanum captum	307
Marrinus Teftander Pastor Misn.	204	Meinfridus Friderici II. Imp. F. 311. occisus 321	
Mathildis Ludonici III. Imp. filia	52	Meinherus Burg. Misn. 111. 118. 124. 130. 132. 138. & in Sup- 718	
Mathildis vxor Alberti D. Au- stria	322	Meinuardus Pras. Mis. 88	
Mathildis vxor Geronis C. Ba- uarie	92	Meisa riuulus 263. vide Misna.	
Mathildis vxor Henrici II. El. Sax. 14. & in Gen. Loth. 10	10	Melanthon	28
Matthias Dabereusius 194. 208.	219	Melchior Meca Cardinalis 96. Præp. Mis. 162. Præsul Bri- xiensis 174	
		Mendicantium ordo	102.
		107	

Merania Dux	312
Mercatorum domus Misna ex- trui cepta 149. absoluta 195	
Mercatus vernus Lomacio Mis- nam translatus	157
Mercy populi	285. 286
Mercurius cultus à Longobardis	281
Mersburgensis Ecclesia instau- rata	298
Mersburgensis Ecclesia funda- tor	77
Mersburgi comitia impedita	335
Mersera fl.	32
Mesico Polonus obsidet Misna	83
Messu humida	156. 219
Mestouinus D. Vandalarum	3
Michaël Barth medicus & poeta	264
Michaël Cypidius Dresdensis	202
Midbedensis Parochia subiecta Praefuli Misna.	126
Milbobeus	49
Milcieni	75. 77
Milda fl.	6. 72. 85. 90
Milderstenj	103
Milites incenso puluere tormen- tario lesi Misna	201
Mimus Imp. 284. occisus	285
Mincidala pagus	71
Mincidala vallis	71. 74
Mirabilia mundi appellatus O- tho III. Imp.	295
Misna pagus	73
Misna rinulus	71. 72. 73. 77.
156	

Misna Vrbs 71. 171. 263. 284.
vnde dicta. 72. enigmatè si-
gnificata. 23. Condità ab Hen-
rico I. Imp. 64. 73. data comi-
tati Viperto. 93. Septendecim
dies in hostium potestate fuit.
201. nauigabilis 226.
Misna arces quatuor. 73. 74. &
in Suppl. 75. arx condita ex
opulentia metallorum Anne-
bergenfium. 74. Situs cum Ro-
ma collatus. 73. flumina. 73.
Encomium 271. nati vel sepul-
ti Principes. 26. 27. 54. 58. 60.
74. 148. 126. 128. 140. 144.
145. 146. 147

RES SECVNDÆ. Conseruatio
in oppugnatione. 84. victoria
59. 80. 90. 176. vide dictiones.
Annona viliras. Copia. Lapsus.
RES ADVERSÆ. 64. Vrbs ob-
fessa 83. capta 80. 85. 88. 102.
121. 201. 331. vastata 75. 82.
tota igne absumpta 106. 151.
Vide, Incendia, Fulmina, Ven-
torum procella, Nix, Hiems,
Pluuiæ, Inundationes, Siccitas,
Terramotus, Vineæ corrupta
frigoribus, Vredo, Eruca,
Locusta, Annona caritas, Mor-
bus, Pestis, Strages, partus mon-
strofi, Historia tristes.

MISNENSES CI-
ues, quorum in Annalibus me-
mentio.

I N D E X.

Ambrosius Othobachius Cos.	195.	Iohannes Breeschneiderus	179
232		Iohannes Faustulus	175
Andreas Mylius	182	Iohannes Morticius, Pater & F.	228
Augustus Hercebergius	189	Iohannes Schlegelius	228
Bernhardus Freidingerus, Pater		Iohannes Schuerti segerus	181
& F.	166	Leonhardus Badehornus LL. Do-	
Bernhardus Pfluger	203	ctor 175.206.208.272.275	
Burchardus Grofius Cos.	165	Lucas Mechlerus	202
Burchardus Reichius	182	Marcus Schuttigius	220
Calixtus Scheinus Doctor	211	Martinus Keplerus	185
Carolus Leuschnerus	170.179.	Martinus Richter	184
207.209		Maternus Badehornus, Quaestor	
Christophorus Leuschnerus Caro-		Lipfensis	206
li F. Doct. medicina 170.179.		Nicolaus Aneforgus Cos.	156.
209.211. Hortus eius 233		183.195	
Donatus Richter	184	Nicolaus Baügartnerus Cos.	156
Egidius Mechlerus	202	Nicolaus Becherer, Cos.	132
Egidius Misnerus	177	Nicolaus Mylius Musicus	219
Erasmus Bemus Vuolffgangi F.		Nicolaus Sarcctorius Music.	226
229		Nicolaus Schuerti segerus Cos	181
Fabianus Starg.	187	Nicola. Steinbach. Cos.	156.164
Georgius Commerstadius Iurec.		Petrus Pelicius	207
Doctor	190.215	Petrus Stolcerus	180
Georgius Ditericus	211	Sebastianus Starg	182
Georgius Kernius	220	Sebastianus Steuda	212.192
Georgius Spindlerus	181	Siffridus presbyter Chronologus	
Georgius Heida	187	121.273.275	
Henricus Faustus Cos. profocer		Sigismundus Badehornus Leo-	
Fabricij	156.195	nardi pater	175.208
Hieronymus Buchnerus	183	Sigismundus Badehornus Iudi	
Hieronymus Magdeburgus	212	Senatory Collega	211
Himmelrichus ἀσσογος	164	Sigismundus Baumgart.	176
Jacobus Lofus	181	Simon Cramerus	214
Jacobus Schadius	183	Simon Richter	227
Jacobus Professor Theologia	139	Thomas Faber Quaestor	200
Iohannes Baumgartnerus	176	Valen-	

I N D E X.

Valentinus Heida	187	XV. Bertholdus	96
Valentinus Scheinus	210	XVI. Albertus	ibid.
Vrbanus Besler architectus	203	XVII. Bruno	ibid.
Vrbanus Pfefferkorn	183	XVIII. Gerungus	99
Vuenceslaus Segarius Cos.	149	XIX. Martinus	101
Vuolfgangus Bemus Theol.	220	XX. Ditericus I.	103
-	228	XXI. Bruno I.	107
Vuolfgangus Berus Cos.	227	XXII. Henricus	109
Vuolfgangus Berus Consulu F.		XXIII. Conradus I.	110
ibid.		XXIII. Albertus I.	116
Vuolfgangus Blada	232	XXV. Vuitigo I.	120
Vuolfgangus Crellius	194. 215	XXVI. Bernhardus	121
Vuolfgangus Eilenburgius ludi		XXVII. Albertus III.	124
magister	181. 211. 232.	XXVIII. Vuilhelmus	ibid.
		XXIX. Vuitigo II.	
MISNENSES PRAEFECTI.		XXX. Iohan. I. Isenbergius	129
121. 138. 144. 179. 180. 185		XXXI. Ditericus III.	130
MISNENSES PRAEPOSITI.		XXXII. Conradus II.	132
136. 154. 156. 159. 164. 174.		XXXIII. Iohannes II. Gen-	
183.		tzenstenius	133
MISNENSES PRAESVLES.		XXXIII. Nicolaus I.	134
I. Burchardus	77-79	XXXV. Iohan. III. Kittelicius	
II. Volchuldus seu Volcradus	80	136. 137	
III. Ido C. Rochlicius	81. 82	XXXVI. Thimo	138
IIII. Eilnardus	84	XXXVII. Rodolphus	140
V. Vmbertus	86	XXXVIII. Iob. III. Hof-	
VI. Ditericus I.	86	manus 141. 152. & in Suppl.	
VII. Reinerus	87	139	
VIII. Craffrus	87	XXXIX. Casparus	152
IX. Meinnardus	88	XL. Ditericus IIII.	154
X. Benno I.	88	XLI. Iohan. V. Vucisenbachius	
XI. Hermigus	92	158. 160. 165.	
XII. Gramborus	ibid.	XLII. Iob. VI. Salhusius	162.
XIII. Godenoldus, vel Gorthol-		171. 178. 165.	
ducus	94	XLIII. Iob. VI I. Schleinius	
XIIII. Reinualdus	95	178. 180. 189	

XLIII. Iob.

I N D E X.

XLIII. Ioh. VIII. Malticius		Molendina rupta 180. propter sic-	
190. 204		citatem cessantia 142. 157. 180	
XLV. Nicolaus II. Carolouicius		Molhusa	12. 25. 59
204. 211		Monachi autores tumultus	150
XLVI. Ioh. IX. Haubitus	111.	Monachi leuitas punita	170
211.		Monacho cucullato nullum ani-	
Misnensia Chronica	275	mal audacius	173
Misnensis Ecclesia fundator	77	Monasterium	80
Misnensis Ecclesia INGENVA		Monasterium vrbs	7
77. 172. instaurata 298.		Moneta adulterata 169. 181. 185	
Misnensium ciuium studia 75. &		Moniales dua in Albi percunt	203
in suppl. 21. bellum cum Bra-		Moniales Cœnobij ad S. crucem	
bantis 319. cum Saxon. 321		peste extincta	151. 161
MISNIA regio vnde dicta 72		Morbi lethales	177
271. vendita 48. vastata 56.		Morbus Anglicus	183
85. 98. 101. à Boëmis bellope-		Morbus Epidemicus	213
tita 145. 151. ab Vratiulao		Morbus nouus Saxonicus	162
Rege Boëmia occupata 91. sub		Morientes consolandi modus, in	
Adolpho R. Rom. 123. 331.		suppl.	111
multis calamitatibus adflicta		Mors pallida Saracenorū dictus	
in suppl. 123. doctū virū abun-		Oiho Imp.	295
dans 269.		Moseburg castrum	293
Missa	173	Muglicium fl.	72
Mocco Vandalus	105	Mulbergum Bauaria	32
Mocritia villa	74	Mulbergum supra Nemetes	32
Modestinus Pistorius Iurec.	218	Mulbergum opp. ad Albi	32.
Mœnus fl.	47	130. 142. 161. 201.	
Mogella opp. in suppl.	165	Mulda fl.	25. 99. 269
Mogellana arx	111. 129. 158	Mulieris pregnantis viciosa appe-	
Mogellane dittonis pagi vastati		tentia	171
134		Munchenbergum Cœnobium	83
Mogellani	85. 132	Mures proditorem Episcopum de-	
Moguntina concilia	320	uorant	294
Moguntina Ecclesia sub Episcopo		Mutina vrbs	296
Vuormaciensi	268		
Moguntinus Anr. primus	286		

N

Cc.

Narbo

I N D E X.

Olfa monasterium	295	Otho D. Sax. 309. Imp. 310. 312
Olfenum Carnobium	8	Otho El. Brand. 17
Olsnium opp.	27. 179	Otho Henricus Palatinus 35
Oppida cremata	190	Otho March. Misn. 41. 99. 100.
Ordolphus El. Sax.	3	104. & in suppl. 117
Origenes Saxonica Fabricij 85.		Otho Moravius 7
271		Otho Pras. Babenbergius 304.
Orla fl.	51	306
Orlamunda Comitatus 50. 123.		Otho Presbyter Magdeburg. 85
328		Otho Vimaricensis 117
Ortrantium opp.	228	Othogani R. Boemia 44
Orycis fragmentū inuentum 227		Othogarus, Ottisch gar. 104. Rex
Oschacense Chronicum 127		Boemia. in suppl. 110
Oschatium opp. 125		Ouercompunga vox Teutonica, in
Osterbildis sacerdos 122		suppl. 79
Ostrida Regina Merciorum 285.		
286		
Ostrolandia	47	
Oswaldus R. Anglorum 285		Pagani in exercitum Imperato-
Oswinus R. Anglorum 285		ri non admissi 280. à Carolo
Otharus Ant. Moguntinus 291		Magno repulsi 290
Otho I. Imp. 77. 293. & in sup.		Pestum Vngaria 31. 34
79.		Palatinatus Saxonia 45. 53. 54.
Otho II. Imp. 295		99. 317. & in suppl. 118.
Otho III. Imp. 1. 3. 81. 296. &		Panus Azymus à Sacrificulis vitro
in suppl. 81.		inclusus, in suppl. 152
Otho IIII. Imp. 16		Pannonicus equitatus Misnam
Otho Ballenstadius 6		transit 202
Otho Brandeburgius 337		Papa de Teutonia sumpti 302
Otho Burg. Leisnicens 124		Papa nomen mutari solitum 292
Otho C. Arnisburgius 118		Papa excommunicat Regem Ro-
Otho C. Brenensis, in suppl. 118		man. Philippum 310. Otho-
Otho C. Choldicius 138		nem Imp. 311. Odoacrum R.
Otho C. Orlamundanus 328		Boemorum 327
Otho D. Bauaria 4. 89. 337		Papa haereticus ruina oppressus
Otho D. Brunf. 294		325
		Papa hostis Germanorum 326

P

I N D E X.

Paraselenia	232	Peliius mons ad Annebergum	58
Parelij	205. 210. 231. 233	Pelticia arx	72
Parentum indulgentia corruptrix liberorum	267	Penica fl.	
Parthanum Rhetia opp.	12	Penica oppidi Domini Burggra- uj Leisnicenses	136
Partus felicitas	161. 206	Peregrinus Ant. Colonienſis	125
Partus monſtroſi	203. 214	Persidia maritalis	323
Paſſagium Friderici Imp.	314	Perusia vrbs	313
Pastor Grodenſis occidit nobilem, in ſuppl.	165	Pestus 81. 82. 85. 86. 123. 124. 130. 131. 134. 151. 154. 161. 165. 166. 171. 205. 206.	
Patauienſis conuentus	34	Festus Romana inguinaria	281
Pater XXIII. liberorum	214	Petrus Ant. Moguninus	125
Patientia in ſexmina	190	Petrus Balbus Praef. Numburga- nus	25
Pauli conuentus Lipſenſis Prior & Lector	134	Petrus Dreſdenſis	139
Paulinum Cœnobium Lipſia di- catum	109. 169	Petrus Haubitiuſ	155
Paulinum collegium ad Acade- miam translatum	109	Petrus Longobardus Magiſter	307
Paulus Grimillerus	217	Petrus Malticiuſ	145
Paulus IIII. Pont.	211	Petrus Mergentaliuſ	138
Paulus Lindena Theologuſ	192	Petrus Moſellanuſ	179
Paulus Rindermanuſ	194	Petrus R. Vngaria	302
Paulus Riuiuſ	207	Pharmacopolium Miſna inſtitu- tum	170
Paulus Papa Scriba Miſn. 191. 232		Philippuſ Imp.	44
Paulus Vuatenuſ Doctõr	165	Philippuſ Pulcher R. Galloruſ	19
Pega opp.	45. 94	Philippuſ R. Roman. 104. & in Gen. Loth.	10
Pegannuſ Abbas	107. 108	Philippuſ Elector Palatinuſ	28
Pegauienſis Cœnobij fundator 303. dedicatio 304.		Philippuſ D. Brunſ. caſuſ	35
Peina	17. 35. 208	Philippuſ D. Suenorum R. Rom. 309. 310. 311	
Peinenſis Praefectura 35. pugna 208		Philippuſ L. Haſtia 31. 35. 194	
Pelagiuſ Pont.	280	Philippuſ C. Naſſaënſiſ 49. 124	
		Philippuſ Melanthon 75. 181. 195	
		196. 203	Philip-

I N D E X.

Philippus Alencorius	136	Pomarium Misna ampliatur	118
Philippus Mullerus Musicus	206	Pons Dresdensis ruptus	123
Philippus interfectoꝝ Iustiniani Imp.	285	Pons sublicius Misna 74. 263. ruptus 128. totus euerfus	146.
Philippus Scirpio impostor	172	incensus ab hostibus	201. re-
Phryſia ſubacta	58	fectus 203. Pontis iugum ab-	
Pietatis illuſtre exemplum	26	reptum 225. Duo iuga abre-	
Pipinus Groſſus Caroli Magni pater R. Francorū	288. 287. 289	pta 149. tria iuga lapidea facta	229. iugum maximum
Pipinus Caroli Magni F.	291	absolutum	176.
Pirna opp. 31. 129. 171. & in ſup. 127. expugnata	119. vendita Regi Boemorum	Pontes celebres	12
	121	Pontes fracti ex illuſionibus	117. 128. 142.
Piſcinam vnam eſſe Germaniam optat Pont.	326	Ponticulus Trebiſæ torrentis ruptus	193
Piſcium in Albi nomina	220	Poppo Abbas Fuldanus	85
Piſnizij nobiles, in ſuppl.	118	Porta Lanaria Misna	163
Piſtorij	171. 217. 218	Portarum Miſnienſium nomina	226. 174.
Pius 111. Pont.	169	Porta Canobium	95
Plagij facinus	26. 153	Portenſis ſchola illuſtris	36. 269
Plasco legatus Polonicus	24	Portenta	14. 35. 208. 210. 215
Plana opp.	27	Potentia nulla durat perpetuo	11
Pleiſena fl.	57	Prabenda, in ſuppl.	110
Pleiſenſis terra	46. 47. 50	Præceptorum bonorum mali diſcipuli	266. 267
Pliccius	178	Præfulatus	154. 178. 190
Plotſcha vrbs	11	Præful bellator	119. 321. eruditus 142. Seuerus 171. Sumptuoſus 178. Proditor 293.
Pluuia ferri 98. lapidum	309	Præſules Miſnienſes, vide Miſnienſes.	
Pluuia noxia & grandinoſa	123	Præſulis cades	93. 313
	141. 153. 171. 184. 205. 219. 232. 309.	Praga	54. 55. 331
Poeta vrbium præcones	264	Pragenſium dimicatio cum Germanis	141
Polonia ſubacta Imperio	298	Prebes-	
Polonorum militum ſauicia	337		
Polonus nobilis ab incauto Præceptore globo bombardico traiectus	219		

I N D E X.

Prebeslaus 98
 Premislaus R. Boëmia 41. 104.
 105
 Pretinum opp. in suppl. 98
 Priamus nepos Priami Troiani
 288

Primislaus Obetriza 12
 Princeps pientissimus 30
 Principis capti clades 32
 Principis est virtus maxima nosse
 suos 270
 Principis mira conseruatio 301
 Prisca Eisenbergia Abbatissa ad
 S. Crucem Misnae 181
 Probstumpel 100
 Procopius Boëmus 145
 Proditio 322
 Prodigia 10. 32. 76. 84. 85. 98.
 192. 205. 213. 282. 300. 309.
 Profocer Fabricij 195
 Protocatio infelix 15. 220
 Prumiense monasterium 292
 Puchnico Praesul auarus 135
 Puella triennalis noctu in agro di-
 uinitus conseruata 226
 Puer à Iudaeis occisus 122. 328
 Pueri ludi illustris Misnae propter
 pestem dimissi 206
 Pueros docendi labor difficilissimus
 267
 Puerpera in puteum precipitata
 229.

Quedelburgum 27. 158. 298

Quedelburgica basilica dedica-
 110 86.
 Quercus argentea Northusa 46
 Quernsurdi Comites 10. in Gen.
 Loth. 112

R

Rabensteinum arx 20
 Rabshirum pagus 227
 Radeberga arx 36
 Rageuicium sedes Schleinicorum
 178
 Raimundus Cardinalis 169
 Rauschlirum pagus 156
 Reate vrbs 323
 Rebellio 3. Comitum Turingico-
 rum contra Principem 51. An-
 ristitum contra Imp. 335
 Rebellis Marchio casus 88
 Rector Scholae ex eruditione iudi-
 candus 136
 Redera st. 50
 Regula Canonorum de diuersis
 Patrum sententijs 291
 Regum conflictus 321. 332. 337.
 Reinborbonis militia somnium
 326
 Reinersdorfium 140. 215
 Reinerus Praes. Misnae 74. 312
 Reinhardbornum Caenobium 145
 312
 Reinhardus Praes. Halberstadum
 6.
 Reinsdorf Caenobium 304
 Reinsperga sedes 154
 Reinal-

I N D E X

Reinwaldus Ant. Colonienſis	307	Roma capta à Vandalis	277
Reinwaldus Praef. Miſn.	95	Roma Fabricij	267
Religionis forma in Miſnia mu- tata	192	Roperius Adolphi Regis Rom. F.	337
Repudium filia Marchionis	104	Rosla arx	25
Reuchlinus	28	Rota in clypeo Eccleſia Mogun- rina	299
Rhenus fl.	289	Rotmanus Praef. Miſn.	87
Richardus Burg. Golsinenſis, in ſuppl.	124	Ruffus cognomen Othonis Imp.	296. 297
Richardus I. R. Anglia	13. 44	Rugetala arx Mogella	111
Richiſa vxor Lothary Imp.	10. 40	Ruſſa opp.	124
Richlinga arx	20	Ruffus Plauenſis ſedicioſus	52
Rimagum opp.	195	Ruſticorum tumultus	29. 59. 181
Riſeberg opp.	27	Rutbeni caſi à Tartariſ	314
Riſeberg mons	72		
Ritborthuſanum pagus	202		
Rixa monialis in Cœnobio S. cru- ci Miſn.	151		
Robertus Carachola	153		
Robur Caroli Magni	290		
Rochlicij Comites, in ſuppl.	107.		
arx 40. opp. 32. 33. 82. 126. 153. 175. 189.			
Rodolphus Alberti D. Auſtria F.	327. 329. 337. 340.		
Rodolphus Anhaltinus	144		
Rodolphus I. El. Sax. 17. & in ſuppl.	127		
Rodolphus II. El. Sax.	19		
Rodolphus III. El. Sax.	20		
Rodolphus Praef. Merburgius	109		
Rodolphus Praef. Miſn.	140		
Rodolphus R. Rom. & Imp.	118. 324. 325. 326. 327. 328.		
329. mortuus	330.		
Roaldus	57. 167		

S

Sacellum D. Vuolffgangi Miſnia	156
Sacellum Ducum Miſnia	74. 148
	153
Sacerdos auarus	135
Sacerdotes benefici in ſtudia	156
Sacerdotes negligentes	185
Sacerdotis indocti riſus	184
Sacerdotum nuga ſunt blaſphemi- mia	179
Sachſenburgum	160
Sacramenti ſub vitrag. ſpecie vſus	139
Sacra numaria	173. Venalia
	160
Sacrificuli amatores venefica- rum	140
	Sala

I N D E X.

Sala fl.	40. 52. 72. 77. 269	Henricus	135. Henecelinus	136.
Salhusia familia	162	Erenfridus	Præp. Astranus	136
Salicus cognomentū Conradi	11.	Iob. Canonicus	Misn. Henricus,	
Imp.	301	cus, Hugoldus	Fr. 143. Eren-	
Salza cremata	51. 129. 228	fridus, ibidem.	Hugoldus	144.
Sangerhusia	53	145. Iano	154. Hugoldus	163.
Sanguinem sudans mulier	207	180. 233.	Ditericus	Egues,
Sanguis è pane effluens	84	164. 176.	Henricus	Marschal-
Sapiens cognomen Diterici Mar.		lus	174. 178.	Georgium
Misn. 46. Friderici	111. El.	Iohannes	Ragenicius	Præsul
Sax.	27	Misn. 174. 178.	Iohannes	Ser-
Seraceni è Brutijs fugati	7. Sici-	busius	204. 218.	Michæel
lia expulsi	292	Georgium	Schiricius	210. Hau-
Saracenorum mors pallida	296.	poldus	218. Ditericus	228. Io-
tyrannus, 329.		hannes	228.	
Satium opp. Bœmia	24	Schleinicium	sedes	143
Saxo Ensisfer	1	Schmalachalcidenses	[Confede-	
Saxones partem Turingia tenent		rati	34	
279. Regem Turingorum oc-		Schmalachalcis opp.	59	
cidunt ib. victi à Carolo Mag-		Schnebergi metalla copiosa	157	
no 290. ab Henrico	1111.	Schola, vide Ludus.		
Imp. 303. vincunt Henricum		Scholarum hostes diaboli	269	
v. Imp. 304		Schonbergij, Casparus, Hugol-		
Saxonum provincia	279	dus, Laurentius Fr. in suppl.		
Scharffenbergi metalla	74. 106.	201. Casparus	152. Conra-	
116.		dus	156. 160. 161. Nicolaus	
Scharffenbergum captum	119	Cardinalis	178. Vuolffgangus	
Schindingen opp.	279	Præf. Misn.	185	
Schismata in Ecclesijs	53. 87. 102	Schonburgij Domini in Glaucha		
133. 141. 278. 302. 307. 310		136		
in Imperijs	125. 309. 337.	Schonfeld pagus	192	
339		Schorbock morbus nouus	162	
Schleinicia, Adelheidis	128. Eu-	Scoti in templo Misn.	159	
phemia	178	Scotorum gens vaga	314	
Schleinicij, Cunemanus	128. Ie-			
nichius & Erenfridus	130.			

Sebastia-

I N D E X.

Sebastianus Berieringus medicus 190	Sirbia pars Misn.	71
Sebastianus Calbius Francisca- nus 149	Sinershusia	35
Sebastianus Pigninus Præs. Sipun- tinus 204	Sixtus IIII. Pont.	158
Sebastianus Vucidenicius 192	Slavi expugnati à Carolo Magno 290	
Sebenicium fl. 72	Smolla opp.	95
Seburgensis Præp. 104. 110	Smollense Cœnobium translatum 95	
Sediciosi puniti 25. 88	Sobulæus Boëmus prædatur in Misn.	101
Selnicium opp. Boëmia 24	Soldanus Aegyptius capit Ludou- cum R. Francia 317. Truci- dat Tartaros 320. Azotum capit 321. Terram S. subi- git 322. Antiochiam expug- nat 323.	
Senatores quatuor Zuiccaua ca- pite puniti 138	Soles tres visi	231. 307
Senffenbergia arx 9	Somnia	326. 338
Sigismundus Athesinus D. Austria 169. 181. in suppl. 186.	Sophia Bernhardi El. Sax. vxor 16	
Sigismundus D. Sax. 147	Sophia Diterici March. Misn. fi- lia	106
Sigismundus Friderici Grauis L. Tur. F. 126	Sophia Gebhardi C. Querfurdij vxor, in Gen. Loth. 10.	
Sigismundus Electoris primi F. 127	Sophia Leonhardi Bادهorni Iu- rec. mater	213
Sigismundus Imp. 55	Sophia monialis in Cœnobio ad S. Cruce[m] Misne	151
Sigismundus Pflugus 190	Sophia vxor Iohannis El. Saxon. 30	
Sigismundus Præs. Vuurcebur- gius 24. 153	Sophia vxor Magni El. Sax. 5	
Silua Guelphonis 5	Sophia sacerdos Bادهornia. 86	
Silius Lutheri aduersarius 178	Sorabi	39
Simonia reus Gratianus Presby- ter 302	Sornicium pagus	229
Simon Pistorius Iurec. 217. Filij eius, Simon 1. medicus. Simon II. Iurec. &c. 218	Sorrium aliqua certitudo	33
Simon Pistorius medicus 171	Speculum Saxonicum	193
Simon Tauschius Præp. Afranus 174		
Simplicius Pont. 277		

I N D E X

Spira sepultus Henricus III.	228.
Imp. 303. Henricus IIII. &	
v. Imp. 304. 305. Conradus	
III. Imp. ibi. Philippus R.	
Rom. 311. Rodolphus R. Rom.	
330.	
Stamsianum Cœnobium Cister-	
ciensium	181
Statura Caroli Magni	290
Steinauia	144
Steinberg mons	73
Stellares factio Coniuratorum	23
Stellarum traiectiones	229
Stellati	15
Stephanus Guldenius Senator	
Zuiccauiensis	138
Stephanus R. Vngaria	323. 293.
298	
Sternbergius D. militum Boëmo-	
rum	24. 147
Sternutantibus bene precandi	
mos	282
Stetingi occisi	316
Stipendiarij primi è ludo illustri	
Misn.	212
Stolbergius C. Tur. capite puni-	
tus	51
Stolpena arx	105. 119. 121. 158
Stolpena opp.	129
Stolpenfis diœcesis mutata cum	
Mulbergia	211
Strages in pralio	145
Strages pecorum	168
Strela opp.	85
Sturbergehorna sedes Billingorum	
2.	
Suada aer leibalis	228.
Suanhildis mater Geronii March.	
Lusatia	82
Succentor schola	111
Sudetarum montium tractus ter-	
ramotu concussus	206
Sudetum Solum	58
Sudetus mons	41
Sueidnitz	130. 141
Sueinicia arx	21
Sueinicum	30
Suendepoldus D. Moravia	75
Sueno IIII. R. Dania	12
Sueui casti ad opp. Luccam	123.
340	
Sueuorum ludibrium feminas de	
honestantium	330
Sueuus fl.	105
Suidgerus Prasf. Babenbergius	
302	
Suffraganei Prasulum	132. 140
Summeringen villa Tur.	330
Sundershusia vrbs	228
Superbia ante ruinam	12
Superbia noxia	11
Superfœtatio	213
Superintendens vocabulum Iff-	
dori	195
Supplinburgj Comites 2. 5. &	
in Gen. Loth. 10.	
Sufelicium	119. 217
Symmachus Pont.	278
Synodus Constantiensis 141. Fran-	
cosurdiana 87. Misnensis 94.	
Numburgana 118. Tremonia-	
na 82.	

I N D E X.

T

Talunga vox Teutonica, in suppl.		Theodevinus Prasul Portuenfis	
79		305	
Tanbergum	48	Theodosius Imp.	286
Tarpeius mons	297	Theodoricus Commerstad.	190
Tartari cadunt Ruthenos	314.	Theodoricus D. Veronensis	278.
Christianos	316. expugnauit	280	
partes Orientis	319.	Theodoricus R. Francorum	278
Tauchia opp. Osterlandia	24	Theophania festum	110.
Tecel, id est, Diabolus	172	Theophania vxor Othonis Imp.	286
Tecelius Dominicanus	ibid.	Thilo Drotus	32
Tempestas horrenda	308	Thimo	277
Tempestates, vide Pluuia.		Thimo Colditius, in suppl.	124
Templi Misnensis fundatio publica	79. & in suppl.	Thimo C. Vuitinus	89. 93
22		Thimo Pras. Misn.	138
Templum Franciscanum Misna	189. Maria 105. 189. 203.	Thimo 1. March. Misn.	39
208. 212. Nicolai 189. Vuolfgangi	156. 207.	Thomas Faber Fribergius	211
Templum Viti in Voittlandia	96	Thomas Faber Quaestor Misn.	200
Terebellus R. Bulgaria	285	Tiberius Absmarus saeuus	285
Terramotus	81. 129. 206. 208. 213. 229. 333.	Titulorum arrogantia	135
Terra sancta a Soldano subacta	322. a Saracenis expugnata	Tofacci lapides	227
329.		Tofaceus mons	ibid.
Teutonica domus ordo	312. 316. 322. Magister 312.	Tomisernus Trib. mil.	32
Teutonici delent Alanos	288. adipsi scuntur imperium.	Tonitrua, vide fulmina.	
289. occidit multa millia Rom.	307	Tonitrua mense Nouemb.	143
Thamum oppidum Phrysia	59. 176.	Tonitrua in profesto Natiuitatis Christi	170
Theadagus Pras. Pragensis	82	Torantana arx	174
		Torga	125
		Torga arx magnifica	33
		Torga sepulta Sophia vxor Iohannis El. Sax. 30. natus Edericus III. El. Sax.	27
		Torgani ciues victores in certamine sagittarum Misna	182
		Torgani	

I N D E X.

Torgani Comites	128	Turpinus Ant.	298
Torganum monasterium	202	Turres tres erecta in templo Ca-	
Tormentario globo incautè occisi		bedrali Misna 159. Turris	
212. 219		Pyramidalis 74. rubea ibidem	
Trabes lucida in cælo vise	213	perforata 263. turris templi	
300		Mariani instaurata	203
Tracheburgum	32	Tyberis inundatio	282
Trebisa torrens 72. 73. 80. 157.		Typhopes, vide ventorū Procella.	
174. 193. 226. 230. & in		Tyrocinium salutare	23
suppl. 146.		Tyrolensis C.	323
Tremoniana Synodus	82		
Treueris vrbs ab Ausonio celebra-		U	
ta	262	Valdemarus	55
Tribocus	52	Valentinianus Imp.	288
Tridentina vallis	295	Valentinus Hertelius	170
Trinitatis festum	290	Valentinus Schmidburg medicus	
Trophei erectio	6	218	
Tschopa fl.	25	Valentinus Scriba Pastor Misn.	
Tschopensis arx	36	202	
Tumultus agrestium	29	Valerianus Tascbirius Polonus ab	
Tumultus inter Senatam & Ci-		incauto praeceptore globo bom-	
ues Misn.	170	bardico traiectus	219
Tumultus ob superstitionem	150	Valles Ioachimica	212
Turingia olim quæ 279. ad Mar-		Vandali Transalbini 6. 81. Chri-	
chiones Misn. translata 317.		stiana religionis desertores 3.	
Vastata à Boëmis 310. à Bra-		crudeles 4. victi 81.	
bantiis 319. pacata à Rodol-		Vda vxor Comitis Supplinburgj	
pho Imp. 329. vexata ab Adol-		10. in Gen. Loth.	
pho R. Rom.	330	Vda vxor Brunonis C. Quersur-	
Turingia L. fit Imp.	316	dij ibidem.	
Turingia Principes	306	Vdo March. Lusatia	89
Turingorum Apostolus Bonifa-		Venesica rogo imposita	140
cius	287	Ventorum procella 94. 99. 139.	
Turingorum Rex occisus	279	141. 165. 210. typhones 216.	
Turingus Rex Longobardorum		230.	
281			
			Verda

I N D E X

Verda opp. Episcopale	170. 172	Vindicta cupiditas	12
Vesenicium fl.	72	Vinea corrupta frigoribus	149.
Vespertilionum greges	209	150. 151. 156. 160. 180.	
Vespillones duo capite truncati	220	Vinuli dicti Longobardi	281
Misna		Viola in mense Februario floren-	
Veterocella 42. 121. Ibi sepultra		tes	183
Marchionum Misnia 42. 43.		Vipertus C. Osterlandus	40. 93
52. 53. 118. 124. 126. 128.		Vipertus Marchio. 303. 304. 305	
133. 137. 329.		Vipparia fl.	59
Veterocellensis Cænobij fundator	99	Virginis fatua indignum facinus	
Viadrus seu Adera fl.	18. 54	226	
Viburgia familia antiqua	83	Vistones	116. 295. 326. 338
Vicethumi exules	26	Visitatio oppidorum in Misn.	19
Vilhelmus Abbas Veterocellensis	106	Visurgis fl. ardere visus	85
Albi submersus	82	Viteberga templum Cathedrale	
Vilhelmus C. Rochlicius	82	conditum	19
Vilhelmus Cocles L. Tur. 128. 131		Viteberga sepulti Principes	17.
Vilhelmus I. Cocles March. Misn.		20. 26. 29. 30.	
53. 137. 139		Vitebergensis Academia funda-	
Vilhelmus II. D. Sax. 54. 144		tio	28
Vilhelmus III. D. Sax. 56. 144.		Vitebergia ditio Electoratus	15
145. 150		Viuaria piscium è vitro	18
Vilhelmus L. Hassia	34	Vladislaus D. Polonia	41
Vilhelmus de Betschitz	177	Vladislaus R. Boëmia	42. 98.
Vilhelmus Mossenus plagiarium	153	109	
Vilhelmus R. Roma. 317. occisus	318	Vlricus D. Boëmia	7
Vilhelmus Schonselsius plagiarium	153	Vlricus R. Boëmia	85
153		Vlricus Praef. Halberstadij	13
Villacum vrbs	153	Vlricus de Maltitz Praef. Misn.	
Vilpurgis vxor Hermani Burg.	127	115. 136	
Misn.	30. 33	Vlrio de hostibus	24
Vinaria		Vmbertus Praef. Misn.	86
Vinarius C. Tur. rebellis capite	51	Vngaria à Sueuis vastata 340. in	
plectitur		contentionem venit	339
		Vngari, Hunni 292. milites seu	
		337. depopulati Misniam	76
		vastant	

I N D E X.

<i>Vastant Saxoniam & Fran-</i>		<i>Vualdemarus R. Dania</i>	13
<i>ciam 293. subiecti à Carolo</i>		<i>Vualpürgis vxor Bertholdi Cla-</i>	230
<i>Magno 290. casti prope Au-</i>		<i>morini</i>	304
<i>gustam</i>	295	<i>Vualtramus Pras. Citienfis</i>	287
<i>Vngestrute fl.</i>	279	<i>Vualtbemi Cœnobium</i>	166
<i>Vnicornu</i>	227	<i>Vualtesborn</i>	51
<i>Vnster fl.</i>	52	<i>Vuangenhemius</i>	113
<i>Vodlandi victi</i>	52	<i>Vuarandia, Vuarandator</i>	132
<i>Vodus Plauenfis 48. & in suppl.</i>		<i>Vuarta superior pagus</i>	303
118		<i>Vuariberga arx 41. 122. 306. 303</i>	
<i>Volchuldus Pras. Misn.</i>	80	<i>Vuasserburgum arx quarta Mis-</i>	
<i>Volcoroda Monasterium</i>	277	<i>na, in suppl. 75. & 116.</i>	
<i>Volcradus</i>	80	<i>Vuasserburgum vicus Misnae 74.</i>	
<i>Votum crudele Pontificis</i>	326	83. 105.	
<i>Vratùlaus D. Boëmia</i>	88. 89	<i>Vuechselfburgum Cœnobium 100</i>	
<i>Vratùlaus R. Boëmia</i>	91. 93	<i>Vucinybelapagus</i>	183. 205
<i>Vrbanus Pesler architectus Pon-</i>		<i>Vucisenbachia familia</i>	178
<i>tis Misnensis</i>	203	<i>Vucissenjeha vrbs 44. 122. 336</i>	
<i>Vrbanus v. Pont.</i>	133. 134	<i>obsessa 310. 312.</i>	
<i>Vrbanus Hantschmanus</i>	228	<i>Vucissenschenfis Præsectura 25</i>	
<i>Vrbes à Poëtis celebrata</i>	264	<i>Vucisenuelfium opp. 24. 42. Leu-</i>	
<i>Vredo</i>	160	<i>copettraa, supra.</i>	
<i>Vriel Ant. Moguntinus</i>	28	<i>Vuelfesholtz</i>	304
<i>Vrsinus Velius, in suppl.</i>	186	<i>Vuelfnacensis superstitio</i>	149
<i>Vrba vxor Othonis I I I. Imp. vi-</i>		<i>Vuenceslaus Imp. in suppl.</i>	126
<i>ua cremata</i>	297	<i>Vuenceslaus R. Boëmia 48. 109.</i>	
<i>Vrba vxor Thimonis March. Mis-</i>		<i>116. 119. 121. 123. & in suppl.</i>	
40		87. 98. 110. 123.	
<i>Vuadizlaus R. Boëmia, in suppl.</i>		<i>Vuenceslaus I I. R. Boëmia 327.</i>	
110		331. 332. 337.	
<i>Vuagia præsfectus militia Boëmi-</i>		<i>Vuenceslaus I I I. R. Boëmia 331</i>	
<i>ca</i>	80	339. occisus 340.	
<i>Vualdach regnum</i>	319	<i>Vuenceslaus R. Rom.</i>	135
<i>Vualdemarus Brand.</i>	125	<i>Vuenceslaus El. Sax.</i>	20
<i>Vualdemarus Princeps Anhalti-</i>		<i>Vuenceslaus Neumanus Iurec.</i>	
<i>nus</i>	30	195. 206.	
		<i>Vuen-</i>	

I N D E X.

Vuennelinga opp.	17	Vuizlaria crematus fictus Imp.	328
Vuernerus Ant. Moguntinus	119.	Vuolania	144
319. 320.		Vuochensteinum vrbs	60. 120
Vuernerus Iurec.	8	Vuoldenburgij Comites	88
Vuernerus Pras. Mersburgius	6.	Vuolffgangus Callistus	212
89		Vuolffgangus Collarus nobilis	
Vuernerus puer martyr	328	175	
Vuesala opp.	328	Vuolffgangus D. Saxonia	166
Vuesensteinium sedes Bunanorum	195	Vuolffgangus à Lutichan Doctor	165. 166.
Vuezelo Ant. Magdeburgius	89	Vuolffgangus Gerstenbergius	232
Vuidersteta Cœnobium	6	Vuolffgangus Pfenderus Theol.	102
Vuighardus nobilis Slauus, in sup.	94	Vuunnebaldus Vuillebaldi Prasulis	F. 328
Vuigmanus Ant. Magdeburgius	13. 14. 87. 97. & in suppl.	Vuurceburg vrbs	328
98.		Vuurceburgius Prasul casus	76
Vuilsildu Magni Elect. Sax. filia	5. 10.	Vuurceburgensium cõsilius cum	C. Hennebergio 321
Vuilla vxor Brunonis C. Pleisen-	195	Vuurcensis Comes 81. & in sup-	81
sis		plem.	
Vuillebaldus Pras. Eichstetensis	287	Vuurcina 31. 81. 109. 168. 173.	
Vuilligisus Ant. Moguntinus	80.	caussa belli inter Duces SAX.	194
299		Vurcina incendium	179
Vuinciburga arx diruta	7	Vuurcincensis arx adificata	165.
Vuisegradensis Prap. in suppl.	98	de celo tacta	202
Vuuega castellum dirutum	95	Vuurcincensis ditionis pagi vasta-	134
Vuutigo Prap.	115. 116	ti	110
Vuutigo Pras. Misn. 116. & in	suppl. 118.	Vuurcincensis Prap.	165
Vuutigo II. Pras. Misn. 124.	126. 129. & in suppl. 124.	Vuurcincensis Prasulis ouilia in-	92
127		cesa, in suppl.	211
Vuutlichsbach Comes Palatinus	311	Vuurcincensis templi fundator	
		Vuurcincensium ciuium cades	

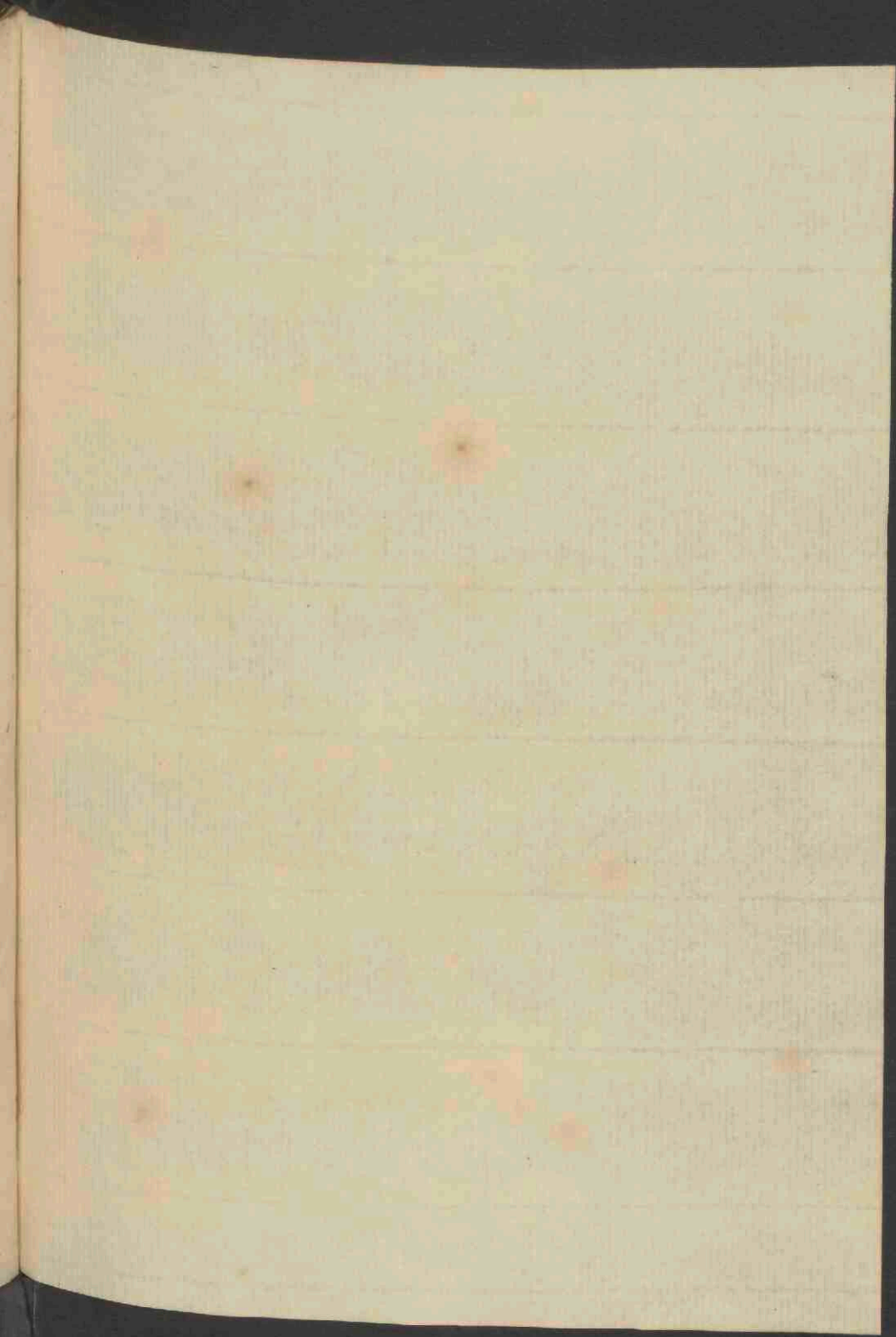
I N D E X.

					135
			Zerosensis Praef.		219
			Zelta fluvioIus		142
			Zigani		
Zacharias Pont.	289		Ziliola vxor Vuenceslai	El. Sax.	
Zagosta terra, in suppl.	110				
Zagosta vrbs	105		20		
Zedena vxor Alberti III. D.			Zittania Lusatia vrbs		193
Sax.	58. 166. 174		Zfscopa fl.		100. 103
Zeila mons ad Misnam 73. & in			Zuena opp.		48
suppl.	146		Zuencana arx		124
Zeila pagus	181. 201		Zuicca vrbs		31. 125
Zelus 30. pro religione	298		Zuicauia 4. Senatores capite		138.
Zerena villa	85		truncati		

E R R A T A.

13. 1. Bardonicum. 14. 22. quinto & nonagesimo. 21. 21. Cran-
 cio &. 22. 1. Olfensis. 25. 9. Comes Glichenfis. 25. 10. Ad extre-
 mum. 37. 8. Imperatoribus. 37. 13. Imperatorum. 41. 29. metalla.
 42. 27. R. Boëmix, in margine. 44. 15. altu. 46. 21. Constantia. 57.
 2. Vilhelmi. 57. 21. fecundos. 47. 25. muta. 77. 25. Othonis Jo-
 hannes x 111. 85. 12. Arnolde. 88. 24. defensoribus. 97. 3. Tifer-
 nas, quosque. 97. 4. excudendos. 105. 7. Episcopus, vel alios. 105.
 14. Vngariæ. 121. 2. sit silentio. 125. 16. Austriaco. 129. 10. bello-
 rumque in his. 134. 13. literis assuetus. 136. 25. Schonburgius. 140.
 30. Principum. 146. 23. ripam. 151. 26. Hartuschia Priorissa. 157.
 14. Palaëstinam. 158. 26. intensissimos. 167. 18. Britanos. 176. 21.
 Pictoris filius. 194. 22. instituunt. 200. 6. audiunt. 217. LIBER
 TERTIVS. 219. 26. niveis. 219. 27. Alexi. 226. 22. prid. Cal-
 Decemb. 233. LIBER TERTIVS. 257. 9. corona. 258. 31.
 Cyrenenses. 279. 14. Schidingen. 291. 13. Corbeiam. 293. 29. per-
 suasit. 297. 14. excæcatus. 312. 11. Belæ. 319. 9. & armis bellicis.
 36. 5. Grimanum. 112. 7. quas. 114. vlt. nobilissimus. 141. in mar-
 gine, Iohannes IIII. Pr.

F I N I S.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

SECRET

Faint, illegible text in the middle section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

